

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

**FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN
DEPARTEMENT POLITIEKE WETENSCHAPPEN**

**DE ROL VAN DE VLAAMSE
GEMEENSCHAPSENATOREN IN DE
FEDERALE STAATSSTRUCTUUR TIJDENS
DE LEGISLATUUR 1995-1999**

Promotor : Prof. Dr. B. MADDENS
Verslaggever : Dr. W. SWENDEN

VERHANDELING
aangeboden tot het verkrijgen van
de graad van Licentiaat in de
Politieke Wetenschappen
door
Dieter VANHEE

academiejaar 2002-2003

INHOUD

Lijst van tabellen	11
Voorwoord	14
Algemene Inleiding	15
Hoofdstuk I: Theoretische achtergrond	18
1. Inleiding	18
2. Federalisme en de federale staatsstructuur	18
2.1. Bepaling van federalisme	19
2.2. Kenmerken van een federale staat	20
2.2.1. Autonomie van de deelgebieden	20
2.2.2. Participatiewet	21
2.2.3. Coöperatiewet	22
2.3. Participatiewet toegepast op de Belgische casus	22
3. Het Sint-Michielsakkoord	23
3.1. Samenstelling Senaat	23
3.2. Gemeenschapssenatoren	24
3.2.1. Zetelaantal	24
3.2.2. Verkiesbaarheidsvoorwaarden en onverenigbaarheden	24
3.2.3. Zetelverdeling en aanduiding van de verkozenen	25
3.2.4. Duur van het mandaat	26
4. Actuele invalshoek: De Senaat in vraag gesteld	26
4.1. Evaluatie van de werking van de nieuwe federale structuren	27
4.1.1. Algemene beschouwingen	27
4.1.2. Het aantal senatoren	27
4.1.3. De twee (of drie) petjes van de gemeenschapssenatoren	28
4.2. Welke hervormingen voor de Senaat?	28
4.2.1. Samenstelling	28
4.2.2. Aanwijzing	29
4.2.3. Duur van het mandaat	30
4.3. Hervorming van de Senaat volgens Verhofstadt	30
5. Rolconcept	31

5.1. Verschillende invullingen van rol	31
5.2. Rolconflicten	33
6. Besluit	33
Hoofdstuk II: Probleemstelling, onderzoeksafbakening, methodologie en concrete uitwerking	35
1. Algemene probleemstelling	35
2. Onderzoeksafbakening	35
2.1. Onderzoekspopulatie	35
2.2. Onderzoeksperiode	35
2.3. Onderzoeksobject	36
2.3.1. Controlerende functie en belangenconflicten	36
2.3.2. Vlaams Parlement en Senaat	36
2.3.3. Vragen en belangenconflicten	36
a) Controlerende werkzaamheden in de Senaat	36
i) Mondelinge vragen	37
ii) Vragen om uitleg	37
iii) Schriftelijke vragen	37
b) Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement	37
i) Schriftelijke vragen	38
ii) Actuele vragen	38
iii) Interpellaties	38
iv) Mondelinge vragen / Vragen om uitleg	38
c) Belangenconflicten in het Vlaams Parlement en in de Senaat	39
i) Bevoegdheidsconflicten en belangenconflicten	39
ii) Overlegcomité	40
iii) Twee procedures m.b.t. een belangenconflict	40
3. Methodologie	42
3.1. Gedeeltelijk communautaire vragen	43
3.2. Volledig communautaire vragen	43
3.2.1. Federaliseringsproces	43
3.2.2. Bevoegdheidsverdeling	44
3.2.3. Taalproblematiek	44
4. Concrete uitwerking: Hypotheses	45

4.1. Controlerende werkzaamheden in de Senaat	45
4.2. Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement	45
4.3. Belangenconflicten	46
4.4. Interviews	46
Hoofdstuk III: Controlerende werkzaamheden van de Vlaamse gemeenschapssenaatoren in de Senaat	47
1. Inleiding	47
2. Kwantitatief onderzoek	47
2.1. Verhouding werkzaamheden Vlaamse gemeenschapssenaatoren / voltallige Senaat	47
2.2. Aantal vragen per Vlaams gemeenschapssenator	48
2.3. Absoluut aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator	48
2.4. Relatief aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator	49
2.5. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen	50
2.6. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator	50
2.7. Conclusies kwantitatief onderzoek Senaat	51
3. Kwalitatief onderzoek	52
3.1. Vera Dua	53
3.1.1. Mondelinge vragen	53
a) Gedeeltelijk communautair	53
b) Volledig communautair	53
3.1.2. Vragen om uitleg	54
3.1.3. Schriftelijke vragen	54
3.2. Lydia Maximus	54
3.2.1. Mondelinge vragen	54
3.2.2. Vragen om uitleg	54
3.2.3. Schriftelijke vragen	54
3.3. Patrick Hostekint	55
3.3.1. Mondelinge vragen	55
a) Gedeeltelijk communautair	55
b) Volledig communautair	55
3.3.2. Vragen om uitleg	55
a) Gedeeltelijk communautair	56

b) Volledig communautair	56
3.3.3. Schriftelijke vragen	56
3.3.4. Rolperceptie	57
3.4. Joris Van Hauthem	57
3.4.1. Mondelinge vragen	57
a) Gedeeltelijk communautair	57
b) Volledig communautair	57
3.4.2. Vragen om uitleg	59
a) Gedeeltelijk communautair	59
b) Volledig communautair	59
3.4.3. Schriftelijke vragen	60
3.5. Chris Vandenbroeke	60
3.5.1. Mondelinge vragen	60
a) Gedeeltelijk communautair	60
b) Volledig communautair	61
3.5.2. Vragen om uitleg	62
3.5.3. Schriftelijke vragen	62
a) Gedeeltelijk communautair	62
b) Volledig communautair	63
3.5.4. Rolperceptie	65
3.6. Jacques Devolder	65
3.6.1. Mondelinge vragen	65
3.6.2. Vragen om uitleg	66
3.6.3. Schriftelijke vragen	66
3.7. Leo Goovaerts	67
3.7.1. Mondelinge vragen	67
3.7.2. Vragen om uitleg	68
a) Gedeeltelijk communautair	68
b) Volledig communautair	68
3.7.3. Schriftelijke vragen	68
3.8. Leo Delcroix	68
3.8.1. Mondelinge vragen	68
3.8.2. Vragen om uitleg	69
3.8.3. Schriftelijke vragen	69

3.9. Marc Olivier	69
3.9.1. Mondelinge vragen	69
a) Gedeeltelijk communautair	69
b) Volledig communautair	70
3.9.2. Vragen om uitleg	70
3.9.3. Schriftelijke vragen	70
a) Gedeeltelijk communautair	70
b) Volledig communautair	71
3.9.4. Rolperceptie	73
3.10. Johan Weyts	73
3.10.1. Mondelinge vragen	73
3.10.2. Vragen om uitleg	73
3.10.3. Schriftelijke vragen	73
3.11. Conclusies kwalitatief onderzoek Senaat	74
4. Besluit	74
Hoofdstuk IV: Controlerende werkzaamheden van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement	76
1. Inleiding	76
2. Kwantitatief onderzoek	76
2.1. Verhouding werkzaamheden Vlaamse gemeenschapssenatoren / voltallig Vlaams Parlement	76
2.2. Aantal vragen per Vlaams gemeenschapssenator	77
2.3. Absoluut aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator	77
2.4. Relatief aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator	78
2.5. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen	79
2.6. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator	79
2.7. Conclusies kwantitatief onderzoek Vlaams Parlement	80
3. Kwalitatief onderzoek	81
3.1. Vera Dua	81
3.1.1. Schriftelijke vragen	81
a) Gedeeltelijk communautair	82
b) Volledig communautair	83
3.1.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen	83

3.2. Lydia Maximus	83
3.2.1. Schriftelijke vragen	83
3.2.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen	84
3.3. Patrick Hostekint	84
3.3.1. Schriftelijke vragen	84
3.3.2. Actuele vragen	84
3.3.3. Interpellaties	85
3.3.4. Vragen om uitleg	85
3.3.5. Mondelinge vragen	85
3.3.6. Rolperceptie	85
3.4. Joris Van Hauthem	86
3.4.1. Schriftelijke vragen	86
3.4.2. Actuele vragen	86
3.4.3. Interpellaties	89
3.4.4. Vragen om uitleg	91
3.4.5. Mondelinge vragen	91
3.4.6. Rolperceptie	91
3.5. Chris Vandenbroeke	92
3.5.1. Schriftelijke vragen	92
a) Gedeeltelijk communautair	92
b) Volledig communautair	92
3.5.2. Actuele vragen	93
a) Gedeeltelijk communautair	93
b) Volledig communautair	93
3.5.3. Interpellaties	93
a) Gedeeltelijk communautair	93
b) Volledig communautair	94
3.5.4. Vragen om uitleg	95
a) Gedeeltelijk communautair	95
b) Volledig communautair	95
3.5.5. Mondelinge vragen	95
a) Gedeeltelijk communautair	96
b) Volledig communautair	96
3.5.6. Rolperceptie	96

3.6. Jacques Devolder	97
3.6.1. Schriftelijke vragen	97
3.6.2. Actuele vragen	97
3.6.3. Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen	97
3.6.4. Rolperceptie	98
3.7. Leo Goovaerts	98
3.7.1. Schriftelijke vragen	98
a) Gedeeltelijk communautair	98
b) Volledig communautair	98
3.7.2. Actuele vragen	99
a) Gedeeltelijk communautair	99
b) Volledig communautair	99
3.7.3. Interpellaties	100
3.7.4. Vragen om uitleg / Mondelinge vragen	100
3.7.5. Rolperceptie	100
3.8. Leo Delcroix	100
3.8.1. Schriftelijke vragen	100
3.8.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen	101
3.9. Marc Olivier	101
3.9.1. Schriftelijke vragen	101
a) Gedeeltelijk communautair	101
b) Volledig communautair	102
3.9.2. Actuele vragen	103
3.9.3. Interpellaties	104
a) Gedeeltelijk communautair	104
b) Volledig communautair	104
3.9.4. Vragen om uitleg	105
a) Gedeeltelijk communautair	105
b) Volledig communautair	105
3.9.5. Mondelinge vragen	105
3.10. Johan Weyts	106
3.10.1. Schriftelijke vragen	106
3.10.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen	106
3.11. Conclusies	106

4. Besluit	106
Hoofdstuk V: De inbreng van de Vlaamse gemeenschapssenatoren t.a.v. belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement	108
1. Inleiding	108
2. Parlementaire activiteit van de Vlaamse gemeenschapssenatoren m.b.t. belangenconflicten in het Vlaams Parlement	108
2.1. Vera Dua	109
2.2. Chris Vandenbroeke	110
2.3. Joris Van Hauthem	110
2.4. Conclusies	111
3. Parlementaire activiteit van de Vlaamse gemeenschapssenatoren m.b.t. belangenconflicten in de Senaat	112
3.1. Belangenconflict betreffende sociale bepalingen	112
3.2. Belangenconflict betreffende de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel	112
3.2.1. Commissie Institutionele Aangelegenheden	113
3.2.2. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering	113
3.3. Belangenconflict betreffende het taalgebruik op identiteitskaarten	114
3.3.1. Commissie Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden	114
3.3.2. Overleg Senaatsdelegatie / Vlaams Parlement-delegatie en Commissie Institutionele Aangelegenheden	115
3.3.3. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering	116
3.4. Belangenconflict betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken	116
3.4.1. Overleg tussen Senaatsdelegatie en Vlaams Parlement-delegatie	116
3.4.2. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering	117
3.5. Belangenconflict betreffende getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers	117
3.5.1. Overlegcomité	117
3.5.2. Overleg tussen Vlaamse Gemeenschap en Franse Gemeenschap	118
3.5.3. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering	118
3.6. Conclusies	119
4. Besluit	120

Hoofdstuk VI: Interviews	122
1. Inleiding	122
2. Resultaten van de bevraging	122
2.1. Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement / Senaat en de activiteiten inzake belangenconflicten	122
2.1.1. Senaat	122
a) Aantrekkelijkheid mondelinge vragen in de Senaat	122
b) Controlerende activiteit gemeenschapssenatoren in de Senaat	123
c) Mate van communautaire geladenheid in de Senaat per Vlaams gemeenschapssenator	123
2.1.2. Vlaams Parlement	124
a) Aantrekkelijkheid interpellaties in het Vlaams Parlement	124
b) Controlerende activiteit gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement	124
c) Mate van communautaire geladenheid in het Vlaams Parlement per Vlaams gemeenschapssenator	124
2.1.3. Belangenconflicten	125
a) Moties m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement	125
b) Belangenconflicten in de Senaat	126
2.2. Algemene rolopvattingen	126
2.2.1. Aanwijzing	126
2.2.2. Rol van de gemeenschapssenatoren	127
a) Tijdsverdeling	127
b) Rolopvatting in het Vlaams Parlement	127
c) Rolopvatting in de Senaat	128
d) Ideaaltype gemeenschapssenator	128
2.2.3. Werkomstandigheden	129
a) Afstemming	129
b) Werkafspraken tussen Vlaamse gemeenschapssenatoren	129
c) Overleg met gemeenschapssenatoren van andere taalgroep	130
2.3. Senaatshervorming	131
2.3.1. Senaatshervorming	131
2.3.2. Ambt van gemeenschapssenator	132
2.4. Conclusies	132

3. Besluit	133
Algemeen Besluit	135
Referenties	143
Bijlage I: Wetgevende werkzaamheden per Vlaams gemeenschapssenator in de Senaat en in het Vlaams Parlement	149
Bijlage II: Vragenlijst	150
Bijlage III: Uitgeschreven interviews	154
Bijlage IV: Gemeenschappelijke wetgevende initiatieven van de Vlaamse gemeenschapssenatoren	226
Bijlage V: Gemeenschappelijke wetgevende initiatieven van gemeenschapssenatoren van de drie Gemeenschappen	229

LIJST VAN TABELLEN

Tabel III.1.	Aantal vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 in vergelijking met het totaal aantal gestelde vragen door de voltallige Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999.	47
Tabel III.2.	Totaal aantal vragen gesteld door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.	48
Tabel III.3.	Totaal aantal communautaire vragen gesteld door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.	48
Tabel III.4.	Procentueel aantal communautair geladen vragen per soort vraag en per gemeenschapssenator in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999.	49
Tabel III.5.	Aantal communautair geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie.	50
Tabel III.6.	Aantal communautaire geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie en per gemeenschapssenator.	50

Tabel IV.1.	Aantal vragen en interpellaties gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 in vergelijking met het totaal aantal gestelde vragen en interpellaties door het voltallige Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.	76
Tabel IV.2.	Totaal aantal vragen en interpellaties gesteld door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.	77
Tabel IV.3.	Totaal aantal communautaire vragen en interpellaties gesteld door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.	78
Tabel IV.4.	Procentueel aantal communautair geladen vragen en interpellaties, per soort vraag en per gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.	78
Tabel IV.5.	Aantal communautair geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie.	79
Tabel IV.6.	Aantal communautaire geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie en per gemeenschapssenator.	79

Tabel V.1.	Totaal aantal moties ingediend door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.	108
Tabel V.2.	Totaal aantal moties m.b.t. een belangenconflict ingediend door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.	109
Tabel V.3.	Stemmingen per Vlaams gemeenschapssenator per belangenconflict in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999.	119

VOORWOORD

In eerste instantie richt ik mijn dank tot mijn ouders, broer, zus en schoonbroer. Zij hebben mij altijd gesteund in mijn studiekeuze en zijn van onschatbare waarde in mijn vervolmaking tot politoloog.

Voorts zou ik alle mensen die van deze vier jaar in Leuven een onvergetelijke ervaring hebben gemaakt, willen bedanken: mijn vriendin Karolien, alle vrienden en mijn medestudenten van politieke wetenschappen.

De tien Vlaamse gemeenschapssenatoren verdienen ook een dankwoord. Zij waren alle tien bereid om zich te laten interviewen in het kader van deze eindverhandeling: Vera Dua, Lydia Maximus, Patrick Hostekint, Joris Van Hauthem, Chris Vandenbroeke, Jacques Devolder, Leo Goovaerts, Leo Delcroix, Marc Olivier en Johan Weyts.

Mijn promotor Bart Maddens tenslotte, zou ik ook willen bedanken. Zonder zijn begeleiding en ondersteuning zou deze eindverhandeling niet mogelijk zijn geweest.

ALGEMENE INLEIDING

Veel opschudding twee jaar geleden na de Federale Beleidsverklaring van Premier Verhofstadt op 9 oktober van 2001. De Eerste Minister had het daarin namelijk over de mogelijke samenvoeging van Kamer en Senaat tot één Federaal Parlement waarin een bijzondere commissie de reflectiefunctie op zich zou moeten nemen. Verder had Premier Verhofstadt het over een paritaire Federale Raad, samengesteld vanuit de Gemeenschappen, waarin alle Gewesten vertegenwoordigd zouden zijn. Diezelfde Raad zou samen met het Federaal Parlement bevoegd zijn voor de grondwetswijzigingen en de aanpassingen aan de bijzondere wetten.¹ Kortom: het bestaan van de Senaat wordt in vraag gesteld.

Maar ook in het verleden heeft de Senaat woelige tijden gekend. Vooral het Sint-Michielsakkoord van 1992, dat van België een federale staat maakte, herschikte de kaarten van het Belgische tweekamerstelsel grondig. De Senaat kreeg daarbij een nieuwe invulling, zowel qua bevoegdheden als qua samenstelling. Wat betreft de bevoegdheden zag men de nieuwe Senaat enerzijds als reflectie- of bezinningskamer en anderzijds als verzoeningskamer. Maar ook wat de samenstelling van de Senaat betreft, veranderde er heel wat. De Belgische Tweede Kamer werd herleid tot 71 senatoren waarvan 40 rechtstreeks verkozen senatoren, 21 gemeenschapssenatoren en 10 gecoöpteerde senatoren. Die gemeenschapssenatoren, die als enige nog een dubbelmandaat bekleden², werden gecreëerd om de vertegenwoordiging van de gemeenschappen en de gewesten op het federale niveau te verzekeren. Zij moeten ervoor zorgen dat de Senaat de ontmoetingsplaats tussen de federale staat en de gemeenschappen en de gewesten belichaamt.

Deze eindverhandeling onderzoekt of de gemeenschapssenatoren de rol die hen door de grondwetgever is meegegeven, ook effectief vervullen. Om het antwoord te vinden op deze vraagstelling, worden er twee wegen bewandeld. Enerzijds worden de controlerende werkzaamheden en de inbreng in de behandeling m.b.t. belangenconflicten van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement en de Senaat onder de loep genomen. Anderzijds worden de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren geconfronteerd met de onderzoeksresultaten en wordt hen gevraagd wat zij verstaan onder de rol van een gemeenschapssenator d.m.v. een interview.

¹ G. VERHOFSTADT, *Federale Beleidsverklaring*, 9.10.2001, <http://www.fgov.be>.

² Gemeenschapssenatoren zetelen zowel in de Senaat als in hun respectievelijke Gemeenschapsraad.

Concreet is deze licentiaatthesis opgebouwd rond zes hoofdstukken. In een eerste inleidend hoofdstuk wordt de theoretische achtergrond waartegen deze problematiek zich afspeelt, weergegeven. Daarbij worden twee concepten van de thesistitel theoretisch verklaard, m.n. de federale staatsstructuur en het rolconcept. De gemeenschapssenatoren vervullen nu eenmaal een specifieke rol in de Belgische federale staat en belichamen één van de wetten van het federalisme: de participatiewet. Vanzelfsprekend wordt ook stilgestaan bij het Sint-Michielsakkoord met speciale aandacht voor de nieuwe samenstelling van de Senaat sinds 1995 in het algemeen, en de plaats van de gemeenschapssenatoren in het bijzonder. Voorts wordt een actuele schets van de Senaat gegeven aan de hand van twee Senaatsverslagen waarin de pijnpunten duidelijk naar voor komen. Tenslotte wordt stilgestaan bij de toekomst van de Senaat en worden de plannen van Premier Verhofstadt uit de doeken gedaan.

Aansluitend bij dit inleidend hoofdstuk, volgt een methodologisch hoofdstuk waarbij de probleemstelling, de onderzoeksafbakening, de methodologie en de concrete uitwerking omstandig worden uitgelegd. Dit hoofdstuk omschrijft heel nauwgezet het onderzoeksobject en verschaft de nodige achtergrondinformatie voor het onderzoek. Heel belangrijk daarbij zijn de hypothesen die door dit onderzoek aanvaard, dan wel verworpen, zullen worden.

Het eigenlijk onderzoek betreft de hoofdstukken III, IV, V en IV. Hoofdstuk III en IV lijken erg op elkaar qua opbouw. In die hoofdstukken wordt immers een deel van de controlerende werkzaamheden van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat en in het Vlaams Parlement onder de loep genomen en dit zowel kwantitatief als kwalitatief. Deze controlefunctie wordt getest op communautaire lading via een ‘communautaire categorisatie’. Meer concreet zal worden nagegaan of de gemeenschapssenatoren als groep minder of meer actief zijn wat betreft de controlerende werkzaamheden in de Senaat en in het Vlaams Parlement in vergelijking met de voltallige Senaat en het voltallig Vlaams Parlement. Voorts zal ook worden nagegaan of ze zich veel, dan wel weinig mengen in het communautaire debat. Tenslotte wordt kwalitatief nagegaan in welke materies ze tussenkomen.

Hoofdstuk V beschrijft de behandeling en afhandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement en het aandeel van de Vlaamse gemeenschapssenatoren daarin. Onderzocht wordt of de gemeenschapssenatoren zich in het Vlaams Parlement en de Senaat opwerpen als verdediger van de deelstaat, die al dan niet in zijn belangen dreigt te worden geschaad.

In het slothoofdstuk worden de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren geconfronteerd met de bekomen onderzoeksresultaten en wordt hen gevraagd naar hun rolopvatting d.m.v. een interview. Dit slothoofdstuk laat toe terug te koppelen naar de onderzoeksresultaten in hoofdstuk III, IV en V.

Elk van deze onderzoekshoofdstukken heeft dezelfde opzet: nagaan in welke mate de Vlaamse gemeenschapssenatoren hun verbindingsrol tussen de Senaat en het Vlaams Parlement effectief vervullen. Voldoen ze aan de ideaaltypische gemeenschapssenator, als zoiets al bestaat, of heeft men te maken met tien gemeenschapssenatoren die elk, naargelang hun politieke partij, hun invulling aan het mandaat geven. Op die manier kan deze eindverhandeling ook gezien worden als een aanzet om verder na te denken over de toekomst van de Senaat in het algemeen en de gemeenschapssenatoren in het bijzonder.

HOOFDSTUK I: Theoretische achtergrond

1. Inleiding

De thesistitel “De rol van de Vlaamse Gemeenschapssenatoren in de federale staatsstructuur tijdens de legislatuur 1995-1999” is op te delen in drie theoretische stukken. In een eerste deel van dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op het begrip federalisme en de federale staatsstructuur. Vooreerst wordt gezocht naar een juridische begripsbepaling door enkele bekende auteurs te citeren. Daarna worden de kenmerken van het federalisme besproken en toegepast op de Belgische casus. Het tweede deel betreft de hervorming van het tweekamerstelsel met bijzondere aandacht voor het Sint-Michielsakkoord. Voorts wordt er ook aandacht geschonken aan de actuele situatie: een Senaatsevaluatie aan de hand van de senatoren zelf en achttien grondwetsspecialisten. Een derde en laatste deel handelt over het rolconcept. Eerst wordt ingegaan op de verschillende invullingen die mogelijk kunnen worden gegeven aan het concept rol, vooral aan de hand van de bevindingen van A. Hoogerwerf. Daarna wordt even stil gestaan bij hetgeen gemeenschapssenatoren mogelijkwijs kunnen ervaren: rolconflicten. Deze term wordt ontleed aan de hand van de onderzoeksresultaten van R. Dahrendorf.

2. Federalisme en de federale staatsstructuur

Sedert de grondwetsherziening van 5 mei 1993 luidt artikel 1 van de Belgische Grondwet als volgt: “België is een federale Staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten”.³ Dit grondwetsartikel geeft geen verdere invulling aan de term federalisme. Zelfs het bekijken van de parlementaire voorbereiding brengt ons geen stap verder. Het zou gaan om een “open begrip dat veel mogelijkheden biedt en dat uitnodigt om de Belgische samenleving op een nieuwe basis op te bouwen”.⁴ In het deel hieronder, zal het concept federalisme en federale staat verder worden uitgediept.

³ R. DECORTE, *VRG-kandidaturencodex '98-'99*, Antwerpen, Kluwer, 1998, 5.

⁴ Verslag namens de commissie voor de herziening van de Grondwet en de hervorming der instellingen uitgebracht door de Heer Cerexhe, *Parl. Stuk* Senaat 1991-1992, 100-31/2, 9.

2.1. Bepaling van federalisme

Vooreerst is het uiterst belangrijk er op te wijzen dat er niet één federale staat bestaat maar dat elke federale staat uniek is met een aantal aan de eigen historische, economische, culturele, demografische, geografische en andere kenmerken aangepaste structuur. Een federale staat is m.a.w. steeds “sui generis”.⁵ Daarom is er geen eenduidige definitie van federalisme mogelijk. Zo is er Preston King die de federale staatsordering ziet als “een institutionele regeling die de norm aangenomen heeft van een soevereine staat met als karakteristiek de constitutioneel gewaarborgde betrokkenheid van de regionale verbanden bij de centrale besluitvorming”.⁶ Volgens K.C. Wheare wordt het federalisme beheerst door “de methode die erin bestaat het gezag op zo’n manier te verdelen dat de centrale overheid en de delen, binnen hun bevoegdheidssfeer, autonome en gecoördineerde entiteiten zijn”.⁷ R.L. Watts heeft het over “de combinatie van ‘shared-rule’ voor sommige doeleinden en regionale ‘self-rule’ voor andere, binnen een zelfde politiek systeem, zodat geen van allen ondergeschikt is aan de ander”.⁸ M.J.C. Vile heeft het op zijn beurt over “een cluster van technieken – constitutioneel, politiek, administratief, financieel – die ertoe dienen om het evenwicht tussen wederzijdse onafhankelijkheid en afhankelijkheid, tussen verscheidene niveaus van gezag, te behouden of te doen eroderen”.⁹ Mast heeft het over federalisme als “een bepaalde rechtsfiguur waardoor in een gegeven staat een institutionele gedaante wordt gegeven aan een evenwichtige verhouding tussen de macht van het centrale gezag en het vrij beslissingsrecht van de gelijkberechtigde delen”.¹⁰ Riker heeft het over “een politieke organisatie waarin de activiteit van de regering verdeeld is tussen regionale regeringen en een centrale regering, zodanig dat elke soort van regering bepaalde activiteiten heeft waarover het de uiteindelijke beslissing neemt”.¹¹ Elazar tenslotte meent dat federalisme omschreven kan worden als “de constitutionele verdeling van macht opdat de elementen in het federale geheel participeren in het proces van ‘common-policy making’ terwijl elke deelstaat zijn integriteit behoudt”.¹² Dit is maar een greep uit de verschillende definities van wat federalisme is. Toch is in al deze bepalingen een constante terug te vinden, m.n. de essentie van federalisme: twee

⁵ L. WAUWE, *Federalisme, utopie of mogelijkheid*, Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1970, 49.

⁶ P. KING, *Federalism and Federation*, London, Croom Helm, 1982, 19.

⁷ K.C. WHEARE, *Federal Government*, Greenwood Press, Westport (Connecticut), 1980, 10.

⁸ R.L. WATTS, *Comparing Federal Systems in the 1990s*, Ontario, Institute of Intergovernmental Relations/Queen’s University Kingston, 1996, 1.

⁹ F. DELMARTINO, K. DESCHOUWER, “Grondslagen van het federalisme” in A. ALEN, J. BEAUFAYS, e.a., *Federalisme: staatkundig, politiek en economisch*, Antwerpen, MAKLU, 1994, 13.

¹⁰ A. ALEN, *Poging tot een juridische begripsomschrijving van Unitarisme, Centralisatie, Deconcentratie, Decentralisatie, Regionalisatie, Federalisme, Confederalisme*, Heule, UGA, 1975, 58.

¹¹ W. RIKER, “Federalism” in F.I. GREENSTEIN, N.W. POLSKY, *Handbook of political science*, vol. 5, Mass., Addison-Wesley Publ. Comp., 1975, 101.

¹² D. J. ELAZAR, *Federal Systems of the world*, Essex, Longman Group Limited, 1994, XV.

tegengestelde tendensen die worden samengebracht, enerzijds een bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende regeringniveaus en anderzijds het bestaan van de ene, ondeelbare federale staat.¹³

2.2. Kenmerken van een federale staat

G. Burdeau vat de federale staatsvorm in twee basisprincipes samen: autonomie en participatie. Het moderne federalisme heeft hier nog coöperatie aan toegevoegd als derde basisprincipe.¹⁴ Zo komt men tot wat heet in het vakjargon: de drie wetten van het federalisme. In het kader van onze vraagstelling, m.n. de vraag naar de plaats van de Senaat in het tweekamerstelsel, zal vooral op de participatiewet verder worden ingegaan.

2.2.1. Autonomie van de deelgebieden

Een eerste wet betreft de autonomie van de deelgebieden. Volgens deze wet zijn de deelstaten zelfstandige rechtspersonen, met eigen organen, eigen bevoegdheden en eigen financiële middelen. Alen meent dat er vijf kenmerken zijn m.b.t. de autonomie van de deelstaten die een federale staat kenmerkt.

-De federatie en de deelstaten hebben elk een afzonderlijke rechtsordering, die zowel de grondwetgevende macht als de drie klassieke staatsmachten betreft. Elke deelstaat beschikt op die manier over een eigen Grondwet waarin zij, met inachtneming van de federale Grondwet, haar eigen staatsinrichting vastlegt.

-Voor de uitoefening van de externe soevereiniteit is de bondsstaat slechts één rechtspersoon, die voor de handelingen van de deelstaten volkenrechtelijk aansprakelijk is. Het buitenlands beleid is daarom grotendeels een zaak van de federale overheid.

-De meeste federale Grondwetten bevatten een limitatieve opsomming van de bevoegdheden die aan de federale overheid zijn voorbehouden zodat alle andere bevoegdheden of de residuaire bevoegdheden bij de deelstaten berusten. Maar dit is niet steeds het geval, zoals het Canadese en Duitse voorbeeld aantoont.

-In de meeste bondsstaten waakt een Hooggerechtshof over de naleving van de bevoegdheidsverdeling tussen de federatie en de deelstaten en toetst zowel de federale als de deelstatelijke wetten op grondwettigheid.

¹³ H. VANHEUSDEN, *Het federale stelsel van de USA als model voor een Europese Unie*, Leuven, KULeuven, 1991 (Diss. Lic.), 6.

¹⁴ A. VILEYN, *Aanzetten voor een federale staatsvorm voor Europa*, Leuven, KULeuven, 1998 (Diss. Lic.), 12.

-De deelstaten beschikken meestal wel over voldoende financiële middelen maar hun verwervingsautonomie of hun fiscale bevoegdheid is eerder beperkt.¹⁵

2.2.2. Participatiewet

Veel belangrijker in het kader van onze thematiek is de tweede wet, m.n. de participatiewet. De deelstaten van de federatie nemen deel aan de uitwerking van de federale beslissingen die hen aanbelangen. Deze wet komt het best tot uiting in de vorm van een federaal tweekamerstelsel. De bestaansreden voor zo'n tweekamerstelsel ligt in de wil om in een passende vertegenwoordiging van de deelstaten op het federale vlak te voorzien.¹⁶ De Kamer vertegenwoordigt daarbij de Federale Staat in zijn geheel terwijl de Senaat of de Statenkamer de deelstaten vertegenwoordigt.¹⁷ De deelname van de deeltentiteiten aan de herziening van de regels over de bevoegdheidsverdeling tussen de centrale overheid en de deelstaten is bij de meeste auteurs (o.a. L. Le Fur en Z. Giacometti) het essentiële element dat een federale staat van een gedecentraliseerde eenheidsstaat onderscheidt.¹⁸ Uit het vergelijkend bondsstaatsrecht blijkt dat voor wijzigingen in de federale Grondwet inzake de bevoegdheidsverdeling en het statuut der deeltentiteiten zowel de rechtstreekse als de onrechtstreekse participatie nodig is van diezelfde deeltentiteiten. Rechtstreeks want vermits die regels doorgaans in de federale Grondwet voorkomen, kan deze laatste niet eenzijdig door de bond of door de deeltentiteiten worden gewijzigd. Onrechtstreeks kunnen de deelstaten ook hun stem laten horen doordat zij in één van beide federale Wetgevende Kamers zijn vertegenwoordigd.¹⁹ Verder is het bij het beoordelen van de tweede kamer in federale systemen ook belangrijk dat die kamer over een minimum aan representativiteit beschikt: er moet een paritaire vertegenwoordiging of tenminste een oververtegenwoordiging van de minst bevolkte deelstaten bestaan.²⁰

¹⁵ A. ALEN, *Handboek van het Belgisch Staatsrecht*, Deurne, Kluwer Rechtswetenschappen België, 1995, 323-324.

¹⁶ R. ERGEC, "Institutionele analyse van het federalisme" in A. ALEN, J. BEAUFAYS, e.a., *Federalisme: staatkundig, politiek en economisch*, Antwerpen, MAKLU, 1994, 44-45.

¹⁷ H. VANHEUSDEN, *o.c.*, 7.

¹⁸ P. PEETERS, *Problemen van bevoegdheidsverdeling en bevoegdheidsuitlegging na de tweede Belgische Staatshervorming*, Antwerpen, UIA, 1998 (Diss. Doc.), 166-169.

¹⁹ A. ALEN, "Enkele kanttekeningen bij het Belgische federalisme, onder meer in het licht van bepaalde bondsstaattheorieën" in M. STORME en H. DELEECK (ed.), *Belgium: Quo vadis?*, Brussel, Paleis der Academiën, 1999, 22-23.

²⁰ R. ERGEC, *l.c.*, 54-55.

2.2.3. Coöperatiewet

Tenslotte wordt de derde wet besproken: de coöperatie tussen de deelgebieden onderling, evenals tussen de deelgebieden en de federale overheid. Mettertijd heeft men moeten vaststellen dat een perfecte scheiding tussen de beleidsniveaus onmogelijk is en dat er een onvermijdbare interdependentie en een wederzijds beïnvloeding bij de beleidsuitoefening is. Op die manier werd het duaal federalisme verlaten en is het coöperatief federalisme ontstaan, met een toenemende samenwerking, zowel tussen de deelstaten onderling (horizontaal) als tussen de deelstaten en de federale overheid (verticaal).²¹

2.3. Participatiewet toegepast op de Belgische casus

Voor België is de participatiewet niet echt volledig vervuld. Na de vierde staatshervorming is de participatie van de gemeenschappen en de gewesten aan de federale wil zelfs nog verzwakt. Voor 1993 gold het “dubbelmandaat” nog en kon men nog spreken van een mate van betrokkenheid van de gemeenschaps- en gewestvertegenwoordigers bij het federaal grondwet- en wetgevend werk. Heden ten dage is dat dubbelmandaat opgeheven en deels vervangen door de gemeenschapssenatoren, die de deelgebieden in de Senaat vertegenwoordigen. Men kan dus stellen dat de gemeenschappen en de gewesten niet rechtstreeks betrokken zijn bij de herziening van de federale Grondwet, noch bij de federale institutionele wetgeving. Toch zijn er nog de 21 gemeenschapssenatoren die op een onrechtstreekse wijze de deelgebieden kunnen vertegenwoordigen op het federale niveau.²²

Ook wat de daarnet vermelde oververtegenwoordiging betreft, moet men vaststellen dat België niet zomaar de participatiewet volgt. Wanneer men het onderzoek van Alfred Stepan ter hand neemt over oververtegenwoordiging van de minst bevolkte deelstaten in twaalf moderne tweede kamers, kan men zien dat België van al deze landen (o.a. Australië, Duitsland en Rusland) de kleinste oververtegenwoordiging kent.²³

²¹ A. ALEN, *Handboek van het Belgisch Staatsrecht*, Deurne, Kluwer Rechtswetenschappen België, 1995, 325.

²² A. ALEN, “Enkele kanttekeningen bij het Belgische federalisme, onder meer in het licht van bepaalde bondsstaattheorieën” in M. STORME en H. DELEECK (ed.), *Belgium: Quo vadis?*, Brussel, Paleis der Academiën, 1999, 23-24.

²³ A. STEPAN, *Arguing comparative politics*, New York, Oxford University Press, 2001, 344. Zie ook: M. RUSSEL, *Reforming the House of Lords*, Oxford, Oxford University Press, 2000, 19-44; S.C. PATTERSON en A. MUGHAN (ed.), *Senates: Bicameralism in the contemporary world*, Columbus, Ohio University Press, 1999, 1-9.

3. Het Sint-Michielsakkoord

Men kan het proces van federalisering natuurlijk niet los zien van de vele staatshervormingen die ons land heeft gekend. In het kader van deze thesis is het weliswaar niet de bedoeling om een alomvattende beschrijving te geven van alle staatshervormingen. Het volstaat dieper in te gaan op het akkoord dat het Belgisch tweekamerstelsel indringend wijzigde: het Sint-Michielsakkoord.²⁴

3.1. Samenstelling Senaat

De Senaat telt in totaal 71 leden i.p.v. de 184 senatoren van voor de Staatshervorming. Deze 71 senatoren zijn onder te verdelen in vier categorieën:

- 40 rechtstreeks verkozen senatoren (voordien: 106): 25 rechtstreeks gekozen senatoren, gekozen door het Nederlands kiescollege en 15 rechtstreeks gekozen senatoren, gekozen door het Franse kiescollege.
- 21 gemeenschapssenatoren (voordien: 52 provinciale senatoren): 10 gemeenschapssenatoren aangewezen door en uit de Vlaamse Raad, 10 gemeenschapssenatoren aangewezen door en uit de Franse Gemeenschapsraad en 1 gemeenschapssenaator aangewezen door en uit de Raad van de Duitstalige gemeenschap.
- 10 gecoöpteerde senatoren (voordien: 26): 6 gecoöpteerde senatoren aangewezen door de 25 Vlaamse rechtstreeks gekozen senatoren en de 10 Vlaamse gemeenschapssenatoren en 4 gecoöpteerde senatoren aangewezen door de 15 Franstalige rechtstreeks gekozen senatoren en de 10 Franstalige gemeenschapssenatoren.
- de senatoren van rechtswege.

De senatoren van rechtswege buiten beschouwing gelaten, zijn er dus 41 Vlaamse en 29 Franstalige senatoren, die respectievelijk de Nederlandse en de Franse taalgroep in de Senaat vormen. De gemeenschapssenaator aangeduid door en uit de Raad van de Duitstalige Gemeenschap behoort tot geen van beide taalgroepen. Daarenboven moet ook vermeld worden dat er een gewaarborgde vertegenwoordiging is voorzien voor het tweetalig gebied

²⁴ Voor andere interessante literatuur over de evolutie van het tweekamerstelsel in België, zie onder meer: J. MASTIAS en J. GRANGE, *Les secondes chambres en Europe occidentale*, Parijs, Economica, 1987, 147-148; E. LEEMANS, "Het tweekamerstelsel in een nieuw perspectief" in A. ALEN en L.-P. SUETENS (ed.), *Zeven knelpunten na zeven jaar staatshervorming*, Brussel, E. Story-Scientia, 1988, 368-371; V. LAUREYS, M. VAN DEN WIJNGAERT, e.a., *De geschiedenis van de Belgische Senaat: 1831-1995*, Tielt, Lannoo, 1999, 266-270; M. VAN DER HULST, *Het Federale Parlement*, Kortrijk-Heule, UGA, 1994, 47-52; K. LEUS, *Het Federale Parlement in de praktijk: De werking van de wetgevende vergaderingen na de verkiezingen van 21 mei 1995*, Brugge, Die Keure, 1996, 236-237.

Brussel: ten minste één van de senatoren van de Nederlandse taalgroep en ten minste zes van de senatoren van de Franse taalgroep moeten op de dag van hun verkiezing – rechtstreeks, door en uit de gemeenschapsraad of bij coöptatie – hun woonplaats in het tweetalig gebied Brussel hebben.²⁵

3.2. Gemeenschapssenatoren

Opvallend is dat de grondwetgever in 1993 koos voor een vertegenwoordiging van de Gemeenschappen in de Senaat. De Gewesten hebben als dusdanig geen vertegenwoordigers in de Senaat. De keuze voor de gemeenschappen stemt overeen met de eisen van de Vlaamse politieke partijen. De Vlamingen vreesden immers dat een vertegenwoordiging van de gewesten in de Senaat hun demografisch overwicht zou neutraliseren of zelfs zou ombuigen in een minderheidspositie op het niveau van de vertegenwoordigers van de gewesten. Volgens Jeroen Van Nieuwenhove moet dit op drie manieren genuanceerd worden. In de eerste plaats worden de twee grote Gemeenschapsraden in beginsel samengesteld op basis van de Gewestraden. In de tweede plaats kunnen de twee grote Gemeenschapsraden de aanwijzing van hun gemeenschapssenatoren opdragen aan gewestmandatarissen. Tenslotte blijken vooral politici uit het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest aan te dringen op een dergelijke vertegenwoordiging van Gewesten.²⁶

3.2.1. Zetelaantal

Dat er evenveel gemeenschapssenatoren zijn van beide taalgroepen, is een politieke toegeving aan de Franstalige politieke partijen. Deze pariteit wordt echter gecompenseerd door een relatieve oververtegenwoordiging van de Vlaamse rechtstreeks verkozen senatoren.²⁷

3.2.2. Verkiesbaarheidsvoorwaarden en onverenigbaarheden

De verkiesbaarheidsvoorwaarden van een gemeenschapssenaar zijn dezelfde als die van een rechtstreeks verkozen senator.²⁸ Er moet daarbij wel worden vermeld dat men geen gemeenschapssenaar kan zijn indien men niet tegelijkertijd lid is van een Gemeenschapsraad.

²⁵ L.-P. SUETENS, “De Hervorming van het tweekamerstelsel” in A. ALEN en L.-P. SUETENS (ed.), *Het Federale België na de vierde Staatshervorming*, Brugge, die Keure, 1993, 159.

²⁶ J. VAN NIEUWENHOVE, “De samenstelling van het Federale Parlement” in M. VAN DER HULST, L. VENY, *Parlementair Recht: Commentaar en Teksten*, Gent, Mys en Breesch, 1998, 39-40. Zie ook: E. COLLA, “Le Bicaméralisme belge en 1993” in C. FLINTERMAN, A.W. HERINGA en L. WADDINGTON (ed.), *The Evolving Role of Parliaments in Europe*, Antwerpen, MAKLU, 1994, 37-54.

²⁷ J. VAN NIEUWENHOVE, *l.c.*, 40.

²⁸ De Belgische nationaliteit is vereist en bovendien dient men het volle genot van de burgerlijke en politieke rechten te hebben, de leeftijd van 21 jaar te hebben en in België te verblijven.

Het territorialiteitsbeginsel geldt onverkort voor de gemeenschapssenatoren: er kunnen geen gemeenschapssenatoren worden gekozen die hun woonplaats hebben in een taalgebied waarvoor de betrokken Raad territoriaal niet bevoegd is. Voor gemeenschapssenatoren geldt nog één bijkomende onverenigbaarheid. Ze mogen geen verkozen gemeentelijk mandaat uitoefenen.²⁹ Voor de Vlaamse politieke partijen was dit heel aantrekkelijk want concreet betekende dit dat José Happart, wanneer hij besloot deel te nemen aan de werkzaamheden van de Franse Gemeenschapsraad of de Waalse Raad, niet langer een gemeentelijk mandaat zou mogen uitoefenen. Op die manier zou José Happart voor een hartverscheurende keuze geplaatst worden: ofwel zijn gemeentelijke ambities opgeven en daarmee de basis van zijn populariteit verliezen, ofwel bedanken voor de deelname aan de werkzaamheden van de Franse Gemeenschapsraad of de Waalse Raad wat precies zijn grootste streefdoel was tijdens de vierde staats hervorming.³⁰

3.2.3. Zetelverdeling en aanduiding van de verkozenen

Volgens de Grondwet worden de gemeenschapssenatoren aangewezen of verkozen door en uit de betrokken Gemeenschapsraden.³¹ Maar dit wordt in diezelfde Grondwet tegengesproken: de aanwijzing van gemeenschapssenatoren geschiedt op grond van het stemcijfer van de lijsten behaald bij de verkiezing van de rechtstreeks verkozen senatoren en volgens het systeem van evenredige vertegenwoordiging.³² Dit systeem werd verder uitgewerkt in de vorm van een voortgezette zetelverdeling voor de rechtstreeks verkozen senatoren. Het komt erop neer dat een dergelijke zetel niet meer ten goede komt aan deze lijst voor senaatsverkiezingen, maar wel aan de overeenstemmende politieke fractie in de betrokken Gemeenschapsraad. Jeroen Van Nieuwenhove meent dat op die manier de politieke verdeling van de mandaten van de gemeenschapssenatoren reeds vlak na de senaatsverkiezingen bijna³³ volledig vaststaat. Daardoor is de appreciatiemarge voor de twee

²⁹ *ibid.*, 40-41.

Zie: Art. 1 *ter* van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de Ministers, gewezen Ministers en Ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de Wetgevende Kamers. De onverenigbaarheid betreft concreet de hoedanigheid van Europees parlamentslid, provincieraadslid (en daardoor ook lid van de Bestendige Deputatie), gemeenteraadslid (en daardoor ook schepen), burgemeester (zelfs indien buiten de gemeenteraad benoemd) en een mandaat in een OCMW. Sinds de inwerkingtreding van de wet van 12 augustus 2000 (Publicatie Belgisch Staatsblad 26-08-2000) is de onverenigbaarheid beperkter: gemeenschapssenatoren mogen niet tegelijk burgemeester, schepen of voorzitter van een OCMW zijn. Ze kunnen evenwel gemeenteraadslid of lid van de OCMW-raad zijn.

³⁰ J. CLEMENT, H. D'HONDT, J. VAN CROMBRUGGE, e.a., *Het Sint-Michielsakkoord en zijn achtergronden*, Antwerpen, MAKLU, 1993, 74.

³¹ Art. 67, §1, 3° tot 5°, G.W.

³² Art. 68, §1, eerste en tweede lid, G.W.

³³ Deze onzekerheid blijft beperkt tot de gemeenschapssenator van de Duitstalige Gemeenschap, die met een gewone meerderheid wordt verkozen door de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

grote Gemeenschapsraden wel heel beperkt. Het zijn in feite hun politieke fracties die beslissen wie van hun leden het mandaat van gemeenschapssenator opneemt. Het hierboven beschreven systeem was een eis van de kleinere partijen daar dit systeem voor hen voordelig is, maar die eis beknop in grote mate de autonomie van de deelgebieden bij de aanwijzing van hun vertegenwoordigers in de Senaat. Tenslotte moet het ook vermeld worden dat de Vlaamse en de Franse Gemeenschap ingevolge hun constitutieve bevoegdheden kunnen beslissen dat de aanwijzing van hun gemeenschapssenatoren voortaan op basis van de gewesten gebeurt.³⁴

3.2.4. Duur van het mandaat

De duur van een gemeenschapssenatormandaat is allerm minst eenvoudig uit te leggen want door de ontbinding van de Senaat eindigen de mandaten van de zetelende gemeenschapssenatoren. Indien de Gemeenschapsraden niet tegelijkertijd verkozen worden, blijven de gewezen gemeenschapssenatoren nog steeds lid van hun Gemeenschapsraad. Door de verkiezing van de Senaat wordt een nieuwe zetelverdeling bepaald voor de gemeenschapssenatoren en verdeeld over de politieke fracties van het Vlaams Parlement. Indien de gemeenschapsraden vernieuwd worden, dan kunnen de gemeenschapssenatoren hun mandaat zonder nadere formaliteit behouden indien ze worden herverkozen als raadslid.³⁵

4. Actuele invalshoek: De Senaat in vraag gesteld

Om de vraag te beantwoorden in welke mate de Senaat na het Sint-Michielsakkoord in het algemeen (en de gemeenschapssenatoren in het bijzonder) nu werkelijk de deelstaten vertegenwoordigt, worden twee belangrijke en relevante Senaatsverslagen besproken, m.n. het Verslag namens de Commissie voor de institutionele aangelegenheden uitgebracht door de heren Caluwé, Coene, Desmedt en Hotyat omtrent de evaluatie van de werking van de federale structuren van 1999 waarvan vooral “Hoofdstuk 5: samenstelling van de Senaat” van belang is en het Verslag “Welke hervormingen voor de Senaat? Suggesties van achttien grondwetsspecialisten” van 2001. Het spreekt voor zich dat er vooral aandacht zal worden besteed aan de passages waarin de gemeenschapssenatoren worden vernoemd. Tenslotte worden -naast beide Senaatsverslagen- de hervormingsplannen van Verhofstadt m.b.t. de Senaat onder de loep genomen.

³⁴ J. VAN NIEUWENHOVE, *l.c.*, 42-45.

³⁵ *ibid.*, 47-48.

4.1. Evaluatie van de werking van de nieuwe federale structuren

4.1.1. Algemene beschouwingen

In de algemene beschouwingen poneert een lid dat de rol van de Senaat in de internationale betrekkingen meer gestalte zou kunnen krijgen door de vertegenwoordiging van België in de Raad van Europa en in andere internationale organisaties toe te vertrouwen aan de gemeenschapssenatoren. Een ander lid stelt dat de gemeenschapssenatoren erover moeten waken dat het Vlaams Parlement binnen zijn bevoegdheidsdomein blijft. Tenslotte meent nog een ander lid dat het foutief is te verklaren dat alleen de Vlaamse gemeenschapssenatoren de Vlaamse kiezer zouden vertegenwoordigen en dat de senatoren die rechtstreeks worden verkozen door het Nederlands kiescollege, Vlaanderen niet zouden vertegenwoordigen.³⁶

4.1.2. Het aantal senatoren

Een meer concrete vraagstelling van de commissie is vervolgens of er dan te weinig senatoren zijn. Meerdere leden benadrukken daarbij de moeilijke werkomstandigheden van de 21 gemeenschapssenatoren. Het blijkt in de praktijk bijzonder moeilijk om actief werkzaam te zijn in twee wetgevende vergaderingen.³⁷ Aansluitend worden enkele scenario's voor de verhoging van het aantal gemeenschapssenatoren uitgewerkt. Eén piste die men daarbij bewandelt, is de verhoging van het aantal gemeenschapssenatoren naar 40 i.p.v. 21. De voordelen zouden niet gering zijn volgens de commissie: het paritaire karakter van de samenstelling van de Senaat zou sterker tot uiting komen, het zou het belang van de Senaat als ontmoetingsplaats van de gemeenschappen meer beklemtonen en de gemeenschapssenatoren zouden een herziening van de Grondwet of een wijziging van de bijzondere wetten die afbreuk doen aan de verworven autonomie van de deelstaten kunnen verhinderen. Natuurlijk zouden er ook nadelen zijn volgens de commissieleden: bij een verhoging van het aantal leden zou moeten worden geschaafd aan hun statuut. Ten tweede zou dit voor de raden een verlies aan mankracht kunnen inhouden. Tenslotte poneert nog een ander lid dat een verhoging wel eens wordt bepleit opdat de gemeenschapsraden sterker zouden kunnen wegen op een eventuele grondwetsherziening.³⁸

4.1.3. De twee (of drie) petjes van de gemeenschapssenatoren

³⁶ Verslag namens de commissie voor de institutionele aangelegenheden uitgebracht door de heren Caluwé, Coene, Desmedt en Hotyat, *Parl. Stuk* Senaat 1998-1999, 1-1333/1, 856-857.

³⁷ *ibid.*, 858.

³⁸ *ibid.*, 859-860.

Centraal staat de problematiek van de moeilijke werkomstandigheden van de gemeenschapssenatoren. Meerdere leden van de commissie bevestigen dat zulke senatoren een loodzware agenda hebben. De Franse gemeenschapssenatoren hebben trouwens drie petjes: zij zijn senator, lid van de Franse Gemeenschapsraad en lid van het Waalse Parlement of van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Een lid stelt daarbij dat vele gemeenschapssenatoren uiteindelijk een keuze moeten maken tussen de twee assemblees.³⁹

Vier mogelijke oplossingen worden aangereikt door de commissie. Een eerste oplossing bestaat erin dat de gemeenschapssenatoren ontslag zouden nemen uit hun gewest- en gemeenschapsraad maar daarvoor is weinig steun te vinden. Ten tweede dat de gemeenschapssenatoren ontslag zouden nemen uit hun gewestraad. Opnieuw is er weinig steun voor te vinden en om net dezelfde reden als bij de eerste oplossing: ze zouden niet langer kunnen worden beschouwd als volwaardige vertegenwoordigers van de deelgebieden in de Senaat. Een derde oplossing zou erin bestaan de parlementaire werkzaamheden beter te coördineren. Op die manier zouden de agenda's van zeven assemblees op elkaar moeten worden afgestemd. Tenslotte poneert nog een lid dat gemeenschapssenatoren best geen bijkomende functies zouden opnemen. Hierover werd echter geen overeenkomst bereikt.⁴⁰

4.2. Welke hervormingen voor de Senaat?

Niet alleen wat de senatoren zelf denken is interessant. Ook wat de grondwetsspecialisten menen is van groot belang. Daarom werd op 12 november van 2001 een ontmoeting georganiseerd met 18 grondwetsspecialisten op initiatief van Senaatsvoorzitter Armand De Decker.⁴¹ Drie problemen m.b.t. het gemeenschapssenatorambt werden daarbij aangekaart: de samenstelling van de Senaat en het aandeel van de gemeenschapssenatoren daarin, de manier van aanwijzing van de gemeenschapssenatoren en de duur van het mandaat.

4.2.1. Samenstelling

Volgens André Alen (Buitengewoon Hoogleraar Katholieke Universiteit Leuven, rechter in het Arbitragehof) voldoet de huidige samenstelling van de Senaat niet. Amper 30% van de senatoren, namelijk 21 op 71, vertegenwoordigen de deelstaten.⁴² Jan Velaers (Decaan Rechtsfaculteit Universiteit Antwerpen) deelt Alens mening en stelt dat de huidige

³⁹ *ibid.*, 862.

⁴⁰ *ibid.*, 863-865.

⁴¹ Zie ook: X, "Grondwetsspecialisten pleiten voor tweekamerstelsel" in *De Financieel Economische Tijd*, 13.11.2001, 3; B. VANPETEGHEM, "Grondwetsspecialisten sturen Verhofstadt wandelen" in *De Standaard*, 13.11.2001, 4.

vertegenwoordiging van de gemeenschappen door slechts 21 gemeenschapssenatoren die een dubbel mandaat vervullen een hypothese is op de goede werking van de instelling. “Hoe kan immers worden gesteld dat de deelstaten via de Senaat in de federale wetgeving participeren, dat de Senaat de federale structuur van het land weerspiegelt en de ontmoetingsplaats vormt voor de Staat, gemeenschappen en gewesten, wanneer slechts 21 van de 71 senatoren gemeenschapssenatoren zijn? Hoe kan de Senaat bovendien zijn tweede ambitieuze opdracht van wetgevende en reflectiekamer vervullen, wanneer 21 van de 71 senatoren een dubbel mandaat uitoefenen en dus niet ten volle beschikbaar zijn, zelfs wanneer men erin slaagt de werkzaamheden van de Senaat en de gemeenschapsraden beter op elkaar af te stemmen, wat de voorbije twee zittingsperioden niet altijd het geval was?”⁴³ François Jongen (Professeur à l’Université catholique de Louvain) gaat in tegen hetgeen Alen en Velaers menen: “De gemeenschapssenatoren zouden moeten worden afgeschaft want zij zijn een nutteloze erfenis van het systeem van de provinciale senatoren”. Volgens Jongen zijn zij geen betere of minder goede vertegenwoordigers van hun gemeenschappen dan de rechtstreeks verkozen senatoren. Bovendien worstelen ze met drukke agenda’s en een hoge werkdruk.⁴⁴

4.2.2. Aanwijzing

Een tweede interessant pijnpunt dat m.b.t. de gemeenschapssenatoren wordt aangehaald betreft de manier van aanwijzing. Dit is volgens Alen immers geen zaak van de respectieve raden maar wel van de fracties aan wie de zetels van de gemeenschapssenatoren toekomen. Alen verwijst daarbij naar de zetelverdeling van de gemeenschapssenatoren die afgeleid wordt van het resultaat van de verkiezingen voor de rechtstreeks verkozen senatoren, en niet van het resultaat van de gemeenschaps- en gewestraden. Alen meent dat er een zeer sterke organieke band moet worden ontwikkeld tussen de gemeenschapssenatoren en de deelgebieden wat volgens hem slechts mogelijk is als de gemeenschapssenatoren door en uit de deelstaatparlementen worden aangewezen. Daarbij moet de evenredige vertegenwoordiging wel gebaseerd zijn op de resultaten van de verkiezingen van de gemeenschaps- en gewestraden.⁴⁵ Ook Hugues Dumont (Professeur aux Facultés universitaires Saint-Louis) vindt dat de gemeenschapssenatoren altijd door de gemeenschapsraden en uit die raden moeten worden aangewezen, maar ze zouden er dan wel

⁴² A. ALEN, M. BOES, F. DELPEREE, e.a., *Welke hervormingen voor de Senaat? Suggesties van achttien grondwetsspecialisten*, Brussel, Senaat, 2001, 13-14.

⁴³ *ibid.*, 34-36.

⁴⁴ *ibid.*, 23-24.

⁴⁵ *ibid.*, 13-14.

niet langer deel van kunnen uitmaken.⁴⁶ Hendrik Vuye (Professeur aux Facultés universitaires Notre-Dame de la paix à Namur) volgt Dumont en Alen. Hij betwijfelt of gemeenschapssenatoren ook daadwerkelijk de gemeenschapsparlementen vertegenwoordigen want de politieke fracties van het gemeenschapsparlement zijn immers verantwoordelijk voor de aanwijzing. Als de Senaat al een ontmoetingsplaats is, dan is het er volgens hem één voor de verschillende politieke partijen.⁴⁷

4.2.3. Duur van het mandaat

Jean-Claude Scholsem (Professeur à l'Université de Liège) heeft het enkel over de duur van het mandaat van senator. Hij wijst erop dat er parlementsverkiezingen zijn in 2003 terwijl er pas in 2004 gewest- en gemeenschapsverkiezingen zijn. Het gevolg is dat de vertegenwoordiging van de gemeenschappen en de gewesten door de gemeenschapssenatoren slechts onrechtstreeks wordt geregeld. Hij stelt dan ook een getrapte Senaat voor: sommige senatoren zouden dan om de vijf jaar verkiezingen moeten ondergaan terwijl anderen vervroegde verkiezingen na vier jaar moeten ondergaan.⁴⁸

4.3. Hervorming van de Senaat volgens Verhofstadt

Zoals eerder al vermeld in de algemene inleiding zorgde de Federale Beleidsverklaring van 9 oktober 2001 voor veel opschudding. Daarin kondigde Premier Verhofstadt immers aan dat hij het tweekamerstelsel wenste te hervormen. Een van de reacties daarop was hierboven te lezen.⁴⁹

Ondertussen zat Premier Verhofstadt (en zijn Regering) niet stil. Zijn voorstel 'Politieke Vernieuwing' wordt op 26 april 2002 goedgekeurd door de Ministerraad. In het verslag van de vergadering van de Ministerraad heeft Verhofstadt het over een grondige hervorming van de politieke instellingen. De Federale Senaat zou daarbij een paritaire assemblee worden die de Gemeenschappen en de Gewesten vertegenwoordigt: 35 Nederlandstaligen en 35 Franstaligen waarvan één vertegenwoordiger van de Duitstalige Gemeenschap.⁵⁰

Eind maart 2003 keurt de Ministerraad het ontwerp van verklaring tot grondwetsherziening goed. In totaal worden 61 artikels in herziening gesteld en worden volgens de Eerste Minister daarmee acht bouwerven op de Grondwet geopend. Een van die werven heeft betrekking op

⁴⁶ *ibid.*, 36-37.

⁴⁷ *ibid.*, 45.

⁴⁸ *ibid.*, 20-22.

⁴⁹ Zie hiervoor "4.2. Welke hervormingen voor de Senaat?"

⁵⁰ MINISTERRAAD, *Verslag van de Vergadering van de Ministerraad*, 26.04.2002, <http://www.belgium.be>.

de Senaat.⁵¹ Een deel grondwetsartikels moet daarbij herzien worden om de Senaat exclusief op basis van afvaardigingen van de Gewesten en de Gemeenschappen te kunnen samenstellen. Qua bevoegdheden van de nieuwe Senaat wordt een compromis bereikt want de Franstaligen vrezen immers een sluipende evolutie naar een confederaal model. Voor de grondwetswijziging en de aanpassing van bijzondere wetten blijft het tweekamerstelsel integraal bestaan. De Senaat zal wetgeving die de Kamer goedkeurde naar zich toe kunnen trekken -evoceren- als de belangen en de bevoegdheden van de deelstaten in het gedrang kunnen komen. Maar uiteindelijk zal het de Kamer zijn die beslist. De senatoren behouden daarenboven het recht om wetsvoorstellen in te dienen, maar ook hier hebben de kamerleden het laatste woord.⁵²

5. Rolconcept

Zoals de titel van deze eindverhandeling doet vermoeden, handelt dit werkstuk over de “rol” van de Vlaamse Gemeenschapssenatoren in de federale staatsstructuur. Meer bepaald gaat het over het al dan niet aanwezig zijn van rolconflicten bij deze tien senatoren daar zij zowel de deelstaat vertegenwoordigen in het Vlaams Parlement en de federale staat in de Senaat, zij het wel als afgevaardigden van de Gemeenschapsraad.

5.1. Verschillende invullingen van rol

Er moet op worden gewezen dat de theoretische literatuur omtrent het concept ‘rol’ beperkt is. Om die reden moet men dit deeltje dan ook zien als een theoretische omkadering in de vorm van een samenraapsel van benaderingen van diverse relevante auteurs en zeker niet als een exhaustieve opsomming van alle mogelijke definities.

Hoogerwerf omschrijft “rol” als “het geheel van normen van een persoon of een aantal personen t.a.v. de wijze waarop de bekleder van een bepaalde positie zich in bepaalde situaties hoort te gedragen”. Uit deze begripsomschrijving kan men afleiden dat het parlementslid meer dan één rol heeft. Maar de politologie interesseert zich vooral voor de politieke rollen, d.w.z. voor normen t.a.v. het gedrag van parlementsliden m.b.t. het overheidsbeleid. De taak van een kamerlid wordt in theorie in drie componenten opgedeeld,

⁵¹ MINISTERRAAD, *Verslag van de Vergadering van de Ministerraad*, 20.03.2003, <http://www.belgium.be>.

⁵² B. VANPETEGHEM, “Paars-groen wil 18-jarigen in parlement” in *De Standaard*, 21.03.2003, 4.

dit zijn alle drie constitutionele en formele rollen: wetgeving, controle van de regering en vertegenwoordiging.⁵³

Interessanter is het evenwel om rol op een meer normatieve manier te benaderen. Hoogerwerf meent dat men t.a.v. de vertegenwoordigende rol van het parlementslid een groot aantal opvattingen of modellen kan onderscheiden. Een eerste model betreft het lastgevingsmodel (delegates) dat de vertegenwoordigende rol van het parlementslid ziet als de rol van een lasthebber of een zaakgelastigde. Het tweede model is aan te duiden als het machtigingsmodel (trustees). Hierbij krijgt de vertegenwoordiger geen opdracht, maar een volmacht. Deze parlementsleden gaan bij het nemen van beslissingen af op hun geweten, op wat zij juist achten en op hun beoordeling van de feiten. Dit model gaat al terug naar denkers als Thomas Hobbes en Edmund Burke.⁵⁴ Onderzoekers hebben nog een derde rolopvatting kunnen afleiden: politico. Naargelang van de omstandigheden kiezen de politico-parlementsleden nu eens de rolopvatting van lasthebber en dan weer die van gemachtigde en wegen ze beide tegen elkaar af. Anderen stellen zich vragen bij dit lastgevings- en machtigingsmodel. Zo is er Wahlke die het heeft over een steunmodel. De rol van de volksvertegenwoordiger is volgens zijn model het verwerven van steun, de rol van de vertegenwoordigden is het geven van steun aan de vertegenwoordigers.

Volgens Hoogerwerf is er nog een andere dimensie van de vertegenwoordigende rol van het parlementslid. Deze dimensie betreft normen die zeggen welke persoon, groep of categorie door de vertegenwoordiger behoort te worden vertegenwoordigd. Is het parlementslid m.a.w. een vertegenwoordiger van het algemeen belang of van groepsbelangen? Twee modellen weerspiegelen deze problematiek, enerzijds het eenheidsmodel en anderzijds het verscheidenheidsmodel. Het eenheidsmodel ziet het parlementslid als de vertegenwoordiger van het gehele volk. Het verscheidenheidsmodel beschouwt hem als vertegenwoordiger van een bepaalde territoriale, sociale of politieke groepering.⁵⁵ Voor deze eindverhandeling is dit onderscheid van primordiaal belang. De gemeenschapssenatoren worden immers geacht het eenheidsmodel te volgen in de Senaat terwijl ze tegelijkertijd het

⁵³ M.L. ZIELONKA-GOEI, "Werk in uitvoering: taken en werkzaamheden van kamerleden" in J.J. THOMASSEN, M.P.C.M. VAN SCHENDELEN, M.L. ZIELONKA-GOEI, *De Geachte afgevaardigde: hoe kamerleden denken over het Nederlandse parlement*, Muiderberg, Coutinho, 1992, 54.

⁵⁴ A. HOOGERWERF, *De Geachte Afgevaardigde: over de vertegenwoordigende rol van het parlementslid*, Meppel, Boom, 1968, 6-9; M.L. ZIELONKA-GOEI en J.J. THOMASSEN, "Het parlement als volksvertegenwoordiging" in J.J. THOMASSEN, M.P.C.M. VAN SCHENDELEN, M.L. ZIELONKA-GOEI, *De Geachte afgevaardigde: hoe kamerleden denken over het Nederlandse parlement*, Muiderberg, Coutinho, 1992, 109-122.

⁵⁵ A. HOOGERWERF, *o.c.*, 9-17. Zie verder ook: F. DEBUYST, *La fonction parlementaire en Belgique: mécanismes d'accès et images*, Leuven, UC Louvain, 1967, 41-45; D.D. SEARING, *Westminster's World: Understanding political roles*, Cambridge, Londen, 1994, 31-195; Groep Coudenberg, *De rol van de parlementair in België*, Brussel, I.A.O., 1986, 36-39.

verscheidenheidsmodel volgen in het Vlaams Parlement en dat onrechtstreeks ook meenemen naar de Senaat.

5.2. Rolconflicten

Het spreekt voor zich dat geen enkele gemeenschapssenator vastomlijnde rollen vervult. Men zou zelfs kunnen spreken van mogelijke rolconflicten zoals Dahrendorf dat doet in *Homo Sociologicus*.⁵⁶ Zo onderscheidt hij het intern rolconflict en het extern rolconflict. Van het eerste is sprake wanneer een positiebekleder zich binnen één positieveld met onderling tegenstrijdige verwachtingen van de kant van twee of meer tegenposities geconfronteerd ziet. Het tweede is het gevolg van het feit dat hij als individu posities in verschillende positievelden inneemt.⁵⁷ Toegepast op onze gemeenschapssenatoren kan dit slaan op volgende rolconflicten: Hebben de gemeenschapssenatoren bij het begin van hun dubbelmandaat een duidelijke keuze gemaakt voor één van de twee assemblees (Senaat of Vlaams Parlement)? Hoe gedragen zij zich in het Vlaams Parlement: behartigen zij eerder thema's die te relateren zijn met de nationale problematiek? En hoe gedragen ze zich in de Senaat? Zijn hun parlementaire werkzaamheden in de Senaat eerder communautair geladen daar zij vertegenwoordigers zijn van de deelstaat in het federale parlement? Zijn de gemeenschapssenatoren zich zelf bewust van hun unieke parlementaire situatie? Dit is slechts een greep uit de vele vragen waar het onderzoek een antwoord op moet bieden.

6. Besluit

In dit theoretisch gedeelte van de eindverhandeling werd de titel omstandig uitgelegd a.h.v. drie componenten. Een eerste component betrof het concept federalisme en de federale staatsstructuur. In een eerste stap werden auteurs zoals King, Wheare, Watts, Vile, Mast, Riker en Elazar aan het woord gelaten, elk met hun begripsbepaling over federalisme. Vastgesteld werd dat er niet één algemeen aanvaarde definitie over wat federalisme feitelijk is, bestaat. In een tweede stap werden de kenmerken van een federale staat onder de loep genomen. Daarbij waren vooral de drie wetten van het federalisme van belang: de autonomie van de deelgebieden, de participatiewet en de coöperatiewet. De participatiewet werd verder toegepast op de Belgische casus en daarbij werd vastgesteld dat er in het licht van het Sint-

⁵⁶ Zie: R. DAHRENDORF, *Homo Sociologicus. De categorie van de sociale rol*, Hilversum/Antwerpen, Brand, 1965, 152 p.

⁵⁷ R. LAERMANS, *Communicatie zonder mensen*, Amsterdam, Boom, 1999, 111-117.

Michielsakkoord feitelijk een stap achteruit is gezet wat betreft die participatie van de deelstaten.

Een tweede component handelde over de hervorming van het tweekamerstelsel met aansluitend een actuele invalshoek omtrent de huidige werking van de Senaat in het algemeen en meer in het bijzonder de plaats van de gemeenschapssenatoren. Vooreerst werd een overzicht gegeven van de samenstelling van de Senaat zoals die na het Sint-Michielsakkoord werd aangepast. Daarna werd specifiek stilgestaan bij het mandaat van gemeenschapssenator: hun zetelaantal, hun verkiesbaarheidsvoorwaarden en onverenigbaarheden, hun aanduiding en hun mandaatsduur. Deze component werd afgesloten met een actuele invalshoek. Daarin werd de moeilijke positie van de gemeenschapssenatoren aangetoond aan de hand van twee Senaatsverslagen. Tenslotte werden de hervormingsplannen van Premier Verhofstadt t.a.v. de Senaat nader toegelicht.

Een derde en laatste component van het theoretisch gedeelte van deze thesis maakte duidelijk dat rolopvatting op meerdere manieren te interpreteren valt en dat gemeenschapssenatoren zoiets als een rolconflict kunnen ervaren.

Uit dit inleidend hoofdstuk is duidelijk gebleken dat de gemeenschapssenatoren een niet onbelangrijke rol te vervullen hebben in de Belgische federale staatsstructuur. De 21 gemeenschapssenatoren zijn immers de enige vertegenwoordigers van de deelstaat in de Belgische Senaat. Tezelfdertijd werd vastgesteld dat er een aantal fundamentele problemen zijn met het ambt van gemeenschapssenator. In de volgende hoofdstukken (hoofdstuk III, IV, V en VI) zal onderzocht worden in hoeverre de Vlaamse gemeenschapssenatoren hun belangrijke rol daadwerkelijk vervullen en of de hier aangehaalde problemen ook in de realiteit voorkomen.

HOOFDSTUK II: Probleemstelling, onderzoeksafbakening, methodologie en concrete uitwerking

1. Algemene probleemstelling

De vraagstellingen van deze eindverhandeling luiden als volgt: Hoe vatten de Vlaamse gemeenschapssenatoren hun rol op: als vertegenwoordigers van de gemeenschapsraad of als senatoren naast de anderen? Hoe verdelen ze hun tijd tussen de twee assemblees? Hoe mengen ze zich in het communautaire debat? Hoe stellen ze zich op bij de discussies over belangenconflicten in de Senaat? Hoe evalueren de gemeenschapssenatoren hun rol in de federale staatsstructuur? En in hoeverre zijn ze voorstander van hervormingen?

2. Onderzoeksafbakening

2.1. Onderzoekspopulatie

Er werd gekozen om de onderzoekspopulatie te beperken tot de Vlaamse gemeenschapssenatoren en om dus de gemeenschapssenatoren van de Franse Gemeenschap en die van de Duitstalige Gemeenschap buiten beschouwing te laten. Deze inperking van de onderzoekspopulatie laat toe om dieper op de problematiek in te gaan.

De tien Vlaamse gemeenschapssenatoren tussen 1995 en 1999 waren afkomstig uit vijf verschillende politieke partijen: Vera Dua van Agalev, Lydia Maximus en Patrick Hostekint van de toenmalige SP, Joris Van Hauthem van het Vlaams Blok, Chris Vandembroeke van de toenmalige Volksunie, Leo Goovaerts en Jacques Devolder van de VLD en tenslotte Leo Delcroix, Marc Olivier en Johan Weyts van de toenmalige CVP.

2.2. Onderzoekperiode

De keuze voor de afbakening van de onderzoekperiode 1995-1999 is eenvoudig te verklaren. Deze legislatuur was immers de eerste volledige legislatuur na het Sint-Michielsakkoord waarin gemeenschapssenatoren opereerden. Daar de legislatuur 1999-2003 nog volop bezig was tijdens de werkzaamheden van dit onderzoek kon deze niet in beschouwing worden genomen.

2.3. Onderzoeksubject

2.3.1. Controlerende functie en belangenconflicten

Beslist werd dat enkel de controlerende functie van de gemeenschapssenatoren zou worden onderzocht en niet de wetgevende functie. De reden daarvoor ligt vooral in het feit dat de controlerende werkzaamheden de beste parameter zijn om ons onderzoeksubject onder te loep

te nemen. Men kan immers aannemen dat het vooral in die werkzaamheden zal zijn dat de gemeenschapssenatoren zich als vertegenwoordiger zullen opwerpen van het Vlaams Parlement of de Senaat. Voorts kan men ook opwerpen dat de moeilijkheidsgraad van het behandelen van controlerende werkzaamheden lager is dan die van de wetgevende werkzaamheden.⁵⁸

De belangenconflicten werden ook in dit onderzoek opgenomen omdat dit, net zoals met de controlerende functie, een materie is waarin men kan aannemen dat de gemeenschapssenatoren zich heel bedrijvig zullen opstellen.

2.3.2. Vlaams Parlement en Senaat

De controlerende werkzaamheden en de belangenconflicten worden enkel in het Vlaams Parlement en in de Senaat onderzocht.⁵⁹ De Brusselse Hoofdstedelijke Raad, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, waar Leo Goovaerts als gemeenschapssenaar actief was, worden niet in rekening gebracht. Bij het aanschouwen van de activiteitsgraad in het Vlaams Parlement en de Senaat, moet men dit in het achterhoofd houden.

2.3.3. Vragen en belangenconflicten

a) Controlerende werkzaamheden in de Senaat

De Senaat oefent zijn controlerecht uit door het stellen van schriftelijke vragen, mondelinge vragen, vragen om uitleg, door het indienen van moties en door het parlementair onderzoek. Het onderzoek in de Senaat wordt beperkt tot de schriftelijke vragen, mondelinge vragen en de vragen om uitleg.

i) Mondelinge vragen

Een lid dat een vraag stelt waarop het een mondeling antwoord van de regering wenst te krijgen in de plenaire vergadering, richt een verzoek daartoe aan de voorzitter, onder mededeling van de tekst van zijn vraag. Om mondeling te worden behandeld moet een vraag van algemeen belang zijn en betrekking hebben op een belangrijk en dringend onderwerp. De vraagsteller en de ondervraagde minister beschikken elk over ten hoogste drie minuten.⁶⁰

⁵⁸ In bijlage I vindt men het aantal wetgevende stukken per gemeenschapssenaar in het Vlaams Parlement (voorstellen van decreet/resolutie) en Senaat (wetsvoorstellen/voorstellen van resolutie) terug. Op deze manier krijgt men een vollediger beeld van de parlementaire werkzaamheden van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat en het Vlaams Parlement.

⁵⁹ Daarvoor werd gebruik gemaakt van <http://www.senate.be> en <http://www.vlaamsparlement.be>.

⁶⁰ Reglement van de Belgische Senaat, Titel III: Hoofdstuk I: art. 71, <http://www.senate.be>.

ii) Vragen om uitleg

Sedert de staatshervorming van 1993 bestaat het interpellatierecht niet meer in de Senaat. Het Senaatsreglement voorziet thans de mogelijkheid om vragen om uitleg te stellen.⁶¹ Een lid dat voornemens is een vraag om uitleg tot de regering te richten, geeft de voorzitter schriftelijk kennis van het onderwerp van zijn vraag onder toevoeging van een nota die nauwkeurig het punt of de feiten vermeldt waarover opheldering wordt gevraagd, alsook de voornaamste beschouwingen die het lid daarbij naar voren wil brengen. Het lid dat de vraag om uitleg gesteld heeft, beschikt over een spreektijd van vijftien minuten.⁶² Onverminderd de artikelen 46 en 96 van de Grondwet (moties van vertrouwen en wantrouwen), kunnen moties worden ingediend tot besluit van een vraag om uitleg.⁶³

iii) Schriftelijke vragen

Wanneer een lid aan de regering een schriftelijke vraag wenst te stellen, overhandigt hij de ondertekende tekst ervan aan de voorzitter. De voorzitter, indien ontvankelijk, zendt die door naar de betrokken minister met het verzoek binnen twintig werkdagen te antwoorden. De voorzitter deelt het antwoord mee aan de vraagsteller en doet het samen met de vraag opnemen in het eerstvolgende bulletin van Vragen en Antwoorden van de Senaat.⁶⁴

b) Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement

Het Vlaams Parlement oefent zijn controlerecht uit door het interpellatierecht en het daarmee verbonden recht om moties in te dienen, door het stellen van actuele, mondelinge⁶⁵ en schriftelijke vragen en door het recht van onderzoek. Het onderzoek wordt hier beperkt tot de actuele vragen, de mondelinge vragen, de vragen om uitleg, de schriftelijke vragen en de interpellaties.

i) Schriftelijke vragen

Schriftelijke vragen zijn een specifiek eerstelijnscontrolemiddel. Zo gelden er nauwelijks procedure- of vormvereisten. Er zijn geen beperkingen wat aantal of tijdstip van indiening betreft. De vragen kunnen worden gesteld los van aanwezigheid van volksvertegenwoordiger

⁶¹ F. SWAELEN, "Het parlement op het einde van de twintigste eeuw. Mogelijkheden en begrenzingen." in *Res Publica*, 42, (2000), 1, 77.

⁶² Reglement van de Belgische Senaat, *o.c.*, art. 72.

⁶³ *ibid.*, art. 73.

⁶⁴ *ibid.*, art. 70.

⁶⁵ Sinds de reglementswijziging van 8 juli 1998 zijn de mondelinge vragen vervangen door de vragen om uitleg.

of minister in het parlement. Ze kunnen de meest uiteenlopende onderwerpen bestrijken, van algemeen beleid tot fragmentarische of lokale beleidsconsequenties. Ten slotte maakt het schriftelijke verloop van de procedure een gedetailleerde vraagstelling en een gedocumenteerd antwoord mogelijk.⁶⁶

ii) Actuele vragen

Actuele vragen zijn mondeling gestelde vragen over actuele problemen die de Vlaamse volksvertegenwoordigers tijdens het wekelijkse vragenuur in de plenaire vergadering aan een lid van de regering kunnen stellen. Ze kunnen tot 10 uur 's ochtends op de dag van de vergadering zelf worden ingediend, wat het mogelijk maakt zeer actuele onderwerpen te behandelen. De voorzitter van het Vlaams Parlement beslist over de ontvankelijkheid. Het aantal actuele vragen is beperkt en evenredig verdeeld volgens de politieke sterkte van de fracties.⁶⁷

iii) Interpellaties

Het interpellatierecht kan worden omschreven als het recht van een parlementslid om een regeringslid te ondervragen over diens beleid. Interpellaties moeten handelen over aangelegenheden van algemeen belang. Naar aanleiding van een interpellatie kan een met redenen omklede motie of een motie van wantrouwen worden ingediend. Normaal gezien worden de interpellaties in een commissie gehouden.⁶⁸

iv) Mondelinge vragen / Vragen om uitleg

Mondelinge vragen zijn de tegenhanger in de commissies van de actuele vragen in de plenaire vergadering en het aantal mondelinge vragen per fractie is beperkt. Vanaf het zittingsjaar 1998-1999 zijn de mondelinge vragen vervangen door de vragen om uitleg. Die verschillen in die zin van de mondelinge vragen dat de spreektijden langer zijn en dat na de vraagsteller nog vijf sprekers het woord kunnen voeren.⁶⁹

c) Belangenconflicten in het Vlaams Parlement en in de Senaat

⁶⁶ S. MERGAERTS, M. GOOSSENS, e.a., *Legislatuurverslag Vlaams Parlement 1995-1999*, Nazareth, Bestuursdrukkerij Schaubroeck, 1999, 101.

⁶⁷ *ibid.*, 95.

⁶⁸ *ibid.*, 84.

⁶⁹ S. MERGAERTS, M. GOOSSENS, e.a., *o.c.*, 95.

Dit onderzoek spitst zich ook toe op belangenconflicten. In het Vlaams Parlement worden de moties m.b.t. een belangenconflict onder de loep genomen en in de Senaat de behandelde belangenconflicten.

i) Bevoegdheidsconflicten en belangenconflicten

Bij de bespreking van belangenconflicten is het uitermate belangrijk het onderscheid tussen bevoegdheids- en belangenconflicten in het oog te houden. Bevoegdheidsconflicten zijn geen politieke betwistingen maar vloeien voort uit de bevoegdheidsverdeling tussen de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten en de wijze van bevoegdheidstoewijzing. Artikel 141 van de Grondwet geeft het parlement de verantwoordelijkheid om een procedure in te stellen om bevoegdheidsconflicten te voorkomen tussen wetgevende normen. Die taak is dan toevertrouwd aan de afdeling wetgeving van de Raad van State. Artikel 142 van de Grondwet behandelt de vraag of een wetgevende norm de bevoegdheidsverdelende regels naleeft en dit wordt beslecht door het Arbitragehof.⁷⁰

Belangenconflicten daarentegen hebben een uitgesproken politiek karakter. Zij worden dan ook via politieke dialoog opgelost en niet via juridictionele weg. Om het politiek dispuut niet te verwarren met het juridische conflict heeft het inleiden van een procedure in verband met een bevoegdheidsconflict over eenzelfde aangelegenheid automatisch de schorsing tot gevolg van de hangende belangenconflictprocedure. Luidens artikel 143, §§2 en 3, van de Grondwet stelt een bijzondere meerderheidswet de procedure in ter voorkoming en regeling van de belangenconflicten. Krachtens de overgangsbepaling van artikel 143 van de Grondwet blijft in afwachting de GWHI (Gewone Wet tot Hervorming der Instellingen van 9 augustus 1980) van toepassing, waarvan de bepalingen alleen bij een bijzondere meerderheidswet kunnen worden gewijzigd. De GWHI heeft daartoe het Overlegcomité opgericht (art. 31 GWHI).⁷¹

Alen stelt dat de Grondwetgever niet altijd een klare kijk heeft gehad op het onderscheid tussen bevoegdheids- en belangenconflicten. Dit blijkt uit het begrip “federale loyautéit” in art. 143, §1, van de Grondwet. Dit begrip komt overeen met het begrip “Bundestreue” dat men in Duitsland kent en het is de uitdrukking van algemene rechtsbeginselen die aan de federale rechtsordering ten grondslag liggen. Zo maken zowel het Arbitragehof als de afdeling wetgeving van de Raad van State toepassing van het evenredigheidsbeginsel als onderdeel van de bevoegdheidscontrole. Het mag dus duidelijk zijn dat het beginsel van de

⁷⁰ A. ALEN, *Compendium van het Belgisch Staatsrecht Deel 1*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 282.

⁷¹ *ibid.*, 283-283.

federale loyautéit een rol speelt bij de voorkoming en regeling van bevoegdheidsconflicten. Maar Alen verklaart, desondanks dit voorbeeld, dat bij de Staatshervorming van 1993 de federale loyautéit in artikel 143, §1, van de Grondwet slechts werd ingeschreven als middel om belangenconflicten te vermijden. De federale loyautéit zou nog alleen een politiek begrip zijn, waarvan de naleving door geen enkel rechtscollege zou kunnen worden gecontroleerd.⁷² Voor ons onderzoek is vooral artikel 143, §2, van de Grondwet van belang: “De Senaat doet, bij wege van gemotiveerd advies, uitspraak over de belangenconflicten tussen de vergaderingen die wetgevend optreden bij wege van wet, decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, onder de voorwaarden en op de wijze die een wet, aangenomen met de meerderheid bepaald in artikel 4, laatste lid, vaststelt.”

ii) Overlegcomité

Het overlegcomité is volgens de taalpariteit samengesteld. Het bestaat uit: de Eerste Minister, vijf bij K.B. aan te duiden leden van de federale Regering, de voorzitter en een lid van de Vlaamse Regering, de voorzitters van de Franse Gemeenschapsregering, de Waalse Regering en de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en een lid van de andere taalgroep van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering (artikel 31, §1 GWHI). Het Overlegcomité is ook samengesteld uit een gelijk aantal leden van de federale Regering en van de Gemeenschaps- en Gewestregeringen. Volgens Alen is die tweevoudige paritaire samenstelling en de consensusprocedure die vereist is in het Overlegcomité om tot een oplossing te komen, soms net een hinderpaal om tot een oplossing te komen.⁷³

iii) Twee procedures m.b.t. een belangenconflict

Enerzijds kan een belangenconflict zijn oorsprong vinden in een ontwerp van beslissing of een beslissing op regeringsvlak. Dit kan worden voorgelegd aan het Overlegcomité op verzoek van de Eerste Minister, van een voorzitter van een Gemeenschaps- of Gewestregering of van het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Het Overlegcomité moet dan binnen een termijn van zestig dagen een consensusoplossing proberen te vinden. Gedurende deze termijn, of eerder wanneer het Overlegcomité bij consensus het probleem oplost, wordt de betwiste beslissing of de uitvoering ervan geschorst. De procedure kan slechts eenmaal worden ingesteld m.b.t. eenzelfde beslissing of eenzelfde ontwerp van beslissing (artikel 32, §2 GWHI).⁷⁴

⁷² *ibid.*, 283-284.

⁷³ *ibid.*, 322-323.

⁷⁴ A. ALEN, *o.c.*, 323.

Anderzijds kan een belangenconflict ook zijn oorsprong vinden op parlementair vlak. Een federale Wetgevende Kamer, een Gemeenschaps- of Gewestraad, de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie wanneer artikel 138 van de Grondwet is toegepast, kan de behandeling van een ontwerp of voorstel van wetgevende norm in een andere wetgevende vergadering doen schorsen. Daartoe moet een motie worden aangenomen met drie vierden van de stemmen. In dat geval wordt de parlementaire behandeling, na de indiening van het commissieverslag en voor de eindstemming in de plenaire vergadering, voor zestig dagen geschorst met het oog op overleg. Wanneer na de schorsing de gewraakte tekst wordt geamendeerd, moet de wetgevende vergadering die het belangenconflict inleidde, binnen een vervaltermijn van vijftien dagen, bevestigen dat zij nog steeds van oordeel is ernstig te worden benadeeld. Indien het overleg binnen de termijn van zestig dagen niet tot een oplossing leidt, wordt de zaak voorgelegd aan de Senaat die binnen dertig dagen een gemotiveerd advies uitbrengt aan het Overlegcomité. Het Overlegcomité beschikt over nogmaals dertig dagen om bij consensus een eindbeslissing te nemen. Wanneer de motie uitgaat van een federale Wetgevende Kamer, is er geen verdere tussenkomst van de Senaat en neemt het Overlegcomité bij consensus een beslissing binnen zestig dagen. Ook deze procedure kan slechts eenmaal worden toegepast door eenzelfde wetgevende vergadering t.a.v. eenzelfde ontwerp of voorstel van wetgevende norm. Wanneer het ontwerp of voorstel waarover het belangenconflict aanhangig is gemaakt, wordt geamendeerd, kan een nieuw belangenconflict alleen over de amendementen worden opgeworpen (artikel 32, §§1-1 *quater* GWHI).⁷⁵

3. Methodologie

In hoofdstuk III en IV wordt gebruik gemaakt van een categorisatie die de communautaire geladenheid van de controlerende werkzaamheden van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in kaart brengt.

De grond waarop een vraag wordt behouden voor het kwalitatieve onderzoek is gebaseerd op het al dan niet communautaire gehalte van de gestelde vraag. Het moge duidelijk zijn dat er geen alomvattende definitie van dit fenomeen bestaat maar dat men er over het algemeen

⁷⁵ *ibid.*, 323-324.

mee bedoelt: betrekking hebbend op de verschillende bevolkingsgroepen of de verschillende deelstaten. In het Belgische institutioneel systeem gaat dit verder en kan men zelfs spreken van communautaire tegenstellingen, zoals de Koningskwesie en de Schoolkwesie.⁷⁶ Zo noemt men de communautaire tegenstelling tussen Vlamingen en Walen een conflictlijn⁷⁷: het tegenover-elkaar-staan van een aantal personen en groeperingen op het in tegenovergestelde zin belichamen van een waarde en daarbij wordt er naar gestreefd de tegenpool te neutraliseren, te benadelen of zelfs uit te schakelen. Die conflictlijn wordt gevoed door tal van strijdpunten: bijvoorbeeld de benoeming van J. Happart als burgemeester van Voeren.⁷⁸

In dit onderzoek wordt ‘communautair’ ruim geïnterpreteerd en wordt niet alleen aandacht besteed aan de communautaire hangijzers waarvan hierboven sprake maar ook aan de meer constructieve kant van de zaak: de vraag naar overleg en samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus. Er wordt getracht op een objectieve manier de communautaire vragen te behouden en de twijfelgevallen worden daarbij ook opgenomen om geen belangrijke kwalitatieve informatie verloren te laten gaan.⁷⁹

3.1. Gedeeltelijk communautaire vragen

⁷⁶ Zie bijvoorbeeld: N. JACQUEMIN, M. VAN DEN WIJNGAERT, *O dierbaar België: ontstaan en structuur van de federale staat*, Antwerpen-Baarn, Hadewijch, 1996, 15-48.

⁷⁷ Voor de volledigheid moet worden vermeld dat er nog twee andere conflictlijnen in België zijn die naargelang de geschiedenis in mindere of meerdere mate op de voorgrond traden: de levensbeschouwelijke tegenstelling en de sociaal-economische tegenstelling.

⁷⁸ W. DEWACHTER, *Politieke Sociologie*, Leuven, Acco, 2001, Boekdeel 2: 208-218. Zie ook: W. DEWACHTER, *De mythe van de parlementaire democratie: een Belgische analyse*, Leuven, Acco, 2001, 93-122.

⁷⁹ Op voorhand werden een elftal categorieën uitgedacht waarin de communautaire vragen zouden passen. Deze categorisatie werd op zo'n manier gekozen dat de definitie van ‘communautaire lading’ ruim werd geïnterpreteerd. Daarenboven werd op voorhand beslist dat er vragen zouden zijn die gedeeltelijk communautair zouden zijn en vragen die volledig communautair zouden zijn. Vier categorieën waren gedeeltelijk communautair: ten eerste de (in)congruentie van het beleid van de federale overheid tot de Gemeenschappen/Gewesten en omgekeerd en de (in)congruentie van het beleid tussen de Gemeenschappen en de Gewesten onderling, ten tweede het overleg en de samenwerking tussen de Federale overheid, de Gemeenschappen en Gewesten, ten derde de expliciete verwijzing naar het beleid van een ander assemblee en tenslotte de nalatigheid en de onwil van de Federale overheid t.a.v. de deelstaat. Zeven categorieën konden worden bestempeld als volledig communautair: het federaliseringsproces, de bevoegdheidsverdeling en bevoegdheidsoverschrijding, de klassieke communautaire spanningen tussen Vlaanderen/Wallonië, de taalproblematiek in het algemeen, de taalproblematiek in Brussel en haar randgemeenten, Brussel en haar randgemeenten in het algemeen en tenslotte financiën, verdeelsleutels en verdeling van de middelen. Achteraf werd vastgesteld dat verschillende categorieën van die elfdelige categorisatie in grote mate overlaptten. Zo bleek in de praktijk dat de vier categorieën van de gedeeltelijke communautaire vragen veel gelijkenissen vertoonden. Hetzelfde was zichtbaar bij de volledig communautaire vragen. Zo konden vragen over het federaliseringsproces heel moeilijk worden losgekoppeld van de vragen die handelden over financiering, verdeelsleutels en de verdeling van de middelen. Voorts werd ook de categorie bevoegdheidsverdeling / bevoegdheidsoverschrijding en klassieke communautaire tegenstellingen Vlaanderen / Wallonië samengenomen. Verder werd ook van de categorie taalproblematiek in het algemeen en taalproblematiek in Brussel en haar randgemeenten één categorie gemaakt. Tenslotte werd de inhoud van de categorie Brussel en haar randgemeenten in het algemeen verdeeld over de categorie gedeeltelijk communautaire vragen en de categorie over de taalproblematiek. Deze wijzigingen kwamen de duidelijkheid van de categorisatie telkens ten goede zodat uiteindelijk tot een definitieve categorisatie werd gekomen die doorheen het onderzoek verder zou worden gebruikt.

De gedeeltelijk communautaire vragen zijn die vragen waarin de gemeenschapssenatoren de vraag stellen naar overleg en samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaten of tussen de deelstaten onderling. De gemeenschapssenatoren hebben het in dit soort vragen over het feit of er al dan niet overleg heeft plaatsgevonden, of er op het moment van de vraagstelling al overleg aan de gang is of dat er overleg moet plaatsvinden in die domeinen waar beide overheden een bevoegdheid of een belang hebben. De gemeenschapssenatoren beklemtonen in dit soort vragen dat de verschillende beleidsniveaus (federale overheid / gemeenschappen en gewesten en gemeenschappen / gewesten onderling) moeten samenwerken om tot een coherent beleid te komen. Voor alle duidelijkheid wordt bij alle gedeeltelijk communautaire vragen een (1) in de voetnoot geschreven. Als voorbeeld kan een schriftelijke vraag van Vera Dua gelden: Ze stelt bijvoorbeeld de vraag in de Senaat of er al overleg is gepleegd tussen de federale minister voor Landbouw en KMO en de Vlaamse Minister voor Leefmilieu omtrent het afvalstoffendecreet.⁸⁰

3.2. Volledig communautaire vragen

Bij de volledig communautaire vragen wordt een onderscheid gemaakt tussen drie groepen: vragen die betrekking hebben op het federaliseringsproces, vragen die handelen over bevoegdheidsverdeling en vragen die handelen over de taalproblematiek.

3.2.1. Federaliseringsproces

Een eerste categorie betreft de vragen m.b.t. het federaliseringsproces. De gemeenschapssenatoren beklemtonen dat Vlaanderen meer bevoegdheden moet krijgen ten koste van de federale overheid en dat het federaliseringsproces onverkort moet verder worden gezet. Een verdere regionalisering van de bevoegdheden, meer financiële autonomie voor de deelstaat en een billijke verdeling van de middelen zijn daarbij de belangrijkste pijlers. Voor alle duidelijkheid wordt bij alle volledig communautaire vragen m.b.t. het federaliseringsproces een (2) in de voetnoot geschreven. Als voorbeeld kan een mondelinge vraag van Chris Vandenbroeke genomen worden: Zo stelt hij zich bijvoorbeeld de vraag of het niet dringend tijd is dat het beleid inzake openbaar vervoer en het treinverkeer in het bijzonder, aan de deelstaten wordt toegewezen.⁸¹

3.2.2. Bevoegdheidsverdeling

⁸⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 23 mei 1997, 1-47 (Vr. nr. 84 DUA) (1).

⁸¹ *Hand.* Senaat 1998-1999, 11 februari 1999, 1-245 (2).

Een tweede categorie betreft de vragen m.b.t. de bestaande bevoegdheidsverdeling. De gemeenschapssenatoren trachten duidelijkheid te verkrijgen omtrent de bevoegdheidsverdeling tussen de verschillende beleidsniveaus en ze klagen bevoegdheidsoverschrijding nefast voor de Vlaamse deelstaat aan. Voor alle duidelijkheid wordt bij alle volledig communautaire vragen m.b.t. bevoegdheidsverdeling een (3) in de voetnoot geschreven. Als voorbeeld kan een vraag om uitleg van Patrick Hostekint genomen worden: Zo vraagt Hostekint hoe de bevoegdheidsverdeling nu feitelijk in elkaar steekt tussen de federale overheid en de regionale overheden i.v.m. de toekenning van aparte begraafplaatsen voor islamieten in België.⁸²

3.2.3. Taalproblematiek

Tenslotte handelt een derde categorie over vragen waar de taalproblematiek in het federale België centraal staat. Hierin klagen de gemeenschapssenatoren de taalverhoudingen aan in de overheidsdiensten en de niet-naleving van de taalwetten in Brussel en haar randgemeenten. Voor alle duidelijkheid wordt bij alle volledig communautaire vragen m.b.t. de taalproblematiek een (4) in de voetnoot geschreven. Als voorbeeld kan een schriftelijke vraag van Joris Van Hauthem genomen worden: In die vraag klaagt hij het gebrek aan officieel tweetalige ambtenaren binnen het ministerie van Financiën aan.⁸³

4. Concrete uitwerking: Hypotheses

4.1. Controlerende werkzaamheden in de Senaat

In eerste instantie wordt er een antwoord gezocht op de onderzoeksvragen: Hoeveel mondelinge, schriftelijke vragen en vragen om uitleg worden door elk van de gemeenschapssenatoren gesteld en hoe verhoudt dit totale aantal zich tot het totale aantal vragen van alle leden van de Senaat? Zijn de gemeenschapssenatoren door hun dubbelmandaat m.a.w. minder actief dan de rest van de Senaatsleden of heeft dit totaal geen

⁸² *Hand.* Senaat 1996-1997, 25 juni 1997, 1-120 (3).

⁸³ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 10 mei 1996, 1-24 (Vr. nr. 88 VAN HAUTHEM) (4).

invloed? Men zou als hypothese kunnen vooropstellen dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren minder actief zullen zijn dan de andere Senaatsleden (Hypothese 1).

Voorts wordt onderzocht hoeveel van die vragen een communautaire inslag hebben (zie categorisering in punt 3), zowel in absolute cijfers als in percentages. Men kan aannemen dat een groot deel van hun vragen betrekking zal hebben op wat in dit onderzoek als communautair wordt bestempeld, daar ze gemeenschapssenatoren zijn (Hypothese 2).

In laatste instantie wordt nagegaan welke onderwerpen de gemeenschapssenatoren aansnijden in de communautaire vragen. Daartoe wordt een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen aan de hand van de categorisatie waarvan hierboven sprake. Daarbij kan als hypothese worden geformuleerd dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren zich in beide categorieën uitermate werkzaam zullen tonen maar dat ze vooral gedeeltelijk communautaire thema's in de Senaat ter harte zullen nemen doordat de gemeenschapssenatoren geacht worden een brugfunctie te vervullen (Hypothese 3). Gedeeltelijk communautaire thema's behandelen voornamelijk de vraag naar overleg en samenwerking tussen de beleidsniveaus.

4.2. Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement

Een tweede deel zal de controlerende functie van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement beslaan. Net zoals bij de Senaat zal eerst kwantitatief worden nagegaan hoe werkzaam de onderzoekssubjecten zijn en wordt een antwoord gezocht op de onderzoeksvragen: Hoeveel schriftelijke vragen, actuele vragen, interpellaties, vragen om uitleg en mondelinge vragen worden door elk van de gemeenschapssenatoren gesteld en hoe verhoudt dit totale aantal zich tot het volledige Vlaams Parlement. Zijn de gemeenschapssenatoren m.a.w. minder actief door hun dubbelmandaat dan de rest van de Vlaamse parlementsleden of heeft dit totaal geen invloed? Men zou als hypothese kunnen vooropstellen dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren minder actief zullen zijn dan de andere Vlaamse Parlementsleden (Hypothese 4).

Voorts wordt onderzocht hoeveel van die vragen een communautaire inslag hebben, zowel in absolute cijfers als in percentages. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van dezelfde categorisering als bij de Senaat. Men kan, zoals in de Senaat, aannemen dat een groot deel van hun vragen betrekking zal hebben op wat in dit onderzoek verstaan wordt onder het communautaire, daar ze gemeenschapssenatoren zijn (Hypothese 5).

Ook het laatste luik van het onderzoek naar het Vlaams Parlement is opgebouwd zoals het onderzoek van de Senaat. Daarbij kan als hypothese worden geformuleerd dat de Vlaamse

gemeenschapssenatoren zich in beide categorieën uitermate werkzaam zullen tonen maar dat ze vooral gedeeltelijk communautaire thema's ter harte zullen nemen in het Vlaams Parlement, doordat de gemeenschapssenatoren geacht worden een brugfunctie te vervullen (Hypothese 6). Gedeeltelijk communautaire thema's behandelen voornamelijk de vraag naar overleg en samenwerking tussen de beleidsniveaus.

4.3. Belangenconflicten

Een derde deel van de thesis zal het hebben over de rol die gemeenschapssenatoren spelen in de belangenconflicten. Daarbij zal worden nagegaan hoe de onderzoekssubjecten zich, zowel in de Senaat als in het Vlaams Parlement, gedragen tegenover die belangenconflicten. In het Vlaams Parlement zal meer bepaald worden nagegaan hoeveel moties m.b.t. een belangenconflict door de Vlaamse gemeenschapssenatoren werden ingediend en wat het gevolg was van deze indiening. Men kan daarbij de hypothese poneren dat de gemeenschapssenatoren een belangrijk aandeel van die moties zullen hebben ingediend (Hypothese 7).

In de Senaat zal de rol van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de behandeling van de belangenconflicten worden onderzocht. Er mag alleszins verwacht worden dat de gemeenschapssenatoren een primordiale rol zullen spelen in het aanbrengen van zulke belangenconflicten en een belangrijke rol zullen spelen in de behandeling ervan (Hypothese 8).

4.4. Interviews

Tenslotte worden de tien toenmalige Vlaamse gemeenschapssenatoren geconfronteerd met de bekomen onderzoeksresultaten en zal hen worden gevraagd naar hun rolopvatting en hun mening over de nakende hervormingen.

HOOFDSTUK III: Controlerende werkzaamheden van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat

1. Inleiding

Zoals daarnet vermeld in hoofdstuk II is de opzet van dit hoofdstuk na te gaan hoe de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren zich opstellen t.a.v. de controlerende functie in de Senaat. Meer in het bijzonder wordt nagegaan hoe actief ze zijn in het stellen van controlerende

vragen, of ze veel communautair geladen vragen stellen en als ze al communautaire vragen stellen, of dit dan vooral gedeeltelijk of volledig communautaire vragen zijn.

2. Kwantitatief onderzoek

2.1. Verhouding werkzaamheden Vlaamse gemeenschapssenatoren / voltallige Senaat

Voor de tien gemeenschapssenatoren werden in totaal 198 mondelinge vragen, 65 vragen om uitleg en 532 schriftelijke vragen gelezen (samen 795 vragen) en getest op hun communautaire lading. Om een indicatie te krijgen van de werkwijze van de Vlaamse gemeenschapssenatoren is het in eerste instantie interessant om hun resultaten in verhouding te stellen met de controlerende werkzaamheden van alle senatoren.

Vragen	Mondeling	Uitleg	Schriftelijk
71 senatoren	1147	607	3912
Vl. Gem.Senatoren	198	65	532
Proc. Aandeel Vl. Gem.Sen.	17.3%	10.7%	13.6%

Tabel III.1: Aantal vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 in vergelijking met het totaal aantal gestelde vragen door de voltallige Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999.

De voltallige Senaat stelde immers tussen 1995 en 1999 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen.⁸⁴ Als men de cijfers van hierboven in rekening brengt dan vertegenwoordigen de Vlaamse gemeenschapssenatoren 17.3% van het totaal aantal mondelinge vragen, 10.7% van het totaal aantal vragen om uitleg en 13.6% van het totaal aantal schriftelijke vragen. Als men daarbij bedenkt dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren 10 van de 71 senatoren, of procentueel 14.1% vertegenwoordigen, dan ziet men dat ze enkel hoger dan het gemiddelde scoren wat betreft het aantal mondelinge vragen.

2.2. Aantal vragen per Vlaams gemeenschapssenator

Hieronder vindt men een overzicht terug van het aantal vragen, ingedeeld per soort vraag en per Vlaams gemeenschapssenator.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Mond.	7	1	42	15	18	49	22	4	24	16
Uitleg	5	0	23	3	5	14	8	2	4	1
Schrift.	35	23	63	4	37	22	40	71	227	10
Totaal	47	24	128	22	60	85	70	77	255	27

Tabel III.2: Totaal aantal vragen gesteld door de tien Vlaamse Gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.

⁸⁴ Statistieken van de parlementaire werkzaamheden, *Parl. Stuk Senaat 1998-1999*, 1-824/2.

Wat meteen opvalt zijn de grote verschillen in controlerende activiteit van de onderscheiden Vlaamse gemeenschapssenatoren. Zo schieten de 49 mondelinge vragen van Jacques Devolder, de 23 vragen om uitleg van Patrick Hostekint en vooral de 227 schriftelijke vragen van Marc Olivier er met kop en schouders bovenuit. Bekijkt men het totale aantal dan kan men zien dat Joris Van Hauthem minst actief is en dat Marc Olivier de actiefste gemeenschapssenator is, althans wat betreft de controlerende functie in de Senaat.

2.3. Absoluut aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator

Dit grote aantal vragen werd sterk gereduceerd tot 108 communautaire vragen, wat procentueel 13.6% van hun vragen vertegenwoordigt: 43 mondelinge vragen of 21.7 % van alle mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren, 16 vragen om uitleg of 24.6% van alle vragen om uitleg gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren en 49 schriftelijke vragen of 9.2% van alle schriftelijke vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Men kan uit deze cijfers afleiden dat vooral de vragen om uitleg en de mondelinge vragen heel wat communautaire vragen onder hun aantal tellen, veel meer dan dit het geval is bij de schriftelijke vragen. Hieronder vindt men een overzicht terug van het aantal geselecteerde vragen, ingedeeld per soort vraag en per senator.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Mond.	3	0	3	10	11	3	6	0	6	1
Uitleg	0	0	3	3	5	1	3	0	1	0
Schrift.	3	2	2	3	15	4	0	1	19	0
Totaal	6	2	8	16	31	8	9	1	26	1

Tabel III.3: Totaal aantal communautaire vragen gesteld door de tien Vlaamse Gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.

Bij deze tabel krijgt men een ander beeld te zien dan daarnet, met de algemene controlerende activiteit, het geval was. Bekijkt men nu de communautaire activiteit dan is Chris Vandebroek in absolute termen het meest actief wat betreft de communautair geladen mondelinge vragen en de communautair geladen vragen om uitleg en (zoals daarnet ook al het geval was) is Marc Olivier dat voor de communautair geladen schriftelijke vragen. Maar wat opmerkelijker is, is dat Joris Van Hauthem, die daarnet als laatste gepositioneerd werd wat betreft het aantal gestelde vragen, 16 communautair geladen vragen stelt.

2.4. Relatief aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator

In een volgende stap wordt nagegaan hoeveel vragen procentueel als communautair mochten worden beschouwd en dit opnieuw per soort vraag en per senator. De resultaten zijn in de tabel hieronder terug te vinden.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Mond.	42.9%	0.0%	7.1%	66.7%	61.1%	6.1%	27.3%	0.0%	25.0%	6.2%
	(3/7)	(0/1)	(3/42)	(10/15)	(11/18)	(3/49)	(6/22)	(0/4)	(6/24)	(1/16)
Uitleg	0.0%	0.0%	13.0%	100.0%	100.0%	7.1%	37.5%	0.0%	25.0%	0.0%
	(0/5)	(0/0)	(3/23)	(3/3)	(5/5)	(1/14)	(3/8)	(0/2)	(1/4)	(0/1)
Schrift.	8.6%	8.7%	3.2%	75.0%	40.6%	18.2%	0.0%	1.4%	8.4%	0.0%
	(3/35)	(2/23)	(2/63)	(3/4)	(15/37)	(4/22)	(0/40)	(1/71)	(19/227)	(0/10)
Totaal	12.8%	8.3%	6.25%	72.7%	51.7%	9.4%	12.9%	1.3%	10.2%	3.7%
	(6/47)	(2/24)	(8/128)	(16/22)	(31/60)	(8/85)	(9/70)	(1/77)	(26/255)	(1/27)

Tabel III.4: Procentueel aantal communautair geladen vragen per soort vraag en per gemeenschapssenator in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999.

Uit deze tabel is duidelijk af te leiden dat vooral Vlaams Blok-senator Joris Van Hauthem en toenmalig VU-senator Chris Vandembroeke zich procentueel het meest opwerpen als communautair actief. Dit ligt enerzijds in de lijn van de verwachtingen daar Chris Vandembroeke in de onderzochte legislatuur zetelde voor de VU en Joris Van Hauthem voor het Vlaams Blok, twee partijen met een uitgesproken communautaire achtergrond. Anderzijds moet toch worden vermeld dat het verschil tussen de gemeenschapssenatoren van communautaire partijen en gemeenschapssenatoren van niet-communautaire partijen groter is dan men zou verwachten. De gemeenschapssenatoren van de niet-communautaire partijen hebben immers ook de mogelijkheid om gedeeltelijk communautaire vragen te stellen.

2.5. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen

Wanneer men alle communautair geladen vragen gesteld in de Senaat door alle Vlaamse gemeenschapssenatoren optelt en opdeelt per categorie dan bekomt men deze tabel.

Comm. Vragen	Gedeelt. Comm. (1)	Federalisering (2)	Bevoegdheid (3)	Taalprobl. (4)	Totaal
Absoluut aantal	44	35	12	17	108
Relatief aantal	40.7%	32.4%	11.1%	15.7%	100%

Tabel III.5: Aantal communautair geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie (zie categorisering Hoofdstuk II).

Het valt vooreerst op dat de gemeenschapssenatoren meer volledig communautaire dan gedeeltelijk communautaire vragen stellen, respectievelijk 64 tegenover 44 vragen. Relatief

uitgedrukt betekent dit dat 59.3% van alle communautaire vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat volledig communautair geladen is.

Voorts is het evident dat categorie 1 het hoogste aantal behaalt daar dit alle gedeeltelijke communautaire vragen voorstelt en dat deze categorie niet verder werd opgedeeld. Opmerkelijk is het aantal communautaire vragen van categorie 2, m.n. 35. Dit cijfer maakt duidelijk dat 32.4% van alle communautaire vragen handelt over het federaliseringsproces: verdere federalisering, financiële slagkracht en billijke verdeling van de federale middelen naar de deelstaten. Categorie 3 (bevoegdheidsverdeling) en 4 (taalproblematiek) scoren beduidend lager en vertegenwoordigen respectievelijk 11.1% en 15.7% van alle communautaire vragen.

2.6. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator

Splitst men de cijfers op naar de individuele gemeenschapssenatoren dan bekomt men onderstaande resultaten.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
1	5	0	4	2	5	3	7	1	16	1
2	1	1	2	3	20	3	2	0	3	0
3	0	1	2	1	3	1	0	0	4	0
4	0	0	0	10	3	1	0	0	3	0
Totaal	6	2	8	16	31	8	9	1	26	1

Tabel III.6: Aantal communautair geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie (zie categorisering Hoofdstuk II) en per gemeenschapssenator.

Men kan in eerste instantie vaststellen dat er Vlaamse gemeenschapssenatoren zijn die zich bijna niet inlaten met het stellen van communautaire vragen in de Senaat: Lydia Maximus, Leo Delcroix en Johan Weyts. Op de tweede plaats zijn er ook gemeenschapssenatoren die zich vooral beperken tot gedeeltelijk communautaire vragen (categorie 1), zoals Vera Dua, Patrick Hostekint, Leo Goovaerts en Marc Olivier. Logischerwijs zijn er ook gemeenschapssenatoren die vooral volledig communautaire vragen (categorie 2 t.e.m. 4) stellen: Chris Vandebroeke, Joris Van Hauthem en Jacques Devolder.

Maakt men het onderscheid tussen communautaire partijen (VU en het Vlaams Blok) en niet-communautaire partijen (Agalev, SP, VLD en CVP), dan ziet men dat 85.1% (40/47) van alle communautaire vragen gesteld door gemeenschapssenatoren van een communautaire partij handelt over volledig communautaire vragen en dat 60.7% (37/61) van alle communautaire vragen gesteld door gemeenschapssenatoren van niet-communautaire partijen handelt over gedeeltelijk communautaire vragen. Maakt men daarentegen het onderscheid

tussen meerderheid (CVP en SP) en oppositie (Agalev, VLD, het Vlaams Blok, VU) dan ziet men dat de meerderheidspartijen zich in 57.9% (22/38) van alle communautaire vragen bezig houden met het stellen van gedeeltelijk communautaire vragen. Bekijkt men de oppositiepartijen, dan ziet men dat die zich in 68.6% (48/70) van alle communautaire vragen bezig houden met het stellen van volledig communautaire vragen.

2.7. Conclusies kwantitatief onderzoek Senaat

In eerste instantie werd vastgesteld dat de gemeenschapssenatoren vooral bedrijvig zijn in het stellen van mondelinge vragen, maar dat ze wat betreft de schriftelijke vragen en vooral dan de vragen om uitleg lager dan het Senaatsgemiddelde scoren. Voorts werd ook vastgesteld dat het verschil in kwantiteit controlerende activiteit tussen de Vlaams gemeenschapssenatoren heel groot is. Zo zijn Marc Olivier en Patrick Hostekint heel actief wat betreft controlerende werkzaamheden in de Senaat terwijl Joris Van Hauthem, Lydia Maximus en Johan Weyts zich niet zo actief betonen in die materie. Door deze grote individuele verschillen kan men vermoeden dat de gemeenschapssenatoren een verschillende opvatting hebben over het feit of de controlerende werkzaamheden tot de intrinsieke opdracht behoren van een gemeenschapssenator.

In tweede instantie werd vastgesteld dat vooral de vragen om uitleg zich het best lenen tot het stellen van communautaire vragen. Voorts werd een groot verschil vastgesteld tussen de gemeenschapssenatoren wanneer hun vragen getest werden op communautaire lading. Sommigen scoren heel hoog, anderen dan weer heel laag. De twee gemeenschapssenatoren Joris Van Hauthem en Chris Vandenbroeke, toen respectievelijk vertegenwoordigers van het Vlaams Blok en de Volksunie, stellen relatief veel communautaire vragen. Dit is niet verwonderlijk daar zij beiden uit een partij komen met een communautaire achtergrond. Anderen zoals Leo Delcroix, Lydia Maximus en Johan Weyts houden zich niet bezig met het stellen van communautaire vragen.

Als de gemeenschapssenatoren al communautaire vragen stellen, dan werd vastgesteld dat dit meestal volledig communautaire vragen waren met veel aandacht voor het federaliseringsproces waarbij een verdere regionalisering van de bevoegdheden, meer financiële autonomie voor de deelstaat en een billijke verdeling van de middelen de belangrijkste pijlers zijn. Toch moet hier een belangrijke opmerking bij worden geplaatst. Het is immers zo dat er een duidelijk verschil merkbaar is tussen communautaire partijen en niet-communautaire partijen. De VU en het Vlaams Blok scoren hoog wat betreft de volledig communautaire vragen terwijl de niet-communautaire partijen net iets meer gedeeltelijk

communautaire vragen stellen. Ook het verschil tussen meerderheid en oppositie speelt mee. De meerderheidspartijen beperken zich vooral tot het stellen van gedeeltelijk communautaire vragen terwijl de oppositiepartijen zich vooral bezighouden met de volledig communautaire vragen.

Als slotconclusie van dit kwantitatieve luik zou kunnen worden geponeerd dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren wat betreft de controlerende werkzaamheden in de Senaat heel verscheiden rolopvattingen hebben. Er zijn daarbij drie categorieën gemeenschapssenatoren: een eerste categorie stelt geen communautaire vragen, een tweede voornamelijk gedeeltelijk communautaire vragen en een laatste categorie stelt voornamelijk volledig communautaire vragen.

3. Kwalitatief onderzoek

Het kwalitatief onderzoek bestaat erin per Vlaams gemeenschapssenator de communautair geladen mondelinge vragen, vragen om uitleg en schriftelijke vragen te bespreken. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk en volledig communautair geladen vragen. Bij die communautaire vragen wordt tenslotte ook nagegaan of de gemeenschapssenatoren in die vragen expliciet verwijzen naar hun rol of functie van gemeenschapssenator.

3.1. Vera Dua

3.1.1. Mondelinge vragen

Van de zeven mondelinge vragen die toenmalig Agalev-gemeenschapssenator Vera Dua heeft gesteld, zijn er drie vragen die bestempeld kunnen worden als communautair geladen: twee daarvan zijn gedeeltelijk communautair en één is volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

In haar eerste gedeeltelijk communautair geladen vraag heeft Vera Dua het over “het niet-verlengen van de BTW-verlaging in de bouwsector”. In deze mondelinge vraag verdedigt zij een resolutie die unaniem werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement waarin werd

aangedrongen op een verlenging van deze maatregel. Zij beklemtoont het belang dat dit onderwerp in de eerste plaats in het federale Parlement wordt besproken.⁸⁵ Een tweede gedeeltelijk communautair geladen mondelinge vraag betreft de vraag naar “het niet-doorstorten van 90 miljard frank fiscale ontvangsten aan de gemeenten”. Ze tikt de federale overheid op de vingers door te beweren dat zij op een onrechtmatige manier belastinggelden heeft achtergehouden ten nadele van de gemeenten. Ze spreekt zelfs van georganiseerde diefstal door de federale overheid. Ze beklemtoont tenslotte dat deze zaak voor heel wat commotie heeft gezorgd in het Vlaams Parlement.⁸⁶

b) Volledig communautair

Haar enige volledig communautaire mondelinge vraag die hier wordt besproken betreft de vraag van Dua aan de minister van Sociale Zaken over “Het fonds voor collectieve uitrusting en diensten”. Volgens Dua vervult dit fonds taken die normalerwijze door de gemeenschappen moeten worden opgenomen. Ze vindt het dan ook evident dat de opdrachten van dit fonds volledig naar de gemeenschappen worden overgeheveld. Zij pleit er verder voor dat alle beschikbare middelen eveneens naar de gemeenschappen moeten worden overgeheveld.⁸⁷

3.1.2. Vragen om uitleg

Vera Dua stelde vijf vragen om uitleg tijdens de legislatuur 1995-1999 maar geen enkele kon worden bestempeld als communautair geladen.

3.1.3. Schriftelijke vragen

Van de 35 schriftelijke vragen die Vera Dua stelde, waren er drie gedeeltelijk communautair. Een eerste vraag die hier besproken wordt betreft de vraag naar “de veroordeling van België door de Europese Commissie voor het niet-naleven van de communautaire regels inzake openbare aanbestedingen”. Het Vlaams Gewest blijkt in deze zaak de hoofdschuldige te zijn en Dua vraagt zich dan ook af welke initiatieven zullen worden genomen t.a.v. de Vlaamse Regering.⁸⁸ In een tweede vraag polst Dua heel concreet of er al overleg is gepleegd tussen de

⁸⁵ *Hand.* Senaat 1997-1998, 16 oktober 1997, 1-1333 (1).

⁸⁶ *Hand.* Senaat 1998-1999, 15 oktober 1998, 1-213 (1).

⁸⁷ *Hand.* Senaat 1995-1996, 7 maart 1996, 1-29 (2).

⁸⁸ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 31 januari 1997, 1-40 (Vr. nr. 104 DUA) (1).

federale minister van Landbouw en KMO en de Vlaamse minister voor Leefmilieu omtrent het afvalstoffendecreet.⁸⁹ In een laatste vraag heeft Dua het over het besluit van de Vlaamse regering van 16 juli 1996 tot instelling van een vergunningsplicht voor de wijziging van de vegetatie en van lijn- en puntvormige elementen. Ze vraagt zich meer in het bijzonder af of er over deze materie reeds overleg is gepleegd met de gewesten.⁹⁰

3.2. Lydia Maximus

3.2.1. Mondelinge vragen

Toenmalig SP-gemeenschapssenator Maximus stelde maar één mondelinge vraag gedurende de legislatuur 1995-1999 en die was niet communautair geladen.

3.2.2. Vragen om uitleg

Tussen 1995 en 1999 stelde Lydia Maximus geen vragen om uitleg.

3.2.3. Schriftelijke vragen

Van de 23 schriftelijke vragen die mevrouw Maximus stelde, waren er na nader onderzoek twee volledig communautair geladen. Een eerste vraag is gericht aan de minister van Justitie en handelt over de nieuwe strafinrichting van Andenne. Ze grijpt daarbij de kans om het feit aan te klagen dat in veel Vlaamse gevangenissen een niet onbelangrijk deel Franstaligen zitten. Meer bepaald vraagt ze zich af of voorrang zal worden verleend aan die gevangenen om overplaatsing te bekomen.⁹¹ In tweede instantie stelt ze een communautaire vraag naar de exploitatie van de gegevens van het kankerregister. Maximus meent dat hoewel de subsidiëring van initiatieven die kaderen in de gezondheidspreventie tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren, het toch een opdracht voor de federale verantwoordelijken lijkt te zijn over de gegevens te beschikken die de gezondheid van de burgers beïnvloeden.⁹²

3.3. Patrick Hostekint

3.3.1. Mondelinge vragen

⁸⁹ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 23 mei 1997, 1-47 (Vr. nr. 84 DUA) (1).

⁹⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 13 augustus 1998, 1-84 (Vr. nr. 1271/1 DUA) (1).

⁹¹ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 27 juni 1997, 1-53 (Vr. nr. 326 MAXIMUS) (2).

⁹² *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 5 juni 1998, 1-79 (Vr. nr. 1122 MAXIMUS) (3).

Toenmalig SP-gemeenschapssenator Hostekint stelde 42 mondelinge vragen tijdens de vorige legislatuur 1995-1999. Drie daarvan konden doorgaan als communautair geladen waarvan twee gedeeltelijk communautair en één volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

In een eerste vraag verwijst hij expliciet naar een interpellatie in het Vlaams Parlement waarin duidelijk werd dat vele slachthuizen sluiten door de hoge schulden die die bedrijven hebben.⁹³

Tenslotte verwijst Hostekint naar het beleid van de Vlaamse Regering i.v.m. de terugbetaling van het abonnement voor ambtenaren. Hij pleit er voor dezelfde maatregel in te voeren voor de federale ambtenaren.⁹⁴

b) Volledig communautair

In zijn enige volledig communautaire mondelinge vraag heeft Hostekint het over de schorsing van geneesheren door de orde van geneesheren, een vraag die de dag daarvoor in het Vlaams Parlement werd gesteld. Maar daar bleek dat dit een nationale materie betrof.⁹⁵

3.3.2. Vragen om uitleg

Patrick Hostekint stelde tussen 1995 en 1999 23 vragen om uitleg en daarvan waren er na onderzoek drie communautair geladen waarvan twee gedeeltelijk communautair en één volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Op 16 juli 1998 heeft Hostekint het erover dat zowel de federale overheid als de gewesten een bijzondere verantwoordelijkheid dragen inzake de regelgeving voor het afleveren van arbeidskaarten en –vergunningen aan buitenlandse professionele sportbeoefenaars. Volgens Hostekint werd dit al uitvoerig besproken in het Vlaams Parlement. Hostekint vraagt zich meer concreet af in hoeverre de Adviesraad voor Buitenlandse Arbeidskrachten bij het uitwerken van een K.B. op het uitreiken van arbeidskaarten en –vergunningen rekening houdt met de knelpunten die door de Vlaams administratie Werkgelegenheid werden aangekaart.⁹⁶

Een tweede gedeeltelijke communautaire vraag om uitleg betreft het gewaarborgd minimum-maandinkomen in de beschutte werkplaatsen. Hostekint beklemtoont dat zonder een formeel en sluitend financieel engagement van de federale en gemeenschapsregering niet alle

⁹³ *Hand. Senaat 1995-1996*, 13 juni 1996, 1-51 (1).

⁹⁴ *Hand. Senaat 1998-1999*, 21 januari 1999, 1-239 (1).

⁹⁵ *Hand. Senaat 1997-1998*, 15 januari 1998, 1-157 (3).

⁹⁶ *Hand. Senaat 1997-1998*, 16 juli 1998, 1-211 (1).

werkplaatsen over voldoende financiële reserves beschikken om de CAO vanaf 1 januari 1999 uit te voeren.⁹⁷

b) Volledig communautair

Deze ene vraag is volledig communautair geladen omdat ze de vraag stelt hoe de bevoegdheidsverdeling nu in feite is tussen de federale overheid en de regionale overheden i.v.m. de toekenning van aparte begraafplaatsen voor islamieten in België.⁹⁸

3.3.3. Schriftelijke vragen

Van de 63 schriftelijke vragen die gemeenschapssenator Patrick Hostekint heeft gesteld in de Senaat tussen 1995 en 1999 waren er twee volledig communautair. Het betreft ten eerste een vraag aan de minister van Buitenlandse Zaken omtrent de aanpassing van de Unesco-commissie aan de federale staatsstructuur daar onderwijs en cultuur nu tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren.⁹⁹ Een tweede vraag situeert zich in de sector van de minister van Financiën. Daarin stelt Hostekint dat er op korte termijn plannen bestaan om het toezicht in de casino's door ambtenaren van Financiën af te stoten. Hij vraagt zich dan ook af of er geen financiële regeling kan getroffen worden met de Vlaamse Gemeenschap die geniet van de fiscale casino-opbrengsten.¹⁰⁰

3.3.4. Rolperceptie

In de vraag om uitleg van 4 februari 1999 stelt hij: "Ik ben als gemeenschapssenator ook lid van het Vlaams Parlement. In die hoedanigheid heb ik de minister voor Welzijn, de heer Martens, ondervraagd over het aandeel van de Vlaamse regering in het gewaarborgd minimuminkomen voor werknemers in beschutte werkplaatsen."¹⁰¹

3.4. Joris Van Hauthem

3.4.1. Mondelinge vragen

Vlaams Blok-senator Van Hauthem stelde tussen 1995 en 1999 15 mondelinge vragen waarvan er 10 communautair geladen waren. Een daarvan is gedeeltelijk communautair, de rest volledig communautair.

⁹⁷ *Hand.* Senaat 1998-1999, 4 februari 1999, 1-241 (1).

⁹⁸ *Hand.* Senaat 1996-1997, 25 juni 1997, 1-120 (3).

⁹⁹ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 6 september, 1-30 (Vr. nr. 77 HOSTEKINT) (2).

¹⁰⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 27 juni 1997, 1-51 (Vr. nr. 273 HOSTEKINT) (2).

¹⁰¹ *Hand.* Senaat 1998-1999, 4 februari 1999, 1-241.

a) Gedeeltelijk communautair

Van Hauthem hekelt de beslissing van de federale regering om de maatregel die het BTW-tarief in de bouwsector verlaagde tot respectievelijk 12% en 6%, niet meer te verlengen vanaf 1 januari 1998. Jammer genoeg heeft deze maatregel onweerlegbaar budgettaire gevolgen voor het huisvestingsbeleid van het Vlaams Gewest. Zo zijn er speciaal programma's opgestart precies omdat de BTW-tarieven waren verlaagd, aldus Van Hauthem.¹⁰²

b) Volledig communautair

De patstelling bij de B.D.B.H. (Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel) is voor Van Hauthem een voldoende reden om er een mondelinge vraag over te stellen. De Vlaams Blok-senator vraagt zich af waarom bij de herverkiezing van de raad van bestuur van de B.D.B.H. de samenstelling niet aangepast wordt aan het aandeel van de export van de drie gewesten van dit land. Hij vraagt zich ook af waarom de gewestelijke overheden niet de maximale bevoegdheden krijgen.¹⁰³ Een tweede mondelinge vraag handelt over de voorgestelde verdeelsleutel voor het aantal artsen. Hij vindt de verdeelsleutel 60/40 tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap niet eerlijk en vraagt zich af waarom geen rekening gehouden wordt met het verschil in artsendichtheid.¹⁰⁴ Voorts stelt Van Hauthem de vraag naar de weigering van de Waalse Gewestregering van een bestelling van het Vlaams busbedrijf Van Hool die ze normaal moest binnenrijven. Van Hauthem vraagt de Belgische regering dan ook of ze het Waals Gewest op de vingers wil tikken voor deze vorm van "anti-Vlaams racisme".¹⁰⁵

De volgende vragen hebben betrekking op het taalaspect. Zo stelt Van Hauthem dat de nieuwe financieel raadgever bij de regie voor maritiem transport volledig Nederlandsonkundig is, m.n. de heer Detaille.¹⁰⁶ In een tweede mondelinge vraag heeft Van Hauthem het over de bevoegdheid van de gemeenschappen inzake regelgeving voor het gebruik van talen in bestuurszaken. Volgens Van Hauthem zou de heer Vande Lanotte zich te veel bemoeien met die eigen bevoegdheden. Hij waarschuwt dan ook dat er een belangenconflict zal ontstaan met het Vlaams Parlement.¹⁰⁷ Een derde mondelinge vraag over de taal handelt over het taalgebruik op de sociale identiteitskaarten. Daarin stelt hij: "Overweegt de minister het taalgebruik op de sociale identiteitskaart aan te passen aan de

¹⁰² *Hand.* Senaat 1997-1998, 23 oktober 1997, 1-135 (1).

¹⁰³ *Hand.* Senaat 1998-1999, 15 oktober 1998, 1-213 (2).

¹⁰⁴ *Hand.* Senaat 1996-1997, 5 december 1996, 1-77 (2).

¹⁰⁵ *Hand.* Senaat 1995-1996, 9 mei 1996, 1-44 (3).

¹⁰⁶ *Hand.* Senaat 1995-1996, 12 oktober 1995, 1-6 (4).

¹⁰⁷ *Hand.* Senaat 1996-1997, 30 januari 1997, 1-90 (4).

taalwetgeving of verkiest zij het risico te lopen in hetzelfde straatje verzeild te raken als de minister van Binnenlandse Zaken met de identiteitskaarten?”¹⁰⁸ Een volgende vraag handelt over de houding van de burgemeester van Wezembeek-Oppem. Volgens de Vlaams Blok-senator houdt de heer Van Hoobrouck zich er graag mee bezig de Vlamingen in het algemeen en de Vlaamse Regering in het bijzonder uit te dagen.¹⁰⁹ Een voorlaatste vraag gaat over het hoofdstuk Brussel van het Octopusoverleg. Van Hauthem vindt het nogal bizar dat noch de minister-president van het Vlaams Gewest, noch de president van het Waals Gewest werden uitgenodigd op het overleg om het standpunt in hun regio te vertolken. Hij vraagt zich af waarom de minister-president van het Brussels Gewest dan wel werd uitgenodigd.¹¹⁰ Een laatste vraag betreft het ontbreken van TV-Brussel in de lijst van verplicht aan te bieden zenders in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Vlaams Blok-senator Van Hauthem vraagt zich daarbij af hoe het komt dat de minister van Wetenschapsbeleid nog niet heeft gereageerd op het schrijven van Vlaams mediaminister Van Rompuy en wanneer TV-Brussel toegevoegd zal worden aan de lijst van omroepen die de Brusselse distributiemaatschappijen moeten aanbieden.¹¹¹

3.4.2. Vragen om uitleg

Drie vragen om uitleg tussen 1995 en 1999 gesteld in de Senaat waren van de hand van gemeenschapssenator Joris Van Hauthem: één daarvan is gedeeltelijk communautair, de andere twee volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Van Hauthem stelt één gedeeltelijk communautaire vraag, nl. het voornemen van de regering het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen te regelen zonder Grondwetsherziening. Volgens Van Hauthem houdt de Eerste Minister absoluut geen rekening met de voorwaarden die het Vlaams Parlement heeft gekoppeld aan het toekennen van het stemrecht voor EU-onderdanen.¹¹²

b) Volledig communautair

¹⁰⁸ *Hand. Senaat 1996-1997*, 6 februari 1997, 1-91 (4).

¹⁰⁹ *Hand. Senaat 1997-1998*, 22 januari 1998, 1-158 (4).

¹¹⁰ *Hand. Senaat 1997-1998*, 28 mei 1998, 1-189 (4).

¹¹¹ *Hand. Senaat 1997-1998*, 4 juni 1998, 1-192 (4).

¹¹² *Hand. Senaat 1997-1998*, 5 maart 1998, 1-169 (1).

Een eerste vraag betreft een vraag aan de minister van Justitie: de moeilijkheden tussen de Nederlandstalige en de Franstalige stafhouders. Concrete aanleiding voor de vraag is de afscheuring van 13 van de 14 Vlaamse stafhouders van de Nationale Orde van Advocaten om een Vlaamse Orde van Advocaten op te richten. Van Hauthem vindt dit een logische zaak want volgens hem krijgt Wallonië een te groot deel van het pro Deo-geld. Hij vindt dat de pro Deo-gelden volgens een objectieve verdeelsleutel moeten worden doorgestort naar de gemeenschappen. Hij heeft het over “een typisch Belgische constructie waarbij de Franstaligen, althans wanneer zij in de minderheid zijn, pariteit eisen, verkrijgen en nadien misbruiken om hun eigen wil op te leggen”. Hij gaat zelfs nog een stap verder en heeft het over een mogelijke splitsing van de gehele justitie.¹¹³ Een tweede vraag om uitleg betreft de taalproblematiek en meer bepaald de toepassing van de faciliteitenregeling. Hierin reageert Van Hauthem nogal fel op een eerdere vraag om uitleg van Happart (PS). In zijn vraag om uitleg beklemtoont Van Hauthem dat de toepassing van de faciliteitenregeling, m.n. het uitoefenen van het toezicht op de toepassing van de faciliteitenregeling in het Nederlandse taalgebied, een materie is waarvoor de Vlaamse Regering ten volle bevoegd is. Volgens Van Hauthem is die faciliteitenregeling niets meer dan een vulgaire verfransingsmachine.¹¹⁴

3.4.3. Schriftelijke vragen

Gemeenschapssenator Van Hauthem stelde vier schriftelijke vragen en drie daarvan waren volledig communautair geladen. Een eerste schriftelijke vraag handelt over de taalwetgeving en meer bepaald op het vlak van uittreksels uit de pensioenrekeningen. Blijkbaar zendt de Rijksdienst voor Pensioenen een tweetalig uittreksel uit de pensioenrekeningen naar Nederlandstaligen in Brussel met het Frans als eerste gebruiktaal. Dit gaat volgens Van Hauthem regelrecht in tegen de taalwetgeving en hij vraagt zich dan ook af wat de minister van plan is te doen.¹¹⁵ Een tweede vraag handelt eveneens over de taalproblematiek. Meer bepaald heeft Van Hauthem het over het rijkswachtoptreden in Linkebeek op 2 oktober 1995 waarbij hij beweert dat meer dan de helft van hen bestond uit Nederlandsonkundigen die de manifestanten opzettelijk afsnauwden in het Frans, wel wetend dat zij Nederlands horen te spreken. Hij vraagt de minister van Binnenlandse Zaken of het nog langer verantwoord is Nederlandsonkundige rijkswachters in de Vlaamse rand rond Brussel in te zetten.¹¹⁶ In een

¹¹³ *Hand.* Senaat 1997-1998, 6 november 1997, 1-136 (2).

¹¹⁴ *Hand.* Senaat 1997-1998, 15 januari 1998, 1-157 (4).

¹¹⁵ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 1 september 1995, 1-3 (Vr. nr. 3 VAN HAUTHEM) (4).

¹¹⁶ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 19 oktober 1995, 1-5 (Vr. nr. 38 VAN HAUTHEM) (4).

laatste vraag tenslotte klaagt Joris Van Hauthem het gebrek aan officieel tweetalige ambtenaren binnen het ministerie van Financiën aan. Hij vraagt dan ook exacte cijfers over de verdeling per taalrol.¹¹⁷

3.5. Chris Vandenbroeke

3.5.1. Mondelinge vragen

Toenmalig VU-gemeenschapssenator Vandenbroeke stelde 18 mondelinge vragen in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999. Elf daarvan werden behouden voor dit onderzoek. Van die elf waren er slechts twee gedeeltelijk communautair en negen volledig communautair geladen.

a) Gedeeltelijk communautair

Vandenbroeke maakt de federale overheid duidelijk dat zij in overleg moet treden met de gemeenschappen daar het niet-opnemen van studietoelagen zowel een federale als een gemeenschapsbevoegdheid betreft.¹¹⁸ Voorts heeft hij het ook nog over de oprichting van een magistratenschool in het kader van het Octopusakkoord. Hij stelt daarbij de vraag of dat werkelijk gebeurt in samenwerking met de gemeenschappen.¹¹⁹

b) Volledig communautair

In een eerste vraag klaagt Vandenbroeke het feit aan dat de Senaat het proces van federalisering niet kan evalueren, meer bepaald inzake de regionalisering van het wetenschapsbeleid.¹²⁰ In een tweede vraag ijvert Vandenbroeke ervoor dat de noodzakelijke kredieten voor het wetenschappelijke onderzoek inzake landbouwbeleid op een coherente manier van de federale overheid naar de gewesten en de gemeenschappen moeten worden overgeheveld teneinde een optimale inzet en benutting te garanderen.¹²¹ In een derde vraag heeft hij het over het Nationaal Instituut voor de Statistiek en over het belang dat de gegevens per gewest te verkrijgen zouden zijn. Hij zegt daarbij dat in het Vlaams Parlement voorgesteld werd een Vlaams Instituut voor de Statistiek op te richten.¹²² Een vierde mondelinge vraag m.b.t. het federaliseringsproces die hier wordt besproken werd gesteld naar

¹¹⁷ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 10 mei 1996, 1-24 (Vr. nr. 88 VAN HAUTHEM) (4).

¹¹⁸ *Hand.* Senaat 1997-1998, 13 november 1997, 1-139 (1).

¹¹⁹ *Hand.* Senaat 1998-1999, 3 december 1998, 1-227 (1).

¹²⁰ *Hand.* Senaat 1995-1996, 30 november 1995, 1-13 (2).

¹²¹ *Hand.* Senaat 1995-1996, 8 februari 1996, 1-24 (2).

¹²² *Hand.* Senaat 1996-1997, 24 oktober 1996, 1-70 (2).

aanleiding van de uitspraken van de heer Schoupe omtrent het binnenlands treinverkeer. Vandenbroeke stelt zich de vraag of het niet dringend tijd is dat het beleid inzake openbaar vervoer en het treinverkeer in het bijzonder, aan de deelstaten wordt toegewezen.¹²³ Voorts stelt Vandenbroeke de verdeelsleutel van 60/40 voor studenten geneeskunde in vraag omdat dit de regionale contrasten tussen Vlaanderen, Brussel en Wallonië bestendigt.¹²⁴ In een andere vraag heeft hij het over de verdeelsleutel van de vestiging van artsen. Hij vraagt zich af welke criteria men zal gebruiken om deze verdeelsleutel vast te leggen.¹²⁵ Verdeelsleutels komen voor een derde keer aan bod in zijn vraag over het wegvallen van de vaste verdeelsleutel van het voor de gemeenschappen bestemd BTW-bedrag. Hij beklemtoont dat er zo snel mogelijk een nieuwe verdeelsleutel moet worden vastgelegd.¹²⁶ In de vraag “Het bedrag van de verwijlintersten en de doorstroming ervan naar de gewesten” vraagt hij naar de exacte verdeling van die gelden.¹²⁷ In een laatste vraag hekelt Vandenbroeke het personeelstekort bij de Post. Meer in het bijzonder heeft hij problemen met de onderbezetting van de Vlaamse postgewesten.¹²⁸

3.5.2. Vragen om uitleg

Vijf vragen om uitleg werden door toenmalig VU-gemeenschapssenator Vandenbroeke gesteld en alle vijf waren volledig communautair geladen. Drie daarvan handelen over de werking van het rijksarchief. Volgens Vandenbroeke moet de organisatie en het beheer van het archiefbestand naar de gemeenschappen en de gewesten gaan.¹²⁹ In een tweede vraag verklaart hij dat de oprichting van een gemeenschapsarchief in volle voorbereiding is in de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement.¹³⁰ In een derde vraag herhaalt hij de reeds gedane voorstellen.¹³¹ In een vierde vraag vraagt hij zich af wat de zin is van het heropstarten van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid gezien deze raad in het kader van het Sint-Michielsakkoord in feite niet meer zou mogen bestaan. Hij vraagt zich verder ook af of de nodige contacten werden gelegd tussen de federale overheid en de regeringen van de gemeenschappen en gewesten.¹³² Een vijfde vraag handelt over iets totaal anders: “de geweigerde verspreiding van de informatiebrochure *Vlaanderen Vandaag* via de Belgische

¹²³ *Hand.* Senaat 1998-1999, 11 februari 1999, 1-245 (2).

¹²⁴ *Hand.* Senaat 1996-1997, 30 januari 1997, 1-90 (2).

¹²⁵ *Hand.* Senaat 1995-1996, 13 juni 1996, 1-51 (2).

¹²⁶ *Hand.* Senaat 1997-1998, 2 juli 1998, 1-203 (2).

¹²⁷ *Hand.* Senaat 1997-1998, 26 maart 1998, 1-176 (2).

¹²⁸ *Hand.* Senaat 1998-1999, 14 januari 1999, 1-237 (2).

¹²⁹ *Hand.* Senaat 1995-1996, 11 oktober 1995, 1-1 COM (2).

¹³⁰ *Hand.* Senaat 1996-1997, 30 oktober 1996, 1-56 COM (2).

¹³¹ *Hand.* Senaat 1998-1999, 25 maart 1999, 1-258 (2).

¹³² *Hand.* Senaat 1995-1996, 3 april 1996, 1-28 COM (2).

ambassades”. Volgens Vandenbroeke zouden er in het departement van Buitenlandse Zaken krachten aanwezig zijn die het federaliseringsproces tegenwerken. Er worden volgens hem strategieën uitgewerkt die mikken op “unitaire recuperatie”.¹³³

3.5.3. Schriftelijke vragen

Chris Vandenbroeke stelde 37 schriftelijke vragen waarvan er 15 behouden werden voor dit onderzoek. Van die vijftien zijn er drie gedeeltelijk communautair en twaalf volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

In de vraag “Belgisch promotieorgaan voor W.K.K.” vraagt Vandenbroeke aan de bevoegde minister of hij de complementariteit van deze vereniging kan duiden met de gewestelijke initiatieven ter bevordering van W.K.K. (warmtekrachtkoppeling).¹³⁴ Voorts heeft Vandenbroeke het in vraag nr. 1334 over de gedeelde verantwoordelijkheid die de federale overheid en de deelstaten dragen inzake de verkeersveiligheid. Hij pleit ervoor dat de gemeenschapssenatoren concrete informatie inwinnen inzake deze problematiek.¹³⁵ Tenslotte wijst Vandenbroeke erop dat het K.B. over ouderschapsverlof bij het onderwijspersoneel nog niet gepubliceerd is terwijl dit verlof wel al wordt toegestaan door de Vlaamse Overheid.¹³⁶

b) Volledig communautair

De volgende vragen hebben allen te maken met het federaliseringsproces of de verdeling van de middelen. Zo is er de vraag van Vandenbroeke over het aantal R.V.T.-bedden (rust- en verzorgingstehuis) en R.O.-bedden (rustoord) t.o.v. het aantal 70-plussers. Daarin stelt Vandenbroeke duidelijk dat Vlaanderen tekort wordt gedaan.¹³⁷ Een tweede vraag handelt over het Tewerkstellingsfonds. Hij vraagt zich meer bepaald af welke projecten via dit fonds gesubsidieerd of tot stand worden gebracht in Vlaanderen, in Wallonië en in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.¹³⁸ Een derde vraag over de financiering van de gemeenschappen en de gewesten stelt de vraag waarom tot op heden de toewijzing aan de gewesten van de nalatigheidinteressen, de toewijzing aan de gewesten van de boeten op de successierechten en

¹³³ *Hand.* Senaat 1995-1996, 13 december 1995, 1-11 COM (2).

¹³⁴ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 21 maart 1997, 1-44 (Vr. nr. 137 VANDENBROEKE) (1).

¹³⁵ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 24 september 1998, 1-88 (Vr. nr. 1334 VANDENBROEKE) (1).

¹³⁶ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 2 december 1998, 1-90 (Vr. nr. 1515 VANDENBROEKE) (1).

¹³⁷ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 21 maart 1997, 1-49 (Vr. nr. 101 VANDENBROEKE) (2).

¹³⁸ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 24 november 1995, 1-49 (Vr. nr. 18 VANDENBROEKE) (2).

het recht van overgang bij overlijden nog niet geregeld is.¹³⁹ Een vraag die daarbij aansluit is een tweede vraag omtrent dit onderwerp. Daarin wil Vandenbroeke precies weten om welke bedragen het jaarlijks gaat.¹⁴⁰ In de vraag “Werking van de Rijksarchieven” pleit Vandenbroeke voor een gedeeltelijke federalisering van de Rijksarchieven.¹⁴¹ In een laatste vraag over het federaliseringsproces “Toezicht op de voorlichtingscampagnes in de deelstaten” benadrukt Vandenbroeke dat het voorlichtingsbeleid van de deelstaten enkel de deelstaten toekomt en derhalve aan de federale controlecommissie moet onttrokken worden.¹⁴²

In de categorie bevoegdheidsverdeling en –overschrijding horen drie volledig communautaire vragen thuis. De eerste twee vragen hebben beiden te maken met het feest van de Franse Gemeenschap op 27 september. Vandenbroeke klaagt in zijn eerste vraag daaromtrent aan dat in 1995 vrijstelling van aanmelding van stempelcontroles zou zijn verleend. Volgens hem gaat dit in tegen elk principe van het Sint-Michielsakkoord en meer bepaald de evenwichtige en evenwaardige behandeling van de deelstaten.¹⁴³ In een tweede vraag drukt hij zijn verwondering uit over het feit dat openbare maatschappijen zoals MIVB-STIB en NMBS sponsors zijn van het feest van de Franse Gemeenschap.¹⁴⁴ Ook handelend over de bevoegdheidsverdeling is de vraag naar de repercussies van de wetgeving op het welzijn van de werknemers in het onderwijsgebeuren. Vandenbroeke meent dat er in elk geval overleg moet zijn tussen de federale overheid en de gemeenschappen. De belangrijkste vraag die hij daarbij stelt is of de financiering van de kosten door de federale overheid of door de gemeenschappen moet worden geregeld.¹⁴⁵

Drie volledig communautaire vragen tenslotte handelen expliciet over de taalverhoudingen binnen België. Toenmalig VU-gemeenschapssenator Vandenbroeke heeft het onder meer over anderstalige rijkswachters bij betogingen. Zo zouden Nederlandstalige rijkswachters, ingezet bij betogingen in Wallonië, zich nogal laatsdunkend hebben uitgelaten tegenover de demonstranten.¹⁴⁶ Een tweede vraag die ook over de taalverhoudingen handelt is de vraag naar de taalkaders binnen de federale wetenschappelijke instellingen. Vandenbroeke stelt vast dat binnen al die instellingen een taalverhouding bestaat van 50% Nederlandstaligen en 50% Franstaligen. Dit vindt hij een zoveelste transfer naar de Franstaligen. Voorts klaagt hij ook het nieuwe organieke kader van het wetenschappelijk personeel binnen het Algemeen

¹³⁹ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 13 december 1996, 1-44 (Vr. nr. 151 VANDENBROEKE) (2).

¹⁴⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 21 oktober 1997, 1-68 (Vr. nr. 523 VANDENBROEKE) (2).

¹⁴¹ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 7 februari 1996, 1-24 (Vr. nr. 9 VANDENBROEKE) (2).

¹⁴² *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 5 augustus 1998, 1-81 (Vr. nr. 1268 VANDENBROEKE) (2).

¹⁴³ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 8 november 1995, 1-13 (Vr. nr. 17 VANDENBROEKE) (3).

¹⁴⁴ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 21 oktober 1997, 1-61 (Vr. nr. 514 VANDENBROEKE) (3).

¹⁴⁵ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 10 juli 1998, 1-81 (Vr. nr. 1204 VANDENBROEKE) (3).

¹⁴⁶ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 11 januari 1996, 1-12 (Vr. nr. 77 VANDENBROEKE) (4).

Rijksarchief aan want er is nu slechts één departementshoofd in Vlaanderen terwijl er dat twee zijn in Wallonië. Hij vindt daarbij ook dat de vaststelling van het taalkader voor het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika een bevoegdheid is van de gemeenschappen.¹⁴⁷ Een derde schriftelijke vraag gaat over de taalverhoudingen in het Fonds voor Beroepsziekten. Vandenbroeke verklaart daarbij dat hij de taalverhoudingen niet goed begrijpt. Het globale kader zou uit 284 eenheden bestaan, namelijk telkens één tweetalige op zowel de Nederlandstalige als de Franstalige taalrol, met daarnaast 155 betrekkingen in het Franstalige kader tegenover 127 in het Nederlandstalige of een verhouding van 55% Franstaligen en 45% Nederlandstaligen.¹⁴⁸

3.5.4. Rolperceptie

Op 13 december 1995 verklaart Vandenbroeke: “Als gemeenschapssenator weet ik maar al te goed dat het voor België bijzonder belangrijk is een systeem te ontwikkelen om het Sint-Michielsakkoord verder te verfijnen en uit te diepen.”¹⁴⁹

Op 3 april 1996 spreekt Vandenbroeke duidelijk als gemeenschapssenator: “Mijnheer de Voorzitter, u zal het mij niet kwalijk nemen dat ik als gemeenschapssenator eerst een kort historisch overzicht geef.”¹⁵⁰

Op 24 oktober 1996 verklaart Vandenbroeke: “Mijnheer de Voorzitter, ik wil enkele bedenkingen maken én als gemeenschapssenator, omdat de belangen van de regio’s en de Gewesten mij aangaan, én als wetenschapper.”¹⁵¹

Op 30 oktober 1996 zegt Vandenbroeke: “Is het niet mogelijk om onder de leiding van de minister, die toch een wetenschapper en een historicus is, met alle gemeenschapssenatoren deze problematiek in alle sereniteit verder uit te diepen? (...) De gemeenschapssenatoren voelen zich ongetwijfeld bij deze materie betrokken want het belangt enerzijds de deelstaten aan en anderzijds is er interactie met de federale staat.”¹⁵²

¹⁴⁷ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 5 april 1996, 1-24 (Vr. nr. 11 VANDENBROEKE) (4).

¹⁴⁸ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 16 oktober 1997, 1-61 (Vr. nr. 501 VANDENBROEKE) (4).

¹⁴⁹ *Hand.* Senaat 1995-1996, 13 december 1995, 1-11 COM.

¹⁵⁰ *Hand.* Senaat 1995-1996, 3 april 1996, 1-28 COM.

¹⁵¹ *Hand.* Senaat 1996-1997, 24 oktober 1996, 1-70.

¹⁵² *Hand.* Senaat 1996-1997, 30 oktober 1996, 1-56 COM.

Op 2 juli 1998 doet hij dit opnieuw: “Mijnheer de Voorzitter, de eerste minister zal het mij niet kwalijk nemen dat gisteren in de Kamer reeds een soortgelijke vraag werd gesteld. Als gemeenschapssenator dacht ik hierop toch te moeten terugkomen.”¹⁵³

Op 24 september 1998 zegt Vandenbroeke: “Als gemeenschapssenator willen we deze gecombineerde opdracht behartigen door inzake problematiek van de verkeers(on)veiligheid voor fietsers concrete informatie in te winnen die van aard kan zijn om voor een beleidsgerichte opvolging te laten zorgen inzake deze gewestmateries.”¹⁵⁴

3.6. Jacques Devolder

3.6.1. Mondelinge vragen

Jacques Devolder stelde tussen 1995 en 1999 49 mondelinge vragen waarvan er slechts drie communautair geladen waren. Daarenboven zijn deze drie vragen alledrie onder te brengen in de categorie gedeeltelijk communautair geladen. In een eerste vraag hekelt hij de beslissing van de federale overheid om de dienst Regeling Binnenvaart mogelijkwijs te reorganiseren. Dit zou een nefaste werking hebben op de haven van Zeebrugge.¹⁵⁵ Devolder pleit in tweede instantie voor een betere coördinatie van de dopingreglementering in de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige Gemeenschap. Hij vindt dat het bijvoorbeeld niet kan dat meer dan 40 producten in de ene gemeenschap wel, maar in de andere niet als doping worden beschouwd.¹⁵⁶ Tenslotte stelt Devolder een vraag over het afvaardigen van een lid van de permanente vertegenwoordiging naar een commissie van het Vlaams Parlement. Hij vindt het jammer dat de afgevaardigde van de permanente vertegenwoordiging slechts het woord mag voeren met het akkoord en onder het toezicht van bevoegd Vlaams minister Kelchtermans.¹⁵⁷

3.6.2. Vragen om uitleg

Van de 14 vragen om uitleg die de VLD-gemeenschapssenator stelde was er één communautair geladen en meer bepaald volledig communautair geladen. In die vraag heeft Devolder het over de invoering van de sociale identiteitskaart. Hij meent dat, mits het invoeren van een minieme bijkomende identificatie op de sociale zekerheidskaart, op zeer korte termijn alle stromen van de sociale zekerheidskas naar de verschillende landsdelen

¹⁵³ *Hand.* Senaat 1997-1998, 2 juli 1998, 1-203.

¹⁵⁴ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 24 september 1998, 1-88 (Vr. nr. 1334 VANDENBROEKE).

¹⁵⁵ *Hand.* Senaat 1996-1997, 5 december 1996, 1-77 (1).

¹⁵⁶ *Hand.* Senaat 1998-1999, 15 oktober 1998, 1-213 (1).

¹⁵⁷ *Hand.* Senaat 1998-1999, 4 maart 1999, 1-250 (1).

kunnen worden nagegaan zodat men de discussie over de solidariteit tussen de gemeenschappen op een objectieve manier kan voeren.¹⁵⁸

3.6.3. Schriftelijke vragen

Vier van de 22 schriftelijke vragen die VLD-senator Devolder stelde tijdens de legislatuur 1995-1999 waren na nader onderzoek communautair geladen. Die vier vragen waren daarbij allen volledig communautair. De eerste twee vragen betreffen gelijkaardige onderwerpen, enerzijds gesteld aan de minister van Justitie en anderzijds aan de minister van Ambtenarenzaken over de aanhoudende personeelsproblemen in de Brugse gevangenis. Meer bepaald vraagt hij aan de ministers of de verhouding tussen personeel in Vlaamse en Waalse gevangenissen per gedetineerde in evenwicht is.¹⁵⁹ Voorts stelt Devolder de vraag naar de correctheid van de ministeriële omzendbrief van 31 juli 1996 waarin expliciet wordt gesteld dat, om inrichtingen op het openbaar domein te mogen hebben, meer bepaald op gewestwegen, dat zowel het gewest als de gemeente het recht hebben om een heffing te vragen.¹⁶⁰ Tenslotte stelt Devolder het grote aantal Franstaligen tussen de Europrogrammeurs op het departement Financiën in vraag. Hij vraagt daarbij de actuele cijfers per taalrol.¹⁶¹

3.7. Leo Goovaerts

3.7.1. Mondelinge vragen

Gewezen VLD-gemeenschapssenator Leo Goovaerts stelde tijdens de legislatuur 1995-1999 22 mondelinge vragen waarvan er zes gedeeltelijk communautair zijn. In zijn eerste gedeeltelijk communautaire mondelinge vraag hoopt Goovaerts dat de Eerste Minister rekening zal houden met de resolutie van het Vlaams Parlement waarin een aantal voorwaarden zijn opgenomen voor het toekennen van gemeentelijk stemrecht aan EU-onderdanen.¹⁶² Wat de vijf volgende communautaire vragen gemeen hebben is dat ze allen betrekking hebben op Brussel of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zo is er de vraag naar de coördinatie van de politiediensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waarin hij zich afvraagt hoe het gesteld is met het vijfhoekoverleg.¹⁶³ Voorts hekelt hij in een volgende vraag

¹⁵⁸ *Hand.* Senaat 1997-1998, 19 maart 1998, 1-174 (2).

¹⁵⁹ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 24 februari 1999, 1-96 (Vr. nr. 1619/1 DEVOLDER) (2); *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 24 februari 1999, 1-96 (Vr. nr. 1619/2 DEVOLDER) (2).

¹⁶⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 7 maart 1997, 1-42 (Vr. nr. 204 DEVOLDER) (3).

¹⁶¹ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 12 juni 1998, 1-79 (Vr. nr. 1131 DEVOLDER) (4).

¹⁶² *Hand.* Senaat 1997-1998, 5 maart 1998, 1-169 (1).

¹⁶³ *Hand.* Senaat 1997-1998, 7 mei 1998, 1-183 (1).

de criminaliteit in de Brusselse metro. Hij vraagt de minister van Justitie dan ook welke maatregelen hij zal nemen want volgens Goovaerts voelen steeds meer inwoners van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich in minder of meerdere mate onveilig.¹⁶⁴ In een volgende vraag klaagt hij de problematiek van de jeugdbendes aan in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest. Vooral de metro zou daardoor geteisterd worden.¹⁶⁵ Maar ook car-jacking lijkt een typisch Brussels fenomeen, dat blijkt uit een andere mondelinge vraag. Goovaerts wil dan ook weten wat de regering aan het probleem wil doen.¹⁶⁶ Tenslotte voelt Goovaerts de Eerste Minister aan de tand over de gevolgen van de niet-goedkeuring van het verdrag van Amsterdam in de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.¹⁶⁷

3.7.2. Vragen om uitleg

Acht vragen om uitleg waren van de hand van Leo Goovaerts tussen 1995 en 1999 en drie daarvan waren communautair geladen: één gedeeltelijk communautaire vraag en twee volledig communautaire vragen.

a) Gedeeltelijk communautair

Zijn enige gedeeltelijk communautaire vraag betreft de komst van een Brussels casino. Hij heeft serieuze vragen bij de motieven want het is algemeen bekend dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 100 miljard BEF schuld heeft. Goovaerts stelt zich dan ook de vraag of men al gedacht heeft aan de mogelijke gevolgen van zo'n operatie.¹⁶⁸

b) Volledig communautair

In een eerste volledig communautaire vraag om uitleg heeft Goovaerts het over een vermogenbelasting op het netto-actief van de ondernemingen. Hij berekent daarin minutieus de aandelen van het Vlaams Gewest, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.¹⁶⁹ Voorts gebruikt de VLD'er ook een vraag om uitleg om de moeilijkheden tussen

¹⁶⁴ *Hand.* Senaat 1997-1998, 26 maart 1998, 1-176 (1).

¹⁶⁵ *Hand.* Senaat 1997-1998, 4 juni 1998, 1-192 (1).

¹⁶⁶ *Hand.* Senaat 1997-1998, 22 januari 1998, 1-158 (1).

¹⁶⁷ *Hand.* Senaat 1997-1998, 12 februari 1998, 1-164 (1).

¹⁶⁸ *Hand.* Senaat 1995-1996, 15 februari 1996, 1-25 (1).

¹⁶⁹ *Hand.* Senaat 1995-1996, 4 juli 1996, 1-56 (2).

de Nederlandstalige en de Franstalige stafhouders aan te kaarten. Hij meent dat op lange termijn twee orden zullen ontstaan en dat dit zal gebeuren in een sfeer van communautaire tegenstellingen en wedijver.¹⁷⁰

3.7.3. Schriftelijke vragen

Geen enkel van de veertig schriftelijke vragen gesteld door Goovaerts was communautair geladen.

3.8. Leo Delcroix

3.8.1. Mondelinge vragen

Vier mondelinge vragen werden door toenmalig CVP-gemeenschapssenator Leo Delcroix gesteld maar geen enkele daarvan kon worden geclassificeerd als communautair geladen.

3.8.2. Vragen om uitleg

Twee vragen om uitleg werden door Leo Delcroix gesteld maar geen enkele daarvan kon worden geclassificeerd als communautair geladen.

3.8.3. Schriftelijke vragen

Van de 71 schriftelijke vragen gesteld door Leo Delcroix werd slechts één gedeeltelijk communautaire vraag behouden. Hij stelt daarin dat de geregionaliseerde diensten voor scheepvaart aan weerszijden van de taalgrens het BTW-wetboek op verschillende wijze toepassen wat de heffing van de BTW over scheepvaartrechten betreft. De Vlaamse dienst zou BTW aanrekenen op scheepvaart terwijl de Waalse dienst dit helemaal niet zou doen. Delcroix vraagt de minister dan ook om hieromtrent duidelijkheid te verschaffen.¹⁷¹

3.9. Marc Olivier

3.9.1. Mondelinge vragen

¹⁷⁰ *Hand.* Senaat 1997-1998, 6 november 1997, 1-136 (2).

¹⁷¹ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 30 september 1998, 1-89 (Vr. nr. 1351 DELCROIX) (1).

Toenmalig CVP-gemeenschapssenator Marc Olivier stelde 24 mondelinge vragen waarvan er zes werden behouden voor ons onderzoek. Slechts één was volledig communautair, de rest gedeeltelijk communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste vraag die hier wordt besproken is de tussenkomst van het rampenfonds bij de schade van het voorbije noodweer in de verschillende Vlaamse provincies. Hij vraagt dan ook speciaal voor Vlaanderen of men beroep zal kunnen doen op het Rampenfonds.¹⁷² In twee andere vragen heeft Olivier het over de BTW-reglementering voor uitvoerende artiesten. Hij stelt daarbij heel concreet de vraag of de minister van Financiën in de toekomst overleg zal plegen met de gemeenschappen over de fiscale maatregelen die een belangrijke weerslag hebben op hun bevoegdheden.¹⁷³ Twee andere vragen handelen over hetzelfde thema, m.n. de benaming ‘Vlaamse Raad’ in de onderrichtingen voor de verkiezing van 13 juni 1999. Hij wijst er de minister van Binnenlandse zaken op dat het Vlaams Parlement bij middel van bijzonder decreet van 2 april 1996 besliste de Vlaamse parlementaire instellingen aan te duiden als “Vlaams Parlement”. Door nu in de kiesverrichtingen de term ‘Vlaamse Raad’ te gebruiken, wordt er volgens Olivier onnodige verwarring geschapen. Volgens Olivier heeft dit decreet kracht van wet en moet het loyaal worden uitgevoerd, ook door de federale instellingen.¹⁷⁴

b) Volledig communautair

Deze vraag handelt over de initiatieven van de minister van Binnenlandse Zaken inzake drugspreventie. De overeengekomen bevoegdheidsverdeling houdt in dat het federaal niveau de drugshandel en de verzorging van de verslaafden aanpakt, terwijl de gemeenschappen de preventie voor hun rekening nemen. Vlaanderen houdt zich volgens Olivier aan deze afspraak maar hij twijfelt of de federale overheid dat wel doet.¹⁷⁵

3.9.2. Vragen om uitleg

Een van de vier vragen om uitleg gesteld door toenmalig CVP-gemeenschapssenator Olivier was volledig communautair geladen. Volgens de senator zijn de gewestelijke overheden bevoegd inzake het vastleggen van normen inzake kwaliteit en veiligheid van de huisvesting.

¹⁷² *Hand. Senaat 1996-1997*, 19 juni 1997, 1-119 (1).

¹⁷³ *Hand. Senaat 1997-1998*, 5 februari 1998, 1-163 (1); *Hand. Senaat 1997-1998*, 26 maart 1998, 1-176 (1).

¹⁷⁴ *Hand. Senaat 1998-1999*, 25 maart 1999, 1-258 (1); *Hand. Senaat 1998-1999*, 1 april 1999, 1-260 (1).

¹⁷⁵ *Hand. Senaat 1995-1996*, 27 juni 1996, 1-54 (3).

Maar volgens Olivier overschrijdt de federale regering haar bevoegdheidsdomein in deze materie. Hij stelt zich dan ook de vraag of er enig overleg heeft plaatsgevonden tussen de federale en de gewestelijke overheden.¹⁷⁶

3.9.3. Schriftelijke vragen

Marc Olivier stelde maar liefst 227 schriftelijke vragen tussen 1995 en 1999 in de Senaat. Negentien daarvan werden behouden voor dit onderzoek. Elf daarvan konden doorgaan als gedeeltelijk communautair en acht als volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

In een eerste vraag gesteld op 13 oktober 1995 heeft Olivier het over het feit dat de federale regering een beleidsmaatregel van de Vlaamse overheid zou overnemen. De vraag die wordt gesteld luidt: “Zal de regering bij de verstrakking van het WIGW-statuuut (weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen) dezelfde kadastrale criteria hanteren als bij het stelsel van Vlaamse studiebeurzen?”¹⁷⁷ In januari 1996 vindt Olivier het onaanvaardbaar dat België de UNESCO-overeenkomst van 1972 nog steeds niet heeft goedgekeurd terwijl de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad, de Duitstalige Gemeenschapsraad en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad dit verdrag wel al hebben goedgekeurd.¹⁷⁸ Vraag nr. 78 van de heer Olivier bespreekt de achterstand in omzetting van Europese richtlijnen in het Belgisch recht. Meer in het bijzonder interesseert hij zich in de vraag welke richtlijnen door de gemeenschappen of de gewesten moeten worden omgezet.¹⁷⁹ Bijna een jaar later klaagt senator Olivier het feit aan dat het Vlaams Woningfonds niet over de nodige inkomensgegevens beschikt om de verlaagde rentevoet ten voordele van personen uit lagere inkomenscategorieën te berekenen en hij vindt dan ook dat de bevoegde minister daar iets moet aan doen.¹⁸⁰ Eind januari 1998 poneert Olivier de stelling aan de minister van Ambtenarenzaken dat de Vlaamse overheid vragende partij is voor een kosteloze inschrijving in vergelijkende examens terwijl er nog steeds moet worden betaald aan het Vast Wervingssecretariaat. Aan dit verzoek werd blijkbaar nog geen gevolg gegeven en Olivier wil de reden daartoe vernemen.¹⁸¹ Aan de minister van Ambtenarenzaken vraagt hij op 3 maart 1998 of er al richtlijnen zijn uitgewerkt voor betwistingen tussen een federale en een

¹⁷⁶ *Hand.* Senaat 1995-1996, 3 juli 1996, 1-42 COM (3).

¹⁷⁷ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 13 oktober 1995, 1-6 (Vr. nr. 28 OLIVIER) (1).

¹⁷⁸ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 9 januari 1996, 1-10 (Vr. nr. 27 OLIVIER) (1).

¹⁷⁹ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 6 september 1996, 1-30 (Vr. nr. 78 OLIVIER) (1).

¹⁸⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 27 juni 1997, 1-56 (Vr. nr. 272 OLIVIER) (1).

¹⁸¹ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 30 januari 1998, 1-68 (Vr. nr. 826 OLIVIER) (1).

gewestelijke of gemeenschapsinstelling en of er al overleg is gepleegd met zijn Vlaamse collega.¹⁸² Inzake de opleiding van ambtenaren vervolgens, stelt zich de vraag of al contacten werden gelegd met de gemeenschappen. Hij stelt deze vraag twee keer.¹⁸³ In de volgende twee vragen, gesteld eind december 1998, alludeert Olivier op een beleid van de Vlaamse Overheid dat ook kan worden geïmplementeerd op het federale niveau. Het gaat meer bepaald om de beslissing van de Vlaamse overheid om het abonnement van hun ambtenaren op het openbaar vervoer volledig terug te betalen.¹⁸⁴ Op 5 mei 1998 werd een samenwerkingsakkoord ondertekend tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten betreffende de bestending van het armoedebeleid. Olivier vraagt zich af wie van elke overheid vertegenwoordiger zal zijn in het Beheerscomité.¹⁸⁵

b) Volledig communautair

In een eerste volledig communautaire vraag heeft Olivier het over federale instellingen die volgens hem overbodig zijn geworden, zoals bijvoorbeeld de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie. Hij vraagt dan ook of de minister bereid is, in samenspraak met de regionale instanties, deze instellingen aan te passen aan de nieuwe staatsstructuur ofwel volledig op te doeken.¹⁸⁶ Midden juni 1998 handelt Oliviers volledig communautaire vraag over de BTW-vrijstelling van parlamentsgebouwen. Voor het Europees Parlamentsgebouw werd een vrijstelling van BTW verleend. Olivier vraagt zich af of deze maatregel ook niet beter zou gelden voor regionale parlementen.¹⁸⁷ Inzake de opvang van asielzoekers is Olivier geïnteresseerd in het aantal asielzoekers dat de gemeenschappen en de gewesten opnemen in eigen centra.¹⁸⁸

De volgende twee vragen hebben betrekking op bevoegdheidsverdeling en bevoegdheidsoverschrijding. Zo heeft Olivier het over het tijdschrift Wallonie/Bruxelles uitgegeven door de Franse Gemeenschap en het Waals Gewest. Daarin wordt volgens de senator de grondwettelijke indeling van het Belgisch grondgebied in taalgebieden niet correct weergegeven. Hij vraagt de minister om de verspreiding van de publicatie door de Belgische ambassades en consulaten te verbieden zolang de nodige aanpassingen niet zijn gebeurd.¹⁸⁹ In

¹⁸² *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 3 maart 1998, 1-70 (Vr. nr. 901 OLIVIER) (1).

¹⁸³ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 9 april 1998, 1-78 (Vr. nr. 1005 OLIVIER) (1);

Vr. en Antw. Senaat 1998-1999, 23 september 1998, 1-92 (Vr. nr. 1331 OLIVIER) (1).

¹⁸⁴ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 28 december 1998, 1-96 (Vr. nr. 1546 OLIVIER) (1);

Vr. en Antw. Senaat 1998-1999, 28 december 1998, 1-92 (Vr. nr. 1547 OLIVIER) (1).

¹⁸⁵ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 4 februari 1999, 1-97 (Vr. nr. 1583 OLIVIER) (1).

¹⁸⁶ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 16 februari 1998, 1-69 (Vr. nr. 868 OLIVIER) (2).

¹⁸⁷ *Vr. en Antw.* Senaat 1997-1998, 17 juni 1998, 1-78 (Vr. nr. 1140 OLIVIER) (2).

¹⁸⁸ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 12 januari 1999, 1-98 (Vr. nr. 1557 OLIVIER) (2).

¹⁸⁹ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 6 december 1996, 1-36 (Vr. nr. 98 OLIVIER) (3).

een laatste vraag vindt Olivier het spijtig dat de NMBS de verantwoordelijkheid doorschuift naar de Vlaamse Gemeenschap door te stellen dat ze maar moet zorgen voor een veilige overgang voor zwakke weggebruikers. Olivier twijfelt dan ook of dit verantwoord is en voelt de bevoegde minister daarover aan de tand.¹⁹⁰

Drie van de volledig communautaire vragen hebben rechtstreeks te maken met de taalproblematiek waarvan twee expliciet handelend over Brussel. In een eerste vraag heeft hij het over de taalwetgeving. Hij vraagt zich af of de taalwetgeving wordt toegepast op het tijdelijk en contractueel personeel van de federale overheid, op het personeel van de Brusselse gemeente- en OCMW-besturen, op de instellingen, bedrijven, personen die taken of opdrachten van algemeen belang uitoefenen en op de gemeentelijke VZW's.¹⁹¹ In een tweede vraag hekelt Olivier het feit dat heel wat Vlaamse Brusselaars hun briefwisseling van Belgacom toegestuurd krijgen op een Franstalig adres.¹⁹² In een derde vraag stelt hij zich de vraag of het waar is dat de bicommunautaire ziekenhuizen te Brussel zich bij de federale diensten van Volksgezondheid moeten registreren als ofwel Franstalig ofwel Nederlandstalig. Voorts stelt hij ook de vraag of bicommunautaire ziekenhuizen te Brussel de formulieren en administratieve stukken die hen vanwege de federale diensten voor Volksgezondheid toegestuurd worden slechts in één taal ontvangen.¹⁹³

3.9.4. Rolperceptie

In de mondelinge vraag van Marc Olivier gesteld op 25 maart 1999 verklaart hij: "Tijdens de bespreking van een voorstel van de gemeenschapssenaatoren tot herziening van artikel 120 van de Grondwet in de Senaat op 14 januari jongstleden werd gerefereerd aan een antwoord op een parlementaire vraag van collega Caluwé."¹⁹⁴

3.10. Johan Weyts

3.10.1. Mondelinge vragen

Van de 16 mondelinge vragen die toenmalig CVP-gemeenschapssenator Weyts stelde, was er één communautair geladen. Het betreft de vraag gesteld aan de minister van Financiën over de heffing van belastingen op Vlaamse visserijpremies. Tussen 1993 en 1995 gaf de Vlaamse regering slopingspremies aan de reders. In 1996 en 1997 moesten de rederijen een gedeelte

¹⁹⁰ *Vr. en Antw.* Senaat 1998-1999, 17 februari 1999, 1-97 (Vr. nr. 1608 OLIVIER) (3).

¹⁹¹ *Vr. en Antw.* Senaat 1995-1996, 30 april 1996, 1-22 (Vr. nr. 133 OLIVIER) (4).

¹⁹² *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 22 november 1996, 1-36 (Vr. nr. 102 OLIVIER) (4).

¹⁹³ *Vr. en Antw.* Senaat 1996-1997, 25 april 1997, 1-48 (Vr. nr. 91 OLIVIER) (4).

¹⁹⁴ *Hand.* Senaat 1998-1999, 25 maart 1999, 1-258.

van deze premies aan de Belgische fiscus afstaan omdat de Vlaamse steun als een “voordeel van alle aard werd beschouwd”. Volgens Weyts heeft die fundamentele tegenstelling tussen het Vlaamse en het federale beleid noodlottige gevolgen voor de sector. Hij pleit dan ook voor structurele afspraken om zoiets in de toekomst te vermijden.¹⁹⁵

3.10.2. Vragen om uitleg

Slechts één vraag om uitleg werd door Johan Weyts gesteld in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 en deze was niet communautair geladen.

3.10.3. Schriftelijke vragen

Tien schriftelijke vragen werden gesteld door Johan Weyts in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 maar geen enkele van deze vragen was communautair geladen.

3.11. Conclusies kwalitatief onderzoek Senaat

Vooreerst is het zo dat de communautaire thema's die de gemeenschapssenatoren behandelen vaak heel verschillend van aard zijn. Zo zijn er gemeenschapssenatoren die praktisch enkel de vraag naar overleg of samenwerking stellen, bijvoorbeeld Vera Dua, Leo Goovaerts en Marc Olivier. Voorts ziet men dat verscheidene andere gemeenschapssenatoren een communautaire specialiteit hebben. Zo is Chris Vandenbroeke heel bedrijvig op het vlak van verdere federalisering, verdeelsleutels en de billijke verdeling van de middelen (categorie 2) en is Joris Van Hauthem heel bedrijvig op het vlak van de taalproblematiek (categorie 4).

In laatste instantie werd ook nagegaan of de gemeenschapssenatoren verwijzen naar hun ambt van gemeenschapssenator in de Senaat. Daarbij werd vastgesteld dat dit eerder uitzonderlijk was. Uitzondering was toenmalig VU-gemeenschapssenator Chris Vandenbroeke die zes keer expliciet verwees naar zijn gemeenschapssenatorambt.

4. Besluit

In het begin van deze eindverhandeling werd de volgende hypothese vooropgesteld: “De Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen minder actief zijn wat betreft de controlerende werkzaamheden dan de andere Senaatsleden doordat ze in meer dan één parlement zetelen en

¹⁹⁵ *Hand.* Senaat 1997-1998, 5 maart 1998, 1-169 (1).

dus hun tijd moeten verdelen over meerdere assemblees.” Men kon vaststellen dat de gemeenschapssenatoren als groep heel bedrijvig waren in het stellen van mondelinge vragen, rond het gemiddelde scoorden wat betreft de schriftelijke vragen en onder het gemiddelde scoorden wat betreft de vragen om uitleg. Door deze onderzoeksbevindingen kon deze eerste onderzoekshypothese verworpen worden. De gemeenschapssenatoren zijn dus niet minder actief in vergelijking met de rest van de Senaat. Natuurlijk moet daar wel bij worden vermeld dat er heel grote individuele verschillen waren wat betreft de kwantiteit controlerende vragen.

De tweede hypothese die werd geponeerd luidde: “Een groot deel van de onderzochte controlerende vragen van de gemeenschapssenatoren zal communautair geladen zijn.” Ook deze hypothese kon verworpen worden want slechts 13.6% van alle vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren was communautair geladen. Daarbij moet dezelfde opmerking worden gemaakt als bij de eerste hypothese. Er zijn immers opnieuw heel grote verschillen merkbaar tussen de onderscheiden gemeenschapssenatoren. Zo zorgen vooral Chris Vandenbroeke, Joris Van Hauthem en Marc Olivier ervoor dat de gemeenschapssenatoren een dergelijk percentage behalen.

De hypothese die bij het kwalitatieve luik hoorde, ging als volgt: “Van alle gestelde communautaire vragen van de Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen de meeste daarvan gedeeltelijk communautair zijn”. Deze hypothese kon verworpen worden doordat 40.7% van alle gestelde communautaire vragen gedeeltelijk communautair was. Vooral de volledige communautaire categorie ‘federaliseringsproces’ scoorde heel goed met 32.4% van alle communautaire vragen.

Ter besluit van dit hoofdstuk kan worden geponeerd dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren, wat betreft de controlerende werkzaamheden in de Senaat, er een verschillende taakopvatting op nahouden.

HOOFDSTUK IV: Controlerende werkzaamheden van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement

1. Inleiding

Zoals daarnet vermeld in hoofdstuk II is de opzet van dit hoofdstuk na te gaan hoe de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren zich opstellen t.a.v. de controlerende functie in het Vlaams Parlement. Meer in het bijzonder wordt nagegaan hoe actief ze zijn in het stellen van controlerende vragen, of ze veel communautair geladen vragen stellen en als ze al communautaire vragen stellen, of dit dan vooral gedeeltelijk of volledig communautaire vragen zijn.

2. Kwantitatief onderzoek

2.1. Verhouding werkzaamheden Vlaamse gemeenschapssenatoren / voltallig Vlaams Parlement

Voor de tien gemeenschapssenatoren werden in totaal 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties, 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gelezen (samen 664)

en getest op hun communautaire lading. Ter indicatie van de werkkijver van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement is het uiterst interessant om hun resultaten in verhouding te stellen met de controlerende werkzaamheden van alle Vlaamse parlementsleden.

Vragen	Schriftelijk	Actueel	Interpellaties	Uitleg	Mondeling
124 Vl. Parl.leden	8517	983	768	/	/
Gem. Senatoren	450	77	69	28	40
Aandeel Gem. Sen.	5.3%	7.8%	9.0%	/	/

Tabel IV.1: Aantal vragen en interpellaties gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 in vergelijking met het totaal aantal gestelde vragen en interpellaties door het voltallige Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

Het voltallig Vlaams Parlement stelde tussen 1995 en 1999 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties.¹⁹⁶ Dit aantal is niet bekend voor de vragen om uitleg en de mondelinge vragen. Als men de cijfers hierboven in rekening brengt dan vertegenwoordigen de Vlaamse gemeenschapssenatoren 5.3% van het totaal aantal schriftelijke vragen, 7.8% van de actuele vragen en 9.0% van de interpellaties. Als men daarbij bedenkt dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren 10 van de 124 Vlaamse parlementsleden, of procentueel 8.1%, vertegenwoordigen dan ziet men dat ze enkel hoger dan het gemiddelde scoren wat betreft het aantal interpellaties.

2.2. Aantal vragen per Vlaams gemeenschapssenator

Hieronder vindt men een overzicht terug van het aantal schriftelijke en actuele vragen, interpellaties, vragen om uitleg en mondelinge vragen ingediend per soort vraag en per senator.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Schrift.	105	13	13	8	52	19	16	5	215	4
Actueel	20	0	15	22	8	6	2	0	4	0
Interpell.	13	0	3	13	26	3	2	0	9	0
Uitleg	7	0	4	1	10	2	0	0	4	0
Mond.	13	0	3	1	12	2	0	0	9	0
Totaal	158	13	38	45	108	32	18	5	241	4

Tabel IV.2: Totaal aantal vragen en interpellaties gesteld door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.

Marc Olivier spant duidelijk de kroon wat betreft het stellen van schriftelijke vragen. Hij stelt er maar liefst 215. Voorts komen ook Vera Dua en Chris Vandenbroeke naar voor als actieve indieners van schriftelijke vragen. Wat betreft de actuele vragen, de interpellaties, de vragen

¹⁹⁶ S. MERGAERTS, M. GOOSSENS, e.a., *Legislatuurverslag Vlaams Parlement 1995-1999*, Nazareth, Bestuursdrukkerij Schoubroeck, 1999, 85-101.

om uitleg en de mondelinge vragen, kan men stellen dat vooral Chris Vandenbroeke, Vera Dua en Joris Van Hauthem zich actief betonen.

2.3. Absoluut aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator

Dit grote aantal vragen en interpellaties werd sterk gereduceerd tot 120 communautaire vragen en interpellaties, wat procentueel 18.0% uitmaakt van het totaal aantal gestelde vragen en ingediende interpellaties van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren: 52 schriftelijke vragen of 11.6% van alle schriftelijke vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren, 30 actuele vragen of 39.0% van alle actuele vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren, 7 vragen om uitleg of 25% van alle vragen om uitleg gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren, 7 mondelinge vragen of 17.5% van alle mondelinge vragen en 24 interpellaties of 34.8% van alle interpellaties gehouden door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Hieronder vindt men een overzicht terug van het aantal geselecteerde vragen, ingedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Schrift.	12	1	1	1	5	2	6	2	22	0
Actueel	0	0	5	19	3	1	2	0	0	0
Interpell.	0	0	1	10	6	0	2	0	5	0
Uitleg	0	0	1	0	3	0	0	0	3	0
Mond.	0	0	1	1	4	0	0	0	1	0
Totaal	12	1	9	31	21	3	10	2	31	0

Tabel IV.3: Totaal aantal communautaire vragen en interpellaties gesteld door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999, opgedeeld per soort vraag en per gemeenschapssenator.

In absolute cijfers zijn gemeenschapssenatoren Van Hauthem en Olivier duidelijk de koplopers wat betreft het indienen van communautaire vragen of interpellaties. Chris Vandenbroeke, Vera Dua, Leo Goovaerts en Patrick Hostekint tellen tussen de 9 en de 21 communautaire vragen en interpellaties. Tenslotte ziet men dat Jacques Devolder, Leo Delcroix, Lydia Maximus en Johan Weyts zich niet mengen in het communautaire debat.

2.4. Relatief aantal communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator

In een volgende stap wordt nagegaan hoeveel vragen en interpellaties procentueel als communautair mochten worden beschouwd en dit opnieuw per soort vraag en per gemeenschapssenator. De resultaten daarvan zijn in de tabel hieronder terug te vinden.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Schrift.	11.4%	7.7%	7.7%	12.5%	9.6%	10.5%	37.5%	40.0%	10.2%	0.0%
	(12/105)	(1/13)	(1/13)	(1/8)	(5/52)	(2/19)	(6/16)	(2/5)	(22/215)	(0/4)
Actueel	0.0%	0.0%	33.3%	86.4%	37.5%	16.7%	100.0%	0.0%	0.0%	0.0%

	(0/20)	(0/0)	(5/15)	(19/22)	(3/8)	(1/6)	(2/2)	(0/0)	(0/4)	(0/0)
Interpell.	0.0%	0.0%	33.3%	76.9%	23.1%	0.0%	100.0%	0.0%	55.6%	0.0%
	(0/13)	(0/0)	(1/3)	(10/13)	(6/26)	(0/3)	(2/2)	(0/0)	(5/9)	(0/0)
Uitleg	0.0%	0.0%	25.0%	0.0%	30.0%	0.0%	0.0%	0.0%	75.0%	0.0%
	(0/7)	(0/0)	(1/4)	(0/1)	(3/10)	(0/2)	(0/0)	(0/0)	(3/4)	(0/0)
Mond.	0.0%	0.0%	33.3%	100.0%	33.3%	0.0%	0.0%	0.0%	11.1%	0.0%
	(0/13)	(0/0)	(1/3)	(1/1)	(4/12)	(0/2)	(0/0)	(0/0)	(1/9)	(0/0)
Totaal	7.6%	7.7%	23.7%	68.9%	19.4%	9.4%	50.0%	40.0%	12.9%	0.0%
	(12/158)	(1/13)	(9/38)	(31/45)	(21/108)	(3/32)	(10/20)	(2/5)	(31/241)	(0/4)

Tabel IV.4: Procentueel aantal communautair geladen vragen en interpellaties, per soort vraag en per gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

Deze cijfers tonen duidelijk aan dat de meeste vragen die gemeenschapssenator Van Hauthem stelt, communautair geladen zijn. Daarnaast valt ook de communautaire ijver op van Leo Delcroix, Leo Goovaerts, Patrick Hostekint en Chris Vandenbroeke. Voor de rest van de gemeenschapssenaatoren kan men stellen dat het aandeel communautaire vragen in hun totaalpakket controlerende vragen aan de lage kant ligt.

2.5. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen

Wanneer men alle communautair geladen vragen van alle Vlaamse gemeenschapssenaatoren samentelt en opdeelt per categorie dan bekomt men deze tabel.

Comm. Vragen	Gedeelt. Comm. (1)	Federalisering (2)	Bevoegdheid (3)	Taalprobl. (4)	Totaal
Absoluut aantal	55	22	17	26	120
Relatief aantal	45.8%	18.3%	14.2%	21.7%	100%

Tabel IV.5: Aantal communautair geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenaatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie (zie categorisering hoofdstuk II).

Het valt vooreerst op dat de gemeenschapssenaatoren net iets meer volledig communautaire dan gedeeltelijk communautaire vragen stellen, respectievelijk 65 tegenover 55 vragen. Relatief uitgedrukt betekent dit dat 54.2% van alle communautaire vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenaatoren in de Senaat volledig communautair geladen is. Voorts is het ook opmerkelijk dat de volledig communautaire vragen redelijk evenredig verdeeld zijn over de drie categorieën, meer dan dit het geval was in de Senaat.

2.6. Gedeeltelijk / Volledig communautaire vragen per Vlaams gemeenschapssenator

Splitst men de cijfers op naar de individuele gemeenschapssenator dan bekomt men onderstaande resultaten.

Vragen	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
1	10	1	8	0	8	2	4	2	20	0
2	2	0	0	3	11	1	0	0	5	0

3	0	0	1	6	2	0	2	0	6	0
4	0	0	0	22	0	0	4	0	0	0
Totaal	12	1	9	31	21	3	10	2	31	0

Tabel IV.6: Aantal communautair geladen vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 opgedeeld per categorie (zie categorisering hoofdstuk II) en per gemeenschapssenator.

Men kan in eerste instantie vaststellen dat er Vlaamse gemeenschapssenatoren zijn die zich bijna niet inlaten met het stellen van communautaire vragen in het Vlaams Parlement: Lydia Maximus, Jacques Devolder, Leo Delcroix en Johan Weyts. Op de tweede plaats zijn er ook gemeenschapssenatoren die zich vooral beperken tot gedeeltelijk communautaire vragen (categorie 1), zoals Vera Dua, Patrick Hostekint en Marc Olivier. Logischerwijs zijn er ook gemeenschapssenatoren die vooral volledig communautaire vragen stellen (categorie 2 t.e.m. 4): Chris Vandenbroeke, Joris Van Hauthem en Leo Goovaerts.

Wanneer men de gemeenschapssenatoren van de communautaire partijen (VU en het Vlaams Blok) plaatst tegenover de gemeenschapssenatoren van de niet-communautaire partijen (Agalev, VLD, CVP en SP), dan ziet men dat de gemeenschapssenatoren van de communautaire partijen in 84.6% (44/52) van de gevallen een volledig communautaire vraag stellen, terwijl de gemeenschapssenatoren van de niet-communautaire partijen in 69.1% (47/68) van de gevallen een gedeeltelijk communautaire vraag stellen. Een zelfde vaststelling kan men maken wanneer men meerderheid (CVP en SP) plaatst tegenover oppositie (het Vlaams Blok, de VU, Agalev en VLD). In 70.1% (54/77) van alle gevallen stelt de oppositie volledig communautaire vragen terwijl de gemeenschapssenatoren van de meerderheid in 72.1% (31/43) van de gevallen gedeeltelijk communautaire vragen stellen.

2.7. Conclusies kwantitatief onderzoek Senaat

In eerste instantie bleek dat de gemeenschapssenatoren enkel wat betreft de interpellaties hoger dan het Vlaams Parlements-gemiddelde scoorden. Wat betreft de actuele vragen en vooral dan de schriftelijke vragen scoorden de gemeenschapssenatoren onder het gemiddelde. Voorts werd ook vastgesteld dat het verschil in kwantiteit controlerende activiteit tussen de Vlaamse gemeenschapssenatoren heel groot is. Zo zijn Marc Olivier, Vera Dua en Chris Vandenbroeke heel actief wat betreft de controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement terwijl Leo Delcroix, Johan Weyts en Lydia Maximus zich niet zo actief betonen in deze materie. Men kan door deze grote individuele verschillen, net als in de Senaat, vermoeden dat niet alle gemeenschapssenatoren de controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement als een intrinsieke opdracht zien van een gemeenschapssenator.

In tweede instantie werd vastgesteld dat vooral actuele vragen en interpellaties zich lenen tot het stellen van een communautaire vraag. Voorts werd een groot verschil tussen de gemeenschapssenatoren vastgesteld wanneer hun vragen getest werden op communautaire lading. Een heel kleine minderheid van de gemeenschapssenatoren stelt vooral volledig communautaire vragen, bijvoorbeeld Joris Van Hauthem. Zoals daarnet al vermeld is de verklaring van de communautaire activiteit van Joris Van Hauthem in het Vlaams Parlement te vinden bij zijn partij ‘het Vlaams Blok’, die een uitgesproken communautair karakter heeft. Maar de overgrote meerderheid van de gemeenschapssenatoren houdt zich in het Vlaams Parlement maar zelden bezig met het stellen van communautaire vragen.

Als de gemeenschapssenatoren al communautaire vragen stellen, dan werd vastgesteld dat dit in 54.2% van de gevallen volledig communautaire vragen zijn. Voorts ziet men ook een betere spreiding over die volledig communautaire vragen in vergelijking met het onderzoek in de Senaat. Deelt men deze cijfers op naar meerderheid/oppositie, dan ziet men dat gemeenschapssenatoren van de meerderheid vooral gedeeltelijk communautaire vragen stelden en dat gemeenschapssenatoren van de oppositie vooral volledig communautaire vragen stelden. Een zelfde fenomeen werd vastgesteld bij het vergelijken van gemeenschapssenatoren van een communautaire partij en die van een niet-communautaire partij.

Als slotconclusie van dit kwantitatieve luik zou, net als in de Senaat, kunnen worden geponeerd dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren wat betreft de controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement heel verscheiden rolopvattingen hebben. Er zijn daarbij drie categorieën gemeenschapssenatoren: een eerste categorie stelt geen communautaire vragen, een tweede voornamelijk gedeeltelijk communautaire vragen en een laatste categorie stelt voornamelijk volledig communautaire vragen.

3. Kwalitatief onderzoek

Het kwalitatief onderzoek bestaat erin per Vlaams gemeenschapssenator de communautair geladen schriftelijke vragen, actuele vragen, vragen om uitleg, mondelinge vragen en interpellaties te bespreken. Bij die communautaire vragen wordt tenslotte ook nagegaan of de gemeenschapssenatoren in die vragen verwijzen naar hun rol of functie van gemeenschapssenator.

3.1. Vera Dua

3.1.1. Schriftelijke vragen

Van de 105 schriftelijke vragen die Vera Dua heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er 12 communautair geladen waarvan tien gedeeltelijk communautair en twee volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste vraag betreft het symposium georganiseerd in 1994 over de natuurbehoudsproblematiek aan de Belgische kust. Op dit symposium werd de versnippering van de bevoegdheden tussen het Vlaams Gewest en de federale overheid als een belangrijk knelpunt aangehaald. Om die bevoegdheidsversnippering te verhelpen werd een stuurgroep voor geïntegreerd kustzonebeheer opgericht. In deze stuurgroep waren zowel het federale niveau als diverse gewestelijke administraties vertegenwoordigd. Dua vraagt zich concreet af dat als de stuurgroep zou ophouden te bestaan, welke initiatieven de minister zal ondernemen om het overleg verder te organiseren tussen de federale overheid en de gewestelijke departementen.¹⁹⁷ Op drie oktober 1996 stelt ze drie vragen die over hetzelfde onderwerp handelen, m.n. het Vloethemveld te Zedelgem dat gedeeltelijk zou worden gebruikt als militair oefenterrein. Dit heeft minister Poncelet van Landsverdediging beslist. Dua beklemtoont dat het genoemde gebied op het gewestplan is ingekleurd als natuurgebied met wetenschappelijke waarde.¹⁹⁸ In een gelijkaardige schriftelijke vraag vraagt Dua of het departement Landsverdediging reeds contact heeft opgenomen met de diensten van de minister omtrent de beheerswerken.¹⁹⁹ Een derde gelijkaardige vraag handelt ook over overleg.²⁰⁰ Op 27 januari 1997 stelt Dua een schriftelijke vraag over de adviezen van de Inspectie van Financiën bij de aankoop van natuurgebieden. Daarbij klaagt Dua de omslachtige procedure aan en vooral de vele negatieve adviezen van de inspecteur-generaal van Financiën. Dua vraagt of er al overleg is gepleegd met de verantwoordelijke federale minister.²⁰¹ Op 9 september 1997 wordt dezelfde vraag aan twee verschillende ministers gesteld. Deze vragen gaan over de bosarbeiders van de Vlaamse Gemeenschap en meer bepaald over hun statuut. Dua verwijst daarbij naar het Waals Gewest waar de bosarbeiders opgenomen werden in het officiële personeelskader waardoor zij ook een specifiek statuut als

¹⁹⁷ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1995-1996, 23 april 1996, Bulletin nr. 12 (29-04-1996) (Vr. nr. 116 DUA) (1).

¹⁹⁸ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 3 oktober 1996, Bulletin nr. 3 (31-10-1996) (Vr. nr. 29 DUA) (1).

¹⁹⁹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 3 oktober 1996, Bulletin nr. 4 (15-11-1996) (Vr. nr. 35 DUA) (1).

²⁰⁰ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 3 oktober 1996, Bulletin nr. 3 (31-10-1996) (Vr. nr. 36 DUA) (1).

²⁰¹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 27 januari 1997, Bulletin nr. 11 (7-03-1997) (Vr. nr. 148 DUA) (1).

meesterwerkman verkregen.²⁰² Op 20 januari 1998 stelt Vera Dua een vraag over de nalatigheid van België inzake het omzetten van de richtlijn over de watervervuiling door nitraten van landbouwoorsprong. Dua vraagt zich af of er een procedure gestart is tegen België en meer bepaald tegen het Vlaams Gewest.²⁰³ Op 22 december 1998 tenslotte, stelt Dua twee vragen over antibiotica in veevoeders. Dua vraagt welke stappen de minister eventueel al heeft genomen bij de bevoegde federale minister om op Europees vlak dit verbod op nutriëntenuitstoot zo spoedig mogelijk ingang te doen vinden.²⁰⁴

b) Volledig communautair

Op 17 februari 1998 stelt ze een volledig communautaire vraag over de werking van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds. Daarbij stelt ze dat sinds 1 januari 1993 het Vlaams Gewest bevoegd is voor het V.L.I.F.. De federale staat blijft evenwel de financiële lasten dragen van de waarborgen die voor die datum werden toegekend en blijft instaan voor het beheer van de betrokken dossiers. Dua vraagt de minister welke maatregelen hij heeft genomen om te voorkomen dat de problemen inzake het L.I.F. die op federaal vlak bestaan, zich ook zouden voordoen op Vlaams niveau.²⁰⁵ Op diezelfde dag stelt Dua een vraag over de gewestelijke rechtsopvolging inzake milieuverdragen. Dua vraagt zich af of er een vaste verdeelsleutel bestaat tussen de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen inzake het financieren van een in een nieuw internationaal verdrag met gemengd karakter opgenomen bijdrage, of dit ad hoc wordt geregeld.²⁰⁶

3.1.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen

Van de 20 actuele vragen, de 13 interpellaties, de 7 vragen om uitleg, de 13 mondelinge vragen die Vera Dua heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er geen enkele communautair geladen.

3.2. Lydia Maximus

3.2.1. Schriftelijke vragen

²⁰² *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 9 september 1997, Bulletin nr. 3 (30-10-1997) (Vr. nr. 273 DUA) (1); *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 9 september 1997, Bulletin nr. 3 (30-10-1997) (Vr. nr. 392 DUA) (1).

²⁰³ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 20 januari 1998, Bull. nr. 11 (27-03-1998) (Vr. nr. 138 DUA) (1).

²⁰⁴ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 22 december 1998, Bull. nr. 8 (12-02-1999) (Vr. nr. 34 DUA) (1); *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 22 december 1998, Bull. nr. 9 (5-03-1999) (Vr. nr. 77 DUA) (1).

²⁰⁵ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 17 februari 1998, Bull. nr. 12 (27-04-1998) (Vr. nr. 74 DUA) (2).

²⁰⁶ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 17 februari 1998, Bull. nr. 12 (27-04-1998) (Vr. nr. 96 DUA) (2).

Van de 13 schriftelijke vragen die Lydia Maximus heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één gedeeltelijk communautair geladen. Meer bepaald verwijst Maximus expliciet naar het beleid van het federaal parlement waarbij onlangs initiatieven werden genomen om publiciteit voor tabak te verbieden.²⁰⁷

3.2.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen

Lydia Maximus stelde geen enkele actuele vraag, vraag om uitleg of mondelinge vraag noch hield ze een interpellatie in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

3.3. Patrick Hostekint

3.3.1. Schriftelijke vragen

Van de 13 schriftelijke vragen die Patrick Hostekint heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één volledig communautair geladen. Meer bepaald handelt deze vraag over de bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid en de Vlaamse Gemeenschap inzake toezicht op casino's. Hostekint stelt de vraag of het klopt dat het ministerie van Financiën het toezicht zal afstoten en dat de Vlaamse Gemeenschap dit op korte termijn moet organiseren.²⁰⁸

3.3.2. Actuele vragen

Van de 15 actuele vragen die Patrick Hostekint heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er vijf communautair geladen waarvan allen gedeeltelijk communautair. Een eerste vraag betreft de samenwerking tussen federale overheid en deelstaat inzake de controle op illegale wapentransporten vanuit de luchthaven van Oostende.²⁰⁹ In een tweede vraag verwijst hij naar het beleid van de federale overheid inzake tabaksreclame om te pleiten voor Vlaamse initiatieven omtrent deze problematiek.²¹⁰ De laatste drie vragen kaderen allen in het thema werkgelegenheid. In een eerste vraag klaagt hij de problematiek aan van het gewaarborgd minimum-maandinkomen voor de werknemers van beschutte werkplaatsen. Meer concreet stelt Hostekint zich de vraag of de Vlaamse Gemeenschap bereid is in te gaan op het verzoek van de federale overheid om een

²⁰⁷ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 19 mei 1998, Bull. nr. 17 (10-07-1998) (Vr. nr. 203 MAX.) (1).

²⁰⁸ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 2 juli 1997, Bull. nr. 2 (16-10-1997) (Vr. nr. 108 HOST.) (3).

²⁰⁹ *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 15 januari 1997, nr. 20 (Act. Vr. nr. 79) (1).

²¹⁰ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 3 december 1997, nr. 15 (Act. Vr. nr. 52) (1).

bijkomende budgettaire inspanning te leveren.²¹¹ Ongeveer een half jaar later wordt aan dezelfde minister Martens een vraag gesteld die over hetzelfde handelt. Daarin vraagt hij of de minister de inspanning van de Vlaamse regering, i.e. 500 miljoen BEF, te groot vindt in vergelijking met de inbreng van de federale overheid en of er opnieuw overleg is geweest met de federale overheid.²¹² In een laatste vraag verwijst hij zowel naar initiatieven van de Vlaamse als de federale overheid inzake de regeling van de arbeidsbemiddeling tegen betaling.²¹³

3.3.3. Interpellaties

Van de drie interpellaties die Patrick Hostekint heeft gehouden in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één gedeeltelijk communautair geladen. Deze vraag handelt over de illegale wapentransporten naar Burundi via de luchthaven van Oostende. Zo stelt hij dat veel meer vergunningen worden toegekend, wat een federale bevoegdheid is, aan Wallonië dan aan Vlaanderen. Hij stelt onder andere de vraag of de minister daarover al contact heeft gehad met zijn federale collega's.²¹⁴

3.3.4. Vragen om uitleg

Van de vier vragen om uitleg die Patrick Hostekint heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één gedeeltelijk communautair geladen. Opnieuw haalt hij de problematiek van het minimum-maandinkomen voor werknemers van beschutte werkplaatsen aan. Hij hekelt het feit dat daarover nog steeds geen CAO is afgesloten en dat dit vooral de schuld is van de gemeenschappen en de gewesten die volgens Hostekint de bal willen doorspelen naar de federale overheid.²¹⁵

3.3.5. Mondelinge vragen

Van de drie mondelinge vragen die Patrick Hostekint heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één gedeeltelijk communautair geladen. Opnieuw handelt de vraag over de problematiek van de beschutte werkplaatsen en de samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaten omtrent dit probleem.²¹⁶

²¹¹ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 24 juni 1998, nr. 50 (Act. Vr. nr. 221) (1).

²¹² *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 27 januari 1999, nr. 30 (Act. Vr. nr. 108) (1).

²¹³ *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 28 oktober 1998, nr. 11 (Act. Vr. nr. 25) (1).

²¹⁴ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 15 januari 1998, nr. 36 (Interp. nr. 59) (1).

²¹⁵ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1998-1999, 6 oktober 1998, nr. 2 (Vr. Uitl. nr. 12) (1).

²¹⁶ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 23 maart 1998, nr. 35 (Mond. Vr. nr. 222) (1).

3.3.6. Rolperceptie

Drie maal verwijst Patrick Hostekint in het Vlaams Parlement naar zijn Senaatsfunctie, hetzij rechtstreeks, hetzij onrechtstreeks.

In de actuele vraag van 28 oktober 1998 verwijst Hostekint naar zijn werkzaamheden in de Senaat: “Tot slot verwijs ik ook naar het wetsvoorstel dat ik samen met mevrouw Semer in de Senaat heb ingediend.”²¹⁷

In de interpellatie van 15 januari 1998 zegt Hostekint: “Ik ben geen Afrikaspecialist, maar ik heb als gemeenschapssenator een jaar in de Ruandacommissie gezeteld.”²¹⁸

In zijn mondelinge vraag van 23 maart 1998 staat: “De vraagsteller vermeldt dat de federale minister van Sociale Zaken, mevrouw Magda De Galan, hem in de Senaat geantwoord heeft dat”²¹⁹

3.4. Joris Van Hauthem

3.4.1. Schriftelijke vragen

Van de acht schriftelijke vragen die Joris Van Hauthem heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één volledig communautair geladen. Van Hauthem vraagt zich af of de minister wel effectief de federale minister van Binnenlandse Zaken op de hoogte houdt van daden van “onbehoorlijk bestuur” van bepaalde burgemeesters uit bepaalde faciliteitengemeenten.²²⁰

3.4.2. Actuele vragen

Van de 22 actuele vragen die Joris Van Hauthem heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er 19 communautair geladen en ze waren alle 19 volledig communautair.

Begin juli 1996 stelt hij een vraag over de verklaringen van de minister-president inzake fiscale autonomie en een staatshervorming met twee snelheden. Hij vraagt hem of dit zijn persoonlijk standpunt is dan wel een standpunt van de regering. Voorts vraagt hij hem of er reeds overleg is gepleegd met de federale premier.²²¹ Op 8 oktober 1997 uit Van Hauthem zijn ongenoegen over het feit dat de Vlaamse regering 3 miljard BEF wil afstaan aan het federale niveau om zo het federale tewerkstellingsbeleid a.h.w. te subsidiëren. Hij vraagt zich

²¹⁷ *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 28 oktober 1998, nr. 11 (Act. Vr. nr. 25).

²¹⁸ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 15 januari 1998, nr. 36 (Interp. nr. 59).

²¹⁹ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 23 maart 1998, nr. 35 (Mond. Vr. nr. 222).

²²⁰ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 16 februari 1998, Bull. nr. 12 (27-04-1998) (Vr. nr. 98 VAN H.) (4).

²²¹ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 10 juli 1996, nr. 66 (Act. Vr. nr. 243) (2).

dan ook af of dit niet haaks op de standpunten staat die de Vlaamse regering tot nu toe inzake fiscale autonomie heeft ingenomen.²²² Op 19 november stelt hij een actuele vraag over het standpunt van de Vlaamse regering t.a.v. de Schrikkelnota. Door de uitlatingen van Eric Van Rompuy waarbij hij zegt dat alles wat rond die Schrikkelnota gebeurt onzin is, wordt volgens Van Hauthem een totaal verkeerd signaal gegeven aan de andere kant van de taalgrens.²²³

Op 25 juni 1997 stelt hij een actuele vraag aan de minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, over de gevolgen van het advies van de Raad van State m.b.t. Vlaminov. Volgens Van Hauthem is het duidelijk dat de minister zich op het vlak van de onroerende voorheffing binnen zijn bevoegdheden bevindt terwijl de Raad van State het tegenovergestelde oordeelt.²²⁴ Begin 1999 stelt hij de vraag of de oorzaak van het uitblijven van uitvoeringsbesluiten van het decreet Suykerbuyk inzake oorlogs- en repressieslachtoffers niet de onwil op het federale vlak, aan Franstalige zijde is.²²⁵

Joris Van Hauthem stelt ook heel wat vragen die thuishoren onder categorie 4. Zijn eerste vraag daaromtrent stelt hij op 5 december 1995. Er zou ten eerste een soort adviesraad komen voor een derde samengesteld uit leden van de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie en voor twee derde uit Franstalige gemeenteraadsleden uit Vlaams-Brabant. Voorts zou er ook een commissie worden opgericht waardoor Franstalige parlementsleden deel kunnen nemen aan de werkzaamheden van de Franse Gemeenschapscommissie. Ten derde zou er een soort gemengde commissie opgericht worden, samengesteld uit Franstalige verkozenen en uit Franstalige personaliteiten uit de rand. Voorts heeft de voorzitter van het College van de Franse Gemeenschapscommissie aangekondigd dat hij pogingen zou ondernemen om Télé Bruxelles in Vlaams-Brabant opnieuw op de kabel te krijgen. Van Hauthem is dan ook duidelijk tegenover Van den Brande. Hij vraagt hem niet enkel juridische actie tegen de Franse Gemeenschap te ondernemen maar ook politieke actie, zoals het verbreken van alle politieke contacten met het Brussels Gewest en de opzegging van alle samenwerkingsakkoorden met het Brussels Gewest.²²⁶ Anderhalve maand later stelt hij de minister-president opnieuw een actuele vraag en meent hij dat de Vlaamse leden van de Brusselse Gewestregering beter zouden aftreden.²²⁷ Op 7 februari herhaalt hij zijn oproep om politieke middelen in te zetten. Hij begrijpt o.a. niet waarom de Vlaamse ministers in de

²²² *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 8 oktober 1997, nr. 6 (Act. Vr. nr. 9) (2).

²²³ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 19 november 1997, nr. 12 (Act. Vr. nr. 46) (2).

²²⁴ *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 25 juni 1997, nr. 50 (Act. Vr. nr. 245) (3).

²²⁵ *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 13 januari 1999, nr. 28 (Act. Vr. nr. 92) (3).

²²⁶ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 5 december 1995, nr. 9 (Act. Vr. nr. 56) (4).

²²⁷ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 17 januari 1996, nr. 22 (Act. Vr. nr. 87) (4).

Brusselse Gewestregering hun vetorecht niet gebruiken.²²⁸ Op 27 maart stelt hij een actuele vraag over het zendbereik van Télé Bruxelles. Hij ziet het als een schending van het territorialiteitsbeginsel en noemt dit de zoveelste provocatie op rij.²²⁹ Eind april stelt Joris Van Hauthem een vraag over een eventueel volwaardig lidmaatschap van de Cocof (Commission communautaire française) bij het Overlegcomité. Volgens Van Hauthem kan hiervan geen sprake zijn want dan zou de pariteit in het gedrang komen, zou de Cocof het statuut krijgen van Gemeenschap en zou de tweeledigheid verder worden uitgehouden.²³⁰ Begin oktober 1996 heeft Van Hauthem het over het nakend samenwerkingsakkoord tussen de gemeenten Sint-Pieters-Woluwe en Wezenbeek-Oppem. Van Hauthem wijst op het provocatief karakter van dit samenwerkingsakkoord omdat de grenzen van Brussel niet samenvallen met de grenzen van de huidige 19 gemeenten. De Vlamingen in de Brusselse Gewestregering moeten volgens Van Hauthem nu ageren.²³¹ Eind januari van '97 voelt Van Hauthem Van den Brande aan de tand over de plannen van federaal minister Vande Lanotte om de taalwetgeving aan te passen m.b.t. de identiteitskaarten. Vande Lanotte wil immers via een wetsontwerp de taalwetgeving zelf wijzigen i.p.v. de reglementering aan de taalwetgeving aan te passen. Van Hauthem meent dat hij daarmee de bestuurlijke eentaligheid van Vlaanderen op de helling zet.²³² In de vraag gesteld op 10 juli vraagt Van Hauthem zich af waarom het voorstel van decreet houdende maatregelen om het woonrecht maximaal te verzekeren door, onder bepaalde voorwaarden, voorrangregels en een verkooprecht voor huisvesting in te bouwen, nog steeds niet besproken is door de Vlaamse regering zodat het kan gestemd worden. Volgens Van Hauthem is dat decreet immers een essentieel instrument om een echt Vlaams gordelbeleid te voeren in de rand.²³³ Op 19 november 1997 stelt Van Hauthem een actuele vraag aan Leo Peeters omtrent de afdwingbaarheid van de maatregelen in de omzendbrief van de Vlaamse regering inzake een striktere toepassing van de faciliteiten. De faciliteiten zouden elke keer opnieuw moeten worden aangevraagd. Maar volgens Van Hauthem is dit te weinig en te laat. Concreet vraagt hij zich af hoe de minister de gemeentebesturen in de zes faciliteitengemeenten rond Brussel zal dwingen de faciliteiten voortaan restrictief toe te passen.²³⁴ Op 11 februari 1998 gaat zijn vraag opnieuw over de omzendingbrieven. Zo zou minister-president Onkelinx een strategie uitwerken tegen de

²²⁸ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 7 februari 1996, nr. 26 (Act. Vr. nr. 110) (4).

²²⁹ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 27 maart 1996, nr. 33 (Act. Vr. nr. 151) (4).

²³⁰ *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 30 april 1997, nr. 39 (Act. Vr. nr. 172) (4).

²³¹ *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 9 oktober 1996, nr. 6 (Act. Vr. nr. 11) (4).

²³² *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 29 januari 1997, nr. 23 (Act. Vr. nr. 87) (4).

²³³ *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 10 juli 1997, nr. 56 (Act. Vr. nr. 261) (4).

²³⁴ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 19 november 1997, nr. 12 (Act. Vr. nr. 42) (4).

omzendbrieven van de minister. Voorts zou de voorzitter van de PRL al aangekondigd hebben dat zijn verkozenen de omzendbrief zullen negeren en vraagt hij de gemeenteraad van Linkebeek en die van Voeren om de omzendbrief te negeren. Van Hauthem vraagt maatregelen tegen deze verschillende besturen.²³⁵ Op 4 en 18 maart 1998 herhaalt hij zijn oproep door opnieuw te pleiten voor procedures tegen de burgemeesters en schepenen van die dissidente faciliteitengemeenten.²³⁶ Ook op 1 april, naar aanleiding van de eisen die geformuleerd werden op het congres van de Franstalige verkozenen uit de Vlaamse rand, stelt Van Hauthem een actuele vraag. Opnieuw roept hij de Vlaamse regering op om de politieke weg te bewandelen.²³⁷ Op 28 oktober 1998 veroordeelt Van Hauthem de voorzitter van het FDF die de oproep lanceert aan de Franstaligen in de faciliteitengemeenten om geen gewest- en gemeenschapsbelastingen meer te betalen. Van Hauthem eist opnieuw niet enkel juridische, maar ook politieke maatregelen van de Vlaamse regering.²³⁸

3.4.3. Interpellaties

Van de 13 interpellaties die Joris Van Hauthem heeft gehouden in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er tien communautair geladen en ze waren alle tien volledig communautair.

Op 17 januari 1996 houdt hij een interpellatie over de hervorming van de sociale zekerheid en de verdere staatshervorming. Van Hauthem meent dat van de hervorming van de sociale zekerheid nog geen werk is gemaakt omdat Wallonië dat niet wil. Zo zouden de transfers en het twee-pijlerssysteem van Van den Brande onbespreekbaar zijn in Wallonië. Van Hauthem vraagt zich dan ook af wat de minister daaraan gaat doen.²³⁹ Op 5 juni 1996 interpelleert hij de minister-president over de gevolgen van de kaderwetten op federaal niveau voor de uitvoering van het institutioneel luik van het Vlaams regeerakkoord. Volgens Van Hauthem maken de kaderwetten die premier Dehaene gaat indienen elk debat onmogelijk op het federale niveau en overbodig in het Vlaams Parlement. Het federale niveau houdt helemaal geen rekening met de richting die de minister-president uitwil, volgens Van Hauthem. De reden ligt bij de PS die geen discussie wil over de transferten in de sociale zekerheid of over een gedeeltelijke overheveling van bepaalde delen van de sociale zekerheid.²⁴⁰ Medio

²³⁵ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 11 februari 1998, nr. 27 (Act. Vr. nr. 96) (4).

²³⁶ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 4 maart 1998, nr. 31 (Act. Vr. nr. 124) (4);

Hand. Vlaams Parl. 1997-1998, 18 maart 1998, nr. 34 (Act. Vr. nr. 133) (4).

²³⁷ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 1 april 1998, nr. 37 (Act. Vr. nr. 142) (4).

²³⁸ *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 28 oktober 1998, nr. 11 (Act. Vr. nr. 16) (4).

²³⁹ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 17 januari 1996, nr. 21 (Interp. nr. 12) (3).

²⁴⁰ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 5 juni 1996, nr. 53 (Interp. nr. 26) (3).

november 1996 interpelleert hij n.a.v. de uitvoering van het Verloren-Maandagakkoord m.b.t. Voeren. Volgens Van Hauthem is het territorialiteitsprincipe hier alweer geschonden daar het Franstalig onderwijs in Voeren moet beschouwd worden als onderwijs van de Franse Gemeenschap, weliswaar via een VZW. Er is opnieuw nood aan politieke stappen volgens de Vlaams Blok-gemeenschapssenator.²⁴¹

Op 16 januari 1996 houdt Van Hauthem een interpellatie naar aanleiding van de studie van de VZW Mens en Ruimte m.b.t. de Vlaamse Rand rond Brussel. Van Hauthem stelt vast dat Mens en Ruimte geen strategisch plan aanbiedt maar eerder rampzalige voorstellen poneert die het Vlaams karakter van de Vlaamse Rand rond Brussel zullen vernietigen.²⁴² Op 22 mei 1996 houdt hij een interpellatie over de oprichting van de adviesraad voor Franstaligen uit de Brusselse randgemeenten. Zoals eerder vermeld, vindt Van Hauthem deze adviesraad volstrekt illegaal en maakt deze inbreuk op het territorialiteitsbeginsel. De continue provocatie moet stoppen en er moeten politieke maatregelen genomen worden.²⁴³ Op 8 juli 1996 interpelleert hij de minister-president door het Actieplan voor de Rand rond Brussel van de Vlaamse regering te bekritisieren en zelf oplossingen aan te reiken. Het eigenlijk plan is immers veel te defensief omdat de regering niet tot de kern van de zaak wil doordringen: de kapitaalcrachtige anderstalige inwijking.²⁴⁴ Eind januari 1998 interpelleert hij minister Peeters over zijn omzendbrief m.b.t. het taalgebruik in de gemeentebesturen van het Nederlandse taalgebied. Van Hauthem vraagt naar de concrete inhoud van de omzendbrief en naar in hoeverre die maatregelen wel toepasbaar zijn, naar hoe men sanctionerend kan optreden bij overtredingen. Hij vraagt ook de mening van Peeters wat betreft de impliciete afwijzing op federaal niveau van de omzendbrief.²⁴⁵ Medio maart 1998 interpelleert Van Hauthem de minister-president over het voornemen van de federale regering om het gemeentelijk stemrecht voor EU-onderdanen door te voeren zonder rekening te houden met de voorwaarden die het Vlaams Parlement hieraan heeft gekoppeld. Daardoor komt volgens Van Hauthem de positie van de Vlamingen in de rand in gevaar.²⁴⁶ Op 7 oktober 1998 interpelleert hij Leo Peeters over de verdere acties van de burgemeesters van de zes faciliteitengemeenten in de Vlaamse Rand tegen de door de Vlaamse regering gevoerde politiek inzake de toepassing van de faciliteiten. Hij stelt de minister de vraag hoeveel dossiers m.b.t. onbehoorlijk bestuur hij reeds aan de federale minister van Binnenlandse

²⁴¹ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1996-1997, 12 november 1996, nr. 15 (Interp. nr. 8) (3).

²⁴² *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 16 januari 1996, nr. 20 (Interp. nr. 1) (4).

²⁴³ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 22 mei 1996, nr. 47 (Interp. nr. 27) (4).

²⁴⁴ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1995-1996, 8 juli 1996, nr. 64 (Interp. nr. 104) (4).

²⁴⁵ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 29 januari 1998, nr. 40 (Interp. nr. 74) (4).

²⁴⁶ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 17 maart 1998, nr. 32 (Interp. nr. 11) (4).

Zaken heeft overgemaakt.²⁴⁷ Op diezelfde dag tenslotte, houdt de Vlaams Blok-gemeenschapssenator een interpellatie tot de minister-president over het rapport van de heer Columberg m.b.t. de situatie van de Franstaligen in de Vlaamse rand rond Brussel. Hij hekelt in deze interpellatie het late optreden van Van den Brande. Van Hauthem meent dat men toch al lang weet dat de Franstaligen de Raad van Europa willen inschakelen voor doeleinden die niets te maken hebben met mensenrechten.²⁴⁸

3.4.4. Vragen om uitleg

De enige vraag om uitleg die Joris Van Hauthem heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was niet communautair geladen.

3.4.5. Mondelinge vragen

De enige mondelinge vraag die Joris Van Hauthem heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was volledig communautair geladen. In die vraag heeft hij het over het Koninklijk Atheneum Marcel Tricot gelegen in Strombeek-Bever. Hij vraagt de minister of deze instelling gesubsidieerd wordt door de Franse Gemeenschap en indien dat zo is, welke maatregelen de minister zal nemen om hieraan een einde te stellen.²⁴⁹

3.4.6. Rolperceptie

Op 29 januari 1997 verwijst Van Hauthem in een actuele vraag naar zijn lidmaatschap in de Senaat: “In plaats van de reglementering aan de taalwetgeving aan te passen, kondigde minister Vande Lanotte vorige week in de Senaat aan dat hij”²⁵⁰

Op 5 juni 1996 interpelleert Joris Van Hauthem de minister-president over de kaderwetten van premier Dehaene: “De volmachten leggen wel degelijk een hypotheek op al uw inzichten en standpunten ter zake, alsmede op die van het Vlaams Parlement. Men kan geen belangenconflicten meer inroepen. Door de Senaat buitenspel te zetten, worden de gemeenschapssenatoren – die toch worden geacht de afgevaardigden van het Vlaams Parlement te zijn – monddood gemaakt.”²⁵¹

3.5. Chris Vandenbroeke

²⁴⁷ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 7 oktober 1998, nr. 4 (Interp. nr. 225) (4).

²⁴⁸ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 7 oktober 1998, nr. 5 (Interp. nr. 228) (4).

²⁴⁹ *Hand.* Vlaams Parl. 1997-1998, 14 mei 1998, nr. 43 (Mond. Vr. nr. 345) (3).

²⁵⁰ *Hand.* Vlaams Parl. 1996-1997, 29 januari 1997, nr. 23 (Act. Vr. nr. 87).

²⁵¹ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 5 juni 1996, nr. 53 (Interp. nr. 26).

3.5.1. Schriftelijke vragen

Van de 52 schriftelijke vragen die Chris Vandenbroeke heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er vijf communautair geladen waarvan één gedeeltelijk en vier volledig communautair geladen.

a) Gedeeltelijk communautair

De gedeeltelijk communautaire vraag betreft het KB over het welzijn van werknemers van 1996 die allerlei repercussies heeft op onderwijsaangelegenheden in het algemeen en met name op de vormen arbeid die in scholen of op stageplaatsen wordt verricht. Vandenbroeke vindt het de logica zelve dat dit zal moeten leiden tot overleg tussen de federale overheid en de gemeenschappen want tal van onduidelijkheden dienen zich aan, bijvoorbeeld welke overheid de financiering van de kosten voor de vereiste preventie maatregelen moet regelen.²⁵²

b) Volledig communautair

Een eerste volledig communautaire vraag handelt over de return van ruimtevaartonderzoek. Vandenbroeke vindt de wanverhouding tussen de regio's op het vlak van de return van deze middelen cruciaal. Vooral Brussel zou een bovenmatige return kennen.²⁵³ Voorts is er de vraag naar het aantal Waalse kinderen die in Zuid-West-Vlaanderen onderwijs volgen.²⁵⁴ Verder is er ook de vraag naar de Europese scholen en hun werking. Daarbij stelt Vandenbroeke vooreerst vast dat dit een federale bevoegdheid is. Toch vraagt hij of de gemeenschapsministers van onderwijs inzage hebben in het functioneren en het beheer van deze instellingen. Tenslotte vraagt hij ook hoeveel Vlaamse en Franstalige kinderen les volgen in de drie Europese instellingen.²⁵⁵

Een laatste vraag handelt over de afwerking van de A17 Kortrijk-Doornik. Vandenbroeke meent dat burgemeester Detremmerie van Moeskroen blijft dwarsliggen in dit dossier. Hij blijft immers de doortrekking op het grondgebied van zijn gemeente verbinden met de fameuze weg Pecq-Armentières.²⁵⁶

3.5.2. Actuele vragen

²⁵² *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1997-1998, 10 juli 1998, Bull. nr. 1 (9-10-1998) (Vr. nr. 253 VDB) (1).

²⁵³ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1997-1998, 20 april 1998, Bull. nr. 17 (10-07-1998) (Vr. nr. 144 VDB) (2).

²⁵⁴ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1996-1997, 22 oktober 1996, Bull. nr. 5 (29-11-1996) (Vr. nr. 61 VDB) (2).

²⁵⁵ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1996-1997, 19 juni 1997, Bull. nr. 1 (2-10-1997) (Vr. nr. 220 VDB) (2).

²⁵⁶ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1997-1998, 19 februari 1998, Bull. nr. 12 (27-04-1998) (Vr. nr. 259 VDB) (3).

Van de acht actuele vragen die Chris Vandenbroeke heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er drie communautair geladen.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste actuele vraag handelt over de benaming van het Vlaams Parlement bij de verkiezingen van 13 juni 1999. Vandenbroeke stelt dat het Vlaams Parlement naar de verkiezingen trekt met de benaming Vlaamse Raad zoals vermeld in de Grondwet. In de Kamer en in de Senaat zijn al enkele vragen gesteld aan de bevoegde federale minister. Vandenbroeke vraagt minister Peeters garanties dat dit effectief zal worden opgelost.²⁵⁷

b) Volledig communautair

Een tweede actuele vraag betreft de aanpassing van de verdeelsleutel tussen de gemeenschappen voor de financiering van het onderwijs. Vandenbroeke stelt Baldewijns de vraag wat hij namens de Vlaamse Gemeenschap aan bod zal laten komen in de interministeriële werkgroep.²⁵⁸ Een laatste communautaire actuele vraag betreft de stand van zaken betreffende de oprichting van een magistratenschool in Vlaanderen. Concreet stelt hij of bij de uitbouw van de magistratenschool een zogenaamd symmetrisch model moet worden gehanteerd waarbij in Vlaanderen net hetzelfde gebeurt als in Wallonië.²⁵⁹

3.5.3. Interpellaties

Van de 26 interpellaties die Chris Vandenbroeke heeft gehouden in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er zes communautair geladen waarvan twee gedeeltelijk en vier volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste interpellatie handelt over de vaste boekenprijs. Daarbij haalt hij de spanningen aan die daaromtrent bestaan tussen de gemeenschapsministers en de federale ministers. Omdat dit tot nader order een federale materie blijft, vraagt hij de minister of hij al contact heeft gehad met minister Di Rupo.²⁶⁰ Een tweede gedeeltelijk communautaire interpellatie wordt gehouden over de oprichting van een Vlaamse magistratenschool en het samenwerkingsakkoord met de Hoge Raad voor Justitie. Eerder had de minister blijkbaar al

²⁵⁷ *Hand. Vlaams Parl.* 1998-1999, 19 januari 1999, nr. 29 (Act. Vr. nr. 104) (1).

²⁵⁸ *Hand. Vlaams Parl.* 1998-1999, 8 december 1998, nr. 19 (Act. Vr. nr. 77) (2).

²⁵⁹ *Hand. Vlaams Parl.* 1998-1999, 17 maart 1999, nr. 43 (Act. Vr. nr. 168) (2).

²⁶⁰ *Hand. Comm. Verg. Vlaams Parl.* 1996-1997, 26 februari 1997, nr. 45 (Interp. nr. 81) (1).

verklaard dat de federale overheid de organisatie van dit soort postinitiële opleidingen en beroepen, die exclusief tot het bevoegdheidsdomein van de federale overheid behoort, ter hand neemt. Zo zou er ook een samenwerkingsakkoord worden afgesloten met de betrokken gemeenschapsministers. Vandenbroeke wil nu weten wat er al in huis is gekomen van dat akkoord.²⁶¹

b) Volledig communautair

Hij houdt een eerste volledig communautaire interpellatie op 30 april 1996 over de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid. Vandenbroeke meent dat met het Sint-Michielsakkoord de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid aan vervanging toe is. Dat is nog altijd niet gebeurd volgens Vandenbroeke. Hij stelt de minister-president dan ook de vraag wanneer er vooruitgang komt in dit dossier.²⁶² Een tweede interpellatie wordt gehouden t.a.v. minister Van den Bossche over de toelating tot de studie van geneeskunde aan de universiteiten. Daarin stelt hij dat de federale overheid de Vlaamse overheid dicteert wat het moet doen in dit dossier. Hij stelt dat Vlaanderen een verdeelsleutel (60/40) is opgedrongen die men absoluut niet wilde. Hij wil daarbij concreet weten of minister Van den Bossche van plan is opnieuw met zijn federale collega's te onderhandelen over die verdeelsleutels.²⁶³ In de interpellatie van 17 maart 1997 heeft hij het over de kwaliteit van de informatie uit federale rapporten m.b.t. de Vlaamse economie. Vandenbroeke beklemtoont daarbij dat sinds 1993 België een federaal land is, opgebouwd uit gemeenschappen en gewesten en dat daar ook deelstatelijke precisering van economische informatie bij hoort, iets wat nu nog ontbreekt. Hij eist dus de uitgesplitste cijfers te verkrijgen.²⁶⁴ Een laatste interpellatie die Vandenbroeke houdt, gaat over de regionalisering van de nalatigheids- en verwijlinteressen en de boeten overeenkomstig de bijzondere wet van 16 januari 1989 gesteld aan minister Demeester-Demeyer. Volgens Vandenbroeke meent de minister dat de federale regering heeft toegezegd interesten en boeten op de successierechten voortaan aan de gewesten door te storten. Maar een schriftelijke vraag aan de federale minister van Financiën ontkrachtte dit. Vandenbroeke wil dan ook het standpunt van de Vlaamse minister omtrent dit thema kennen.²⁶⁵

3.5.4. Vragen om uitleg

²⁶¹ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 1 juli 1998, nr. 111 (Interp. nr. 219) (1).

²⁶² *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1995-1996, 30 april 1996, nr. 34 (Interp. nr. 45) (2).

²⁶³ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1996-1997, 22 januari 1997, nr. 34 (Interp. nr. 49) (2).

²⁶⁴ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1996-1997, 17 maart 1997, nr. 53 (Interp. nr. 122) (2).

²⁶⁵ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 14 oktober 1997, nr. 9 (Interp. nr. 5) (2).

Van de 10 vragen om uitleg die Chris Vandenbroeke heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er drie communautair geladen waarvan twee gedeeltelijk en één volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

In een eerste vraag om uitleg over het statuut en de bezoldigingsregeling van industriële ingenieurs die bij de Vlaamse universiteiten werkzaam zijn, verklaart hij dat de loopbaan en bezoldiging van industriële ingenieurs aan herziening toe zijn zoals dat al gebeurd is door de Franse Gemeenschap.²⁶⁶ In een tweede vraag om uitleg over de milieunormeringen in de struisvogelhouderij maakt hij opnieuw de link met het Waals beleid. Door de Vlaamse milieureglementering (Vlarem II), die strenger is dan de reglementering in Wallonië en in de buurlanden, komt de struisvogelhouderij in moeilijkheden. Vandenbroeke vraagt de minister dan ook of het mogelijk is, in overeenstemming met Wallonië en de buurlanden, de regelgeving iets te versoepelen en enkele nuanceringen aan te brengen in Vlarem II.²⁶⁷

b) Volledig communautair

Zijn enige volledig communautaire vraag om uitleg betreft een uitspraak van de Vlaamse minister van Onderwijs in ‘de zevende dag’ waarin hij zei iets te willen doen om kleuterleiders(sters) vanaf 50-55 jaar de gelegenheid te geven vervroegd uit het beroep te stappen of minder te laten presteren. Vandenbroeke vraagt hoe hij dit concreet ziet daar de pensioenregeling nog steeds een federale materie betreft.²⁶⁸

3.5.5. Mondelinge vragen

Van de 12 mondelinge vragen die Chris Vandenbroeke heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er vier communautair geladen waarvan twee gedeeltelijk en twee volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste mondelinge vraag handelt over het overleg met de federale overheid betreffende het instellen van een officiële betaalde feestdag van de Vlaamse Gemeenschap op 11 juli. Meer concreet vraagt Vandenbroeke zich af of het gesprek met de minister-presidenten reeds

²⁶⁶ *Hand.* Vlaams Parlement 1995-1996, 23 april 1996, nr. 39 (Vr. Uitl. nr. 62) (1).

²⁶⁷ *Hand.* Vlaams Parlement 1995-1996, 14 mei 1996, nr. 51 (Vr. Uitl. nr. 63) (1).

²⁶⁸ *Hand.* Vlaams Parlement 1995-1996, 6 februari 1996, nr. 27 (Vr. Uitl. nr. 20) (3).

heeft plaats gehad, en of er ook reeds contacten werden gelegd met de federale overheid.²⁶⁹ Een tweede mondelinge vraag gaat over de vaste boekenprijs. Vandenbroeke vraagt heel concreet aan minister Martens of de geplande contacten tussen de gemeenschapsministers onderling en met federaal minister Di Rupo effectief plaats hebben gevonden.²⁷⁰

b) Volledig communautair

Een derde mondelinge vraag betreft de uitvoering van het Vlaams statistisch beleid. Chris Vandenbroeke vraagt de minister-president hoe ver het staat met het samenwerkingsakkoord tussen de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten. Worden de gemeenschappen en de gewesten op een gepaste wijze geïnformeerd, zijn de gemeenschappen en gewesten vertegenwoordigd in het Wetenschappelijke Comité voor de Nationale Rekeningen en hoe ver staat het met de FRED, de Functionele Regionale Databank, zijn nog drie andere vragen die door Vandenbroeke worden gesteld.²⁷¹ Tenslotte vraagt Vandenbroeke minister Demeester-Demeyer of het correct is dat de globale som aan verwijlinteressen die jaarlijks aan de gewesten zouden worden doorgestort ongeveer 1 miljard Belgische frank bedraagt en hoe de verwijlinteressen worden verdeeld over de gewesten.²⁷²

3.5.6. Rolperceptie

In de interpellatie van 26 februari 1997 stelt Chris Vandenbroeke: “Ik geniet het voorrecht om ook in de Senaat te mogen zetelen: in de senaatscommissie voor Economie, o.l.v. de heer Hatry, kwam dit onderwerp tijdens deze legislatuur al meerdere keren aan bod.”²⁷³

In de interpellatie van 14 oktober 1997 stelt Vandenbroeke: “Ik heb in de Senaat hierover een schriftelijke vraag gesteld aan federaal minister van Financiën Maystadt. Zijn antwoord werd afgedrukt in het Bulletin van Vragen en Antwoorden.”²⁷⁴

In de mondelinge vraag van 30 april 1998 staat het volgende: “Als gemeenschapssenator had de vraagsteller de gelegenheid de minister van Financiën, de heer Philippe Maystadt, hierover te ondervragen.”²⁷⁵

3.6. Jacques Devolder

²⁶⁹ *Hand. Vlaams Parlement 1996-1997*, 8 januari 1997, nr. 21 (Vr. Uitl. nr. 55) (1).

²⁷⁰ *Hand. Comm. Verg. Vlaams Parlement 1996-1997*, 9 oktober 1997, nr. 45 (Vr. Uitl. nr. 81) (1).

²⁷¹ *Hand. Vlaams Parlement 1997-1998*, 16 oktober 1997, nr. 10 (Vr. Uitl. nr. 16) (2).

²⁷² *Hand. Vlaams Parlement 1997-1998*, 30 april 1998, nr. 43 (Vr. Uitl. nr. 293) (2).

²⁷³ *Hand. Comm. Verg. Vlaams Parl. 1996-1997*, 26 februari 1997, nr. 45 (Interp. nr. 81).

²⁷⁴ *Hand. Comm. Verg. Vlaams Parl. 1997-1998*, 14 oktober 1997, nr. 9 (Interp. nr. 5).

²⁷⁵ *Hand. Vlaams Parlement 1997-1998*, 30 april 1998, nr. 43 (Vr. Uitl. nr. 293).

3.6.1. Schriftelijke vragen

Van de 19 schriftelijke vragen die Jacques Devolder heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er twee communautair geladen.

In een eerste vraag aan minister Van den Bossche heeft Devolder het over het verschil in interpretatie tussen het departement Onderwijs van de Vlaams Overheid en de personeelsdienst van de krijgsmacht inzake dienst- en weddeanciënniteit van het onderwijzend personeel.²⁷⁶ Een tweede vraag betreft de organisatie van Euro 2000, het EK voetbal in België. Devolder vraagt zich meer concreet af of er aan de federale overheid gevraagd is om, naast haar belangrijke inbreng op veiligheidsvlak, ook nog met andere financiële middelen over de brug te komen.²⁷⁷

3.6.2. Actuele vragen

Van de zes actuele vragen die Jacques Devolder heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één volledig communautair geladen. De vraag handelt over de beslissing om geen Vlaamse afvaardiging te sturen naar de commissie Leger-Jeugd. In deze vraag beklemtoont Devolder dat de Franstaligen beamen dat ze elke kans zullen aangrijpen om een vijftig-vijftigverhouding te bewerkstelligen. Voorts meent hij ook dat de Franstaligen reeds duidelijk weten welke eenheden ze eventueel willen transfereren naar het Franstalige landsgedeelte, wat zeer nefaste gevolgen zal hebben voor de Vlaamse regionale economie.²⁷⁸

3.6.3. Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen

Van de drie interpellaties, de twee vragen om uitleg en de twee mondelinge vragen die Jacques Devolder heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er geen enkele communautair geladen.

3.6.4. Rolperceptie

In de actuele vraag van 10 februari 1999 stelt Jacques Devolder: “Als gemeenschapssenator heb ik deze discussie in de bevoegde Senaatscommissie reeds herhaaldelijk meegemaakt.”²⁷⁹

3.7. Leo Goovaerts

²⁷⁶ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1995-1996, 11 december 1995, Bull. nr. 5 (8-01-1996) (Vr. nr. 39 DEV.) (1).

²⁷⁷ *Vr. en Antw.* Vlaams Parlement 1995-1996, 4 april 1996, Bull. nr. 15 (10-06-1996) (Vr. nr. 68 DEV.) (1).

²⁷⁸ *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 10 februari 1999, nr. 34 (Act. Vr. nr. 128) (2).

²⁷⁹ *Hand.* Vlaams Parl. 1998-1999, 10 februari 1999, nr. 34 (Act. Vr. nr. 128).

3.7.1. Schriftelijke vragen

Van de 16 schriftelijke vragen die Leo Goovaerts heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er zes communautair geladen waarvan één gedeeltelijk en vijf volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste schriftelijke vraag handelt over het Tehuis der Doven in Brussel dat een VZW is die afhangt van de bicommunautaire Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van het Brussels Gewest. De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie sloot een overeenkomst af met het Waals Gewest zodat Waalse doven daar ook kunnen worden opgevangen. Met de Vlaamse regering is daarover nog niets afgesproken, volgens Goovaerts. Concreet vraagt hij zich ook af hoeveel Nederlandstaligen daar worden opgevangen.²⁸⁰

b) Volledig communautair

De eerste en tweede vraag betreft een identieke vraag. Deze werd gesteld aan Vlaams minister Demeester-Demeyer en Vlaams minister Anne Van Asbroeck. Volgens Goovaerts stelde de Subcommissie voor Financiën en Begroting dat het Rekenhof een op een protocol gebaseerde controlefunctie over de Vlaamse Gemeenschapscommissie moet krijgen, aangezien de zogenaamde Brussel-luiken in de decreten van de Vlaamse Gemeenschap belangrijke dotaties naar deze commissie overhevelen. Hij vraagt de ministers dan ook de stand van zaken in dit dossier.²⁸¹

Een derde vraag betreft het Actieplan voor de Vlaamse Rand en meer bepaald de personeelsformatie van de taalinspectie. Het Franstalig basisonderwijs in taalgrensgemeenten wordt bekostigd door de Vlaamse Gemeenschap en die moet nagaan of deze scholen de wettelijke subsidiëringsvoorwaarden respecteren en of ze het gestelde doel, namelijk de integratie van Franstaligen, bereiken. Goovaerts vraagt ten eerste wanneer de personeelsformatie van de taalinspectie wordt opgevuld. Voorts vraagt hij de minister ook wat de stand van zaken is m.b.t. de speciale ombudscel, d.i. een cel waar de bevolking terecht kan met klachten over de naleving van de taalwetgeving.²⁸² In een volgende vraag wil hij van de minister weten wat de minister bedoelt als hij zegt dat de Brusselse Vlamingen positief

²⁸⁰ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 7 februari 1997, Bull. nr. 11 (7-03-1997) (Vr. nr. 20 GOOV.) (1).

²⁸¹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 4 december 1996, Bull. nr. 7 (10-01-1997) (Vr. nr. 12 GOOV.) (3); *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 4 december 1996, Bull. nr. 7 (10-01-1997) (Vr. nr. 39 GOOV.) (3).

²⁸² *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 6 november 1996, Bull. nr. 6 (13-12-1996) (Vr. nr. 57 GOOV.) (4).

worden gediscrimineerd. Hij wil daarbij een overzicht van alle inspanningen die reeds geleverd zijn vanuit Vlaanderen voor Brussel.²⁸³ Tenslotte handelt zijn zesde schriftelijke vraag over de Brusselse inwijking vanuit Vlaanderen. Hij stelt de minister concreet de vraag hoeveel van die inwijkelingen in het Frans, respectievelijk in het Nederlands zijn uitgeschreven en in welke Brusselse gemeenten deze inwijkelingen uit Vlaanderen zich hebben laten inschrijven.²⁸⁴

3.7.2. Actuele vragen

Van de twee actuele vragen die Leo Goovaerts heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 is er één gedeeltelijk communautair en één volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Goovaerts stelt dat de Vlaamse regering in het regeringsprogramma een nieuwe strategie wil m.b.t. alle gemeenschapsmateries in samenwerking met de Brusselse instellingen. Goovaerts wil van de minister weten hoe dit concreet zal worden ingevuld.²⁸⁵

b) Volledig communautair

Een tweede vraag gaat over de positie van Brussel als hoofdstad van Vlaanderen. Goovaerts stelt vast dat via de Cocof in Brussel een vierde Gemeenschap in het leven wordt geroepen. Goovaerts stelt dat de Cocof de voorbije weken de Vlamingen geprovoceerd heeft vooral door een resolutie die poneert dat Brussel nooit de hoofdstad van Vlaanderen kan zijn en dat de Vlaamse administraties uit Brussel moeten verdwijnen. Goovaerts vraagt de reactie van de minister.²⁸⁶

3.7.3. Interpellaties

Van de twee interpellaties die Leo Goovaerts heeft gehouden in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er twee communautair geladen waarvan alle twee gedeeltelijk communautair. Een eerste interpellatie betreft het mobiliteitsakkoord tussen Vlaanderen en het Brussels Gewest. Goovaerts vraagt meer uitleg over het feit dat werd gezegd dat het convenant ook de taalwetgeving behandelt en dat ook het territorialiteitsbeginsel opduikt.²⁸⁷

²⁸³ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 6 november 1996, Bull. nr. 6 (13-12-1996) (Vr. nr. 63 GOOV.) (4).

²⁸⁴ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 3 oktober 1997, Bull. nr. 5 (1-12-1997) (Vr. nr. 8 GOOV.) (4).

²⁸⁵ *Hand.* Vlaams Parl. BZ 1995, 4 juli 1995, nr. 8 (Act. Vr. nr. 11) (1).

²⁸⁶ *Hand.* Vlaams Parl. 1995-1996, 14 maart 1996, nr. 29 (Act. Vr. nr. 145) (4).

²⁸⁷ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 1 juli 1998, nr. 110 (Interp. nr. 210) (1).

Een tweede interpellatie betreft het toeristisch beleid in Brussel. Goovaerts vraagt de minister welke plaats Brussel heeft in de Vlaamse strategie.²⁸⁸

3.7.4. Vragen om uitleg / Mondelinge vragen

Leo Goovaerts stelde geen vragen om uitleg en mondelinge vragen in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

3.7.5. Rolperceptie

In de interpellatie van 1 juli 1998 stelt Leo Goovaerts: “Het nut van mijn verschillende mandaten is dat ik kan nagaan hoe een onderwerp in elkaar steekt, en hoe het door de drie verschillende assemblees wordt geconcipieerd.”²⁸⁹

3.8. Leo Delcroix

3.8.1. Schriftelijke vragen

Van de vijf schriftelijke vragen die Leo Declroix heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er twee gedeeltelijk communautair geladen. Op 10 juli 1998 stelt Delcroix de vraag naar de stand van zaken i.v.m. het overleg over de regionale financiering van fiscale stimuli. Meer bepaald rijst de vraag of dergelijk overleg met de federale overheid al heeft plaats gevonden. Hij vraagt ook of er belangrijke bezwaren zijn geopperd vanwege de federale of de Waalse regering tegen dergelijke initiatieven.²⁹⁰ Tenslotte dient Leo Delcroix een communautair geladen vraag in op 25 februari 1999 i.v.m. de bebossing van landbouwgronden. Hij vraagt zich af of er gedacht is aan maatregelen, eventueel in samenspraak met het Vlaamse of federale ministerie van Financiën, om fiscale stimulansen uit te werken.²⁹¹

3.8.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen

Leo Delcroix stelde geen actuele vragen, vragen om uitleg, mondelinge vragen en hield geen interpellaties in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

3.9. Marc Olivier

²⁸⁸ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1995-1996, 3 april 1996, nr. 31 (Interp. nr. 21) (1).

²⁸⁹ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parl. 1997-1998, 1 juli 1998, nr. 110 (Interp. nr. 210).

²⁹⁰ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 10 juli 1998, Bull. nr. 2 (23-10-1998) (Vr. nr. 149 DELCR.) (1).

²⁹¹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 25 februari 1999, Bull. nr. 12 (30-04-1999) (Vr. nr. 135 DELCR.) (1).

3.9.1. Schriftelijke vragen

Van de 215 schriftelijke vragen die Marc Olivier heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er 22 communautair geladen waarvan 14 gedeeltelijk en 8 volledig commuautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste vraag betreft de stand van zaken m.b.t. de wegenwerken A17 en N58. Volgens Olivier werd daarvoor immers een akkoord bereikt tussen de Vlaamse en de Waalse minister van Openbare Werken.²⁹² Eind februari 1996 vraagt hij de bevoegde minister hoe het komt dat Komen nog steeds geen VTM of WTV kan ontvangen. Hij vraagt of er sprake is van discriminatie van Vlaamse zenders. Voorts vraagt hij ook welke voorwaarden door de Franse Gemeenschapsminister worden gesteld om de zenders op de kabel toe te laten.²⁹³ Medio maart 1996 haalt Olivier het probleem aan van de onmogelijkheid om halftijds verlof op te nemen voor stervensbegeleiding voor gemeenschapsambtenaren terwijl dit voor federale ambtenaren wel mogelijk is.²⁹⁴ De vraag die hij begin mei stelt heeft betrekking op een maatregel van de federale overheid inzake de tegemoetkoming voor gehandicapten die belangrijke gevolgen heeft voor de Vlaamse overheid. Olivier vraagt de min-ontvangsten die het Vlaams Fonds hierdoor kent. Tenslotte vraagt hij ook of de minister dit probleem zal aankaarten bij de federale regering in één of ander overlegorgaan.²⁹⁵ Begin december verwijst hij in zijn vraag naar het beleid van het Waalse Gewest inzake elektriciteitsproductie uit snelgroeiend hout. Olivier stelt de vraag in hoeverre het Vlaams Gewest dit ook zou kunnen doen.²⁹⁶ Begin februari 1997 heeft Olivier het in zijn vraag over de betrokkenheid van het Vlaams Gewest bij het opstellen van het nieuw NMBS-beheerscontract.²⁹⁷ Op diezelfde dag stelt Olivier een vraag over doktersattesten die worden uitgeschreven om spijbelen te verdoezelen. Hij vraagt de minister welke maatregelen hij zal nemen eventueel in samenwerking met federale collega's.²⁹⁸ Op 21 mei 1997 wordt de vraag van Olivier over de veiligheidsnormen bij benjispringen zowel aan minister Leo Peeters, als aan minister Martens gesteld. Volgens Olivier zijn het de collega's van de Kamer die het Vlaams Parlement de

²⁹² *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1995-1996, 17 november 1995, Bull. nr. 3 (27-11-1995) (Vr. nr. 25 OLIVIER) (1).

²⁹³ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1995-1996, 28 februari 1996, Bull. nr. 9 (4-03-1996) (Vr. nr. 53 OLIVIER) (1).

²⁹⁴ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1995-1996, 14 maart 1996, Bull. nr. 10 (18-03-1996) (Vr. nr. 98 OLIVIER) (1).

²⁹⁵ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1995-1996, 8 mei 1996, Bull. nr. 13 (13-05-1996) (Vr. nr. 162 OLIVIER) (1).

²⁹⁶ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 4 december 1996, Bull. nr. 7 (10-01-1997) (Vr. nr. 47 OLIVIER) (1).

²⁹⁷ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 7 februari 1997, Bull. nr. 11 (7-03-1997) (Vr. nr. 211 OLIVIER) (1).

²⁹⁸ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 7 februari 1997, Bull. nr. 11 (7-03-1997) (Vr. nr. 119 OLIVIER) (1).

verantwoordelijkheid en de bevoegdheid ter zake toeigent. Hij vraagt zich af of er reeds contacten zijn geweest met het federale parlement of met de geïnterpelleerde federale minister.²⁹⁹ Op 11 maart 1998 heeft Olivier het over de richtlijnen bij betalingsbetwistingen tussen administraties. Hij stelt zich de vraag of er reeds richtlijnen uitgewerkt zijn voor betwistingen tussen een federale en een gewestelijke of gemeenschapsinstelling. Hij stelt zich verder de vraag of de betrokken minister reeds overleg heeft gepleegd met de federale minister van Ambtenarenzaken.³⁰⁰ Eind november 1998 verwijst Olivier naar een met redenen omklede motie omtrent drugspreventie goedgekeurd door het Vlaams Parlement waarin datzelfde parlement de Vlaamse Regering verzoekt het overleg met de federale overheid te activeren en aan te dringen op de oprichting van een Cel Drugsbeleid.³⁰¹ In de vraag van 21 januari 1998 stelt Olivier de vraag naar de man-vrouwverdeling in de OCMW-raad. Hij vraagt zich daarbij af waarom tot op heden door de Vlaamse Gemeenschap nog geen wetgevend initiatief is genomen om een regeling te bekomen zoals thans geldt in Wallonië teneinde een evenwichtige opname van mannen en vrouwen op de kandidatenlijsten te verzekeren.³⁰² Op 21 januari en 19 maart 1999 stelt Olivier de vraag naar de maatregelen die moeten genomen worden m.b.t. het millenniumprobleem. Een van zijn vragen is daarbij of er samengewerkt wordt met de federale overheid.³⁰³

b) Volledig communautair

Op 13 november 1997 stelt Olivier een vraag over de Franstalige inwijking in Spiere-Helkijn, meer bepaald hoeveel van die inwijkelingen uit Frankrijk afkomstig zijn en hoeveel uit Wallonië.³⁰⁴ Eind maart 1998 heeft hij het opnieuw over het aantal Franstaligen in het Vlaamse onderwijs en meer bepaald in West-Vlaanderen. Hij wil weten hoeveel daarvan Noord-Fransen zijn en hoeveel daarvan Walen zijn en of er sprake is van een toename.³⁰⁵ Op diezelfde dag stelt hij een gelijkaardige vraag maar dan toegepast op de rusthuizen in West-Vlaanderen.³⁰⁶ Tenslotte handelt de laatste communautair geladen schriftelijke vraag van

²⁹⁹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 21 mei 1997, Bull. nr. 19 (10-07-1997) (Vr. nr. 148 OLIVIER) (1); *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 21 mei 1997, Bull. nr. 19 (10-07-1997) (Vr. nr. 193 OLIVIER) (1).

³⁰⁰ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 11 maart 1998, Bull. nr. 13 (12-05-1998) (Vr. nr. 150 OLIVIER) (1).

³⁰¹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 27 november 1998, Bull. nr. 6 (15-01-1999) (Vr. nr. 28 OLIVIER) (1).

³⁰² *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 21 januari 1999, Bull. nr. 9 (5-03-1999) (Vr. nr. 78 OLIVIER) (1).

³⁰³ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 21 januari 1999, Bull. nr. 11 (2-04-1999) (Vr. nr. 57 OLIVIER) (1); *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 19 maart 1999, Bull. nr. 13 (21-05-1999) (Vr. nr. 100 OLIVIER) (1).

³⁰⁴ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 13 november 1997, Bull. nr. 7 (16-01-1998) (Vr. nr. 38 OLIVIER) (2).

³⁰⁵ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 27 maart 1998, Bull. nr. 14 (28-05-1998) (Vr. nr. 162 OLIVIER) (2).

³⁰⁶ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 27 maart 1997, Bull. nr. 14 (28-05-1998) (Vr. nr. 198 OLIVIER) (2).

categorie twee over het spijbelen. Hij vraagt zich af of er substantiële verschillen in spijbelgedrag zijn tussen het Nederlands- dan wel Franstalig onderwijs.³⁰⁷

Op 8 juli 1997 stelt Olivier een vraag over de portvrijdom bij de OCMW-briefwisseling. Hij vraagt concreet of de federale overheid een financiële bijdrage dient te leveren, vermits de portvrijdom wordt toegestaan voor het vervullen van formaliteiten inzake het bestaansminimum, dat een federale materie is.³⁰⁸ Marc Olivier stelt op 13 november een schriftelijke vraag over de federale omzendbrief van minister De Galan waarin de overheid aankondigt ziekenhuizen te ondersteunen op projectmatige basis ter bevordering van multidisciplinaire kwaliteitsinitiatieven in de ziekenhuissector. Olivier stelt zich de vraag of de federale overheid wel bevoegd is om dergelijke initiatieven te nemen.³⁰⁹ Op 16 februari 1998 stelt Olivier opnieuw een vraag over de afwerking van de A17 en de N58. In zijn vraag stelt Olivier: “Er kan dan ook worden verwacht dat de A17 reeds in mei kan worden opengesteld, tenzij er sprake zou zijn van manifeste Waalse onwil en de openstelling van de A17 gekoppeld blijft aan de openstelling van de N58.”³¹⁰ Op 16 juni heeft hij het dan opnieuw over de A17 en de N58. Hij zegt in zijn schriftelijke vraag dat de afwerking na meer dan vijftientig jaar communautaire discussie uiteindelijk een feit is geworden.³¹¹

3.9.2. Actuele vragen

Van de vier actuele vragen die Marc Olivier heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er geen enkele communautair geladen.

3.9.3. Interpellaties

Van de negen interpellaties die Marc Olivier heeft gehouden in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er vijf communautair geladen waarvan vier gedeeltelijk en één volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste interpellatie betreft het mobiliteitsprobleem. In zijn interpellatie heeft hij het o.m. over congestieregulerende tol. Hij vraagt concreet of er over de eventuele verdeling van de

³⁰⁷ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1998-1999, 28 januari 1999, Bull. nr. 10 (19-03-1999) (Vr. nr. 81 OLIVIER) (2).

³⁰⁸ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1996-1997, 8 juli 1997, Bull. nr. 2 (16-10-1997) (Vr. nr. 241 OLIVIER) (3).

³⁰⁹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 13 november 1997, Bull. nr. 7 (16-01-1998) (Vr. nr. 28 OLIVIER) (3).

³¹⁰ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 16 februari 1998, Bull. nr. 12 (27-04-1998) (Vr. nr. 237 OLIVIER) (3).

³¹¹ *Vr. en Antw.* Vlaams Parl. 1997-1998, 16 juni 1998, Bull. nr. 1 (9-10-1998) (Vr. nr. 458 OLIVIER) (3).

opbrengst van dergelijke tol al onderhandelingen werden gevoerd.³¹² In zijn interpellatie van 12 december 1996 heeft hij het over het beleid t.a.v. gokverslaafden. Volgens Olivier liggen de sleutels voor een daadwerkelijke aanpak van het gokprobleem bij de federale overheid. Hij wil dan ook in de toekomst overleg tussen de bevoegde gemeenschapsministers en de minister van Justitie.³¹³ Op 21 oktober 1997 interpelleert hij minister Van den Brande over de beslissing van de federale regering om het verlaagd BTW-tarief in de bouwsector niet te verlengen. Hij verwijst daarin naar de resolutie waarin de Vlaamse regering ertoe werd aangezet om er bij de federale regering op aan te dringen dat de verlaagde tarief zou worden voortgezet na 31 december 1997. Dit gebeurde niet en hij hoopt dan ook dat daarover overleg is geweest tussen de federale regering en de gewestministers.³¹⁴ Tenslotte houdt hij ook op 4 november een interpellatie met een communautaire inslag, m.n. over maatregelen naar aanleiding van de ongevallen met vrachtwagens. Op federaal vlak werd het urgentieprogramma voor het vrachtverkeer bekend gemaakt. Olivier vraagt of ook het Vlaams Gewest betrokken werd bij de besprekingen hierover en of het Vlaams Gewest ook betrokken zal worden bij de uitvoeringsmaatregelen.³¹⁵

b) Volledig communautair

De enige volledige communautaire interpellatie gaat over de inplanting van grote winkelcentra langs invalswegen en aan de rand van de steden. Marc Olivier besluit dat, aangezien deze problematiek meer regionale dan federale aspecten omvat, het hem logisch lijkt deze bevoegdheid exclusief aan de regio's toe te wijzen. Hij vraagt naar de plannen van de Vlaamse regering ter zake.³¹⁶

3.9.4. Vragen om uitleg

Van de vier vragen om uitleg die Marc Olivier heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er drie communautair geladen waarvan twee gedeeltelijk en één volledig communautair.

a) Gedeeltelijk communautair

Een eerste vraag om uitleg handelt over de voorgestelde wijziging inzake waterheffing. Olivier stelt dat aangezien het prijzenbeleid voor drinkwater een federale materie is, of er

³¹² *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parlement 1995-1996, 20 mei 1996, nr. 44 (Interp. nr. 17) (1).

³¹³ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parlement 1995-1996, 12 december 1996, nr. 25 (Interp. nr. 108) (1).

³¹⁴ *Hand.* Vlaams Parlement 1997-1998, 21 oktober 1997, nr. 7 (Interp. nr. 4) (1).

³¹⁵ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parlement 1997-1998, 4 november 1997, nr. 17 (Interp. nr. 25) (1).

³¹⁶ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parlement 1995-1996, 21 maart 1996, nr. 29 (Interp. nr. 22) (2).

overleg is gepleegd met de federale instanties.³¹⁷ Tenslotte stelt Olivier op 8 december 1998 een vraag om uitleg omtrent het experimenteergedrag met drugs door jongeren. Hij vraagt daarbij welke stappen de Vlaamse minister zal ondernemen bij de federale regering.³¹⁸

b) Volledig communautair

De enige vraag om uitleg met volledig communautaire inslag betreft de bouw van een nieuw kantoorgebouw voor o.m. het departement Onderwijs. Olivier heeft de indruk dat eens te meer een Vlaams bouwproject werd toegewezen aan Brusselse ondernemingen. Volgens Olivier heeft de Franstalige Brusselse lobby het eens te meer gehaald.³¹⁹

3.9.5. Mondelinge vragen

Van de negen mondelinge vragen die Marc Olivier heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er één communautair geladen. Opnieuw handelt deze vraag over de afwerking van de A17 en N58. Er werd immers een akkoord bereikt tussen de bevoegde deelstaatministers. Concreet vraagt hij de minister of hij er bij de Waalse regering op heeft aangedrongen om de A17 open te stellen nog voor de afwerking van de N58 op Vlaams grondgebied.³²⁰

3.10. Johan Weyts

3.10.1. Schriftelijke vragen

Van de vier schriftelijke vragen die Johan Weyts heeft gesteld in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 was er geen enkele communautair geladen.

3.10.2. Actuele vragen / Interpellaties / Vragen om uitleg / Mondelinge vragen

Johan Weyts stelde geen actuele vragen, vragen om uitleg, mondelinge vragen en hield geen interpellaties in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

3.11. Conclusies kwalitatief onderzoek Vlaams Parlement

³¹⁷ *Hand.* Vlaams Parlement 1995-1996, 25 juni 1996, nr. 4 (Vr. Uitl. nr. 118) (1).

³¹⁸ *Hand. Comm. Verg.* Vlaams Parlement 1998-1999, 8 december 1998, nr. 33 (Vr. Uitl. nr. 95) (1).

³¹⁹ *Hand.* Vlaams Parlement 1995-1996, 14 mei 1996, nr. 48 (Vr. Uitl. nr. 61) (3).

³²⁰ *Hand.* Vlaams Parlement 1996-1997, 12 juni 1997, nr. 48 (Mond. Vr. nr. 226) (3).

De conclusies bij het kwalitatieve luik van het onderzoek in het Vlaams Parlement zijn bijzonder gelijklopend met de conclusies getrokken in de Senaat. In het Vlaams Parlement is het zo dat de communautaire thema's die de gemeenschapssenatoren behandelen vaak heel verschillend van elkaar zijn. Zo zijn er net zoals in de Senaat Vera Dua en Marc Olivier die vooral de vraag stellen naar overleg en samenwerking. Frappant is verder dat er ook in het Vlaams Parlement gemeenschapssenatoren zijn met een specialiteit. Zo is Chris Vandebroek, net zoals in de Senaat, heel bedrijvig qua vragen over verdere federalisering, verdeelsleutels en de billijke verdeling van de middelen (categorie 2), en is Joris Van Hauthem, net zoals in de Senaat, heel bedrijvig op het vlak van de taal (categorie 4).

In laatste instantie werd nagegaan of de gemeenschapssenatoren verwijzen naar hun ambt van gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement. Daarbij werd vastgesteld dat dit eerder uitzonderlijk was.

4. Besluit

De eerste hypothese luidde: "De Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen minder actief zijn dan de andere Vlaamse parlementsleden inzake controlerende werkzaamheden." Aan de hand van de bekomen cijfers moet deze hypothese worden verworpen, zoals dat ook het geval was in de Senaat, want de gemeenschapssenatoren scoren hoger dan het gemiddelde inzake interpellaties en net onder het gemiddelde inzake schriftelijke en actuele vragen. Natuurlijk moet rekening worden gehouden met het feit dat de individuele werkzaamheden een grote invloed hebben op het totale aantal gestelde vragen. Zo zijn er gemeenschapssenatoren die zich daarin niet actief tonen, terwijl anderen net heel actief zijn.

Een volgende hypothese ging als volgt: "Een groot deel van de controlerende vragen die de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement stellen, zal communautair geladen zijn." Deze hypothese kan, net zoals in de Senaat, verworpen worden daar slechts 18% van alle controlerende vragen communautair geladen was.³²¹ Dezelfde opmerking als bij de eerste hypothese is ook hier op zijn plaats. Er zijn gemeenschapssenatoren die zich heel actief tonen in het stellen van communautaire vragen en er zijn gemeenschapssenatoren die zich daarin heel weinig actief tonen.

Een laatste hypothese wordt eveneens verworpen. Die hypothese luidde: "De Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen bij het stellen van communautaire vragen vooral gedeeltelijk

³²¹ In de Senaat was 13.6% van alle controlerende vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren communautair geladen.

communautaire vragen stellen.” 45.8% van alle communautaire vragen was immers gedeeltelijk communautair.³²² Daarbij moet opnieuw de aandacht worden gevestigd op de individuele verschillen. Er waren immers gemeenschapssenatoren die, zoals daarnet al vermeld, geen communautaire vragen stelden, gemeenschapssenatoren die vooral gedeeltelijk communautaire vragen stelden en gemeenschapssenatoren die vooral volledig communautaire vragen stelden.

Ter afronding van dit hoofdstuk kan worden geponereerd dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren, wat betreft de controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement, er (net zoals in de Senaat werd vastgesteld) een verschillende taakopvatting op nahouden.

HOOFDSTUK V: De inbreng van de Vlaamse gemeenschapssenatoren t.a.v. belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement

1. Inleiding

Na het onderzoek in de Senaat en het Vlaams Parlement m.b.t. de controlefunctie van de Vlaamse gemeenschapssenatoren is het tenslotte ook interessant de participatie m.b.t. de belangenconflicten van de gemeenschapssenatoren na te gaan in zowel de Senaat als het Vlaams Parlement. Men mag immers verwachten dat het de Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen zijn, en vooral wanneer het Vlaams Parlement betrokken is, die een prominente rol

³²² In de Senaat werd een gelijkaardige hypothese verworpen daar slechts 40.7% van alle gestelde communautaire vragen gedeeltelijk communautair geladen was.

zullen vervullen in het aanbrengen en de behandeling van zo'n belangenconflict. Daarbij zal eerst worden nagegaan hoe de Vlaamse gemeenschapssenatoren zich gedragen in het Vlaams Parlement t.a.v. belangenconflicten. Concrete vragen die gesteld zullen worden luiden: Hoeveel moties m.b.t. een belangenconflict dienen ze in en hoeveel worden daarvan goedgekeurd? Tenslotte worden de werkzaamheden in de Senaat onderzocht. Concrete vragen die gesteld zullen worden luiden: Hoe actief zijn ze in de bespreking van een belangenconflict in de Senaat? Hoe stemmen ze na de bespreking en zijn ze allen steeds aanwezig bij de stemming?

2. Parlementaire activiteit van de Vlaamse gemeenschapssenatoren m.b.t. belangenconflicten in het Vlaams Parlement

Eerst wordt een overzicht gegeven van het totale aantal moties dat werd ingediend door de Vlaamse gemeenschapssenatoren tijdens de legislatuur 1995-1999.

Moties	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
BZ '95	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
'95-'96	1	0	0	8	2	0	1	0	1	0
'96-'97	1	0	0	3	5	0	0	0	1	0
'97-'98	3	0	0	2	4	1	0	0	3	0
'98-'99	1	0	0	1	3	3	0	0	0	0
Totaal	7	0	0	15	14	4	1	0	5	0

Tabel V.1: Totaal aantal moties ingediend door de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

Vergelijkt men deze cijfers met het totaal aantal moties ingediend door het voltallige Vlaamse Parlement tussen 1995 en 1999, d.i. 299, dan ziet men dat de gemeenschapssenatoren daarvan 46 moties voor hun rekening nemen, d.i. 15.4% van alle moties.³²³ Brengt men daarbij in rekening dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren 8.1% van alle Vlaamse parlementsleden vertegenwoordigen, dan kan men vaststellen dat de gemeenschapssenatoren (vooral van de oppositie) heel actief zijn wat betreft het indienen van moties in het Vlaams Parlement. Maar voor dit onderzoek zijn vooral de moties met betrekking tot een belangenconflict relevant. Van de eerder vermelde 299 moties zijn er 24 die een motie met betrekking tot een belangenconflict betreffen, wat relatief gezien 8% vertegenwoordigt van alle ingediende moties in het Vlaams Parlement. Het is daarbij uiterst interessant te zien dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren in één derde van die moties een aandeel hebben.

³²³ S. MERGAERTS, M. GOOSSENS, e.a., *Legislatuurverslag Vlaams Parlement 1995-1999*, Nazareth, Bestuursdrukkerij Schaubroeck, 1999, 92.

Moties m.b.t. bel.conf.	Dua	Vandenbroeke	Van Hauthem	Totaal
BZ '95	0	0	0	0/0
'95-'96	0	0	3	3/9
'96-'97	1	0	2	3/7
'97-'98	0	0	0	0/5
'98-'99	0	1	1	2/3
Totaal	1	1	6	8/24

Tabel V.2: Totaal aantal moties m.b.t. een belangenconflict ingediend door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999.

Het valt daarbij ook op dat slechts drie gemeenschapssenatoren één of meerdere moties m.b.t. een belangenconflict indienen. Joris Van Hauthem is op dat gebied het actiefst met zes zulke moties. Chris Vandenbroeke en Vera Dua dienen elk één motie m.b.t. een belangenconflict in. Hieronder worden deze acht moties in detail besproken.

2.1. Vera Dua

Uit de tabel valt af te leiden dat Vera Dua één motie m.b.t. een belangenconflict heeft ingediend en dit tijdens het legislatuurjaar 1996-1997. Ze deed dit samen met Johan De Roo, André Denys, Robert Voorhamme, Filip Dewinter en Paul Van Grembergen. Daarin vragen deze Vlaams Parlementsleden, met het oog op overleg, de schorsing van de procedure in de Raad van de Franse Gemeenschap, gelet op het door de Franse gemeenschapsregering bij de Raad van de Franse Gemeenschap ingediende ontwerp van decreet houdende de tweede aanpassing van de algemene uitgavenbegroting voor 1996 en de aanpassing van het decreet van 25 juli 1996 houdende de algemene uitgavenbegroting voor 1997. Ter verantwoording stellen de Vlaamse Parlementsleden o.m. vast dat de Franse Gemeenschap reeds vele jaren in haar begroting kredieten voorziet ter ondersteuning van Franstalige verenigingen van de gemeenten met een speciale taalregeling in het Nederlandse taalgebied en dientengevolge het territorialiteitsprincipe schendt. Op 17 december 1996 wordt de motie goedgekeurd in de plenaire vergadering. Op 20 december wordt de motie overgezonden naar de Franse Gemeenschapsraad.³²⁴

2.2. Chris Vandenbroeke

Ook toenmalig VU-gemeenschapssenator laat zich niet onbetuigd en dient een motie m.b.t. een belangenconflict in, samen met Yolande Avontroodt, op 28 oktober 1998. Ook zij vragen de schorsing van de procedure met het oog op overleg. Zij zijn er immers van overtuigd dat het wetsontwerp houdende sociale bepalingen met betrekking tot artikel 15, dat ter bespreking

³²⁴ *Stuk 509* Vlaams Parlement 1996-1997, 17 december 1996, nr. 1.

voorligt in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, het Vlaams Parlement ernstig benadeelt. Op 18 november 1998 wordt de motie in de plenaire vergadering verworpen.³²⁵

2.3. Joris Van Hauthem

Op 12 december 1995 dient de Vlaams Blok-senator zijn eerste motie m.b.t. een belangenconflict in. Daarin verklaart hij, net zoals in de motie van Vera Dua, dat het Vlaams Parlement in zijn belangen geschonden is door de Franse Gemeenschapsraad door het “Projet de décret contenant le budget général des dépenses de la Communauté française pour l’année budgétaire 1996”. Op 15 december 1995 wordt zijn motie verworpen in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement.³²⁶

Op 26 maart 1996 dient hij opnieuw zo’n motie in. Aanleiding is de goedkeuring van de Senaat van het wetsvoorstel houdende vrijstelling van het kadastraal inkomen voor het openbaar uitoefenen van de vrijzinnige morele dienstverlening. Op 27 maart 1996 wordt deze motie verworpen in de plenaire vergadering.³²⁷

Op 28 juni 1996 dient Van Hauthem een derde motie m.b.t. een belangenconflict in. Daarin verklaart hij dat het Vlaams Parlement ernstig wordt benadeeld door het “wetsontwerp tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de wettelijke pensioenstelsels”, het “wetsontwerp strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname aan de Europese Economische en Monetaire Unie” en het “wetsontwerp tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen”. Hij vraagt dan ook de schorsing van de procedure met het oog op overleg. Op 3 juli 1996 wordt deze motie verworpen in de plenaire vergadering.³²⁸

Zijn vierde motie dient hij in op 18 maart 1997. Hij verklaart daarin dat de Vlaamse Gemeenschap in zijn belangen wordt geschaad door het “Wetsontwerp tot bepaling van het aanbrengen van sommige vermeldingen op de identiteitskaart bedoeld in artikel 6, §1, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, en tot regeling van het taalgebruik voor deze vermeldingen”. In zijn verantwoording heeft Van Hauthem het over de interpretatie door de federale wetgever van de vigerende taalwetgeving die een precedent kan vormen voor het uithollen van de bevoegdheid inzake het gebruik van de talen die aan de Vlaamse Gemeenschap is toegewezen voor het

³²⁵ *Stuk 1205* Vlaams Parlement 1998-1999, 28 oktober 1998, nr. 1.

³²⁶ *Stuk 184* Vlaams Parlement 1995-1996, 12 december 1995, nr. 1.

³²⁷ *Stuk 273* Vlaams Parlement 1995-1996, 26 maart 1996, nr. 1.

³²⁸ *Stuk 381* Vlaams Parlement 1995-1996, 28 juni 1996, nr. 1.

grondgebied waarvoor zij terzake bevoegd is. Op die manier zou de bestuurlijke eentaligheid op de helling komen te staan, meent Van Hauthem. Op 19 maart 1997 wordt deze motie ingetrokken.³²⁹

Op 10 juni 1997 dient hij een vijfde motie in maar nu in samenspraak met Luk Van Nieuwenhuysen. Deze wordt onontvankelijk verklaard en kan hier dus ook niet worden besproken.

Tenslotte dient Van Hauthem op 14 oktober 1998 een laatste motie m.b.t. een belangenconflict in. Hij verklaart daarin dat het Vlaams Parlement ernstig in zijn belangen wordt benadeeld door het “Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wat de naturalisatieprocedure betreft”. Hij vreest dat de versoepeling van de nationaliteitsverwerving zonder gewaarborgde vertegenwoordiging voor de Brusselse Vlamingen, dreigt te leiden tot een definitieve minorisering van de Vlamingen in Brussel op politiek vlak. Op 28 oktober 1998 wordt zijn motie verworpen in de plenaire vergadering.³³⁰

2.4. Conclusies

Eerst en vooral is het duidelijk dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren heel actief zijn wat betreft het indienen van moties in het algemeen. Vooral de gemeenschapssenatoren van de oppositie hebben hierin het grootste aandeel. Bekijkt men enkel de moties m.b.t. een belangenconflict, dan ziet men eenzelfde tendens: opnieuw zijn het de gemeenschapssenatoren van de oppositie die daarin het actiefst zijn, vooral dan Vera Dua, Chris Vandenbroeke en Joris Van Hauthem. Neemt men het gevolg van die ingediende moties onder de loep dan kan men zien dat slechts één van die moties niet verworpen wordt in de plenaire vergadering. Kijkt men tenslotte t.a.v. welk beleidsniveau men een belangenconflict wenst in te roepen, dan kan men vaststellen dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren dat vooral wensen t.a.v. het federaal niveau, eerder dan tegenover het deelstatelijke niveau (Franse Gemeenschapsraad).

Men kan dus concluderen dat het indienen van moties m.b.t. een belangenconflict niet als een intrinsieke taak van een gemeenschapssenator wordt ervaren daar enkel de gemeenschapssenatoren van de oppositie daar actief in zijn.

3. Parlementaire activiteit van de Vlaamse gemeenschapssenatoren m.b.t. belangenconflicten in de Senaat

³²⁹ *Stuk 584* Vlaams Parlement 1996-1997, 18 maart 1997, nr. 1.

³³⁰ *Stuk 1165* Vlaams Parlement 1998-1999, 14 oktober 1998, nr. 1.

Na het korte onderzoek in het Vlaams Parlement volgt een uitgebreider onderzoek over de houding van de Vlaamse gemeenschapssenatoren t.a.v. belangenconflicten in de Senaat. Tijdens de legislatuur 1995-1999 zijn er vijf belangenconflicten voorgevallen in de Senaat. Deze worden hieronder in detail besproken.

3.1. Belangenconflict betreffende sociale bepalingen

Een eerste belangenconflict betreft het belangenconflict ingeleid door het Vlaams Parlement tegen de Senaat op 27 maart 1996 met betrekking tot artikel 153 van het wetsontwerp houdende sociale bepalingen. Het conflict werd zonder voorwerp door de schrapping van de aangevochten bepaling en wordt hier niet verder besproken.³³¹

3.2. Belangenconflict betreffende de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel

Een tweede belangenconflict handelt over het belangenconflict ingeleid door het Vlaams Parlement tegen de Kamer van Volksvertegenwoordigers met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 16 juli 1948 tot oprichting van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel.³³²

3.2.1. Commissie Institutionele Aangelegenheden

Op 3 juli 1996 neemt het Vlaams Parlement een motie m.b.t. een belangenconflict aan. Het overleg tussen het Vlaams Parlement en de Kamer van Volksvertegenwoordigers leidt daarbij niet tot een oplossing binnen de gestelde termijn van zestig dagen en dus wordt het belangenconflict doorgestuurd naar de Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden van de Senaat. Die commissie bespreekt het belangenconflict tijdens haar vergaderingen van 7 en 14 november 1996. De commissie oordeelt dat de zaak moet worden voorgelegd aan het Overlegcomité ten einde op basis van dit advies de formule te vinden die aan een zo groot mogelijke consensus beantwoordt zodat de B.D.B.H. efficiënter kan werken. Gemeenschapssenaator Van Hauthem dient daarop een amendement in dat het gemotiveerd advies op enkele kleine punten wijzigt. Doordat de rapporteur ermee instemt een nieuw lid in te voegen luidend: “Overwegende dat anderzijds de federale Regering het formele overleg niet georganiseerd heeft” wordt het amendement van Joris Van Hauthem ingetrokken.³³³

³³¹ *Parl. Stuk* Senaat 1995-1996, 1-297.

³³² *Hand.* Senaat 1996-1997, 24 oktober 1996, 1-70.

³³³ *Parl. Stuk* Senaat 1996-1997, 14 november 1996, 1-468/1, 1-468/2, 1-468/3.

3.2.2. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering

Op 14 november wordt het belangenconflict op de agenda van de plenaire Senaatsvergadering geplaatst. Opnieuw is gemeenschapssenator Van Hauthem actief tijdens de bespreking van het gemotiveerd advies. Hij haalt daarbij drie argumenten aan waarmee hij de motie betreffende een belangenconflict, unaniem goedgekeurd door het Vlaams Parlement, wil verklaren. In de eerste plaats werden een aantal procedures niet gevolgd. Zo moet de federale overheid, alvorens maatregelen uit te vaardigen ter bevordering van de export, in overleg treden met de gewesten. Ten tweede moet er een goedkeuring zijn over de samenstelling van de raad van bestuur van de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel. Deze goedkeuring is er volgens de Vlaams Blok-senator niet. Ten derde gaat het volgens het Vlaams Parlement niet op dat in het wetsontwerp wordt bepaald dat de drie gewesten op een paritaire manier worden vertegenwoordigd in die raad van bestuur. Volgens Van Hauthem zijn daardoor de belangen van het Vlaams Parlement effectief geschaad. De gemeenschapssenator besluit: “Als gemeenschapssenator heb ik de motie voor het invoeren van een belangenconflict goedgekeurd. In de Senaat zijn nog gemeenschapssenatoren aanwezig, die werden afgevaardigd door het Vlaams Parlement. Van de argumentatie van het Vlaams Parlement vind ik in het beschikkende gedeelte vrijwel niets terug. (...) De vaagheid en de onduidelijkheid van de tekst tonen aan dat de Senaat niet geslaagd is in zijn eerste test als bemiddelaar tussen de gemeenschappen.” Van Hauthem stelt dan ook een amendement voor waar het drievoudige probleem van hierboven wordt aangekaart.

Na de bespreking volgt de stemming. Het geheel van de consideransen vervat in het voorstel tot gemotiveerd advies van de commissie wordt goedgekeurd met 34 ja-stemmen op een totaal van 58 aanwezigen. Drie stemmen nee en 21 onthouden zich. Slechts zeven van de tien gemeenschapssenatoren brengen hun stem uit. Ja stemmen: Leo Delcroix, Patrick Hostekint, Lydia Maximus, Marc Olivier, Johan Weyts. Onthouden zich: Jacques Devolder en Joris Van Hauthem. Daarna wordt gestemd over het amendement van gemeenschapssenator Van Hauthem. Het amendement wordt niet aangenomen want er zijn 44 nee-stemmen op 61 aanwezige leden. Voorts zijn er 7 ja-stemmen en 10 onthoudingen. Ja stemt: Joris Van Hauthem. Nee stemmen: Leo Delcroix, Patrick Hostekint, Lydia Maximus, Marc Olivier en Johan Weyts. Onthoudt zich: Jacques Devolder. Voorts wordt gestemd over het geheel van het dispositief vervat in het voorstel tot gemotiveerd advies van de commissie. Van de 61 aanwezige leden stemmen 36 leden ja, 13 neen en 12 onthouden zich. Vijf gemeenschapssenatoren stemmen voor: Leo Delcroix, Patrick Hostekint, Lydia Maximus, Marc Olivier en Johan Weyts. Een stemt tegen: Joris Van Hauthem en Jacques Devolder

onthoudt zich opnieuw. De stemming over het geheel van het voorstel tot gemotiveerd advies verloopt op een identieke manier. Doorheen deze stemmingen valt ontegensprekelijk de afwezigheid op van Chris Vandebroek, Vera Dua en Leo Goovaerts.³³⁴

Op 19 februari wordt dan beslist een Overlegcomité Federale Regering – Gemeenschaps- en Gewestregeringen op te richten. Op 5 mei 1999 wordt het dossier tenslotte afgesloten.

3.3. Belangenconflict betreffende het taalgebruik op identiteitskaarten

Voorts is er het belangenconflict ingeleid door het Vlaams Parlement tegen de Senaat op 19 maart 1997 met betrekking tot het wetsontwerp tot bepaling van het aanbrengen van sommige vermeldingen op de identiteitskaart bedoeld in artikel 6, §1, van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, en tot regeling van het taalgebruik voor deze vermeldingen.

3.3.1. Commissie Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden

Het wetsontwerp wordt ingediend in de Senaat op 10 maart 1997. Eerst en vooral wordt het belangenconflict naar de Commissie Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden gestuurd. In die commissie blijkt gemeenschapssenator Van Hauthem heel actief want hij dient een amendement in met de verantwoording dat de bestuurlijke eentaligheid van Vlaanderen en Wallonië niet op de helling mag worden gezet, iets wat hij op 17 juli herhaalt. Het amendement wordt verworpen met 8 stemmen tegen 1. Het ontwerp in zijn geheel wordt aangenomen met 7 stemmen tegen 1 stem, bij 2 onthoudingen. Door het aannemen van dit ontwerp vervalt het voorstel nr. 1-92/1 van senator Van Hauthem. In de toelichting van dit wetsvoorstel meent Van Hauthem dat de minister in feite de taalwet niet verandert, maar zijn heil zoekt in een wetgeving sui generis, waardoor hij zich federaal bevoegd maakt, daar waar ze eigenlijk een gemeenschapsmaterie regelt. Als men die redering volgt, betekent dit volgens Van Hauthem een gevaar voor een verdere uitholling van de bevoegdheden van de gemeenschappen.³³⁵

3.3.2. Overleg Senaatsdelegatie/Vlaams Parlement-delegatie en Commissie Institutionele Aangelegenheden

³³⁴ *Hand.* Senaat 1996-1997, 14 november 1996, 1-73.

³³⁵ *Parl. Stuk* Senaat 1996-1997, 10 en 18 maart 1997, 17 juli 1997, 1-571/2, 1-571/3, 1-571/9.

Op 20 maart wordt het belangenconflict ingeleid bij de Senaat en wordt de procedure geschorst voor de tijdsduur van 60 dagen. Op 30 april vindt het overleg plaats tussen een delegatie van het Vlaams Parlement (leden van het Uitgebreid Bureau van het Vlaams Parlement) en een delegatie van de Senaat (leden van het Bureau van de Senaat). Maar dit overleg leidt niet tot een oplossing en het belangenconflict wordt op 22 juni 1997 door de plenaire vergadering doorgestuurd naar de Commissie Institutionele Aangelegenheden met de opdracht een gemotiveerd advies uit te werken.³³⁶ Negen van de tien leden adviseren het Overlegcomité te besluiten tot de afwezigheid van een belangenconflict en de procedure tot regeling van het belangenconflict definitief af te sluiten.³³⁷ Na de goedkeuring van het verslag toont gemeenschapssenator Chris Vandebroek zich actief door drie amendementen in te dienen samen met senatoren Loones en Anciaux, twee van zijn partijgenoten. De verantwoording die wordt ingeroepen luidt: “Het wetsontwerp regelt het taalgebruik op de identiteitskaarten. Volgens artikel 129 van de Grondwet zijn de gemeenschappen, ieder in hun taalgebied, bevoegd om het taalgebruik in bestuurszaken te regelen. De federale regering dient zich dus te onthouden van initiatieven op dit vlak.” Deze amendementen worden niet aanvaard.³³⁸

3.3.3. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering

Op 19 juni tenslotte volgt de algemene bespreking in de plenaire vergadering. Daarin beklemtoont Van Hauthem dat hij het standpunt van de commissie niet deelt en dat hij meent dat een bevoegdheids- en een belangenconflict wel degelijk gelijklopend kunnen zijn. Want aangezien een identiteitskaart een document is dat door een plaatselijke dienst wordt uitgegeven is het volgens Van Hauthem de Gemeenschap die het taalgebruik moet regelen.

Na de bespreking volgt de stemming (47 ja, 5 neen, 2 onthoudingen) en daarin valt de afwezigheid van consensus tussen de gemeenschapssenatoren op. Ja stemmen: Jacques Devolder, Lydia Maximus, Patrick Hostekint en Marc Olivier. Neen stemmen: Chris Vandebroek en Joris Van Hauthem. Onthouden zich: Leo Delcroix en Johan Weyts. Vera Dua en Leo Goovaerts worden nergens vermeld in de parlementaire documenten en waren bijgevolg niet aanwezig tijdens de stemming.³³⁹ Door de goedkeuring werd er een einde gesteld aan het belangenconflict en werd het ontwerp overgezonden naar de Kamer van volksvertegenwoordigers.³⁴⁰

³³⁶ *Parl. Stuk* Senaat 1996-1997, 30 april 1997, 1-571/5.

³³⁷ *Parl. Stuk* Senaat 1996-1997, 12 juni 1997, 1-571/7.

³³⁸ *Parl. Stuk* Senaat 1996-1997, 12 juni 1997, 1-571/6.

³³⁹ *Hand.* Senaat 1996-1997, 19 juni 1997, 1-118.

³⁴⁰ *Parl. Stuk* Senaat 1996-1997, 19 juni 1997, 1-571/8.

3.4. Belangenconflict betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken

Een vierde belangenconflict betreft het belangenconflict ingeleid door het Vlaams Parlement tegen de Senaat op 28 januari 1998 met betrekking tot het wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 43, §5, en 43 *quinquies* van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, tot aanvulling van artikel 43 van dezelfde wet en tot invoeging van een artikel 43 *septies* in die wet.³⁴¹

3.4.1. Overleg tussen Senaatsdelegatie en Vlaams Parlement-delegatie

Bij brief van 29 januari 1998 zendt de voorzitter van het Vlaams Parlement aan de voorzitter van de Senaat de motie over die door het Vlaams Parlement werd aangenomen (118 keer ja, één onthouding) op 28 januari 1998 als reactie op de indiening van een wetsontwerp van de federale regering op 4 december 1997. De procedure met betrekking tot het wetsontwerp wordt onmiddellijk geschorst met het oog op overleg. Daarvoor wordt beroep gedaan op een delegatie van de Senaat, dit zijn de leden van het Bureau van de Senaat en een delegatie van het Vlaams Parlement en dit wordt ad hoc samengesteld (7 leden). Maar dit overleg (5 maart 1998) leidt niet tot een oplossing.³⁴²

3.4.2. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering

Opnieuw toont Van Hauthem zich als enige gemeenschapssenator actief in de bespreking van het gemotiveerd advies. Volgens de senator is dat advies alweer een gemiste kans: “De Senaat moet stilaan tot de conclusie komen dat hij zijn rol als scheidsrechter niet aankan.” Van Hauthem zegt dan ook dat het Vlaams Blok het advies -het advies vraagt aan het Overlegcomité om het belangenconflict voorlopig af te sluiten- niet goed zal keuren, want de kern van de zaak bestaat erin dat de regering het aantal tweetalige magistraten wil verminderen, iets wat Van Hauthem onaanvaardbaar vindt.³⁴³

Na de bespreking volgt de stemming. Net voor die stemming beklemtoont Van Hauthem nogmaals dat het hier wel degelijk om een belangenconflict gaat en dat het gemotiveerd advies volledig ingaat tegen de wetgeving. Bij de stemming zelf zijn 61 senatoren aanwezig: 42 daarvan stemmen ja, 9 stemmen neen en 10 onthouden zich. Derhalve is het voorstel van gemotiveerd advies aangenomen. Zeven Vlaamse gemeenschapssenatoren stemmen ja: Leo Delcroix, Jacques Devolder, Vera Dua, Leo Goovaerts, Patrick Hostekint, Lydia Maximus en Marc Olivier. Slechts één stemt nee, d.i. Joris Van Hauthem. Johan Weyts en Chris

³⁴¹ *Hand.* Senaat 1997-1998, 29 januari 1998, 1-161.

³⁴² *Parl. Stuk* Senaat 1997-1998, 30 maart 1998, 1-806/2.

³⁴³ *Hand.* Senaat 1997-1998, 3 juni 1998, 1-191.

Vandenbroeke brachten hun stem niet uit.³⁴⁴ Door de goedkeuring van het gemotiveerd advies besloot de Senaat dat het voorbarig was een standpunt in te nemen over de vraag of het wetsontwerp de Vlaamse Gemeenschap ernstig benadeelt aangezien het wetsontwerp nog niet behandeld was door de bevoegde Senaatscommissie en adviseerde het Overlegcomité de procedure tot regeling van het belangenconflict af te sluiten.³⁴⁵

3.5. Belangenconflict betreffende getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers

Een vijfde belangenconflict handelt over de vaststelling van de voorwaarden voor getroffen en van repressie en epuratie, en voor oorlogsslachtoffers om in aanmerking te komen voor een financiële tegemoetkoming.³⁴⁶

3.5.1. Overlegcomité

Op 2 mei 1996 wordt in het Vlaams Parlement een voorstel van decreet ingediend met betrekking tot de voorwaarden voor getroffen en van repressie en epuratie, en voor oorlogsslachtoffers om in aanmerking te komen voor een financiële tegemoetkoming. De Raad van State oordeelt tot twee maal toe dat dit decreet een aangelegenheid regelt waarvoor de gemeenschap niet bevoegd is. Toch wordt op 5 november 1997 het voorstel van decreet goedgekeurd in de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin van het Vlaams Parlement. Op 25 november wordt een motie betreffende een belangenconflict in het Parlement van de Franse Gemeenschap eenparig goedgekeurd. De behandeling van het voorstel van decreet wordt overeenkomstig artikel 32, §1, eerste lid, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen gedurende 60 dagen geschorst met het oog op overleg. Op 26 november 1997 wordt het voorstel van decreet dan doorgestuurd naar het Overlegcomité op basis van artikel 3 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State. Maar binnen de termijn van 40 dagen wordt geen consensus bereikt over de vraag of er al dan niet een bevoegdheidsoverschrijding bestaat.

3.5.2. Overleg tussen Vlaamse Gemeenschap en Franse Gemeenschap

Op 5 januari 1998 start de termijn van zestig dagen voor het overleg tussen het Vlaams Parlement en het Parlement van de Franse Gemeenschap. De Verenigde Commissies voor samenwerking van het Parlement van de Franse Gemeenschap en van het Vlaams Parlement

³⁴⁴ *Hand.* Senaat 1997-1998, 4 juni 1998, 1-192.

³⁴⁵ *Parl. Stuk* Senaat 1998-1999, 5 mei 1999, 1-824/2.

³⁴⁶ *Hand.* Senaat 1997-1998, 12 maart 1998, 1-172.

vergaderen op 12 februari 1998. Maar bij brief van 5 maart 1998 deelt de voorzitter van het Parlement van de Franse Gemeenschap aan de Senaat mee dat dit overleg niet tot een oplossing leidt.³⁴⁷

3.5.3. Algemene bespreking en stemming in de plenaire vergadering

Het Bureau van de Senaat adviseert op 26 maart 1998 het Overlegcomité vast te stellen dat het voorliggende belangenconflict niet vrij is van een bevoegdheidsconflict en de procedure tot regeling van het belangenconflict definitief af te sluiten. Op 2 april 1998 volgt de bespreking van het voorstel van gemotiveerd advies. Van Hauthem verklaart dat er een overlapping is tussen het belangenconflict en het bevoegdheidsconflict. Voorts verklaart hij zich oneens met de uitspraak van de Raad van State. Tenslotte heeft hij het ook over het motief van de indiening van het belangenconflict. Volgens de senator gebeurt dit om politieke redenen. Uit de motivering van de motie die door het Parlement van de Franse Gemeenschap is aangenomen, de parlementaire verslagen en de stemverklaringen blijkt volgens Van Hauthem dat haat het belangrijkste motief is.

Bij de stemming op dezelfde dag zijn 61 senatoren aanwezig: 55 stemmen ja en 6 onthouden zich. Zes gemeenschapssenatoren stemmen ja: Leo Delcroix, Vera Dua, Leo Goovaerts, Patrick Hostekint, Marc Olivier en Johan Weyts. Enkel Joris Van Hauthem kiest ervoor zich te onthouden als gemeenschapssenaar. Jacques Devolder, Lydia Maximus en Chris Vandenbroeke brengen geen stem uit.³⁴⁸ Door de goedkeuring van het gemotiveerd advies adviseerde de Senaat het Overlegcomité dus vast te stellen dat het belangenconflict niet vrij is van een bevoegdheidsconflict en de procedure tot regeling van een belangenconflict definitief af te sluiten.³⁴⁹

3.6. Conclusies

Zoals daarnet werd vastgesteld in het Vlaams Parlement, is de activiteit van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren als collectief inzake de behandeling en de afhandeling van een ingeroepen belangenconflict aan de lage kant, met uitzondering van Vlaams Blok-gemeenschapssenaar Van Hauthem. In elk van de besproken belangenconflicten komt hij tussen en is hij actief in de plenaire bespreking.

Om een vollediger beeld te krijgen welke positie de rest van de gemeenschapssenatoren inneemt t.a.v. het gemotiveerd advies van de Senaat m.b.t. het belangenconflict, ziet men in

³⁴⁷ *Parl. Stuk* Senaat 1997-1998, 26 maart 1998, 1-923/1.

³⁴⁸ *Hand.* Senaat 1997-1998, 2 april 1998, 1-178.

³⁴⁹ *Parl. Stuk* Senaat 1998-1999, 5 mei 1999, 1-824/2.

de onderstaande tabel een samenvatting van de hierboven besproken stemmingen van de onderscheiden Vlaamse gemeenschapssenatoren m.b.t. de belangenconflicten tijdens de legislatuur 1995-1999. Opnieuw wordt het belangenconflict betreffende sociale bepalingen buiten beschouwing gelaten.

Stemming	Dua	Max.	Host.	Van H.	Vdb.	Dev.	Goov.	Delcr.	Oliv.	Weyts
Bel.con. 2	/	JA	JA	NEEN	/	ONTH	/	JA	JA	JA
Bel.con. 3	/	JA	JA	NEEN	NEEN	JA	/	ONTH	JA	ONTH
Bel.con. 4	JA	JA	JA	NEEN	/	JA	JA	JA	JA	/
Bel.con. 5	JA	/	JA	ONTH	/	/	JA	JA	JA	JA
Aanwezig	2	3	4	4	1	3	2	4	4	3

Tabel V.3: Stemmingen per Vlaamse gemeenschapssenator per belangenconflict in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999.

Eerst en vooral valt de grote afwezigheid op van VU-gemeenschapssenator Vandenbroeke bij de belangrijke stemmingen. In mindere mate ziet men dit ook bij Agalev-gemeenschapssenator Dua en VLD-gemeenschapssenator Goovaerts. Desalniettemin zijn er vier gemeenschapssenatoren die op elke stemming aanwezig zijn: Hostekint, Van Hauthem, Delcroix en Olivier. Een tweede vaststelling zorgt voor minder verwondering. Bijna steeds wordt ja gestemd over het voorstel tot gemotiveerd advies, behalve de twee gemeenschapssenatoren afkomstig van een communautaire partij, m.n. Chris Vandenbroeke en Joris Van Hauthem, respectievelijk VU-senator en Vlaams Blok-senator. Zij zijn het nooit eens met het voorstel tot gemotiveerd advies. Onthoudingen komen slecht vier keer voor: Jacques Devolder, Leo Delcroix, Johan Weyts en Joris Van Hauthem onthouden zich elk één keer.

Tot slot kan, zoals dat ook het geval was in het Vlaams Parlement, worden geconcludeerd dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren de behandeling van belangenconflicten in de Senaat niet als een intrinsieke taak van een gemeenschapssenator ervaren daar enkel gemeenschapssenator Joris Van Hauthem daarin actief is.

4. Besluit

In het Vlaams Parlement werd nagegaan welke gemeenschapssenatoren één of meerdere moties indienden m.b.t. een belangenconflict. Joris Van Hauthem was daarin het actiefst, gevolgd door Chris Vandenbroeke en Vera Dua. De rest van de gemeenschapssenatoren diende nooit zo'n motie in. Voorts moet ook gezegd worden dat deze drie gemeenschapssenatoren goed waren voor een derde van alle moties m.b.t. een belangenconflict. Tot slot is het duidelijk dat de hypothese die vooraf werd geponeerd, m.n.

dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren een belangrijk aandeel zouden hebben in het totaal aantal ingediende moties m.b.t. een belangenconflict, kan worden aanvaard. Bekijkt men daarentegen de spreiding van het aantal ingediende moties dan moet die hypothese worden verworpen.

In de Senaat kreeg men soortgelijke resultaten. Doorheen de vijf belangenconflicten die in de Senaat besproken werden, was het Joris Van Hauthem die zich het meest prominent als gemeenschapssenator profileerde. Chris Vandenbroeke kwam één keer tussen, de anderen nooit. Bij het onderzoek naar het stemgedrag kon men conformiteit vaststellen bij de gemeenschapssenatoren, behalve bij Van Hauthem en Vandenbroeke. Voorts viel de afwezigheid op van sommige gemeenschapssenatoren tijdens de besprekingen en de stemmingen over het voorstel van gemotiveerd advies, vooral dan van Chris Vandenbroeke. Tot slot moet de vooropgestelde hypothese: “Verwacht mag alleszins worden dat de gemeenschapssenatoren een primordiale rol in de Senaat zullen spelen in het aanbrengen van zulke belangenconflicten en een belangrijke rol zullen spelen in de behandeling ervan” worden verworpen daar slechts één gemeenschapssenator zich echt actief betoont bij de behandeling van de belangenconflicten in de Senaat.

Het besluit van dit hoofdstuk kan dan ook kort worden samengevat: een actieve inbreng van de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het aanbrengen en afhandelen van belangenconflicten wordt door de meerderheid van de gemeenschapssenatoren niet als een intrinsieke opdracht van een gemeenschapssenator aanzien.

HOOFDSTUK VI: Interviews

1. Inleiding

In laatste instantie werden de Vlaamse gemeenschapssenatoren geïnterviewd. Voor die interviews werd gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde vragenlijst waarbij aan alle gemeenschapssenatoren dezelfde vragen werden gesteld. Daar de interviews face-to-face werden afgenomen,³⁵⁰ werd soms van de vraag afgeweken of werd een vraag soms anders geformuleerd. De essentie van de vragen bleef evenwel steeds dezelfde.³⁵¹

De vragenlijst bestaat uit drie delen. In een eerste deel werden de gemeenschapssenatoren geconfronteerd met de bevindingen van het onderzoek (zie hoofdstuk III, IV en V). In een tweede deel werd gevraagd naar de algemene rolopvatting van de gemeenschapssenatoren. Voor deze vragen werd deels gebruik gemaakt van de enquête die de Senaat zelf hield bij de gemeenschapssenatoren tijdens de legislatuur 1995-1999.³⁵² In een derde deel werd hen

³⁵⁰ Vera Dua werd telefonisch geïnterviewd.

³⁵¹ De vragenlijst is terug te vinden onder Bijlage II.

³⁵² Dit betreft een intern en nog onafgewerkt document van de Senaat. Daarenboven werkten slechts zeven van de 21 gemeenschapssenatoren mee aan het onderzoek. Omwille van die twee redenen wordt er niet geciteerd uit het intern Senaatsonderzoek.

gevraagd wat hun visie is t.a.v. de nakende Senaats hervorming en hoe ze het ambt van gemeenschapssenator zien evolueren.³⁵³

2. Resultaten van de bevraging

2.1. Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement/Senaat en de activiteiten inzake belangenconflicten

2.1.1. Senaat

a) Aantrekkelijkheid mondelinge vragen in de Senaat

In eerste instantie werd de gemeenschapssenatoren gevraagd hoe het komt dat zij, als groep, zo actief zijn wat betreft het stellen van mondelinge vragen in de Senaat.

Wat daarbij opviel was dat vijf gemeenschapssenatoren vooral toeval als verklaring naar voor schuiven. Eveneens vijf gemeenschapssenatoren menen dat de mondelinge vragen de techniek bij uitstek is om kort op de bal te spelen, iets wat gezien de drukke agenda van de gemeenschapssenatoren een goed controlemiddel is. Een van die vijf beklemtoont daarbij dat gemeenschapssenatoren vooral politici zijn met veel ervaring en dat ervaren politici vooral mondelinge vragen stellen omdat ze op die manier direct een antwoord krijgen. Dat men gemakkelijk in de media komt door het stellen van mondelinge vragen, is nog een andere verklaring waarom mondelinge vragen zo aantrekkelijk zijn. Tenslotte meent een gemeenschapssenator dat vooral actieve parlementsleden worden aangeduid als gemeenschapssenator.

b) Controlerende activiteit gemeenschapssenatoren in de Senaat

In een tweede vraag werden de gemeenschapssenatoren geconfronteerd met hun persoonlijk aantal controlerende vragen gesteld in de Senaat en werd dit aantal vergeleken met de andere gemeenschapssenatoren. Er werd hen gevraagd waarom ze zo actief of zo weinig actief waren in deze materie.

De meeste gemeenschapssenatoren beklemtonen bij deze vraag in welk assemblee ze tijdens de legislatuur 1995-1999 in de eerste plaats het actiefst waren. Volgende gemeenschapssenatoren verklaren vooral in de Senaat actief te zijn: Patrick Hostekint, Leo Goovaerts, Jacques Devolder en Leo Delcroix. Volgende gemeenschapssenatoren verklaren

³⁵³ De volledig uitgetikte interviews zijn terug te vinden onder Bijlage III.

vooral in het Vlaams Parlement actief te zijn: Chris Vandenbroeke en Vera Dua. Deze antwoorden stroken met onze onderzoeksbevindingen.³⁵⁴ Blijkbaar schatten gemeenschapssenatoren zichzelf heel goed in wat betreft de activiteit in hun twee assemblees.

Anderen antwoorden meer op de vraag zelf en verklaren hun hoge activiteit doordat ze wilden dat hun vraag gepubliceerd werd opdat anderen daar later nog gebruik van zouden kunnen maken of omdat ze op die manier aan dienstbetoon konden doen. Nog anderen verklaren hun lage activiteit door de beperking van mondelinge vragen per fractie en door het feit dat ze veel commissiewerk, en dus geen tijd, hadden om zich daar mee bezig te houden.

c) Mate van communautaire geladenheid in de Senaat per Vlaams gemeenschapssenator

Tenslotte werd de vraag gesteld waarom men al dan niet veel communautair geladen vragen stelde. Opnieuw werd dit in vergelijking geplaatst met de andere gemeenschapssenatoren.

De gemeenschapssenatoren waarbij vastgesteld werd dat zij vooral communautaire vragen stelden, menen dat dit vooral te verklaren is vanuit hun interessesfeer en vanuit het feit dat men afkomstig is van een communautaire partij.

De gemeenschapssenatoren waarbij vastgesteld werd dat zij weinig communautaire vragen stelden, verklaren dat hun partij daar niet mee bezig was, dat de mensen daar niet meer wakker van liggen, dat men geen spijkers op laag water moet zoeken. Een gemeenschapssenator verklaart dit vanuit het feit dat het ambt van gemeenschapssenator een gloednieuw ambt was en dat daardoor het aantal communautaire vragen aan de beperkte kant was. Twee gemeenschapssenatoren hebben het over het feit dat er slechts weinig thema's zijn die men zowel in het Vlaams Parlement als in de Senaat aan bod kan laten komen. Tenslotte heeft iemand het ook over het feit dat wanneer men deel uitmaakt van de meerderheid, dat men het de regering dan niet moeilijk mag maken.

2.1.2. Vlaams Parlement

a) Aantrekkelijkheid interpellaties in het Vlaams Parlement

Vervolgens werden de gemeenschapssenatoren gevraagd hoe het komt dat zij, als groep, zo actief zijn wat betreft het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement.

Opnieuw wordt door de meerderheid van de gemeenschapssenatoren verklaard dat ze daar geen wetenschappelijke verklaring voor hebben en dat dit eerder als toevallig moet worden beschouwd. Een gemeenschapssenator verklaart deze hoge activiteit vanuit het feit dat de

³⁵⁴ Zie de onderzoeksbevindingen in hoofdstuk III en IV.

gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement een politieke rol vervulden die zwaarder was dan de rol van het doorsnee Vlaams Parlements lid.

b) Controlerende activiteit gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement

De gemeenschapssenatoren werden geconfronteerd met hun persoonlijk aantal controlerende vragen gesteld in het Vlaams Parlement en dit aantal werd vergeleken met de andere gemeenschapssenatoren. Er werd hen gevraagd waarom ze zo actief of zo weinig actief waren in deze materie.

Opnieuw verklaart de meerderheid van de gemeenschapssenatoren de cijfers vanuit de keuze die ze hebben gemaakt voor de Senaat, dan wel het Vlaams Parlement.

c) Mate van communautaire geladenheid in het Vlaams Parlement per Vlaams gemeenschapssenator

Tenslotte werd de vraag gesteld waarom men al dan niet veel communautaire vragen stelde. Opnieuw werd dit in vergelijking geplaatst met de andere gemeenschapssenatoren.

Acht gemeenschapssenatoren verklaren hetzelfde als bij vraag 2.1.1.c). Een gemeenschapssenator verklaart het feit dat hij niet zoveel communautaire vragen stelt in het Vlaams Parlement vanuit het feit dat men communautaire fricties niet moet uitspitten in het Vlaams Parlement maar wel in de Senaat. Een andere gemeenschapssenator verklaart het feit dat hij veel communautaire vragen stelde over Brussel vanuit zijn achtergrond: hij verdedigt de belangen van Brussel als Brusselaar.

2.1.3. Belangenconflicten

a) Moties m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement

De gemeenschapssenatoren werden geconfronteerd met het feit dat slechts drie gemeenschapssenatoren zich actief toonden wat betreft het indienen van moties m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement.

Van de gemeenschapssenatoren die geen motie m.b.t. een belangenconflict indienden waren er drie gemeenschapssenatoren die dit verklaren vanuit het feit dat het merendeel van die moties is ingediend door twee gemeenschapssenatoren die van een communautaire partij afkomstig zijn. Een andere gemeenschapssenator meent dat zij dit enkel doen om in de belangstelling te staan. Nog twee andere gemeenschapssenatoren beklemtonen het feit dat Vera Dua, Chris Vandenbroeke en Joris Van Hauthem alle drie lid waren van de oppositie en

dat het invoeren van een belangenconflict vooral vanuit de oppositie gebeurt. Wanneer men lid is van een meerderheidspartij, dan probeer je die dingen met uw regering intern te bespreken. De informele rol van de gemeenschapssenator is hier belangrijk.

Van de gemeenschapssenatoren die één of meerdere moties m.b.t. een belangenconflict indienden verklaart er één dat men daar toch heel behoedzaam mee omspringt. Een andere gemeenschapssenator vindt dit een manier om iets ter sprake te brengen wat men op een ander niveau aan het doen is. Tenslotte meent een laatste gemeenschapssenator dat er wel een neiging bestond, als er belangenconflicten waren die door de partijen mee ondertekend moesten worden, om zich in de eerste plaats te richten tot de gemeenschapssenatoren.

b) Belangenconflicten in de Senaat

De gemeenschapssenatoren werden geconfronteerd met hun activiteit in de afhandeling van belangenconflicten in de Senaat.³⁵⁵

Vijf gemeenschapssenatoren verklaren dat zij stemden zoals hun fractie dat wou. Twee gemeenschapssenatoren signaleren een probleem met de gemeenschapssenatoren van de meerderheid. Volgens deze senatoren stemmen ze er in het Vlaams Parlement mee in dat het om een belangenconflict gaat, terwijl ze in de Senaat net het tegenovergestelde beweren.

Verschillende gemeenschapssenatoren bekritisieren de afhandeling van belangenconflicten in de Senaat. Een daarvan meent dat de grens tussen bevoegdheidsconflict en belangenconflict heel moeilijk te zien is. Een andere gemeenschapssenator vindt dat het aantal gemeenschapssenatoren te beperkt is om in deze materie het verschil te kunnen maken. Nog een andere senator beklemtoont dat dit een logge procedure is. Een laatste senator tenslotte denkt dat het goed zou zijn mochten de belangenconflicten worden toevertrouwd aan een neutrale instantie.

2.2. Algemene rolopvattingen

³⁵⁵ Het was aanvankelijk de bedoeling alle gemeenschapssenatoren te confronteren met het feit dat enkel Joris Van Hauthem erg actief was m.b.t. de behandeling van belangenconflicten in de Senaat. Maar aangezien deze vraag eigenlijk al beantwoord werd in de vraag ervoor werd geopteerd om de gemeenschapssenatoren te confronteren met hun stemmingen m.b.t. het gemotiveerd advies.

2.2.1. Aanwijzing

In deze vraag werd gepolst naar de manier waarop de gemeenschapssenatoren aangesteld werden tot gemeenschapssenator.

De gemeenschapssenatoren maken duidelijk dat het de wil van de partij is wie gemeenschapssenator wordt. Een gemeenschapssenator beklemtoont dat het een strategische keuze was van de partij: men zou zo meer mandaten in de wacht kunnen slepen wat ook effectief het geval was.³⁵⁶ Enkele gemeenschapssenatoren vinden de verklaring voor hun aanwijzing in het feit dat ze als één van de weinigen van hun partij geen plaatselijk mandaat hadden. Twee gemeenschapssenatoren verklaren dat ze speciaal ontslag hebben genomen uit de gemeenteraad om te kunnen zetelen.³⁵⁷ Enkele gemeenschapssenatoren verklaren ook dat dit ambt hun interesse wegdroeg. Op die manier kon men immers nagaan hoe het federaal gevoerde beleid samen kon worden gezien met de bevoegdheden die toegekend waren aan de gemeenschappen en de gewesten. Een andere reden die bij drie gemeenschapssenatoren wordt aangehaald, naast de toenmalige onverenigbaarheid, om het feit te verklaren dat men moeilijk gemeenschapssenatoren vindt: men krijgt geen extra vergoeding.

2.2.2. Rol van de gemeenschapssenatoren

a) Tijdsverdeling

Aan de gemeenschapssenatoren werd gevraagd in welk assemblee ze het actiefst waren als ze al hun parlementaire werkzaamheden in rekening brachten.

Zes van de tien gemeenschapssenatoren verklaart vooral actief te zijn geweest in de Senaat: Lydia Maximus, Patrick Hostekint, Jacques Devolder, Leo Goovaerts, Leo Delcroix en Johan Weyts. Vier van de tien gemeenschapssenatoren verklaart vooral actief te zijn geweest in het Vlaams Parlement: Vera Dua, Chris Vandenbroeke, Joris Van Hauthem en Marc Olivier. Zoals daarnet al vermeld klopt deze inschatting met de bekomen onderzoeksresultaten.

b) Rolopvatting in het Vlaams Parlement

Aan de gemeenschapssenatoren werd gevraagd welke feitelijke rol men speelde in het Vlaams Parlement.

³⁵⁶ Zie hoofdstuk I: 3.2.3. Zetelverdeling en aanduiding van de verkozenen.

³⁵⁷ Zie ook: X, "Partijen vinden geen gemeenschapssenatoren" in *De Financieel Economische Tijd*, 06.06.1995, 3.

Zeven gemeenschapssenatoren vinden niet dat de gemeenschapssenatoren een speciale rol innemen in het Vlaams Parlement. Een gemeenschapssenator meent dat de gemeenschapssenatoren wel als een aparte groep aanzien worden omwille van de moeilijke keuze die ze altijd moeten maken tussen waar ze aanwezig zullen zijn. Een andere gemeenschapssenator deelt deze mening en meent daarbij dat het interessant is om die dubbele dossiers aan te kaarten. Volgens deze gemeenschapssenator werpt het ambt toch wel een ander licht op een aantal thema's omdat men de invalshoek van het federale kan meedragen. Een laatste gemeenschapssenator tenslotte verklaart dat de gemeenschapssenatoren anders bekeken werden dan een gewoon Vlaams Parlementslid, vooral t.a.v. de problematiek die in beide parlementen besproken werd. Volgens deze gemeenschapssenator werden de gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement soms aangesproken om iets op de agenda van de Senaat te plaatsen.

c) Rolopvatting in de Senaat

Aan de gemeenschapssenatoren werd gevraagd welke feitelijke rol men speelde in de Senaat.

Men ziet bij deze vraag hetzelfde als bij de voorgaande vraag. De meeste Vlaamse gemeenschapssenatoren hadden niet het gevoel een speciale plaats in te nemen in de Senaat.

d) Ideaaltype gemeenschapssenator

In de interviews werd niet expliciet gevraagd naar het ideaaltype van een gemeenschapssenator, maar werd het wel spontaan gegeven door de meeste Vlaamse gemeenschapssenatoren. Zo geeft bijna elke gemeenschapssenator een mogelijke omschrijving van de ideaaltypische rol van een gemeenschapssenator. Een greep uit die definities:

“Door het feit dat de gemeenschapssenatoren zitting hebben in het Vlaams Parlement en de Senaat wordt er telkens de link gelegd tussen Vlaamse materies en federale materies. (...) Zaken die in de Senaat op federaal vlak aan bod komen, krijgen een verlengstuk in het Vlaams Parlement. (...) Het Vlaams Parlement vaardigt een aantal mensen af om de belangen te gaan verdedigen van de respectievelijke gemeenschappen in de Senaat.”

“Ofwel ben je gemeenschapssenator met meer belangstelling voor de materies die behandeld worden in het Vlaams Parlement en dan zie je dat die actief is in het Vlaams Parlement en dat die zijn plicht gaat doen in de Senaat of net omgekeerd.”

“Met een job als gemeenschapssenator wordt men gedwongen om twee assemblees te gaan bevolken en op die manier neemt men bepaalde deelfacetten die men opsteekt in het Vlaams Parlement mee naar de Senaat en vice versa. Dit is op zich een verrijkend gegeven.”

“Veel heeft te maken met hoe men de rol van gemeenschapssenator ziet en dat is, en zo is het ook bedoeld: de vertegenwoordiger zijn van uw Gemeenschap in de Senaat.”

“Ik kon heel goed de interactie zien tussen het Brussels Parlement, het Vlaams Parlement en het Federaal Parlement. Het was heel interessant om dat te zien en om bijvoorbeeld begrotingen te vergelijken met als gevolg dat er een wisselwerking was tussen de drie assemblees. (...) Ik had een helikopterzicht op de zaak. Ik kon erover vliegen en zien wat er in het oog moest worden gehouden en wat er moest gebeuren.”

“Dat was één van mijn hoofdbekommernissen: zien hoe in feite het federaal gevoerde beleid nog samen kon gezien worden met de bevoegdheden die toegekend waren aan de gemeenschappen en de gewesten. Ik had op deze manier een goed overzicht.”

“Het is interessant om die dubbele dossiers aan te kaarten en het werpt toch wel soms een ander licht op een aantal thema's omdat men de invalshoek van het federale kan meedragen. Dus ik vind het wel een interessante functie.”

2.2.3. Werkomstandigheden

a) Afstemming

De vraag werd gesteld of de gemeenschapssenatoren vonden dat er voldoende afstemming was tussen de werkzaamheden in de Senaat en die in het Vlaams Parlement.³⁵⁸

De gemeenschapssenatoren zijn het er roerend over eens: de stemmingen werden in de meeste gevallen op elkaar afgestemd maar de commissiewerkzaamheden allerminst.³⁵⁹ De meeste gemeenschapssenatoren beklemtonen dat het eigenlijk niet doenbaar was. Zelfs nu schijnt het probleem zich nog altijd te stellen.

Daarbij komt nog dat sommige gemeenschapssenatoren nog in andere assemblees zetelden wat het probleem van afstemming enkel groter maakte. Lydia Maximus, Leo Goovaerts en Johan Weyts zetelden nog in de assemblees van de Raad van Europa en die van de W.E.U. en voor Leo Goovaerts kwam daar nog het Brussels Parlement bij. Ook Marc Olivier en Leo Delcroix hadden het moeilijk om al hun verplichtingen na te komen daar heel veel van hun

³⁵⁸ Voor Leo Goovaerts kwam daar het Brusselse niveau bij.

³⁵⁹ De stemmingen van het Vlaams Parlement gaan door op woensdag en die van de Senaat op donderdag.

tijd ging naar respectievelijk het Bureau van het Vlaams Parlement en de Quaestuur van de Senaat.

b) Werkafspraken tussen Vlaamse gemeenschapssenatoren

De vraag werd gesteld of de Vlaamse gemeenschapssenatoren onderling tot overleg kwamen en samen initiatieven namen.

Volgens zes gemeenschapssenatoren heeft Leo Delcroix dat meer dan eens geprobeerd. Hij wou dat de gemeenschapssenatoren de belangen verdedigden van Vlaanderen maar dat heeft nooit tot veel concrete resultaten geleid. Volgens enkele gemeenschapssenatoren was dit initiatief van Delcroix een goed initiatief dat jammer genoeg is mislukt. Ook de naam Olivier wordt in dit verband één keer vernoemd.

Chris Vandenbroeke verklaart zelf ook zulke pogingen te hebben ondernomen maar dit is telkens mislukt omdat sommige politieke partijen niet wilden vergaderen in aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het Vlaams Blok.

Leo Delcroix zelf bevestigt dat hij het initiatief heeft genomen om de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren samen te krijgen. Hij verklaart daarbij dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren alles samen drie keer hebben vergaderd. Hij is er van overtuigd dat er door deze vergaderingen mogelijkheden waren om een eensgezinde houding aan te nemen en om over de partijgrenzen heen, over de grens meerderheid/minderheid heen, een aantal dingen te doen. Hij verklaart dat dit uiteindelijk is gestuit op het Cordon Sanitaire. SP en Agalev wilden enkel nog meewerken als het Vlaams Blok niet langer mee vergaderde.

Deze verklaringen stemmen in elk geval overeen met de werkelijkheid want bij het zoeken naar gezamenlijke initiatieven van de Vlaamse gemeenschapssenatoren werden slechts drie zulke initiatieven in de Senaat gevonden. In het Vlaams Parlement werden dergelijke initiatieven niet teruggevonden. Ook de bewering dat de samenwerking spaak liep door de aanwezigheid van Joris Van Hauthem klopt, want twee van de drie voorstellen worden slechts getekend door zeven van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren. De drie gemeenschapssenatoren die niet meetekenen zijn: Vera Dua (Agalev), Lydia Maximus (SP) en Patrick Hostekint (SP). Bij een laatste voorstel ondertekend door vijf gemeenschapssenatoren, tekent Vera Dua wel mee maar dat is te verklaren vanuit het feit dat Joris Van Hauthem niet participeert in dit voorstel.³⁶⁰

³⁶⁰ In Bijlage IV vindt men de concrete initiatieven die de Vlaamse gemeenschapssenatoren gezamenlijk hebben ondernomen in de Senaat.

c) Overleg met gemeenschapssenatoren van andere taalgroep

De vraag werd gesteld of er contacten waren met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep om eventueel samen initiatieven te nemen.

Opnieuw beweren sommige gemeenschapssenatoren dat het vooral Delcroix was die dit idee hoog in het vaandel droeg. Opnieuw verklaart ook Chris Vandenbroeke dat hij daartoe initiatieven heeft ondernomen maar dat deze telkens zijn mislukt. Maar net zoals dat het geval was met de Vlaamse gemeenschapssenatoren onderling, is er nooit echt iets concreets uit de bus gekomen van het overleg van de voltallige groep gemeenschapssenatoren.

Delcroix meent dat het de bedoeling was om, nadat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren waren samengekomen, de andere elf gemeenschapssenatoren te contacteren om te zien of de verstandhouding tussen de gemeenschapssenatoren op die manier kon worden verbeterd. Delcroix heeft zelfs de Franstalige liberaal Michel Foret ertoe aangespoord de andere gemeenschapssenatoren samen te roepen en iets op touw te zetten zoals Leo Delcroix deed bij de Vlaamse gemeenschapssenatoren, maar volgens Delcroix is daar niets van gekomen.

Opnieuw worden deze verklaringen gestaafd door de praktijk. Na nader onderzoek bleek er slechts op één enkele keer sprake te zijn van samenwerking tussen de gemeenschapssenatoren afkomstig uit de drie Gemeenschappen. Vijf Vlaamse gemeenschapssenatoren participeren in dit initiatief: Patrick Hostekint, Chris Vandenbroeke, Jacques Devolder, Leo Goovaerts en Marc Olivier.³⁶¹

2.3. Senaatshervorming

2.3.1. Senaatshervorming

Aan de gemeenschapssenatoren werd gevraagd wat zij vinden van de nakende hervormingen van de Senaat zoals die door Verhofstadt zijn voorgesteld.

Eerst en vooral wordt door de meerderheid der gemeenschapssenatoren beklemtoond dat de Senaat veel van zijn macht heeft verloren na het Sint-Michielsakkoord. Als voorbeelden worden aangehaald: de regering is geen verantwoording meer verschuldigd tegenover de Senaat, de Senaat kan de regering niet meer interpelleren en men kan de regering niet meer ten val brengen. Diezelfde gemeenschapssenatoren vinden dat de Senaat stiefmoederlijk wordt behandeld en hebben heimwee naar de Senaat van voor het Sint-Michielsakkoord. Een

³⁶¹ In Bijlage V vindt men de concrete initiatieven die de gemeenschapssenatoren van de drie Gemeenschappen gezamenlijk hebben ondernomen in de Senaat.

kleine minderheid is voorstander van de verdere afbouw van de bevoegdheden van de Senaat. De Senaat moet daarbij niet langer bezig zijn met de actualiteit maar wel met reflectie rond bijvoorbeeld ethische problemen.

Drie gemeenschapssenatoren menen dat een paritaire Senaat geen optie is. Een gemeenschapssenator is voorstander van een paritaire Senaat. Een gemeenschapssenator vindt dat de rol van de Senaat als ontmoetingsplaats nog versterkt moet worden. Een laatste gemeenschapssenator beklemtoont dat er te weinig senatoren zijn, dat coöptatie moet blijven bestaan en dat die ene kieskring voor de verkiezing van de Senaat een nefaste invloed heeft op de werking van de Senaat.

2.3.2. Ambt van gemeenschapssenator

Tenslotte werd de vraag gesteld hoe zij de toekomst zien voor het ambt van gemeenschapssenator.

Er zijn een viertal voorstanders: Een gemeenschapssenator vindt het goed dat Verhofstadt de rol van gemeenschapssenatoren wil opwaarderen. Een andere gemeenschapssenator denkt dat in de nieuwe Senaat de taak van gemeenschapssenator echt tot zijn recht zal komen en vindt het verderzetten van een dergelijke gedachtegang zeker de moeite waard. Een volgende voorstander zegt dat het ambt van gemeenschapssenator mag blijven bestaan op voorwaarde dat de mensen die zich daarvoor kandidaat stellen, zich nog iets meer bezig houden met die rol van 'go between' tussen die verschillende niveaus. Een laatste voorstander vindt de filosofie achter het ambt van gemeenschapssenator goed maar beklemtoont dat het beter zou zijn mocht een gemeenschapssenator enkel zetelen in de Senaat en zich zou laten opvolgen in het Vlaams Parlement. Deze gemeenschapssenator verbindt daar wel een voorwaarde aan: het zou nog steeds mogelijk moeten zijn voor een gemeenschapssenator om informatie in te winnen in het Vlaams Parlement.

Er zijn een viertal tegenstanders: Een gemeenschapssenator vindt dat men eigenlijk geen gemeenschapssenatoren nodig heeft. Een andere gemeenschapssenator meent dat een taak van een gemeenschapssenator erin bestaat over partijen heen, over de taalgrens heen bepaalde zaken discreet voor te bereiden, af te toetsen. Maar jammer genoeg is dit mislukt. Voorts vinden twee gemeenschapssenatoren dat men de rol van gemeenschapssenator, zoals die nu bestaat, mag afschaffen.

2.4. Conclusies

Het is opvallend hoe de gemeenschapssenatoren de behandeling van communautaire zaken zien. Wanneer men immers geconfronteerd werd met zijn/haar controlerende werkzaamheden viel op dat, uitgezonderd de gemeenschapssenatoren van de communautaire partijen VU en het Vlaams Blok, het aanhalen van gedeeltelijke of volledig communautaire punten niet tot de taak van de gemeenschapssenatoren wordt gerekend. Eenzelfde conclusie kan getrokken worden m.b.t. de belangenconflicten. Vooral de gemeenschapssenatoren van de oppositie rekenen dit tot een taak van een gemeenschapssenator. De gemeenschapssenatoren van de meerderheid beklemtonen dat dit vooral intern wordt besproken opdat de regering niet in moeilijkheden zou komen.

Wat betreft de rolopvatting waren enkele verrassende bevindingen op te tekenen. In eerste instantie wordt vooral de onaantrekkelijkheid van het ambt in de verf gezet. Men krijgt immers maar één wedde en enkelen van hen hebben ontslag moeten nemen in 1995 om gemeenschapssenator te kunnen zijn. In tweede instantie maken alle gemeenschapssenatoren duidelijk dat ze aan het begin van de legislatuur al een keuze voor één van de twee assemblees hadden gemaakt. Daarbij valt op dat onze bevindingen volledig overeenstemmen met hun verklaarde keuze. Voorts is het zo dat de gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement of in de Senaat niet als een aparte of speciale groep werd aanzien alhoewel ze zich als gemeenschapssenatoren maar al te goed bewust waren van hun belangrijke sleutelrol, getuige de vele omschrijvingen van het ideaaltipe van gemeenschapssenator, die door alle gemeenschapssenatoren worden gegeven. Tenslotte zijn de Vlaamse gemeenschapssenatoren het eens over drie belangrijke pijnpunten eigen aan het mandaat van gemeenschapssenator. Er is in de eerste plaats geen of heel weinig afstemming tussen de verschillende assemblees. Ten tweede was het moeilijk om met de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren gezamenlijke initiatieven op touw te zetten. In laatste instantie bleek deze moeilijkheid ook te bestaan m.b.t. tot gezamenlijke initiatieven genomen door de gemeenschapssenatoren van de drie gemeenschappen.

De meeste gemeenschapssenatoren vinden het jammer dat de Senaat veel van zijn bevoegdheden is kwijtgeraakt na het Sint-Michielsakkoord en vinden dat de Senaat als Tweede Kamer stiefmoederlijk wordt behandeld. Over de toekomst van het ambt van gemeenschapssenator zijn de meningen daarentegen verdeeld. Sommigen zien in de nieuwe Senaat, zoals premier Verhofstadt die voorstelt, kansen voor het ambt, anderen vinden het in theorie een interessante functie maar in de praktijk ondoenbaar en zien de functie het liefst afgeschaft.

3. Besluit

In de vorige hoofdstukken werd uitvoerig aangetoond dat de meeste gemeenschapssenatoren, zowel wat betreft het zich mengen in het communautaire debat als de behandeling van belangenconflicten, zich eerder op de oppervlakte houden. De vraag die men zich toen kon stellen was of de Vlaamse gemeenschapssenatoren dit ook zo ervoeren of dat ze zich niet bewust waren van deze gemiste kansen. Na de interviews moet onomstotelijk worden besloten dat ze zich daar terdege van bewust zijn. De meerderheid van de gemeenschapssenatoren weet wat de functie van een gemeenschapssenator inhoudt, maar slechts weinig gemeenschapssenatoren vervullen die taak ook effectief. De meeste van hen zien zich immers in de eerste plaats als gewoon Vlaams Parlementslid of als gewoon Senator. De interviews bevestigen daarenboven ook wat in de voorgaande hoofdstukken al meermaals naar boven kwam: Joris Van Hauthem benadert het best het ideaaltipe van gemeenschapssenator. Leo Delcroix vindt er geen doekjes om: “Joris Van Hauthem is volgens mij de beste verpersoonlijking van wat een gemeenschapssenator zou moeten zijn. Dat is mijn opvatting. Hij was in het Vlaams Parlement erg actief en hij was in de Senaat erg actief. (...) Ik vond hem als gemeenschapssenator de beste.”

Het is verder niet verwonderlijk dat de meeste gemeenschapssenatoren hun mandaat als gemeenschapssenator als een mislukking zien, als een mandaat die in theorie heel vindingrijk maar in de praktijk onuitvoerbaar is. Redenen voor de mislukking die worden aangegeven zijn: het tijdsgebrek waaraan gemeenschapssenatoren lijden om in verschillende assemblees te zijn op hetzelfde moment, het feit dat sommige gemeenschapssenatoren louter vanuit partijstrategische redenen zijn aangesteld, de slechte afstemming van de werkzaamheden van verschillende assemblees, het feit dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren onderling weinig of nooit bijeenkwamen om gemeenschappelijke initiatieven te nemen, het feit dat de 21 gemeenschapssenatoren onderling niet bijeenkwamen om te overleggen. De meerderheid van de gemeenschapssenatoren heeft het ook over de onaantrekkelijkheid van het mandaat van gemeenschapssenator voor parlementairen: het feit dat een gemeenschapssenator slechts één keer betaald wordt en het feit dat een gemeenschapssenator in '95 geen plaatselijk mandaat mocht hebben, gelden hier als de twee belangrijkste redenen.

De meeste Vlaamse gemeenschapssenatoren concluderen dat er nog heel wat te sleutelen valt aan het ambt van gemeenschapssenator mocht dit in de toekomst nog een plaats krijgen in de Senaat.

ALGEMEEN BESLUIT

Uit het inleidend hoofdstuk bleek duidelijk dat elke federale staat een eigen federalisme heeft ontwikkeld. Met de Belgische casus is dit niet anders. Toch zijn er drie kenmerken die elke federale staat in mindere of meerdere mate bezit: de autonomie van de deelgebieden, participatie en coöperatie. De 21 gemeenschapssenatoren zijn het best in te passen in het tweede kenmerk. Zij zijn immers de enige parlementairen die op een onrechtstreekse manier de deelgebieden kunnen vertegenwoordigen op het federale niveau.

Alhoewel de Senaat sinds 1995 in een nieuw kleedje is gestoken door het Sint-Michielsakkoord, gaan er toch weer stemmen op om het tweekamerstelsel in het algemeen en de Senaat in het bijzonder aan een nieuwe hervorming te onderwerpen. Premier Verhofstadt verklaarde daarvoor de nodige grondwetsartikelen tot herziening. Hij zou de nieuwe Senaat paritair willen samenstellen met nog enkel vertegenwoordigers van de deelstaten, wat eigenlijk wil zeggen dat er nog enkel gemeenschapssenatoren zouden zetelen in de Senaat.

De hervormingsijver van Verhofstadt komt niet zomaar uit de lucht gevallen want twee jaar eerder, in 1999, bezonnen de senatoren zich over hun instelling in de Commissie voor de Institutionele Aangelegenheden. In hun verslag gingen stemmen op om het aantal gemeenschapssenatoren te verhogen. De voordelen van zo'n verhoging waren niet gering volgens de commissie: het paritaire karakter van de Senaat zou sterker tot uiting komen, het zou het belang van de Senaat als ontmoetingsplaats verder beklemtonen en de gemeenschapssenatoren zouden een herziening van de Grondwet of een wijziging van de

bijzondere wetten die afbreuk doen aan de verworven autonomie van de deelstaten kunnen verhinderen. Voorts schonk het verslag ook aandacht aan de moeilijke positie waar de gemeenschapssenatoren zich in bevinden daar ze meer dan één assemblee bevolken. De enige oplossing die uit de bus kwam was de vaststelling dat de parlementaire werkzaamheden van de zeven assemblees beter op elkaar moesten worden afgestemd, iets wat in het verleden niet is gelukt.

Ook Senaatsvoorzitter De Decker mengde zich in het debat en organiseerde een maand na de Federale Beleidsverklaring van Verhofstadt een denktank met achttien grondwetsspecialisten over de toekomst van de Senaat. Ook daar werd veel aandacht besteed aan de gemeenschapssenatoren. Wat betreft de samenstelling waren er twee professoren die vonden dat de huidige vertegenwoordiging van de deelstaten in de Senaat ruim onvoldoende is. Zij verklaarden dat de vertegenwoordiging van de gemeenschappen door slechts 21 gemeenschapssenatoren een hypotheek is op de goede werking van de instelling. Een tweede pijnpunt dat men aanhaalde betrof de manier van aanwijzing. Volgens verschillende professoren zou het beter zijn dat de gemeenschapssenatoren door en uit de deelstaatparlementen zouden worden verkozen. Tenslotte duidde een professor het probleem van de duur van het mandaat aan. Hij wees erop dat er parlementsverkiezingen zijn in 2003 terwijl er pas in 2004 gewest- en gemeenschapsverkiezingen zijn.

Het inleidend hoofdstuk werd afgesloten met een theoretisch stuk over het concept 'rol'. Twee modellen waren daarbij van groot belang: het verscheidenheidsmodel dat het parlementslid als de vertegenwoordiger van een bepaalde territoriale, sociale of politieke groepering ziet, en het eenheidsmodel dat het parlementslid als de vertegenwoordiger van het gehele volk ziet. De gemeenschapssenatoren worden immers geacht het eenheidsmodel te volgen in de Senaat terwijl ze tegelijkertijd het verscheidenheidsmodel volgen in het Vlaams Parlement. De mogelijkheid bestaat dat dit tot rolconflicten kan leiden.

Het tweede hoofdstuk moest vooral worden gezien als een aanloop naar de eigenlijke onderzoekshoofdstukken III, IV, V en VI. In de onderzoeksafbakening werden de onderzoekspopulatie, i.e. de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren, de onderzoeksperiode, i.e. de legislatuur 1995-1999 en het onderzoeksobject, i.e. de controlerende vragen en de belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement, voorgesteld. Daarbij werd de nodige theoretische achtergrond verschaft. In tweede instantie werd ook plaats gemaakt voor een methodologisch gedeelte omdat in hoofdstuk III en IV immers gebruik gemaakt werd van een 'communautaire categorisatie'. Die categorisatie liet toe de controlerende vragen te testen

op communautaire lading en meer bepaald op gedeeltelijk communautaire en volledig communautaire lading. Onder gedeeltelijk communautair werd, kort samengevat, verstaan: de vraag naar overleg en samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaten of tussen de deelstaten onderling. De volledig communautaire vragen werden verder opgedeeld in drie categorieën. Een eerste categorie handelde over het federaliseringsproces: verdere regionalisering van de bevoegdheden, meer financiële autonomie voor de deelstaat en een billijke verdeling van de middelen. Een tweede categorie betrof de vragen m.b.t. de bevoegdheidsverdeling en –overschrijding. In een derde categorie tenslotte, stond de taalproblematiek centraal. In deze categorie wezen de gemeenschapssenatoren op de taalverhoudingen in overheidsdiensten en de niet-naleving van de taalwetten. Op die manier kon op een overzichtelijke manier worden nagegaan in welke materies de Vlaamse gemeenschapssenatoren actief waren. In laatste instantie werden een achttal hypotheses geponeerd die doorheen het onderzoek aanvaard of verworpen zouden worden.

In hoofdstuk III en IV werd nagegaan hoe de Vlaamse gemeenschapssenatoren zich opstelden in de Senaat en in het Vlaams Parlement m.b.t. de controlerende werkzaamheden. Eerst werd onderzocht of de gemeenschapssenatoren, als groep, inzake controlerende werkzaamheden actiever, net zo actief of minder actief waren dan de rest van de Senaat, respectievelijk het Vlaams Parlement. Als hypothese werd daarbij geponeerd dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren door hun dubbelmandaat minder actief zouden zijn dan de rest van de leden van de Senaat en het Vlaams Parlement. In de Senaat kon deze hypothese worden verworpen. Men kon immers vaststellen dat de gemeenschapssenatoren als groep heel bedrijvig waren in het stellen van mondelinge vragen, rond het gemiddelde scoorden wat betreft de schriftelijke vragen en onder het gemiddelde scoorden wat betreft de vragen om uitleg. In het Vlaams Parlement kon een zelfde besluit worden genomen: de gemeenschapssenatoren als groep scoorden hoger dan het gemiddelde inzake interpellaties en net onder het gemiddelde inzake schriftelijke en actuele vragen. Maar bij het verwerpen van deze twee hypotheses dient men toch met enige voorzichtigheid om te springen want zowel in de Senaat als in het Vlaams Parlement werd vastgesteld dat er heel grote individuele verschillen waren qua controlerende activiteit tussen de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren. Zo waren er gemeenschapssenatoren die zich daar heel weinig actief in toonden, terwijl anderen net heel actief waren. Het viel daarbij op dat er gemeenschapssenatoren waren die heel actief waren in de ene assemblee en dan heel weinig actief waren in de andere.

In tweede instantie werd onderzocht welk aandeel van hun controlerende vragen communautair geladen was. Opnieuw werd in beide assemblees een gelijkaardige tendens waargenomen: slechts een klein deel van hun controlerende werkzaamheden kon doorgaan als communautair geladen. In de Senaat ging dit over 13.6% van alle gestelde controlerende vragen, in het Vlaams Parlement over 18%. Aangezien de hypothese luidde: “Een groot deel van de onderzochte controlerende vragen van de gemeenschapssenatoren zal communautair geladen zijn.”, moest deze zowel in de Senaat als in het Vlaams Parlement worden verworpen. Dezelfde opmerking van daarnet moet hier worden herhaald: men moet voorzichtig deze verwerping benaderen want opnieuw waren er grote individuele verschillen tussen de Vlaamse gemeenschapssenatoren merkbaar. Zo zorgden Chris Vandenbroeke, Joris Van Hauthem en Marc Olivier er bijna eigenhandig voor dat de gemeenschapssenatoren een dergelijk percentage behaalden.

De communautaire vragen werden in derde instantie ingedeeld in gedeeltelijk communautaire en volledig communautaire vragen en tegen de verwachting in stelden de gemeenschapssenatoren vooral volledig communautaire vragen, zowel in de Senaat (59.3%) als in het Vlaams Parlement (54.2%). Tegen de verwachting in omdat de hypothese luidde: “Van alle gestelde communautaire vragen van de Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen de meeste daarvan gedeeltelijk communautair zijn.”, en deze hypothese dus verworpen kon worden. Opvallend daarbij was dat een relatieve meerderheid van de volledig communautaire vragen in de Senaat handelde over het federaliseringsproces, en in het Vlaams Parlement over de taalproblematiek. Wanneer deze cijfers werden opgesplitst per individuele gemeenschapssenator, bleken er drie groepen van gemeenschapssenatoren te zijn. Een eerste groep hield zich niet bezig met het stellen van communautaire vragen: Lydia Maximus, Leo Delcroix en Johan Weyts. Een tweede groep hield zich vooral bezig met de gedeeltelijk communautaire vragen: Vera Dua, Patrick Hostekint, Jacques Devolder, Leo Goovaerts en Marc Olivier. Tenslotte stelde een laatste groep vooral volledig communautaire vragen: Chris Vandenbroeke en Joris Van Hauthem.

In hoofdstuk V zette de tendens van grote individuele verschillen tussen de Vlaamse gemeenschapssenatoren zich duidelijk verder. In dat hoofdstuk werd immers nagegaan hoe, wanneer en hoeveel de Vlaamse gemeenschapssenatoren tussenkwamen wat betreft de behandeling van een belangenconflict. In het Vlaams Parlement werd dit nagegaan aan de hand van de moties m.b.t. een belangenconflict. Daar werd vastgesteld dat de gemeenschapssenatoren één derde van alle moties m.b.t. een belangenconflict (8/24) hadden

ingediend. Daardoor kon de hypothese die werd geponeerd zeker aanvaard worden: de Vlaamse gemeenschapssenatoren zullen een belangrijk aandeel hebben in het totaal aantal ingediende moties m.b.t. een belangenconflict. Maar wanneer men de cijfers uitsplitste per gemeenschapssenator, dan kon men zien dat slechts drie gemeenschapssenatoren van de oppositie verantwoordelijk waren voor die hoge activiteit: Vera Dua, Chris Vandenbroeke en Joris Van Hauthem met respectievelijk één motie, één motie en zes moties m.b.t. een belangenconflict achter hun naam. Neemt men m.a.w. de spreiding van de moties als criterium, dan moet de hypothese worden verworpen.

In de Senaat werden de vijf behandelde belangenconflicten onder de loep genomen en daarin waren slechts twee gemeenschapssenatoren actief: Joris Van Hauthem en Chris Vandenbroeke. Chris Vandenbroeke diende drie amendementen in bij de behandeling van het belangenconflict betreffende het taalgebruik op identiteitskaarten, maar deze bleven zonder gevolg. Joris Van Hauthem daarentegen was actief bij elk van de besproken belangenconflicten. Tijdens de bespreking van het gemotiveerd advies in de plenaire vergadering kwam hij telkens tussen en daarbovenop diende hij een handvol amendementen en een wetsvoorstel in. Daarentegen was van de rest van de Vlaamse gemeenschapssenatoren niemand te bespeuren. Daardoor kon de hypothese: “Verwacht mag worden dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren een primordiale rol zullen spelen in het aanbrengen van zulke belangenconflicten en een belangrijke rol zullen spelen in de behandeling ervan.” verworpen worden. Nochtans waren de meeste gemeenschapssenatoren steeds aanwezig bij de belangrijke stemming over het gemotiveerd advies m.b.t. het belangenconflict. Vier gemeenschapssenatoren waren steeds aanwezig bij de stemming: Patrick Hostekint, Joris Van Hauthem, Leo Delcroix en Marc Olivier. Drie gemeenschapssenatoren stemden drie keer mee: Lydia Maximus, Jacques Devolder en Johan Weyts. Twee gemeenschapssenatoren stemden slechts twee maal mee: Vera Dua en Leo Goovaerts. Chris Vandenbroeke sloot de rangen met slechts één stemming. Opvallend was het feit dat de Vlaamse gemeenschapssenatoren het in de meeste gevallen eens waren met het gemotiveerd advies en dus ja stemden. Toch waren er vier nee-stemmen op te tekenen waar Joris Van Hauthem en Chris Vandenbroeke verantwoordelijk voor waren. Voorts was er ook vier keer sprake van een onthouding.

De interviews met de gemeenschapssenatoren bevestigden de daarnet opgesomde onderzoeksresultaten. In eerste instantie werden de gemeenschapssenatoren geconfronteerd met hun activiteit als groep inzake controlerende werkzaamheden, zowel in het Vlaams

Parlement als in de Senaat. Zoals daarnet al vermeld scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het Senaatsgemiddelde inzake mondelinge vragen. Erg opvallend daarbij was het feit dat de helft van de gemeenschapssenatoren dit verklaarde door toeval terwijl een even groot aantal er bij vermeldde dat het stellen van mondelinge vragen de techniek bij uitstek is om kort op de bal te spelen, iets wat gezien de drukke agenda van de gemeenschapssenatoren een goed controlemiddel is. De hoge activiteit inzake interpellaties in het Vlaams Parlement kon niet worden verklaard. De meeste gemeenschapssenatoren hadden het opnieuw over toeval.

Voorts werden de Vlaamse gemeenschapssenatoren geconfronteerd met hun persoonlijke werkzaamheden en het aandeel daarin van communautaire vragen. Wat betreft hun hoge dan wel lage activiteit, werd hun dubbelmandaat ingeroepen als verklaring. Men stelde dat men vooral in één assemblee actief was en dat men dus een keuze had gemaakt. Wat betreft het aandeel communautaire vragen in hun totaal aantal vragen kon men twee groepen onderscheiden. De ene groep, bestaande uit de leden van de communautaire partijen VU (Chris Vandenbroeke) en het Vlaams Blok (Joris Van Hauthem), verklaarde hun hoge communautaire activiteit vanuit hun interessesfeer en vanuit hun partij. De andere en grotere groep verklaarde hun lagere activiteit vanuit diverse redenen: de partij was daar niet mee bezig, de mensen lagen daar niet langer van wakker, weinig zaken zouden zowel in het Vlaams Parlement als in de Senaat te bespreken zijn, de Senaat was pas vernieuwd en daarom was het vooral een zoeken en tenslotte wees iemand erop dat, wanneer men lid is van de meerderheid, men het de regering niet moeilijk mag maken.

Bij de vragen m.b.t. de belangenconflicten waren er eveneens twee groepen zichtbaar. De gemeenschapssenatoren werden geconfronteerd met het feit dat één derde van alle moties m.b.t. een belangenconflict afkomstig was van drie gemeenschapssenatoren. Deze drie senatoren verklaarden dit vanuit hun ambt van gemeenschapssenator en niet vanuit hun lidmaatschap van de oppositie. De zeven gemeenschapssenatoren die niet zo'n motie indienden, verklaarden dit vanuit het feit dat de drie indieners lid waren van de oppositie en vanuit het feit dat twee van hen lid waren van een communautaire partij. De gemeenschapssenatoren werden in tweede instantie geconfronteerd met hun stemmingen over het gemotiveerd advies in de Senaat. De stemmingen werden in vijf van de tien gevallen verklaard vanuit de partijmacht. Men stemde immers zoals de partij dat wou. Dit wil daarom niet zeggen dat de gemeenschapssenatoren geen kritiek hadden op de procedure.

Wat betreft de rolopvatting waren er enkele verrassende bevindingen op te tekenen. In eerste instantie werd vooral de onaantrekkelijkheid van het ambt in de verf gezet. Men kreeg

immers maar één wedde en enkelen van hen hadden ontslag moeten nemen als gemeenteraadslid om gemeenschapssenator te kunnen zijn. Slechts enkelen stelden dat het ambt van gemeenschapssenator hun interesse wegdroeg. In tweede instantie maakten alle gemeenschapssensoren duidelijk dat ze aan het begin van de legislatuur al een keuze voor één van de twee assemblees hadden gemaakt. Daarbij viel op dat onze bevindingen volledig overeenstemden met hun verklaarde keuze. Ze waren zich m.a.w. heel bewust van hun keuze. Voorts was het zo dat de gemeenschapssensoren in het Vlaams Parlement of in de Senaat niet het gevoel hadden als een aparte of speciale groep te worden aanzien. Dit stond in schril contrast met het feit dat ze zich maar al te goed bewust waren van hun belangrijke sleutelrol, getuige de vele omschrijvingen van het ideaaltype van gemeenschapssenator, die door alle gemeenschapssensoren werden gegeven. Tenslotte waren de tien Vlaamse gemeenschapssensoren het eens over drie belangrijke pijnpunten eigen aan het mandaat van gemeenschapssenator. Er was in de eerste plaats geen of heel weinig afstemming tussen de verschillende assemblees. Ten tweede was het moeilijk om met de tien Vlaamse gemeenschapssensoren gezamenlijke initiatieven op touw te zetten. De verklaring daarvoor werd gevonden in het Cordon Sanitaire. De gemeenschapssensoren van Agalev en de toenmalige SP wensten immers niet te vergaderen in het bijzijn van een vertegenwoordiger van het Vlaams Blok. Tenslotte werd vastgesteld dat ook gezamenlijke initiatieven genomen door de gemeenschapssensoren van de drie gemeenschappen eerder uitzonderlijk waren.

In laatste instantie gaven de gemeenschapssensoren hun mening over de senaats Hervorming en de rol van de gemeenschapssenator in de toekomstige Senaat. De meeste gemeenschapssensoren vonden het jammer dat de Senaat veel van zijn bevoegdheden was kwijtgeraakt na het Sint-Michielsakkoord en meenden dat de Senaat als Tweede Kamer stiefmoederlijk wordt behandeld. Ook bij de toekomstige pariteit waren er heel wat gemeenschapssensoren die zich vragen stelden. Over de toekomst van het ambt van gemeenschapssenator waren de meningen daarentegen verdeeld. Sommigen zagen in de nieuwe Senaat, zoals premier Verhofstadt die heeft voorgesteld, kansen voor het ambt van gemeenschapssenator, anderen vonden het in theorie een interessante functie maar in de praktijk ondoenbaar en zagen de functie het liefst afgeschaft.

Tot slot van deze eindverhandeling kan men vaststellen dat er niet zoiets bestaat als 'een gemeenschapssenator'. Is het in theorie een schitterend concept, des te meer ontgoochelend is het in de praktijk. In hoofdstuk II van deze eindverhandeling werden immers acht hypothesen geformuleerd en deze werden allemaal verworpen. De meeste Vlaamse

gemeenschapssenatoren waren immers niet actief op domeinen waar men dat zou verwachten. Positief uitgedrukt kon men stellen dat de gemeenschapssenatoren als groep, wat betreft hun controlerende activiteit, in het Vlaams Parlement en in de Senaat rond het gemiddelde scoorden, desondanks hun dubbelmandaat. Negatief uitgedrukt kon men stellen dat de gemeenschapssenatoren weinig communautaire vragen stelden en dat een minderheid van die vragen gedeeltelijk communautaire vragen, dit zijn vragen naar overleg en samenwerking, vertegenwoordigde. Negatief was verder dat slechts weinig gemeenschapssenatoren zich actief mengden in het debat m.b.t. belangenconflicten. De brugfunctie tussen het Vlaams Parlement en de Senaat die ze horen te vervullen, was m.a.w. slechts sporadisch zichtbaar. Van een rolconflict hadden ze geen last want bij het begin van hun mandaat maakten de meeste gemeenschapssenatoren een duidelijke keuze voor de Senaat of het Vlaams Parlement. Jammer genoeg is het net die keuze die het ambt en hun rol devalueren. Hoe kan men 'een gemeenschapssenator' zijn wanneer men beduidend meer werk levert in het ene assemblee en de andere assemblee links laat liggen? Een gemeenschapssenator moet daarbij als uitzondering worden gezien: Joris Van Hauthem. Hij benadert het best hetgeen een gemeenschapssenator zou moeten zijn. Hij is communautair actief, zowel in het Vlaams Parlement als in de Senaat, en dit zowel wat betreft de controlerende functie als de inbreng in de behandeling van belangenconflicten.³⁶² Deze vaststelling is misschien de grootste paradox van deze eindverhandeling: een gemeenschapssenator van een partij die streeft naar onafhankelijkheid van Vlaanderen stelde zich het meest op als gemeenschapssenator.

Slaagden de gemeenschapssenatoren er als individuen niet in hun rol waar te maken, dan is dat evident dat dit ook als groep niet lukte. Ze slaagden er niet in, om over partijgrenzen heen, constructief samen te werken en zich als vertegenwoordigers van de deelstaat in de Senaat en als vertegenwoordigers van de Senaat in het Vlaams Parlement te profileren. Nochtans lagen de kansen er voor het grijpen, waren er voldoende pogingen om gezamenlijk concrete zaken te realiseren (onder impuls van Leo Delcroix) maar deze mislukten allen.

Premier Verhofstadt, die de Senaat nog enkel wil bevolken met gemeenschapssenatoren, is dus een gewaarschuwd man. Theorie en praktijk liggen in het Belgisch institutionele model immers niet zelden ver uiteen en de Vlaamse gemeenschapssenatoren vormen daar absoluut geen uitzondering op.

³⁶² Het enige wat men tegen hem kan inbrengen is het feit dat hij vooral volledig communautaire vragen stelde en niet zozeer vragen naar samenwerking en overleg.

REFERENTIES

X, “Partijen vinden geen gemeenschapssenatoren” in *De Financieel Economische Tijd*, 06.06.1995, 3.

X, “Samensmelting Kamer-Senaat: De Decker: democratische achteruitgang” in *De Standaard*, 27.08.2001, s.l.

X, “Grondwetsspecialisten pleiten voor tweekamerstelsel” in *De Financieel Economische Tijd*, 13.11.2001, 3.

ALEN, A., *Compendium van het Belgisch staatsrecht Deel 1*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 343 p.

ALEN, A., *Compendium van het Belgisch staatsrecht Deel 2*, Antwerpen, Kluwer, 2000, 110 p.

ALEN, A., *Poging tot een juridische begripsomschrijving van Unitarisme, Centralisatie, Deconcentratie, Decentralisatie, Regionalisatie, Federalisme, Confederalisme*, Kortrijk-Heule, UGA, 1975, 110 p.

ALEN, A., *Handboek van het Belgisch Staatsrecht*, Deurne, Kluwer Rechtswetenschappen België, 1995, 889 p.

ALEN, A. en SUETENS, L.-P., *Het federale België na de vierde staatshervorming*, Brugge, Die Keure, 1993, 272 p.

ALEN, A. en SUETENS, L.-P., *Zeven knelpunten na zeven jaar staatshervorming*, Brussel, E. Story-Scientia, 1988, 383 p.

ALEN, A., BOES, M., DELPEREE, F., e.a., *Welke hervormingen voor de Senaat? Suggesties van achttien grondwetsspecialisten*, Brussel, Senaat, 2001, 59 p.

ALEN, A., BEAUFAYS, J., e.a., *Federalisme: staatkundig, politiek en economisch*, Antwerpen, MAKLU, 1994, 193 p.

CASTERMANS, G., *De houding van de frontiers in het parlement tijdens de periode 1919-1925*, Leuven, KULeuven, 1979 (Diss. Lic.), 110 p.

CLEMENT, J., D'HONDT, H., VAN CROMBRUGGE, J., e.a., *Het Sint-Michielsakkoord en zijn achtergronden*, Antwerpen, MAKLU, 1993, 166 p.

DAALDER, H., GEERTSEMA, W.J., MILLENAAR, K., VIS, J.J., *Parlement en politieke besluitvorming in Nederland*, Alphen aan de Rijn, Samson uitgeverij, 1975, 120 p.

DAHRENDORF, R., *Homo Sociologicus. De categorie van de sociale rol*, Hilversum/Antwerpen, Brand, 1965, 152 p.

DEBUYST, F., *La fonction parlementaire en Belgique: mécanismes d'accès et images*, Leuven, UC Louvain, 1967, 447 p.

DE CORTE, R., *VRG-kandidaturencodex '98-'99*, Antwerpen, Kluwer, 1998, 1635 p.

DE HASELEER, H., "Rol en functie van de nieuwe Belgische Senaat" in *Samenleving en politiek*, 7, (2000), 1, pp. 12-18.

DESCHOUWER, K., “De nieuwe Belgische senaat” in *Samenleving en politiek*, 3, (1996), 4, pp. 42-46.

DEWACHTER, W., THOMAS, I., DEPAUW, S., *Afscheid van het laatste dubbelparlement*, Leuven, Acco, 1996, 256 p.

DEWACHTER, W., *De mythe van de parlementaire democratie*, Leuven, Acco, 2001, 475 p.

DEWACHTER, W., *Politieke Sociologie*, Leuven, Acco, 2001, Boekdeel 2: 239 p.

DEWEERDT, M., “De parlementaire werkzaamheden van de Belgische parlementsleden tijdens de zitting 1977-1978” in *Res Publica*, 20, (1978), 4, pp. 647-683.

DOBBELAERE, B., “Senaatshervorming van 1993 was niet gelukkig” in *De Standaard*, 28.08.2001, 4.

ELAZAR, D.J., *Federal systems of the world*, Essex, Longman group Limited, 1994, 364 p.

FALTER, R., “Premier wil Kamer en Senaat tegen 2007 laten samensmelten” in *De Standaard*, 28.08.2001, 4.

FLINTERMAN, C., HERINGA, A.W. en WADDINGTON, L., *The Evolving Role of Parliaments in Europe*, Antwerpen, MAKLU, 1994, 111 p.

GOOSSENS, G., *De parlementaire activiteiten van de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers: Onderzoek betreffende de zitting 1974-1975*, Leuven, KULeuven, 1976 (Diss. Lic.), 120 p.

GREENSTEIN, F.I. en POLSKY, N.W., *Handbook of political science, vol. 5*, Mass., Addison-Wesley Publ. Comp., 1975, 459 p.

GROEP COUDENBERG, *De rol van de parlementair in België*, Brussel, I.A.O., 1986, 45 p.

HOCEPIED, C., “De activiteitsgraad van de Belgische senatoren tijdens de zitting 1982-1983” in *Res Publica*, 26, (1984), 5, pp. 643-661.

HOOGERWERF, A., *De Geachte Afgevaardigde: Over de vertegenwoordigende rol van het parlementslid*, Boom, 1968, 38 p.

HUYSENTRUYT, S., “De gezakten” in *De Financieel Economische Tijd*, 14.07.1999, 2.

JACQUEMIN, N. en VAN DEN WIJNGAERT, M., *O Dierbaar België: ontstaan en structuur van de federale staat*, Antwerpen-Baarn, Hadewijch, 1996, 222 p.

KEMPENEERS, J., *Het schriftelijk vragenstellen door de parlementsleden in de Kamer van Volksvertegenwoordiging tijdens de zitting 1975-1976*, Leuven, KULeuven, 1977 (Diss. Lic.), 114 p.

KING, P., *Federalism and Federation*, Londen, Croom Helm, 1982, 159 p.

LAERMANS, R., *Communicatie zonder mensen*, Amsterdam, Boom, 1999, 276 p.

LAUREYS, V., VAN DEN WIJNGAERT, M., e.a., *De geschiedenis van de Belgische senaat: 1831-1995*, Tielt, Lannoo, 1999, 470 p.

LEUS, K. en VENY, L., *Het federale België in de praktijk: De werking van de wetgevende vergaderingen na de verkiezingen van 21 mei 1995*, Brugge, Die Keure, 1996, 248 p.

MASTIAS, J. en GRANGE, J., *Les secondes chambres en Europe occidentale*, Parijs, Economica, 1987, 496 p.

MERGAERTS, S., GOOSSENS, M., e.a., *Legislatuurverslag Vlaams Parlement 1995-1999*, Nazareth, Bestuursdrukkerij Schoubroeck, 1999, 169 p.

OTTE, A., “Senaat haalt overlevingsinstinct boven” in *De Standaard*, 11.10.2001, 3.

OTTE, A., VANPETEGHEM, B. en BRINCKMAN, B., “Moet de Senaat verdwijnen” in *De Standaard*, 13.10.2001, 40.

PATTERSON, S.C. en MUGHAN, A., *Senates: Bicameralism in the contemporary world*, Ohio, Ohio State University Press, 1999, 360 p.

PEETERS, P., *Problemen van bevoegdheidsverdeling en bevoegdheidsuitlegging na de tweede Belgische Staatshervorming*, Antwerpen, UIA, 1998 (Diss. Doc.), 2 v..

RUSSEL, M., *Reforming the House of Lords*, Oxford, Oxford University Press, 2000, 368 p.

SEARING, D.D., *Westminster's World: Understanding political roles*, Cambridge, Londen, 1994, 498 p.

SPEELMAN, M., *De Vlaamse groene partij AGALEV: Voorstelling en situering a.d.h.v. een analyse van haar parlementaire actie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers tijdens de periode november 1981-oktober 1983*, Leuven, KULeuven, 1986 (Diss. Lic.), 272 p.

STEPAN, A., *Arguing comparative politics*, Oxford, Oxford University Press, 2001, 369 p.

STORME, M. en DELEECK, H., *Belgium: Quo vadis?*, Brussel, Paleis der Academiën, 1999, 294 p.

SWAELEN, F., “Het parlement op het einde van de twintigste eeuw. Mogelijkheden en begrenzingen.” in *Res Publica*, 42, (2000), 1, pp. 65-88.

THOMASSEN, J., VAN SCHENDELEN, M.P.C.M. en ZIELONKA-GOEI, M.L., *De geachte afgevaardigde: Hoe kamerleden denken over het Nederlandse parlement*, Muiderberg, Coutinho, 1992, 287 p.

VAN CRAEN, M., “Reflectiecommissie vervangt senaat in Noors model” in *De Standaard*, 28.08.2001, 4.

VAN DER HULST, M., *Het federale Parlement*, Kortrijk-Heule, UGA, 1994, 257 p.

VAN DER HULST, M. en VENY, L., e.a., *Parlementair Recht: Commentaar en Teksten*, Gent, Mys en Breesch, 1998, losbladig met aanvullingen.

VANHEUSDEN, H., *Het federale stelsel van de USA als model voor een Europese Unie*, Leuven, KULeuven, 1991 (Diss. Lic.), 102 p.

VANPETEGHEM, B., “Grondwetsspecialisten sturen Verhofstadt wandelen” in *De Standaard*, 13.11.2001, 4.

VANPETEGHEM, B., “Paars-groen wil 18-jarigen in parlement” in *De Standaard*, 21.03.2003, 11.

VERBRUGGEN, H., *De activiteiten van het Vlaams Blok in het Belgisch Parlement gedurende de periode 1978-1991*, Leuven, KULeuven, 1997 (Diss. Lic.), 142 p.

VERHOEVEN, H., *Het absenteïsme bij de kamerleden, senatoren en leden van de Vlaamse Raad tijdens het jaar 1996*, Leuven, KULeuven, 1997 (Diss. Lic.), 130 p.

VERHOFSTADT, G., *Federale beleidsverklaring*, 9.10.2001, <http://www.fgov.be>.

VILEYN, A., *Aanzetten voor een federale staatsvorm voor Europa*, Leuven, KULeuven, 1998 (Diss. Lic.), 130 p.

WATTS, R.L., *Comparing Federal Systems in the 1990s*, Ontario, Queen’s University Kingston, 1996, 138 p.

WAUWE, L., *Federalisme, utopie of mogelijkheid*, Antwerpen, Standaard Wetenschappelijke Uitgeverij, 1970, 224 p.

WECKX, P., *De visie van Vlaamse Kamerleden over het nationaal parlement en hun parlementaire taak (1977-1978)*, Leuven, KULeuven, 1989 (Diss. Lic.), 163 p.

WHEARE, K.C., *Federal Government*, Londen, Oxford University Press, 1951, 278 p.

WILLEMS, M., “Bibliografie van de studie van het Belgisch Parlement” in *Res Publica*, 22, (1980), 1-2, pp. 289-301.

BIJLAGE I: Wetgevende werkzaamheden per Vlaams gemeenschaps-senator in de Senaat en in het Vlaams Parlement

1. Senaat

Senaat	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Resol.	8	5	13	3	5	4	2	3	4	3
Wetsv.	18	29	4	6	39	1	9	18	18	9
Totaal	26	34	17	9	44	5	11	21	22	12

Tabel BI.1: Aantal voorstellen van resolutie en wetsvoorstellen ingediend in de Senaat tijdens de legislatuur 1995-1999 per Vlaams gemeenschapssenator.

2. Vlaams Parlement

Vl. Parl	Dua	Max	Host	Van H	Vdb	Dev	Goov	Delcr	Oliv	Weyts
Resol.	5	0	0	9	15	0	0	0	2	0
Decreet	4	0	0	3	5	1	1	2	19	0
Totaal	9	0	0	12	20	1	1	2	21	0

Tabel BI.2: Aantal voorstellen van resolutie en voorstellen van decreet ingediend in het Vlaams Parlement tijdens de legislatuur 1995-1999 per Vlaams gemeenschapssenator.

BIJLAGE II: Vragenlijst

1. Controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement/Senaat en de activiteiten inzake belangenconflicten

1.1. Senaat

1.1.1. Aantrekkelijkheid mondelinge vragen in de Senaat

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

1.1.2. Controlerende activiteit gemeenschapssenatoren in de Senaat

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking x mondelinge, x schriftelijke vragen en x vragen om uitleg. In vergelijking met de andere Vlaamse gemeenschapssenatoren is dat eerder aan de lage / gemiddelde / hoge kant. Is daar een verklaring voor?

1.1.3. Mate van communautaire geladenheid in de Senaat per Vlaams gemeenschapssenator

Vraag: Uw vragen werden via een 'communautaire categorisatie' getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat Vlaanderen. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden

gezien: de vraag naar de verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een minderheid / meerderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dit? (Bijvraag (indien merendeel): En m.b.t. uw communautaire vragen bleek u vooral een steller van gedeeltelijk / volledig communautaire vragen. Hoe verklaart u dit?)

1.2. Vlaams Parlement

1.2.1. Aantrekkelijkheid interpellaties in het Vlaams Parlement

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties door de Vlaamse gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement verklaren?

1.2.2. Controlerende activiteit gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking x schriftelijke, x actuele vragen, x vragen om uitleg, x mondelinge vragen en u hield x interpellaties. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren is dat eerder aan de lage / gemiddelde / hoge kant. Is daar een verklaring voor?

1.2.3. Mate van communautaire geladenheid in het Vlaams Parlement per Vlaams gemeenschapssenator

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat een minderheid / meerderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dit? (Bijvraag (indien merendeel): En m.b.t. uw communautaire vragen bleek u vooral een steller van gedeeltelijk / volledig communautaire vragen. Hoe verklaart u dit?)

1.3. Belangenconflicten

1.3.1. Moties m.b.t. een belangenconflict

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

Vraag (Dua, Vandenbroeke, Van Hauthem): Uit mijn onderzoek bleek dat u x moties m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende. Slechts twee collega's deden dit ook. Deze acht moties m.b.t. een belangenconflict vertegenwoordigen één derde van alle ingediende moties m.b.t. een belangenconflict want het waren er in totaal 24. Hoe verklaart u dit?

1.3.2. Belangenconflicten in de Senaat

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u x keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Wat opvalt is dat u zich steeds / meestal / zelden / nooit akkoord heeft verklaard met dat advies daar u x stemde. Hoe verklaart u dit?

2. Algemene rolopvattingen

2.1. Aanwijzing

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld? Vindt u deze aanwijzing de beste?

2.2. Rol van de gemeenschapssenaatoren

2.2.1. Tijdsverdeling

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt van gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst? Wat zijn de redenen daarvoor?

2.2.2. Rolopvatting in het Vlaams Parlement

Vraag: Welke feitelijke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander? Waarom?

2.2.3. Rolopvatting in de Senaat

Vraag: Welke feitelijke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de Senaat? Vindt u dat een gemeenschapssenator zijn of haar rol in de Senaat voldoende kan vervullen? Waarom wel of waarom niet?

2.3. Werkomstandigheden

2.3.1. Afstemming

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden? Zo nee, wat zijn de oorzaken daarvan? Hoe kan dit volgens u verholpen worden?

2.3.2. Werkafspraken tussen Vlaamse gemeenschapssenatoren

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep? Zo ja, werken die efficiënt? Zo nee, waarom niet?

2.3.3. Overleg met gemeenschapssenatoren van andere taalgroep

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroepen? Zo ja, werpen die vruchten af? Zo nee, waarom niet?

3. Senaats hervorming

3.1. Senaats hervorming

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

3.2. Ambt van gemeenschapssenator

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan? Welke veranderingen zou u aanbrengen?

BIJLAGE III: Uitgeschreven interviews

1. Patrick Hostekint (24 februari 2003, 10u30 tot 11u00, Roeselare)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Ik denk dat dit eerder toevallig is. Natuurlijk heeft dat ook te maken met de inzet van de senatoren in kwestie, in dit geval de tien gemeenschapssenatoren. Een verklaring kan bijvoorbeeld ook zijn, door het feit dat de gemeenschapssenatoren zitting hebben in de Senaat en het Vlaams Parlement, dat er telkens de link wordt gelegd tussen Vlaamse materies en federale materies. Ik heb daar heel veel gebruik van gemaakt. Bijvoorbeeld heb ik nogal gewerkt rond de mensenhandel in de sport. Er zitten daar een aantal zaken in die de bevoegdheid zijn van het Vlaams Parlement en van de Senaat. De gemeenschapssenatoren zijn eigenlijk op twee vlakken bevoegd op het gebied van parlementair werk, dat ze telkens dus de verbinding maken tussen gemeenschaps- of gewestmateries en federale materies. Maar het feit dat de gemeenschapssenatoren vooral veel mondelinge vragen stellen zal eerder toevallig zijn.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 42 mondelinge, 63 schriftelijke vragen en 23 vragen om uitleg wat u de tweede meest actieve gemeenschapssenator maakt m.b.t. die

vragen in de Senaat. Van alle gemeenschapssenatoren stelde u het meest vragen om uitleg. Is daar een verklaring voor?

Nee, dat is toeval. Het is gewoon het feit dat ik toen heel goed functioneerde in de Senaat. Ik deed dat graag. Ik deed minder werk in het Vlaams Parlement en ik legde vooral het accent op de Senaat omdat de federale materie mij eigenlijk meer interesseerde toen. Ik heb ook een jaar deel uitgemaakt van de Rwandacommissie met Verhofstadt, Vera Dua, Bert Anciaux. Wel een plezierige tijd.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een minderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dat?

Nee, dat interesseert mij ook niet. Dat interesseert de sp.a niet zo. Ik denk niet dat de mensen in België en Vlaanderen daar nog van wakker liggen. Dat was toen eerder de VU en ook de CVP, het Vlaams Blok en enkele Franstalige partijen die daar veel aandacht aan besteedden.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik heb daar nooit echt aandacht aan besteed. Ik heb in het Vlaams Parlement minder geïnterpelleerd, een drietal keer, niet zoveel. Ik zeg het nogmaals: ik denk dat de verklaring opnieuw te zoeken is in het feit dat ze zowel zetelen in de Senaat als het Vlaams Parlement en dat hen dat aanspoort om dit te doen. Zaken die in de Senaat op federaal vlak aan bod komen krijgen dan een verlengstuk op het Vlaams niveau. Maar dat hangt ook af van de inzet van de

gemeenschapssenatoren. Het zou ook moeten gecontroleerd worden op het einde van deze legislatuur wat de gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement en de Senaat hebben gepresteerd. Dan zou je daar misschien een lijn in kunnen terugvinden. Maar dat zal je pas kunnen doen na vijf jaar.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 13 schriftelijke, 15 actuele vragen, 4 vragen om uitleg, 3 mondelinge vragen en u hield 3 interpellaties. Opnieuw zie ik dat u vooral actuele vragen stelt. Is daar een specifieke reden voor?

Parlementair werk ligt mij altijd. De vraag is of je daar veel stemmen mee haalt. Iemand die actief is in het parlement is daarom nog niet de populairste. Het is niet diegene die het meest werkt die het meeste stemmen haalt.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties door de gemeenschapssenatoren werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

Chris Vandenbroeke is van de VU en Van Hauthem van het Vlaams Blok die bovendien een Brusselaar is. Dat is de verklaring. Van Hauthem is ook een actief parlementslid. Hij is nog altijd Vlaams Parlementslid en gemeenschapssenator. Het is iemand die heel actief is voornamelijk op het vlak van communautaire zaken en ook taalkwesties. Dat is louter te verklaren vanuit het feit dat hij lid is van een talenpartij, het Vlaams Blok.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u steeds aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Wat opvalt is dat u zich steeds akkoord heeft verklaard met dat advies daar u vier keer ja stemde. Was u het steeds eens met de bevindingen van de Senaat inzake de afhandeling van die belangenconflicten?

Dat zijn afspraken die binnen de fractie worden gemaakt. Ik weet het zelf niet meer. Van vele stemmingen hebben wij geen weet. Dat wordt bepaald door de fractie en door de fractievoorzitter en die zegt: “U stemt voor of u stemt tegen”.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Het is de partij die de kandidaten voordraagt. Nu kwam ik niet meer in aanmerking. Men heeft iemand anders genomen. Dat is de partij hé. Wanneer men goed ligt in de markt en bij de partijtop, dan wordt men voorgedragen als gemeenschapssenator maar als je een beetje te kritisch bent, dan wordt men niet meer voorgedragen zoals dat het geval was bij mij. Ja kom, een gemeenschapssenator wordt niet méér betaald hé. Hij krijgt één wedde, de wedde van een Vlaams Parlements lid voor twee mandaten. Hij krijgt geen extra vergoeding. Er waren mensen die dachten wanneer ik gemeenschapssenator was, dat ik zowel een wedde kreeg als Vlaams Parlements lid en daarboven nog eens van Senator. Ik vind toch dat er nog een supplementaire vergoeding zou moeten zijn, wanneer dat je weet dat bijvoorbeeld een voorzitter van een parlementaire assemblee een wedde krijgt van een minister maar dat de ondervoorzitters, de secretarissen, de quaestoren, dat die nog eens een supplementaire vergoeding krijgen. De gemeenschapssenatoren krijgen dat niet en ik vind dat die gemeenschapssenatoren eenzelfde onkostenvergoeding zouden moeten krijgen als die van een ondervoorzitter, een secretaris of een quaestor in het federaal parlement. Daarom zijn er zo weinig kandidaten te vinden voor het ambt van gemeenschapssenator, gewoon omdat het niet betaald is. Moest het betaald zijn, dan zouden er veel meer kandidaten zijn.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

In de vorige legislatuur was ik het meest actief in de Senaat. Ook in het Vlaams Parlement maar dan in mindere mate. Bijvoorbeeld wanneer ik deel uitmaakte van de Rwandacommissie, dan had ik praktisch iedere dag commissievergadering van de maandag

tot de vrijdag. Ik kon me alleen maar vrijmaken voor de stemmingen de woensdagnamiddag, maar de andere dagen zat ik in de Senaat.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander?

Nee, het is iets anders. De Senaat is de ontmoetingsplaats van de gemeenschappen en dat zal nog versterkt worden binnen vier jaar. Dus het Vlaams Parlement vaardigt een aantal vanuit het Vlaams Parlement af om daar de belangen te gaan verdedigen van de respectievelijke belangen van de gemeenschappen in de Senaat. De Senaat is zo een ontmoetingsplaats. De gemeenschapssenaatoren die uiteraard Vlaams parlements lid zijn, hebben in het Vlaams Parlement toch een andere functie dan de andere Vlaamse parlementsleden. Toch stelt men geen bijzondere verwachtingen aan gemeenschapssenaatoren vanuit het Vlaams Parlement.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de Senaat? Vindt u dat een gemeenschapssenator zijn of haar rol in de Senaat voldoende kan vervullen?

In de Senaat komt dat meer tot uiting in vergelijking met het Vlaams Parlement. Iemand die rechtstreeks verkozen is als senator gedraagt zich anders. Die heeft ook geen weet van wat er leeft in de gemeenschappen, terwijl een gemeenschapssenator voortdurend terugkoppelt naar het Vlaams Parlement. En het is ook zo dat de gemeenschapssenaatoren in vergelijking met de rechtstreeks verkozen senatoren meer werken.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Men heeft maar één keer gezorgd voor afstemming tussen de werkzaamheden. In het begin was het immers zo dat er soms in de assemblees op hetzelfde tijdstip werd gestemd. Men kan natuurlijk maar op één plaats zijn. Dan heeft men zowel in de Franse gemeenschapsraad, in de Brusselse hoofdstedelijke raad en in het Vlaams Parlement afspraken gemaakt om te voorkomen dat de stemmingen samenvielen. Dat was de enige afspraak die gemaakt werd, dus op het vlak van de stemmingen. Op het vlak van commissies waren er volgens mij geen afspraken. Maar het is niet onoverkomelijk want de twee assemblees liggen maar vijftig meter uit elkaar.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep?

Het is ook zeer uitzonderlijk dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren gezamenlijk actie voeren. Delcroix heeft dat wel geprobeerd in de vorige legislatuur. Hij wilde dat wij echt in de Senaat de belangen verdedigden van Vlaanderen maar dat is nooit echt van de grond gekomen.

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Nee, nee, er is geen enkele instantie zowel in het Vlaams Parlement als in de Senaat waar de gemeenschapssenatoren regelmatig overleg plegen. Men volgt gewoon zijn partij. Ik zat in de Senaat en het Vlaams Parlement als vertegenwoordiger van de SP en niet zozeer van het Vlaams Parlement.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

De Senaat heeft al veel minder bevoegdheden in vergelijking met de Kamer op wetgevend vlak. De regering is geen verantwoording verschuldigd tegenover de Senaat, de Senaat kan de regering niet interpellieren, men kan de regering niet ten val brengen in de Senaat. Zoals Verhofstadt het stelt, vind ik ook dat die ontmoetingsplaats tussen de gemeenschappen moet versterkt worden in de Senaat en minder het accent moet worden gelegd op het wetgevend vlak. Er moet natuurlijk een tweederde meerderheid voor zijn, want het moet gebeuren via een grondwetsherziening en ik denk niet dat de Senaat zichzelf zal opheffen.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Verhofstadt wil eigenlijk de functie van gemeenschapssenator opwaarderen. Het aantal gemeenschapssenatoren zou toenemen en zouden meer bevoegdheden krijgen.

2. Lydia Maximus (25 februari 2003, 15u30 tot 17u00, Willebroek)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Dat is gewoon een kwestie van ervaring, denk ik. Van een mondelinge vraag ben je immers zeker dat die beantwoord wordt. Bij een schriftelijke vraag weet je dat nooit, dat kan blijven duren en duren. En ik denk dat het bij de gemeenschapssenatoren, gezien hun leeftijd en het feit dat ze ook al lang in het parlement zitten, een kwestie van ervaring is. De schriftelijke vragen, dat is meer om te scoren. Je moet bewijzen dat je werkt enzovoort. Als je iets actueel wilt aankaarten, dan weet men dat men dat met een mondelinge vraag kan doen want dan krijgt men direct antwoord.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 1 mondelinge, 23 schriftelijke vragen en nul vragen om uitleg. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren is dat eerder aan de lage kant. Is daar een verklaring voor?

Als ik schriftelijke vragen stelde, dan was dat gewoon omdat ik wilde dat die vraag ook gepubliceerd werd en de schriftelijke vragen komen in de documenten 'Vragen en Antwoorden' en dat ging meestal om vragen die verband hielden met een interpretatie van iets. Mijn schriftelijke vragen die hadden vooral betrekking op zaken waarvan ik heel dikwijls zelf het antwoord op wist maar waarvan ik wou dat het gepubliceerd werd om dan door anderen gebruikt te worden achteraf.

Vraag: Uw 24 vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een minderheid van uw vragen communautair geladen was, m.n. slechts twee, meer bepaald over Franstaligen in Vlaamse gevangenissen en over de exploitatie van de gegevens van het kankerregister. Hoe verklaart u dat?

Je moet weten dat ik eigenlijk bestemd was voor de Senaat van in het begin. Ik kom uit de mutualiteit en ben iemand met een heel uitgesproken federale zienswijze op België vanuit mijn achtergrond. Ik ben 32 jaar actief geweest, ik had een hoge betrekking in de mutualiteit, ik heb heel het beleid van de ziekteverzekering mee bepaald omdat ik in alle organen zat. Bij mij speelde, ook vandaag nog, die bekommernis om die nationale solidariteit. Dat betekent geenszins dat ik tegen de zaken ben die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen behoren. Ik zat niet in het parlement om te zeggen: “Voilà, ik ben Vlaming.” Als ik de laatste keer verkozen ben in het Vlaams Parlement, dan is dat doodeenvoudig omwille van de partijstrategie. De afspraak was immers dat ik gecoöpteerd zou worden in de Senaat. Ik ben eigenlijk niet iemand die echt als Vlaming naar dat Vlaams Parlement is gegaan. Mijn werk was altijd veel meer gekoppeld aan dat federale zoals mijn werk in sociale aangelegenheden en ethiek.

Die vraag van die gevangenis kwam er doordat er op dat moment een staking was in de gevangenis van Mechelen. Ze hebben mij toen vanuit de vakbond gevraagd of ik die vraag wou stellen want dat dit een serieus probleem voorstelde. En dan had men inderdaad overbevolking in Mechelen omwille van het feit dat daar ook Franstaligen vastzaten, terwijl er een nieuwe gevangenis gebouwd werd en dat was de bedoeling van de vraag: vragen of ze dan overgebracht zouden worden.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de

Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde vooral door toedoen van Chris Vandenbroeke, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Dat is waarschijnlijk toevallig. Chris Vandenbroeke is dan ook van een partij die taalgericht is, net zoals Van Hauthem. Zij komen uit een partij die werkelijk die splitsing van België wil bewerkstelligen. Bij de anderen voelt men dat niet. Wij zijn meer gebonden aan de kwaliteit van het werk zelf waarvoor je daar bent want iedereen komt met een bepaalde bevoegdheid naar het parlement. Zowel Van Miert, als Tobback, als Willy Claes zaten op een bepaald moment enorm verveeld met het feit dat ze geen enkele specialist sociale zaken nog in het parlement hadden en dat is de reden waarvoor men mij gevraagd heeft.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 13 schriftelijke vragen en geen enkele actuele vraag, vraag om uitleg, mondelinge vraag of interpellatie. Dat is opnieuw eerder aan de lage kant. Is daar een specifieke verklaring voor?

Zie tweede vraag.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek opnieuw, zoals in de Senaat, dat een minderheid van uw gestelde vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dat?

Hier kan dezelfde verklaring gelden als bij de Senaat.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties door de gemeenschapssenatoren werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

De vraag is natuurlijk of dit dan ook echt een belangenconflict was. Dat is het ook, ofwel voel je van jezelf dat je kwaliteit in huis hebt en dan doe je niet mee met zulke dingen. Wij zouden dat wel ingeroepen hebben als dat echt een belangenconflict in onze ogen was, maar als dat dit niet is dan roepen we dat niet in om in de belangstelling te staan. Een aantal parlementsleden lijdt aan de ziekte dat ze in de belangstelling willen staan. Maar dat is een keuze die men maakt: ofwel wil je als politicus iets doen voor je land en voor je bevolking

door kwalitatief goed parlementair werk te leveren en dan ben je actief in commissies en dan doe je hoorzittingen en werk je dossiers uit enzovoort, maar probeer je uit de pers te blijven ook.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u steeds aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Wat opvalt is dat u zich steeds akkoord heeft verklaard met dat advies daar u drie keer ja stemde. Was u het steeds eens met de bevindingen van de Senaat inzake de afhandeling van die belangenconflicten?

Dat was zo afgesproken in de fractie.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Wel, ik vind dat niet goed. Ik kan er wel begrip voor opbrengen dat het niet gemakkelijk is omdat een partij bij de verdeling van de zetels overal aanwezig wil zijn. En dan moet je wel afwegen wie op welke lijst het meest kans maakt om verkozen te worden. Mij wilde men per se naar het Vlaams Parlement omdat het er rekenkundig in zat dat wanneer we daar goed scoorden, wat dan ook gebeurde, dat we meer mandaten in de wacht konden slepen. Ik heb daarmee ingestemd omdat ik wist dat ik in de Senaat zou geraken via coöptatie maar ik zou het nooit aanvaard hebben wanneer ik enkel in het Vlaams Parlement zou moeten zetelen. Dat lag me helemaal niet. Het was dus puur wiskundig.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

In de Senaat.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander?

De gemeenschapssenatoren worden aanzien als een aparte groep omwille van die moeilijke keuze dat die mensen altijd moeten maken tussen waar ze aanwezig zullen zijn. Ofwel ben je gemeenschapssenator met meer belangstelling voor de materies die behandeld worden in het Vlaams Parlement en dan zie je dat die actief is in het Vlaams Parlement en dat die zijn plicht gaat doen in de Senaat of omgekeerd zoals in mijn geval.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de Senaat? Vindt u dat een gemeenschapssenator zijn of haar rol in de Senaat voldoende kan vervullen?

Men moet echt eens goed nadenken over de functie van de gemeenschapssenatoren want men gaat daar een aantal heel ongelukkige mensen creëren. Ofwel onthoofdt men totaal de Senaat en dan gaat men zeggen: “OK, iedereen zit in zijn gemeenschap en dan komt men gewoon nog naar de Senaat.” En dat is de reden waarom de Senaat in vraag gesteld wordt. Terwijl naar mijn mening de Senaat zijn volle functie kan uitoefenen. Als men echt wil dat de Kamer haar rol speelt van ‘actueel zijn’ en ‘bij zijn’ enzovoort, dan heb je een tweede kamer nodig. Want als u zou weten hoeveel correcties wij aan teksten hebben aangebracht qua kwaliteit, Op die manier kan de Kamer haar volle rol spelen van vertegenwoordiger van het volk.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

De laatste vier jaar ben ik heel weinig actief geweest in het Vlaams Parlement omwille van de onmogelijkheid van dat te doen omdat de afstemming van de werkzaamheden helemaal niet gebeurde. Ik zetelde ook in de Raad van Europa, ik was voorzitter van een commissie, ik zat in het parlement van de W.E.U., dus ik heb een stuk internationale politiek gedaan. Dit alles was heel moeilijk combineerbaar. Ik heb me daar dikwijls heel ongemakkelijk over gevoeld want ik vond dat dit niet werkbaar was. Het is niet te doen. De laatste vier jaar heb ik geen rol gespeeld in het Vlaams Parlement in tegenstelling tot de legislatuur daarvoor want toen heb ik wel een rol gespeeld, vooral in de commissie Sociale Zaken. Maar de laatste vier jaar ging dat gewoon niet meer. Ik heb soms gewoon een zitting van mijn commissie verlaten om

te gaan stemmen in het Vlaams Parlement, dus die laatste vier jaar ben ik gewoon een machientje geweest. Ik heb me daar zeer ongelukkig mee gevoeld want dat is niet mijn karakter. Men hield er totaal geen rekening mee, totaal niet, zodanig dat het voor mij op den duur tot daar zat.

Ik had de indruk dat men het erom deed. Ik kan alleen praten over het Vlaams Parlement, dat was gewild, ik heb dat altijd zo ervaren en dat neem ik mijn collega's daar kwalijk.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep?

Ik maakte niet direct werkafspraken met de gemeenschapssenatoren, wel meer met gewone senatoren.

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Nee.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Volgens mij is een gewoon tweekamersysteem, als de zaken goed geregeld zijn, even efficiënt als met dat evocatierecht. Dat is een kwestie van afspraken maken. Ik kan beweren dat het echt wel werkte. In het oude systeem waren we nooit te laat met wetgeving. In die vier jaar is er nooit een wet moeten gepubliceerd worden met terugwerkende kracht. Als men nu van de Senaat iets gaat maken waarbij alleen uittredende belangrijke mensen verkozen worden, wel daar heeft men de Senaat mee dood gedaan.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Volgens mij niet. Het is niet werkbaar. De bedoeling was te zorgen dat het communautaire niet in conflict kwam met het federale. Maar daarvoor moet je geen gemeenschapssenatoren hebben. Dat is een kwestie van duidelijk de domeinen van de één en van de andere af te bakenen en van niet op elkaars domein te komen. De eerste keer dat het Vlaams Parlement afzonderlijk verkozen werd, dan zaten daar een aantal mensen in die duidelijk voorstander was van de afscheiding van de gemeenschappen, van 'het België in stukken'. Die legden zich niet neer bij de afspraken die werden gemaakt en die probeerden overal een gatje te zien om te

zeggen: “Dat moet toch gemeenschapsmaterie worden want dat gaat niet samen.” Terwijl ik ervoor pleitte een balans op te maken van waar er problemen rijzen door die afspraken. Waar liggen die probleemgebieden, bijvoorbeeld de zorgverzekering hoe dat samenloopt met de ziekteverzekering. Ik kom nu eenmaal uit een partij die weet wat nationale solidariteit betekent.

3. Chris Vandenbroeke (26 februari 2003, 11u00 tot 11u40, Brussel)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Ik denk dat dit in menig opzichten toevallig zal zijn. Wat het waarschijnlijk mee kan helpen verklaren is het feit dat de gemeenschapssenatoren d’office actief zijn in het Vlaams Parlement, dit betekent concreet actief zijn in de commissies, actief zijn in de plenaire zittingen. Maar dat zij ook minder tijd hebben om commissiewerk te doen in de Senaat, dat is denk ik een verklaring waarom ze eerder tussenkomen bij zaken waar men kort op de bal moet spelen, waar het ‘kort getimed’ moet zijn.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 18 mondelinge, 37 schriftelijke vragen en 5 vragen om uitleg. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren is dat eerder aan de gemiddelde kant. Is daar een verklaring voor?

Ik ben blij dat ik uiteindelijk nog het gemiddelde haal. Je moet van volgende redenering vertrekken: in mijn partij, zijnde de VU, was het gebruikelijk in de vorige legislatuur dat in eerste orde mijn opdracht omschreven werd door mijn toenmalige fractievoorzitter, intussen minister geworden namens Spirit zijnde Paul Van Grembergen. Mijn allereerste job lag daarbij in het Vlaams Parlement en pas in afgeleide orde was het de bedoeling functioneel te zijn in de Senaat. Daartegenover stond dat mijn fractievoorzitter in de Senaat, collega Jan

Loones, erop stond dat er een bepaald beurtsysteem onder de drie zetelende senatoren van toen, twee rechtstreeks verkozenen zijnde Jan Loones en Bert Anciaux en één gemeenschapssenator zijnde ikzelf, dat er een bepaalde frequentie was, een soort beurtsysteem waarbij we wekelijks aan bod kwamen, elk op beurt. Dit is mede een verklaring voor een verhoogde activiteitsgraad.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een meerderheid van uw vragen communautair geladen was en dan vooral bij uw mondelinge vragen en uw vragen om uitleg, terwijl de andere gemeenschapssenatoren veel lager scoren. Hoe verklaart u dit?

Dat is de evidentie zelf denk ik. Komende vanuit een sterk communautaire partij met gelijktijdig maatschappelijke reflecties eraan verbonden. Per definitie ga je altijd een beetje die combinatie zoeken tussen maatschappelijk gebonden thema's die redelijkerwijs ook een bepaalde communautaire reflex hebben. Dit doe je in zijn algemeenheid. Ten tweede, en ik zeg dit in alle eerlijkheid, je doet dit ook om belangstelling op te wekken naar de journalistieke wereld toe. Wil je belangstelling hebben moet je altijd op je core-business werken. Pas op dat ogenblik heb je een kans op enige belangstelling. Dat verklaart dus die ingesteldheid.

Als ik daar nog iets aan mag toevoegen. Het is ook evident dat je de thema's waarmee je bezig bent in het Vlaams Parlement, dat je die een verlengstuk meegeeft naar de Senaat omdat je die dan een inkleuring kan meegeven. Vooral bij de gedeelde bevoegdheden vind ik het de evidentie zelf dat je die als gemeenschapssenator even meeneemt naar de Senaat om te zeggen van: "Kijk, dit is hier een pijnpunt. Dit is een gedeelde bevoegdheid, wij kunnen daar in Vlaanderen niet volledig over beslissen." Dit is in feite, naar mijn bescheiden mening, ook de opdracht van een gemeenschapssenator.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77

actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde waarvan u een groot deel op uw rekening nam, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik ben aangenaam verrast dat dit zo is. Per definitie moeten dit dus bezige bijen zijn. Zo zie je maar dat parlementsleden die cumuleren hier zeker niet minder in aanwezigheid zijn dan parlementsleden die enkel beroepshalve aan politiek doen. Ten tweede voeg ik er nog aan toe dat het een meerwaarde heeft om je politieke ervaring van Brussel mee te nemen naar je andere job en omgekeerd, dat is twee keer een win-wingegeven, een verrijkingselement. Ten derde, en terugkerend op uw vraag, is dit in feite ook zo met een job als gemeenschapssenator waarbij men gedwongen wordt om twee assemblees te gaan bevolken en waarbij men bepaalde deelfacetten die men opsteekt in het Vlaams Parlement, meeneemt naar de Senaat en vice versa. Dit is op zich een verrijkend gegeven.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat, in tegenstelling met uw werkzaamheden in de Senaat, uw controlerende vragen nu minder betrekking hadden op het communautaire. Hoe verklaart u dat?

Dat is normaal want het zijn precies de eventuele communautaire fricties die je dan meeneemt naar de Senaat omdat ze daar een geëigende behandeling kunnen krijgen, terwijl dit in het Vlaams Parlement minder kan. Als er fricties zijn dan moet je die niet uitspitten in het Vlaams Parlement, dan neem je die mee naar uw andere assemblee.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u één motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende. Van de andere gemeenschapssenatoren diende Dua er ook één in en Van Hauthem zes. Op deze manier vertegenwoordigden de gemeenschapssenatoren een derde van alle moties m.b.t. een belangenconflict. Hoe verklaart u dit?

Men mag niet overdrijven bij het inroepen van een belangenconflict. Een belangenconflict inroepen is immers behoorlijk cruciaal. Vierentwintig zijn het er zoals u zei? Dat zijn er toch zo'n 5 à 6 per jaar. Ik vind dit persoonlijk behoorlijk veel want met belangenconflicten springt men zeer behoedzaam om.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u slechts één van de vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij die ene stemming waar u bij was stemde u dan nog nee. Wat was de reden daartoe?

In alle eerlijkheid zou ik moeten nagaan met mijn toenmalige fractievoorzitter wat toen de reden was. Laat het ook duidelijk zijn dat je normaal gezien in de politiek, reuze-uitzonderingen daar gelaten, geen Einzelganger kunt spelen. Dat is altijd voorbereid in teamwork, binnen een fractie en dan krijg je ook duidelijke directieven tot hoever je kan gaan.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Na de verkiezingen werd de Senaat geïnstalleerd: twee rechtstreekse verkozenen namens de VU en tot mijn heel aangename verrassing, want ik had dat niet echt gevolgd daar ik voluit was gegaan voor het Vlaams Parlement, krijg ik de melding dat ik door de partij aangeduid word als gemeenschapssenator. Op dat ogenblik, in 1995, was het wel gemakkelijk om voor mij te kiezen. Ik zal er zelfs een boutade bij vertellen. De dag nadien kwam ik pronkend binnen en zei ik tegen mijn collega's van de fractie: "Er is maar een reden waarom ik gemeenschapssenator ben geworden: ik ben de slimste van de fractie." De realiteit was daarentegen heel pragmatisch. In de vorige legislatuur kon je enkel gemeenschapssenator worden als je geen plaatselijk mandaat had. Dit is in '99 vervallen maar in '95 gold dit nog. Ik was toen de enige in de fractie van het Vlaams Parlement die geen plaatselijk mandaat had. Dat alleen was dus de reden. Trouwens, maar dat zou je moeten natrekken, ik denk zelfs dat Patrick Hostekint ontslag heeft genomen als gemeenteraadslid in '95 om te kunnen zetelen als gemeenschapssenator. Dat hebben ze in '99 dan wel afgeschaft zolang men geen uitvoerend mandaat uitoefent, maar dat zou u moeten natrekken.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is

vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

Het actiefst en het liefst in het Vlaams Parlement. Want de waarheid is de waarheid maar wetende wat er in mijn partij allemaal gebeurd is, kan ik u in alle eerlijkheid zeggen dat de heer Bert Anciaux een keer in zijn leven niet heeft gelogen toen hij zijn fameuze uitspraak deed: “In de Senaat ga ik dood.” De Senaat is inderdaad nog altijd de vertaling van weleer, eerder de anciens. Maar nu sinds een aantal jaren kan je daar ook al vrij jeugdig gaan zetelen. Maar het is eerder de reflectiekamer waar alles rustig aan, kalm verloopt. De sfeer van de vroegere kamer der wijzen, wel die sfeer hangt daar nog altijd. Maar pour les honneurs: ‘Vive le Sénat’. Maar de keuze voor één of beide assemblees hangt volgens mij ook af van de grootte van de partij. Voor een kleinere partij is het de evidentie zelf dat men bepaalde accenten wil leggen en men zegt: “In eerste orde ligt mijn job hier en in afgeleide orde doe ik daar mijn best.” In grotere partijen heeft men per definitie meer parlementairen in het Vlaams Parlement en in de Senaat. Daarbij komt nog dat zij eventueel twee gemeenschapssenatoren hebben en dat zij tot een verdeelsleutel komen dat zij bepaalde mensen in het Vlaams Parlement vrijstellen en hun mensen aanmanen om voluit te gaan in de Senaat en vice versa. Dat is afhankelijk van de grootte van de partij en dat heeft op zich niets te maken met bepaalde voorkeuren, maar is dus gewoon afhankelijk van de man- of de vrouwkracht waarover men beschikt.

Vraag: Vindt u dat de gemeenschapssenatoren een heel duidelijke aparte groep vormen in het Vlaams Parlement? Ziet men de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren als een aparte groep?

Nee, nee.

Vraag: Ziet men de Vlaamse gemeenschapssenatoren als een aparte groep in de Senaat?

Nee, nee, totaal niet.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Men houdt er normaal gezien rekening mee als er cruciale momenten zijn voor stemmingen, bijvoorbeeld op donderdagavond vanaf vijf uur wanneer er stemmingen zijn in de Senaat. Men vervroegt dan het één en verlaat het ander dan ietwat. Want op cruciale momenten moet men uiteraard in aantal zijn, moet je uw meerderheidsverantwoordelijkheid of uw oppositierol kunnen opnemen. Naar timing worden er dus wel afspraken gemaakt tussen respectievelijk Voorzitter van het Vlaams Parlement Norbert De Batselier en de Senaatsvoorzitter van toen Frank Swaelen. Dit wordt geregeld als het cruciaal is. Trouwens de stemmingen in het Vlaams Parlement zijn altijd op woensdagnamiddag, grote uitzonderingen daar gelaten en de stemmingen in de Senaat zijn altijd in de vooravond op donderdag, grote uitzonderingen daar gelaten. Maar het kan natuurlijk dat er op andere dagen gestemd wordt en dan komt men ook tot afspraken.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep? Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Omdat dit nu eenmaal tot de intrinsieke opdracht behoort van de gemeenschapssenatoren, heb ik dit ervaren als een reuze-ontgoocheling. Ik verklaar me nader: Ik heb tot twee maal geprobeerd alle gemeenschapssenatoren samen te roepen, ook over de taalgrens heen en dat is twee keer mislukt. De avond voor de belegde bijeenkomst is dit afgeblazen terwijl het precies de bedoeling was dat de gemeenschapssenatoren over bepaalde gevoeligheden heen, van gedachten zouden wisselen opdat we tot een consensus zouden komen. Naar mijn bescheiden mening is dit de intrinsieke opdracht van een gemeenschapssenator. Ik heb dat tot twee maal toe geprobeerd, ook met de Franstaligen en met de Duitstalige erbovenop, dus met de 21. Ik heb dat ook twee maal geprobeerd met de Nederlandstaligen. Dat is opnieuw mislukt maar dat is om geëigende redenen mislukt, die ik u wel meegeef, namelijk dat er een bepaald standpunt is onder de politici dat men niet gaat vergaderen in aanwezigheid van niet-democratische partijen, zowel SP als Agalev weigeren aan dergelijke bijeenkomsten deel te nemen. Vergeet dus maar dat je met alle gemeenschapssenatoren kunt samenkomen. Wat wel kan is dat je twee of drie keer samenkomt maar dan in verschillende verhoudingen, een keer met en een keer zonder de aanwezigheid van het Vlaams Blok. Dit betekent dus met andere woorden dat de filosofie van een gemeenschapssenator niet onaardig is, in alle stilte rustig iets voorbereiden hetzij binnen de senatoren van Vlaanderen, hetzij over de taalgrens heen om uiteindelijk tot een consensus te komen weg van het hevige politieke debat. Maar als dit niet kan en niet mag, als dit systematisch geboycot wordt, dan zie ik daar de finesse

van een gemeenschapssenator niet meer in. Het enige wat je in het Vlaams Parlement ziet op donderdag tegen de klok van vijf uur is dat de gemeenschapssenatoren uit de verschillende commissies weggaan omwille van het feit dat er op donderdagavond in de Senaat gestemd wordt.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat? Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Men spreekt over een paritaire Senaat waar ik natuurlijk tegen ben maar hierbij is wel omschreven dat men de herdefiniëring van de Senaat ziet in de richting waarbij de senatoren deze rol opnieuw tot zich zouden nemen. Dit is duidelijk de bevestiging van wat oorspronkelijk voorzien was met de gemeenschapssenatoren. Die functie toen is grandioos mislukt maar men wenst nog altijd in die richting te denken. Men wenst nog altijd dat parlementairen over de taalgrens heen elkaar vinden. Men moet eerlijk zijn: in dit gefederaliseerde Belgenland word je verkozen per taallijst en heb je in se niets meer met elkaar te maken. Geen enkele partij is nog vertegenwoordigd met verkozenen én in Vlaanderen én in Wallonië. Als er dan toch contactmogelijkheden moeten zijn, kan dat eventueel op een discrete manier gebeuren via senatoren, een bepaald type senatoren die dan werkelijk die opdracht tot zich nemen om bepaalde gevoelige dossiers voor te bereiden onder de collega's.

Men ambieert dus nogmaals de rol van gemeenschapssenator ten volle te laten spelen. Het zit in de naam zelf waarbij men over partijen heen, over de taalgrens heen bepaalde zaken discreet tracht voor te bereiden en aan de orde te brengen zonder dat dit werkelijk op tafel komt en dat de journalisten daarop kunnen vliegen. Eerder een discrete functie van voorbereiding, bepaalde zaken aftoetsen. Dit bevestigt dat, naar mijn bescheiden mening, wat de functie van gemeenschapssenator moest geweest zijn, dat dit mislukt is. Maar men denkt nu nog altijd in die richting.

4. Joris Van Hauthem (3 maart 2003, 15u00 tot 15u45, Brussel)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Ik denk eerlijk gezegd dat het louter toevallig is. Het feit dat de gemeenschapssenatoren laag scoren bij de vragen om uitleg heeft een stukje te maken met het tijdstip waarop die gesteld worden, m.n. altijd op donderdag tenzij daarop uitzonderingen worden gemaakt. En het kan dat de Vlaamse Parlementsleden dan nog hun werkzaamheden hebben in de commissies van het Vlaams Parlement. Maar om eerlijk gezegd te zeggen van: “Dat is de verklaring”, dat kan ik niet zeggen. Ik denk dat toeval de meest bepalende factor zal zijn.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 15 mondelinge vragen, 4 schriftelijke vragen en 3 vragen om uitleg. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren is dat aan de lage kant. Is daar een verklaring voor?

Die vragen om uitleg, dat is na de stemming op donderdag en meestal zijn er dan nog activiteiten te lande ook. Dat hebben die andere gemeenschapssenatoren dan misschien niet. Wat de mondelinge vragen betreft is het zo dat wij als fractie er maar één hebben per week. Andere fracties die groter zijn, die hebben er twee. Vijftien, wat onze fractie betreft, als men ziet hoeveel mondelinge vragen we kunnen stellen, is dan heel veel of valt heel goed mee.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat de grote meerderheid van uw vragen communautair geladen was terwijl de andere gemeenschapssenatoren veel lager scoren. Hoe verklaart u dit?

Dat heeft ten eerste te maken met mijn eigen interessesfeer. Ik heb mij altijd vooral met het communautaire beziggehouden, ook toen ik nog in de Kamer zat. Want in feite moet men dat ook zo zien dat als iets politiek actueel is en het is communautair geladen, dan is de Kamer daar mee weg. Het vragenuurtje in de Kamer is een uur voor die van de Senaat dus de Senaat komt wat dat betreft altijd tweedes. Maar het feit dat ik veel communautaire vragen stel, heeft te maken met mijn eigen interesse en het feit dat ik af en toe eens terugkoppel naar het Vlaams Parlement.

Vraag: En van uw communautaire vragen bleek u vooral een steller van volledig communautaire vragen, dus niet zozeer de vraag naar overleg maar eerder de hardere communautaire hangijzers. Hoe verklaart u dit?

In het Vlaams Parlement, zoals u wel zal gemerkt hebben, heb ik nogal wat moties m.b.t. een belangenconflict ingediend of als er ingediend werden was ik daar de woordvoerder van. Maar los daarvan heb ik in het Parlement ook wel dikwijls mondelinge vragen of vragen om uitleg gesteld die te maken hadden met het communautaire en daar vraag ik dan wel van: “Ze zijn daar bezig dat aan het doen, zou je niet in overleg treden?” Dat is ook het enige om iets gedaan te krijgen vanuit het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering. Maar als hier in de Senaat een maatregel ter discussie ligt die bijvoorbeeld zou ingrijpen in de bevoegdheden van het Vlaams Parlement, dan ga ik niet in de Senaat vragen: “Treed eens in overleg!”, dan ga ik in de Senaat zeggen: “Dat mag niet!”

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de

Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde vooral door toedoen van Chris Vandenbroeke, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik denk dat het voor een stuk toch toeval is. Wat mijzelf betreft heb ik nooit echt veel schriftelijke vragen gesteld. Maar het feit dat de gemeenschapssenatoren daar niet goed scoren, zou ik echt niet kunnen verklaren. Het is misschien ook een beetje de combinatie van de twee want sommige gemeenschapssenatoren zijn vooral actief in de Senaat en doen het Vlaams Parlement er nog bij en sommigen zijn vooral actief in het Vlaams Parlement en doen er de Senaat nog bij. Ik zat daar zo'n beetje tussen de twee. Maar dat heeft te maken met de persoonlijke visie op de rol van de gemeenschapssenator.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 8 schriftelijke, 22 actuele vragen, 1 vraag om uitleg, 1 mondelinge vraag en u hield 13 interpellaties. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren toont u zich wat betreft de controlerende functie dus actief in het Vlaams Parlement, vooral wat betreft de actuele vragen en de interpellaties. Is daar een specifieke reden voor?

In de vorige legislatuur zaten we met twee actuele vragen om de twee weken. Om in de grote fractie een actuele vraag los te peuten, is niet gemakkelijk. Maar dat is binnen onze fractie een beetje de lijn dat als er zich iets politiek actueel communautair voordoet, dat dit toch wel de voorrang krijgt op een actuele vraag die men even goed de volgende week kan stellen zonder dat de actualiteitswaarde verloren is. Wat onze fractie betreft is dit op die manier te verklaren.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat uw controlerende werkzaamheden, vooral dan uw actuele vragen en uw interpellaties in het Vlaams Parlement betrekking hebben op het communautaire. Hoe verklaart u dit?

Daar kan dezelfde reden gelden als in de Senaat, m.n. persoonlijke interesse.

Vraag: Opnieuw is de meerderheid van uw communautair geladen vragen volledig communautair. Hoe verklaart u dit?

Dat is altijd mijn persoonlijke interesse geweest en als ik dat ook in het Vlaams Parlement kan doen, dan doe ik dat ook. Niet dat ik mij niet voor de rest interesseer maar iedereen heeft zijn domein. En laat ons zeggen dat 'het communautaire' mijn eerste domein is waar ik min of meer specialist in ben. Als er zoiets is, dan bellen ze wel naar mij. Ook als er een belangenconflict is, want een belangenconflict kan over alles handelen. Dat kan gaan over een stuk in de Sociale Zekerheid of Telecommunicatie. Als er een belangenconflict komt dan is het van: "Van Hauthem, jij zal dat wel doen hé?", waar het dan inhoudelijk ook over gaat.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u zes moties m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende. Van de andere gemeenschapssenatoren diende Dua er ook één in en Vandenbroeke ook één. Samen met uw zes moties vertegenwoordigen de gemeenschapssenatoren één derde van alle ingediende moties m.b.t. een belangenconflict want het waren er in totaal 24. Hoe verklaart u dit?

Ik weet dat als ik een motie m.b.t. een belangenconflict of als iemand van mijn fractie dat indient, dan heeft dat geen schijn van kans. Het is al zo geweest dat we er één indienden en dat men er vlug zelf één indiende met dezelfde bedoeling en dat men de onze wegstemde. Maar goed, het is het resultaat dat telt. Het is tenminste een methode om in het Vlaams Parlement iets wat men op een ander niveau aan het doen is, ter sprake te brengen. Een belangenconflict geeft immers een debat, wat ook de uitslag van de stemming is en in die zin is dit ook wel nuttig. Ik merk immers, want ik heb nog in de Kamer gezeten van '91 tot '95' en dan rechtstreeks verkozen in het Vlaams Parlement, dat er nieuwe verkozenen bijkomen die nog nooit het federale hebben meegemaakt en die nog nooit die latente spanning tussen Franstaligen en Nederlandstaligen hebben meegemaakt. Zij hebben daar ook geen interesse meer voor. Met af en toe een belangenconflict in te dienen over iets dat in onze ogen cruciaal is, weekt men het debat los en stelt men de vraag: "Wat zijn ze daar van plan? Is dat zo? Klopt dat?"

Maar veel heeft te maken met hoe men de rol van gemeenschapssenaar ziet en dat is, en zo is het ook bedoeld: de vertegenwoordiger zijn van uw gemeenschap in de Senaat. Daar moet men dan ook de zaak in het oog houden. Als je vindt dat je gemeenschap benadeeld wordt, dan is het niet onlogisch dat je eerst in het Vlaams Parlement aan de alarmbel trekt, zoals ik dat heb gedaan bij de begroting van de Franse Gemeenschap.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij die eerste drie stemmingen stemde u tegen, bij het laatste belangenconflict onthield u zich. Maar ook voor de stemmingen bent u heel actief want in elk belangenconflict komt u tussen in tegenstelling tot uw medegemeenschapssenaatoren. Wat was daar de reden toe?

Er is een verschil natuurlijk als men een belangenconflict indient tegen een wetsvoorstel of –ontwerp dat al in de Senaat zit, want dan moet de Senaat twee keer oordelen, namelijk als aangevallen instantie die dan nog eens een advies moet formuleren voor het Overlegcomité. Als het tegenover de Kamer is dan komen eerst de Kamer en het Vlaams Parlement samen. Die komen er dan traditioneel niet uit en dan gaat het naar de Senaat die een advies moet formuleren. Soms is het eerst Senaat en Vlaams Parlement tezamen. Ze komen er niet uit en dan moet ook de Senaat weer een advies formuleren aan het Overlegcomité. Dit is m.a.w. een eigenaardige procedure maar enfin, ze is nu zo.

Het grootste probleem situeert zich bij de gemeenschapssenaatoren van de meerderheid, die een belangenconflict mee goedkeuren in het Vlaams Parlement, want dat moet met drievierden, en dan in de Senaat menen: “Niks van, hier is geen sprake van een belangenconflict.” Of: “Het is een bevoegdheidsconflict.” Men formuleert dus een advies waar ik het natuurlijk niet mee eens kan zijn omdat het ingaat tegen wat in het Vlaams Parlement gezegd wordt. Maar voor de gemeenschapssenaatoren is dat dus wel een probleem om dezelfde lijn te houden in de Senaat als in het Vlaams Parlement.

Het systeem van belangenconflicten verloopt moeizaam, op enkele uitzonderingen na. Tijdens deze legislatuur is het één keer wel gelukt door gewoon overleg. Toen was het een belangenconflict van het Vlaams Parlement t.o.v. iets dat in de Senaat aanhangig was. Dat overleg heeft wel tot resultaat geleid zodanig dat men niet hoefde te zeggen van: “Oei, ’t is hier weer geblokkeerd. Nu moet de Senaat zijn rol spelen als diegene die een gemotiveerd advies moet afleveren.” Voor de rest is dat eigenlijk een procedure die in feite niet werkt. Men zal altijd in die gemotiveerde adviezen zien dat men zegt: “Ofwel is het een bevoegdheidsconflict en dus geen belangenconflict.” Ik zeg daarop dat als men van plan is op uw bevoegdheidsterrein te komen, dat uw belang dan ook geschaad is. Het één sluit het ander

niet uit. Dat is één van de redenen waarom ik tegenstemde en ook omdat die gemotiveerde adviezen altijd ingingen tegen wat het Vlaams Parlement had gestemd.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Dat is onder meer gebeurd door het feit dat ik daar interesse voor had en dat ik nog binding wou hebben met wat er federaal gebeurde. Ten tweede was er ook een praktische reden. In die periode, dat is nu veranderd, mocht men geen gemeenteraadslid zijn. En ik was één van de weinige niet-gemeenteraadsliden. Maar ook omdat men zei dat belangenconflicten in de twee assemblees behandeld werden en dat men op die manier een verbindingsman had. Door anderen wordt die rol van gemeenschapssenator niet zo opgevat. Ik spreek daar geen waardeoordeel over uit maar ik stel vast dat, zoals bij Leo Delcroix en Lydia Maximus, hun aanstelling een puur strategische overweging bij de lijstsamenstelling was. Maximus kwam daar ook voor uit, ze zei: “In de Kamer en de Senaat zaten de lijsten zo ineens, ik had daar geen plaats in. Maar daar ligt mijn werkterrein, namelijk de Sociale Zekerheid. Maar ze hebben mij op het Vlaams Parlement gezet.” Voor haar was het systeem van gemeenschapssenaatoren een manier om alsnog erbij te zijn in de Senaat, zij het via een omweg van het Vlaams Parlement. Voor Leo Delcroix is dit idem.

Maar nogmaals kan men moeilijk wettelijk bepalen hoe men de rol van gemeenschapssenator moet invullen. Men kan in de voorbereidende werken de filosofie terugvinden van: “De Senaat is de ontmoetingsplaats van de gemeenschappen en bijgevolg moet er tien van elk gemeenschapsparlament daar in zitten.” Maar hoe dat concreet wordt ingevuld, dat hangt af van hoe je dat zelf ziet.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

In die periode was dat toch het Vlaams Parlement hoor. Ik had daar drie commissies: de Commissie Onderwijs, het Adviescomité nu de Commissie Brussel-Vlaams Brabant en de Commissie Institutionele Aangelegenheden met de Schrikkelnota. In de Senaat had ik de

Commissie Institutionele Hervormingen en de Controlecommissie Partijfinanciering en Verkiezingsuitgaven.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams parlements lid als een ander? Worden de tien gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement als een aparte groep beschouwd door de andere Vlaamse parlementsleden.

Neen, zo werden wij niet aanzien. En dat vind ik jammer want het idee van gemeenschapssenator was misschien op zich niet zo dwaas. Maar het is er niet uitgekomen in de praktijk, noch inzake belangenconflicten, noch in andere zaken. De meeste die ook in de Senaat zitten, beschouwen zich niet als een afvaardiging van het Vlaams Parlement, maar wel als senator, behorende tot een fractie.

Vraag: Worden de gemeenschapssenatoren in de Senaat wel aanzien als een duidelijk te onderscheiden groep in de Senaat in tegenstelling tot in het Vlaams Parlement?

Ik heb ook in de Senaat niet die indruk.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Bij de stemmingen houdt men daar rekening mee. Daarom is het ook dat de plenaire vergadering in het Vlaams Parlement op woensdag doorgaat en dat in de Senaat op donderdag plaatsvindt. Maar afstemming qua praktisch werk gebeurde er niet. Maar dat kan ik ook niemand verwijten want het is gewoon niet doenbaar. We zitten met tien mensen die in verschillende commissies zitten in het Vlaams Parlement en in de Senaat. Het is onmogelijk om die commissies op elkaar af te stemmen zodanig dat je alles kunt volgen.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep?

Leo Delcroix heeft wel getracht op regelmatige basis de mensen bij elkaar te brengen in de zin van: "We zijn nu gemeenschapssenatoren. We kunnen misschien een paar initiatieven nemen in de Senaat, als gemeenschapssenatoren optreden over iets wat in het Vlaams Parlement gevraagd wordt." Hij heeft het daarbij wel buiten het communautaire vaarwater

gehouden. Om u één voorbeeld te geven en daar is dan een voorstel van resolutie uitgekomen. Men stelde vast bij hoorzittingen in het Vlaams Parlement dat heel veel mensen recht hebben op een studiebeurs maar dat niet wisten en dus ook de aanvraag niet deden. Het idee rijpte dus van: “Zou het niet goed zijn dat mensen bij hun aanslagbiljet een mededeling zouden krijgen dat men beursgerechtigd is of dat men toch beter eens zou kunnen nakijken of men in aanmerking komt voor een beurs.” Wie kan dat beslissen? De federale minister van Financiën natuurlijk. En dus was dit zijn filosofie die liefst niet communautair geladen was. De filosofie van het nemen van initiatieven die ons aanbelangen maar waar het de federale overheid toekomt de beslissingen te nemen.

Maar dat stakte dan weer op mijn aanwezigheid. Dat was voor Delcroix geen probleem en voor Marc Olivier geen probleem en ook niet voor Vandenbroeke maar voor Vera Dua was dat natuurlijk wel een probleem en ook voor Patrick Hostekint. Let op, we zijn wel eens samengekomen met de tien maar laat ons zeggen dat er van concrete initiatieven maar één keer iets is uitgekomen en dan nog maar voor de helft.

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Dat is ooit eens de bedoeling geweest of er is sprake van geweest. Delcroix liep met dat idee rond van: “We moeten eens met ons 21 aan tafel gaan zitten want er zijn misschien ook dingen die men in de Franse Gemeenschap zou willen doen maar die ook federaal moeten geregeld worden.” De belangen konden m.a.w. volgens Delcroix samenlopen zonder dat het daarbij echt over communautaire aangelegenheden ging. Als dit over heel concrete, praktische aangelegenheden zou gaan waar de twee groepen gemeenschapssenatoren vragende partij zijn over iets dat communautair niet gevoelig ligt, zou ik daarop zeggen: “Waarom niet?” Want 21 t.o.v. de voltallige 71, dat is toch een behoorlijk aantal hé.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Ik vind die niet goed. Dat is natuurlijk de discussie tussen het tweekamerstelsel en het eenkamerstelsel. Ik heb eerder een voorkeur voor een eenkamerstelsel maar dat wil niet zeggen dat ik een tweekamerstelsel verfoei, op één voorwaarde: dat ook die tweede kamer een volwaardige kamer is met controlerecht, met het recht om de regering al dan niet naar huis te sturen, wat niet het geval is. Een parlementaire assemblee die dat niet kan, heeft ook geen macht. Daar zal een regering ook nooit respect voor hebben want ze hebben toch niks te

vrezen. De Senaat kan de regering niet naar huis sturen, in geen enkel geval. Dat kan alleen de Kamer. Daardoor wordt de Senaat door de regering stiefmoederlijk behandeld. Als wij vragen stellen in het vragenuurtje dan zijn twee ministers die zelf op de vragen komen antwoorden veel, anders is het een collega die een papiertje komt aflezen. Als het zo'n tweekamerstelsel is dan zou mij dat niet storen. Maar wat Verhofstadt nu wil doen is in feite zeggen van: "Bon, de Senaat werkt toch niet zoals het zou moeten. We gaan daar nu een paritair orgaan van maken met alleen gemeenschapssenatoren." Communautair is dat een flater. Er zijn al grendelgrondwetten, er zijn al alarmbelprocedures, dubbele meerderheden in de Kamer waar de Franstalige minderheid genoeg middelen heeft om één en ander tegen te houden. Dat plant men nu nog eens over op de Senaat met een pariteit. Het zal dan niet meer zijn voor het wetgevende werk maar het gaat wel om alles wat met de Grondwet te maken heeft en met de bijzondere wetten. Dat blijven toch nog essentiële bevoegdheden. En dan een paritaire Senaat maken waar 6 miljoen Vlamingen evenveel vertegenwoordigers hebben dan 4 miljoen Walen dan zeg ik: "Dat kan niet."

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Het systeem van gemeenschapssenatoren heeft tot nu toe niet gewerkt omdat men daar niet de invulling in de praktijk heeft aan gegeven die de Grondwetgever ervoor bedacht had. Ik zie niet in hoe dat anders zou zijn met 35 Vlaamse gemeenschapssenatoren. Ik zie daar niet meteen een verbetering in komen.

5. Leo Goovaerts (3 maart 2003, 17u00 tot 17u50, Brussel)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Dat is een techniek hé. Die mondelinge vragen zijn veel gemakkelijker in te dienen en die zijn veel sneller.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 22 mondelinge vragen, 40 schriftelijke vragen en 8 vragen om uitleg. Daarmee scoort u gemiddeld in vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren. Is daar een verklaring voor?

Ik kende de Senaat goed want de legislatuur daarvoor was ik al senator. Ik kon dus heel goed de interactie zien tussen het Brussels Parlement, het Vlaams Parlement en het Federaal Parlement. Dat was heel interessant om dat te zien en om bijvoorbeeld begrotingen te vergelijken met als gevolg dat er een wisselwerking was tussen de drie assemblees en niet tussen de twee. Ik zou zeggen dat het veel interessanter was de wisselwerking te zien tussen de Brusselse assemblee en de Senaat, dan wel de wisselwerking te zien tussen het Vlaams Parlement en het Brussels Parlement. Dat is heel opvallend. Ik heb mij in het bijzonder beziggehouden met de begroting in het Brussels Parlement en ook een goed deel van de begroting in het Federaal Parlement omdat daar al die transferten waren, ook vanuit Vlaanderen. Maar die dimensie van transferten die gingen van Vlaanderen en Brussel naar

Wallonië, daar kwam dus een dimensie bij waarbij men dan al die cijfers kon vergelijken. Wat het institutionele werk betreft mag u toch niet uit het oog verliezen dat men in '95 van Brussel een derde gewest heeft gemaakt. En als men daar een derde gewest van heeft gemaakt, dan was dat niet het federale en twee gewesten daaronder. Er was ook een link federale overheid – Brussel, daarom nog niet op hetzelfde niveau als Vlaanderen maar dat speelde toch mee.

Wat betreft uw cijfers, heb ik altijd gewerkt in de Senaat. Ik ben dus iemand die werkt. Tijdens de vorige legislatuur tussen '91 en '95, was ik diegene die onder de Vlaamse Senatoren, misschien uitzondering gemaakt van de fractieleiders, veruit het meest tussenkwam. Ik deed daar alles, ik vond dat trouwens heel plezant.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een minderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dat?

Ik vind niet dat een gemeenschapssenator per definitie met niets anders moet bezig zijn dan met gemeenschapsmateries. Ik denk dat die moet tussenkomen op het moment dat er iets te zeggen is, dat er iets te doen is. Maar om daar nu exclusief spijkers op laag water te zoeken in communautaire dossiers. Dat kun je zoveel als je wilt hé.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde vooral door toedoen van Chris Vandenbroeke, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik vind daar niks speciaals aan. Veel van die interpellaties werden overeengekomen in het partijbureau en in de fracties. Dus als er van die dingen waren, dan kwamen die automatisch naar mij. Ik was omzeggens de enige gemeenschapssenator die een volledig zicht had op de drie assemblees. Mijn collega Jacques Devolder wist niks af van Brussel want die is van Brugge. Er was dus een soort van spontane werkverdeling tussen Devolder en mezelf want ik ben een Brusselaar, ik woon in Brussel. Dat is toch normaal dat ik dat veel beter zie dan iemand die in Brugge woont.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 8 schriftelijke, 22 actuele vragen, 1 vraag om uitleg, 1 mondelinge vraag en u hield 13 interpellaties. In vergelijking met de andere gemeenschapssenaatoren toont u zich wat betreft de controlerende functie dus actief in het Vlaams Parlement, vooral wat betreft de actuele vragen en de interpellaties. Is daar een specifieke reden voor?

Ik scoor eigenlijk veel te laag in het Vlaams Parlement en in het Federaal Parlement maar als men zou rekening houden met al hetgeen ik heb gedaan in het Brussels Parlement en dat daarbij past, dan zou men zien dat ik veruit de meest georganiseerde was van alle gemeenschapssenaatoren bij al die tussenkomsten. Ik herhaal het nogmaals, het waren de drie die interessant waren. De twee, m.n. de Senaat en het Vlaams Parlement, daar is eigenlijk weinig uitgekomen. De twee waren teveel parallel waar echt communautair werd gediscussieerd terwijl ik meer een helikopterzicht had over de zaak. Ik kon erover vliegen en zien wat er in het oog moest worden gehouden en wat er moest gebeuren. Als je van het Vlaams Parlement naar de Senaat ging, had je nooit die diepgang van dat derde geweest die daar bijkwam. En daar speelde het communautaire eigenlijk het hevigst. Dat Brusselse niveau heb ik altijd onontbeerlijk en essentieel gevonden. Bij de wijziging van de Grondwet en de Bijzondere Wetten voelt men aan dat de gemeenschapssenaatoren er niet zo goed zijn uitgekomen. Ofwel maakt men een Senaat van de gemeenschappen ofwel keert men terug naar het oude systeem waaronder ik geleefd heb, maar dat is ook geen goed systeem.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat uw controlerende werkzaamheden, vooral dan uw actuele vragen en uw interpellaties in het Vlaams Parlement betrekking hebben op het communautaire, vooral dan op Brussel. Hoe verklaart u dat?

Er was overeengekomen dat ik na de verkiezingen terug naar de Senaat zou gaan via het Vlaams Parlement want ik ben verkozen in Brussel, men mag dat niet vergeten. Men deed dit omdat men geen enkele Brusselaar meer had in de Senaat. Dan heeft men gezegd: “OK, Leo gaat naar de Senaat want wij moeten een Vlaming hebben in het Federale Parlement.”

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties door de gemeenschapssenatoren werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

Als je iemand hebt die van koeienvlees moet leven, dan doe je veel koeien dood. Maar als je leeft van paardenvlees dan doe je geen koeien dood. Ik wil daarmee zeggen dat de roeping van sommigen louter het communautaire is. Onze roeping was dat niet als roeping, als er één was dan was er één. Er was er zelfs één waaraan ik heb moeten deelnemen in de Senaat. Ik zat in die commissie waar er gediscussieerd werd of het nu een belangenconflict was of niet. De discussie was interessant maar enorm politiek. Ik zat daar eigenlijk in een moeilijk parket. Als ik mij niet vergis zat ik daar als vertegenwoordiger van het Vlaams Parlement, ik vertegenwoordigde mijn fractie van het Vlaams Parlement als senator. De instructies die ik kreeg werden in het Vlaams Parlement gegeven en ik ging die als senator verdedigen in de Senaat. Ik voelde mij daar helemaal niet op mijn gemak.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u twee van de vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij de stemmingen bij de twee laatstgenoemde belangenconflicten stemde u twee maal ja. Was u het steeds eens met de bevindingen van de Senaat inzake de afhandeling van die belangenconflicten?

Ik zal gestemd hebben zoals mijn fractie stemde.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld? U haalde het daarnet al eventjes aan.

Na de geheime stemming heeft men mij achteraf gezegd dat ik 24 stemmen van de 27 achter mijn naam had gekregen. Dat was dus bijna unaniem. Omdat men zei dat ik moest doorschuiven en ook omdat ik heel veel werk had geleverd in de Senaat.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

In de Senaat en in het Brussels Parlement was ik het actiefst. Er waren weken dat ik de Senaat deed, er waren weken dat ik Brussel deed. Men mag ook niet vergeten dat Brussel slechts een keer om de drie weken samenkwam en dat de Senaat bijna altijd functioneerde en ik zat veel in commissies in de Senaat. Maar mijn mindere activiteit in het Vlaams Parlement komt door mijn specifieke situatie als Brusselaar, dat is geen algemene regel.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams parlements lid als een ander? Worden de gemeenschapssenatoren als een aparte groep aanzien in het Vlaams Parlement?

Nee.

Vraag: En in de Senaat? Profileren de gemeenschapssenatoren zich daar als een aparte groep?

Er is nooit zoiets geweest van: "Zijn wij gemeenschapssenatoren of wat zijn wij nu?"

Vraag: En in het Brussels Parlement?

Daar lag dat anders. Daar was ik de Vlaamse Brusselaar uit de Senaat. Dat was duidelijk. Ik kan u één dossier aangeven waarin ik mij rot heb geamuseerd en dat was het dossier van de casino's. Die wetgeving kwam in de Senaat, in de commissie voor de Financiën. Ik zat daarin en in de begroting van het Brussels Gewest schreef Chabert altijd de opbrengsten van dat casino in. Ik ging naar het Brussels Gewest en ik zei: "Gij zult geen frank hebben van dat

casino, want er komt geen casino.” Dan ging ik naar de commissie in de Senaat en daar saboteerde ik de hele geschiedenis over het casino en het casino kwam er niet. Zo zie je maar dat er een verschil in belangen kan zijn tussen bijvoorbeeld de Senaat en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, wat zelden gebeurde tussen de Senaat en Vlaanderen.

Ook in de Raad van Europa voelde ik mij meer gemeenschapssenator dan in het Vlaams Parlement of de Senaat. Omdat ik daar optrad voor mijn gemeenschap, daar vertegenwoordigde ik België niet. Ik werd gestuurd als één van de zeven Belgen met o.a. Lydia Maximus, Marc Eyskens, Dirk Van der Maelen en Johan Weyts. Daar spraken wij niet tegen de Franstaligen. Daar waren wij beleefd tegen. Clerfayt en De Decker zaten daar onder andere in. Daar was dat vlamme ruzie. Op een bepaald moment ging het over de faciliteitengemeenten. Daar stonden wij diametraal tegenover elkaar. Daar waren wij gemeenschapssenator. Daar ging het er hard aan toe. Clerfayt is erin geslaagd de Commissie Justitie een beslissing te laten nemen in Istanbul om te zeggen dat er een probleem was met de Franstaligen in de Brusselse Rand en dan heeft men de heer Columberg gestuurd om dat verslag te maken. Columberg heeft zijn verslag gemaakt en dat is dan eerst in de Commissie Juridische Zaken gekomen en daarna in de openbare zitting. Alle amendementen die er waren heb ik beantwoord of heb ik verdedigd en dat heeft zo'n drie uren geduurd, met als gevolg dat alle mensen naar huis waren want het was op een vrijdagmiddag. Het gevolg daarvan was dat er nog slechts 28 man aanwezig was bij de stemming waarvan zeven Belgen. Maar die zeven Belgen stemden vier/drie. In ieder geval is dit niet gestemd geraakt.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden in de Senaat, het Vlaams Parlement en het Brussels Parlement?

Helemaal niet. Daar werd geen rekening mee gehouden. Maar daar moet men ook realistisch in zijn. We zijn niet gemaakt om drie jobs te doen. Ik was trouwens ook maar één keer betaald. Twee is al veel, drie is niet te doen. Er werd altijd gezegd dat de werkzaamheden van het Vlaams Parlement en de Senaat op elkaar moesten worden afgestemd en vanuit de Brussels Hoofdstedelijke Raad zei men ook dat dit afgestemd moest worden met de Senaat. Maar die afstemming ging al niet tussen twee assemblees, laat staan tussen drie. Ik moest heel regelmatig kiezen. Ik ging wel overal stemmen. De vrijdag was dat in Brussel, op donderdag in de Senaat en op woensdag in het Vlaams Parlement. Maar als er dan eens een stemming werd uitgesteld van woensdag naar donderdag, dan moest ik van het één naar het

ander lopen om te stemmen in het Vlaams Parlement en de Senaat. Dat is enkele keren gebeurd.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep?

Delcroix heeft inderdaad eens één of twee vergaderingen belegd. Maar wij hadden geen tijd om daar naartoe te gaan. Wat zouden wij daar doen? Wij wisten dat die mannen van het Vlaams Blok het schoon weer gingen maken als ze konden. En zo werkt dat in de politiek. Wij hadden er geen enkel belang bij om een tribune te geven aan die mannen. Maar de intentie van Leo, zo moest het eigenlijk. Daar hebben we een werkelijke taak van de gemeenschapssenatoren gerateerd.

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Nee, de enige werkafspraken waren toevallige afspraken in de cafetaria van de Senaat.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Dat dient eigenlijk tot niet veel. In de eerste plaats de hervorming en de Senaat spijtig genoeg in de tweede plaats. Ik heb de Senaat gekend als tweede Kamer en dat was iets anders en dat was met hetzelfde reglement als in de Kamer. Elke wet die gestemd werd in de Kamer moest ook in de Senaat gestemd worden en omgekeerd. Je kan u inbeelden welke grote verschillen er waren tussen mijn eerste legislatuur en mijn tweede. De eerste legislatuur, daar was om vier uur 's morgens thuiskomen normaal want de stemmingen duurden tot vier uur. De tweede legislatuur voelde ik mij daar niet zo op mijn gemak want daar gebeurde niets. Ik had drie assemblees nodig om bezig te zijn.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Er zijn maar twee oplossingen. Ofwel maakt men van de Senaat een deel of commissie van de Kamer. Ofwel probeert men kost wat kost de Senaat te behouden zoals Armand De Decker dat doet. Hij heeft bijna zijn borst opengereten en zijn bloed laten vloeien voor de Senaat, die toch een 'Ancien Belgique' is. Ik vind dat spijtig hé, maar de Senaat dient tot niks.

6. Jacques Devolder (5 maart 2003, 15u00 tot 15u30, Brugge)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Een echt wetenschappelijke verklaring heb ik niet. Als gemeenschapssenator moet men natuurlijk in verschillende parlementen aanwezig zijn. Zo kunnen er commissies in de Senaat op hetzelfde moment plaatsvinden als commissies in het Vlaams Parlement. Dan heeft men de moeilijkheid van de keuze en als u echt met de actualiteit wilt aansluiten dan is dat gemakkelijkst via de mondelinge vragen.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 49 mondelinge, 22 schriftelijke vragen en 14 vragen om uitleg wat u de tweede meest actieve gemeenschapssenator maakt m.b.t. die vragen in de Senaat. Van alle gemeenschapssenatoren stelde u het meest vragen om uitleg. Is daar een verklaring voor?

Ik heb altijd voor het federale gebeuren geweldig veel interesse blijven hebben. Bij mij is dat ook te verklaren vanuit mijn beroep. Ik zit in de paramedische sector dus op dat vlak zijn de meeste van mijn vragen daaruit gedistilleerd.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een minderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dat?

Men zou natuurlijk communautair geladen vragen kunnen stellen maar ik denk dat men dat deze eerste legislatuur tussen '95 en '99 niet echt heeft gedaan want de gemeenschapssenatoren waren pas vanaf '95 geïnstalleerd. Ik denk dat men nu meer en meer naar het communautaire niveau zal gaan omdat volgens het akkoord, dat in april vorig jaar is afgesloten, de Senaat meer en meer de ontmoetingsplaats van de gemeenschappen zal worden. Ik zou dat kunnen gedaan hebben maar dat was nu eenmaal niet mijn grootste zorgkind. Neem nu bijvoorbeeld volksgezondheid: het preventief karakter speelt zich meer en meer af op het vlak van de communautairen. Men zou dat op dat vlak dus kunnen doen maar op dat ogenblik had ik die behoefte nog niet.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde vooral door toedoen van Chris Vandenbroeke, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik weet niet of er daar echt een wetenschappelijke verklaring voor is. Zelf denk ik wat betreft de interpellaties, dat ik daar niet tot de meest presterende behoort omdat mijn aandacht nu eenmaal meer uitging naar het federale. In feite denk ik dat de Staatshervorming van 1993, toegepast op de Senaat vanaf '95, heeft meegebracht dat het aantal gemeenschapssenatoren nog niet echt kunnen wegen op het beleid. Dit kan ook de vorige vraag mee beantwoorden, want het kleine aantal gemeenschapssenatoren kan dat communautaire niet doen opwegen.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 19 schriftelijke, 6 actuele vragen, 2 vragen om uitleg, 2 mondelinge vragen en u hield 3 interpellaties. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren scoort u wat betreft uw controlerende activiteit in het Vlaams Parlement bij de middenmoot. Is daar een specifieke reden voor?

En dat zal deze legislatuur nog veel meer naar de Senaat verschuiven want ik ben opnieuw gemeenschapssenator en daarbovenop nog voorzitter van de quaestuur zodanig dat mijn dagdagelijkse bezigheid eigenlijk in de Senaat ligt. In het Vlaams Parlement volg ik nu enkel nog Ruimtelijke Ordening op. Een andere verklaring kan zijn dat het aantal mondelinge vragen dat kan gesteld worden, beperkt is. In de fractie waren we met een stuk of twintig. Daarom gaf ik er vanuit collegialiteitoverwegingen de voorkeur aan om ook andere mensen bepaalde vragen te laten stellen. Daarom was ik ook misschien wat minder actief in het Vlaams Parlement, precies omdat we met zovelen waren in het Vlaams Parlement en als die dat wilden doen, konden ze op die manier ook eens aan bod komen.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat uw controlerende werkzaamheden, net zoals in de Senaat, heel weinig betrekking hebben op het communautaire. Hoe verklaart u dit?

Ik sta dagdagelijks tussen de mensen en ik denk dat het communautaire Jan Modaal niet echt beroert. Ze zijn er niet mee bezig, althans niet in Vlaanderen.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties door de gemeenschapssenatoren werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

Chris Vandenbroeke was een VU-er en Joris Van Hauthem van het Vlaams Blok, beiden communautair geïnspireerde partijen. Ik ben wel verwonderd over Vera Dua omdat Agalev en Ecolo op het federale niveau nog het meest samen vergaderen en waarbij communautaire tegenstellingen nu niet echt de eerste prioriteit zijn.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u drie van de vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in

gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij het eerste belangenconflict onthield u zich, bij het tweede en het derde stemde u ja en bij het vierde stemde u niet mee. Wat was de reden daartoe? Was u akkoord met de manier waarop de Senaat zich ontfermde over de behandeling van de belangenconflicten?

Ik moet zeggen dat het aantal gemeenschapssenatoren te beperkt is om binnen de Senaat daarover het verschil te kunnen maken en we worden ook geconfronteerd op dat vlak dat het meer en meer de uitvoerende macht is die uiteindelijk in deze materies de voorstellen tot oplossingen uitdenkt en voorstelt. Dat is in de legislatuur 1999-2003 niet anders. Ik zeg niet dat dit een goed verschijnsel is maar de impact van de uitvoerende macht wordt groter en groter. Wel is er een verschil tussen de legislatuur 1995-1999, waar de leider van de Vlaamse executieve en de regeringsleider Jean-Luc Dehaene alle twee van CVP-stal waren en dat men toen blafte op het Vlaams niveau en dat Dehaene dan “koest” riep, en de legislatuur 1999-2003 waar het nog nooit is opgeklopt volgens mij.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Ik was kandidaat met nog andere kandidaten, ook Vlaamse volksvertegenwoordigers. Een van mijn specifieke motieven om kandidaat-gemeenschapssenator te zijn was toch dat men op die manier binnen de sociale sector een zicht kon behouden op de evolutie. Dat was één van mijn hoofdbekommernissen: zien hoe in feite het federaal gevoerde beleid nog samen kon gezien worden met de bevoegdheden die toegekend waren aan de gemeenschappen en de gewesten. Ik had op deze manier een goed overzicht. Een specifiek voorbeeld is het drugsbeleid dat altijd mijn interesse heeft weggedragen en nog altijd wegdraagt. Ik heb op een bepaald moment een studie gedaan om te zien hoeveel geld er over de verschillende departementen wordt besteed inzake drugsbeleid maar dat was een onmogelijke zoektocht. Ik had wel een globaal zicht maar ik ben nooit tot een synthese kunnen komen.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als

gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

Qua parlementaire initiatieven zal dat wel de Senaat geweest zijn.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander? Vindt u dat de gemeenschapssenatoren een heel duidelijke aparte groep vormen in het Vlaams Parlement? Ziet men de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren als een aparte groep?

Nee, ze worden niet aanzien als een aparte groep.

Vraag: Vond u dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat bekeken werden als een aparte groep?

Persoonlijk heb ik niet het gevoel dat de gemeenschapssenatoren tijdens de legislatuur 1995-1999 in de Senaat aanzien werden als een aparte groep. Men voelde zich gewoon senator in de Senaat.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Ik kan natuurlijk tussen twee legislaturen vergelijken en ik moet toegeven dat dit moeilijker en moeilijker wordt. Donderdag is de dag van de Plenaire Vergadering in de Senaat, woensdag is de dag van de Plenaire Vergadering in het Vlaams Parlement. Men probeert wel meestal de data van de Plenaire Vergadering te respecteren. Maar soms moet men aanwezig zijn in de Plenaire Vergadering en heeft men ook commissies in het Vlaams Parlement met op hetzelfde ogenblik stemmingen. Op dat vlak denk ik dat de afspraken niet meer zo goed zijn. Men verliest meer en meer uit het oog dat er ook nog gemeenschapssenatoren zijn.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep? Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Vorige legislatuur zijn er wel initiatieven geweest, dat was Leo Delcroix vermoed ik die het initiatief nam om de verschillende Vlaamse gemeenschapssenatoren van de verschillende politieke families bijeen te roepen. Zo zijn er een drietal vergaderingen geweest maar echte initiatieven zijn er niet uit gegroeid. Maar dat heeft ook te maken met het aantal gemeenschapssenatoren. Door dat aantal kon men niet concreet werken. Daarom denk ik dat het politiek akkoord van april 2002 tussen de huidige meerderheidspartijen van de Senaat meer en meer een echte ontmoetingsplaats van de Senaat wil maken die paritair is samengesteld uit 35 Franstaligen en 35 Nederlandstaligen. Hier ligt misschien de echte activiteit van de gemeenschapssenator naar de toekomst toe. Dat zal natuurlijk ook afhangen van de verkiezingen, want men moet de Grondwet daarvoor wijzigen en dus de nodige meerderheid hebben.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Ik kan mij vinden in een paritaire Senaat. Ik vind dat de Senaat nog altijd nuttig werk zou kunnen leveren, ook wat betreft wetteksten, het produceren van eigen voorstellen omdat de wetgeving bij een tweede lezing belang heeft. In het Vlaams Parlement functioneert het monocameraal stelsel heel goed maar als ik het ritme vergelijk qua behandeling van een wetsvoorstel of een voorstel van decreet of een wetsontwerp of een ontwerp van decreet, dan ziet men dat men in het Vlaams Parlement daar meer tijd voor uittrekt. Men staat daar niet onder dezelfde tijdsdruk als die in het Federale Parlement.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Ik denk dat in de nieuwe Senaat de taak van de gemeenschapssenator echt tot zijn recht kan komen. Het zal een echte ontmoetingsplaats worden. De echte moeilijkheden die er kunnen zijn tussen Nederlandstaligen en Franstaligen kan men oplossen door die 35 mensen die daar specifiek hun werk van maken. Dit is zeker de moeite waard om te proberen.

7. Marc Olivier (6 maart 2003, 17u00 tot 17u45, Kortrijk)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Dat is louter toevallig denk ik. Wat wel frappant is dat de gemeenschapssenatoren, waarvan de belangrijkste opdracht in het Vlaams Parlement ligt, dikwijls de problemen moesten oplossen i.v.m. het quorum van de andere senatoren, niettegenstaande het een afgeslankte Senaat betrof. Maar wat betreft die vragen was ik veel actiever in het Vlaams Parlement in vergelijking met de Senaat alhoewel ik zeer actief was in de commissie Sociale Zaken van de Senaat en ook heel actief was in de commissie Financiën van de Senaat. Maar goed, als men het aantal parlementaire vragen controleert dan ziet men dat er in de Senaat relatief weinig schriftelijke vragen en mondelinge vragen worden gesteld in vergelijking met de Kamer en zeker in vergelijking met het Vlaams Parlement.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 24 mondelinge, 227 schriftelijke vragen en 4 vragen om uitleg. Daarmee bent u veruit de actiefste Vlaamse gemeenschapssenator wat betreft de controlerende werkzaamheden in de Senaat. Is daar een verklaring voor?

Dit is heel eenvoudig te verklaren want ik had een heel uitgebreid dienstbetoon. Via dienstbetoon word je geconfronteerd met allerhande soorten vragen. Ik had ook altijd een luisterend oor voor bijvoorbeeld verenigingen en instellingen. Ik nam daar nota van en formuleerde dan een vraag en speelde die door. Het was ook dikwijls een basis om gedocumenteerd te worden om eventueel een wetsvoorstel in te dienen. Daarenboven zaten we toen nog in de meerderheid. Het was dus ook een mogelijkheid om ministers van andere partijen te interpellieren. Wat betreft die mondelinge vragen heb ik er niet zoveel gesteld tenzij dat het actuele vragen waren.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een minderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dat?

Omdat de materie op het Vlaams niveau en het federale niveau totaal verschillend is. En ook omdat er weinig materies zijn die bicommunautair waren. Het eerste wetsvoorstel is geweest: dat was zelfs een wijziging van de grondwet om vrijheid van verkeer op spoorwegen ook voor alle Vlaamse volksvertegenwoordigers in te voeren. Jean-Luc Dehaene was daar razend voor. Ik was ook lid van het Bureau van het Vlaams Parlement. Het reglement van het Vlaams Parlement en de manier van werken in het Vlaams Parlement waar ik enorm actief in was en waar ik heel wat zaken gewijzigd heb, heb ik ook in de Senaat helpen invoeren, zo bijvoorbeeld het vragenuurtje. Dat bestond vroeger allemaal niet. We hadden een zeer beperkte fractie: we zaten met twaalf in de fractie en andere collega's die zogenoemd enorm veel werk hadden waren zelfs niet aanwezig. Ik vind dat de Senaat onwaardig. Als gemeenschapssenator moesten wij dan altijd de gaten vullen voor de andere senatoren die eigenlijk hun werk niet deden.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77

actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde vooral door toedoen van Chris Vandenbroeke, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik heb daar nooit een inventaris van gemaakt.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 215 schriftelijke, 4 actuele vragen, 4 vragen om uitleg, 9 mondelinge vragen en u hield 9 interpellaties. Opnieuw is u de actiefste gemeenschapssenaator wat betreft de controlerende werkzaamheden maar nu in het Vlaams Parlement. Is daar een specifieke reden voor?

Ik stelde zoveel schriftelijke vragen omdat dat over zaken ging die mij interesseerden. Dat is enerzijds door contacten met mijn achterban maar anderzijds ook te verklaren uit het feit dat het soms een interessante materie betrof waar ik meer informatie wou over krijgen. Om een simplistisch voorbeeld te geven: benjisspringen. Ik had daar iets over gelezen en ik zei tegen mezelf: “Daar moet ik wat meer over weten.” Wat er ook een heel grote activiteit was, waren de samenwerkingsovereenkomsten. Regelgeving kon enkel ontstaan doordat het langs het Federale Parlement en het Vlaams Parlement moest passeren. Een voorbeeld daarvan zijn de wapenschilden. Dit was een nationale materie maar op Vlaams niveau bleef dit ook niet zonder gevolg.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat uw controlerende werkzaamheden, net zoals in de Senaat, heel weinig betrekking hebben op het communautaire. Hoe verklaart u dit?

Dezelfde reden als die in de Senaat.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties door de gemeenschapssenatoren werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

Omdat die drie in de oppositie zaten en wij in de meerderheid zaten. Als er een belangenconflict was, ging dat altijd uit van het Bureau. Want een belangenconflict was het ideale middel om te schieten vanuit de oppositie. Maar wij hebben heel dikwijls een belangenconflict ingeroepen altijd uitgaande van een meerderheid van het Bureau.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u vier van de vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij de vier stemmingen verklaarde u zich vier maal akkoord met het gemotiveerd advies. Wat was de reden daartoe? Was u akkoord met de manier waarop de Senaat zich ontfermde over de behandeling van de belangenconflicten?

Het was een heel logge procedure en de grootste logheid in de procedure was het over en weer gaan vanuit de Kamer naar de Senaat voor het evocatierecht vanuit de Senaat. Op die manier werd er ping pong gespeeld tussen Kamer en Senaat. Tussen het Vlaams Parlement en de Senaat gebeurde dat minder.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Als gemeenschapssenator, dat is ondertussen ook al gewijzigd, moesten wij afzien van elk ondergeschikt mandaat. Ik was hier in Kortrijk gemeenteraadslid en ik heb ontslag moeten nemen van het moment dat ik het ambt van gemeenschapssenator opnam. Nu is deze regel weggefallen en mijn inziens terecht. Dus ik werd gemeenschapssenator omdat ze geen andere kandidaten hadden. Al die anderen hadden allen een uitvoerend mandaat. Misschien was Weyts geen gemeenteraadslid maar al de rest was schep en burgemeester. Er waren er ook die geen zin hadden om harder te werken. Ik heb mijn mandaat van gemeenteraadslid dan opgegeven omdat ik vond dat dat wel een uitdaging was. Ik had de Kamer van Volksvertegenwoordigers gedaan, ik had het Vlaams Parlement uiteraard gedaan. En ik vond het wel leuk eens te weten wat de sfeer in de Senaat was.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

Uiteraard in het Vlaams Parlement want ik was lid van het Bureau en eerste ondervoorzitter. Later wanneer ik moest beslissen van welk assemblee ik het erelidmaatschap wou, heb ik dat van het Vlaams Parlement gekozen. Alhoewel het wel beter stond om eresenator of erevolksvertegenwoordiger te zijn.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander? Vindt u dat de gemeenschapssenatoren een heel duidelijke aparte groep vormen in het Vlaams Parlement? Ziet men de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren als een aparte groep?

Men ziet de gemeenschapssenatoren niet als een aparte groep. We zijn wel een paar keer in de legislatuur met de gemeenschapssenatoren samengekomen.

Vraag: Vond u dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat bekeken werden als een aparte groep?

Nee, integendeel, ze waren blij dat wij gemeenschapssenatoren er waren om de meerderheid te maken.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Men heeft daar pogingen toe ondernomen maar men is er nooit ten volle in geslaagd. De voorzitter van de Senaat Frank Swaelen die ook lid was van de fractie werd op de fractie erover aangesproken om te trachten te vermijden dat de stemmingen op hetzelfde ogenblik zouden vallen. Maar wat betreft de commissies ging alles zijn gang. Zo kwam het dikwijls dat ik in de commissie van het Vlaams Parlement bezig was en dat ik werd weggeroepen uit de commissie om te gaan stemmen in de Senaat. Dat kostte mij iedere keer zeven à acht

minuten en het kan erop aankomen. Gelukkig valt in Vlaanderen gewest en gemeenschap dan nog samen.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep?

Ja, maar uitnodiging en aanwezig zijn was iets anders. Wie was er daar wel: Chris Vandenbroeke, Patrick Hostekint, Johan Weyts, Leo Delcroix. Wij waren daar uit respect voor Leo Delcroix maar er kwam niet veel uit de bus hoor. Want Leo Delcroix was quaestor in de Senaat: hij had m.a.w. het één en het ander te doen en ook te zeggen. In die zin had hij een soort van materieel statuut. Het enige voordeel van gemeenschapssenator was trouwens dat men een bureau in de senaat had en dat men extra personeelondersteuning had. Al de rest bleef hetzelfde.

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Nee, nee. Ik geloof wel dat we één keer bijeen zijn geweest maar elk had zijn eigen dada. De Waalse gemeenschapssenatoren zaten voor de helft van de tijd in het Gemeenschapsparlement of in Namen. Behalve toen we op bezoek waren in Namen is er niet veel meer geweest.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Het is geen hervorming, het is heel eenvoudig afschaffen. Ik ben niet de mening toegedaan dat de Senaat moet worden afgeschaft maar de Senaat moet wel een totaal andere rol krijgen. De Senaat als Kamer der wijzen heeft zeker nog een rol te vervullen als reflectiekamer, maar meer niet. Wat betreft de bevoegdheden is de Senaat trouwens al enorm, enorm uitgehold. De begroting wordt daar bijvoorbeeld al niet meer besproken. Men kan wel kakelen in de Senaat maar eieren worden in de Kamer gelegd. Trouwens, er wordt nu met het politieke bestel in ons land gesold. De Senaat is ook belangrijk voor de bicommunautaire zaken, om de rust te behouden tussen de gemeenschappen.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Heel dat systeem van gemeenschapssenatoren is theoretisch heel interessant maar in de werkelijkheid heel wat minder. Ofwel moeten ze de Senaat afschaffen ofwel er een andere

inhoud aan geven. Als men de Senaat afschaft, kan men de Senaat heel eenvoudig baseren op hetgeen wat vanuit de gemeenschappen en de gewesten komt. Anders heeft dat geen enkele zin.

Als men de rol nu van gemeenschapssenator bekijkt, mag men ze eigenlijk afschaffen. Maar er moet een andere soort Senaat opgestart worden. Als men die rechtstreeks zou verkiezen, duidelijk vanuit de bevoegdheid Vlaanderen weze het gemeenschap of gewest, dan zou dat voor mij daartoe beperkt worden. Als men het nu bekijkt, eerst verkozen en dan gedelegeerd tot, dat heeft geen enkele zin.

Ofwel moet men gemeenschapssenator zijn en dan ontslag nemen in het andere parlement waaruit men is gedelegeerd maar dan bestaat de binding natuurlijk niet meer. Als bijvoorbeeld de Vlaamse senatoren zouden verkozen zijn met een duidelijke bevoegdheid, dan mag men ze bijvoorbeeld voor andere bevoegdheden heel eenvoudig wandelen sturen.

8. Johan Weyts (7 maart 2003, 12u30 tot 13u15, Brussel)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Ik denk dat dit toeval is. Het is natuurlijk zo dat volgens mijn opvatting de eerste plicht van een parlementslid een plicht is van controle op de uitvoerende macht. Dat sluit op uw vraag aan in die zin dat dit meebrengt dat we vragen stellen. Ik moet u zeggen dat ik als gemeenschapssenator meer interesse heb gehad voor de Senaat dan voor het Vlaams Parlement omdat ik vroeger twee legislaturen rechtstreeks verkozen senator was. Het is maar vanaf het ontstaan van het zelfstandig verkozen Vlaams Parlement dat ik ook in het Vlaams Parlement zat als gemeenschapssenator, maar ik was in feite ook senator. Nu is het zo dat vroeger de leden van de Kamer en de Senaat elkaar om de veertien dagen ontmoetten in de lokalen van de Kamer waar we dan de Vlaamse Raad vormden. Dat was volgens mij de beste formule, m.n. dat iedereen die rechtstreeks verkozen is lid is van de Vlaamse Raad, nu zouden we zeggen Vlaams Parlement als het een Vlaams rechtstreeks verkozen parlementslid is, en dan is hij ook nog Kamerlid en Senator. Dit is interessant omdat men dan het ganse spectrum van bevoegdheden kan controleren. Men is dus niet beperkt tot enkel de bevoegdheden van het Vlaams Parlement, of de bevoegdheden van het Federale Parlement. Men kan dus het ganse spectrum van het maatschappelijke leven in de gaten houden. En dat was fantastisch. Een gemeenschapssenator kan dat niet meer omdat tijdens de uren van het Vlaams Parlement

ook de Senaat vergadert en het komt er in werkelijkheid op neer dat men een keuze moet maken waar men zijn prioriteiten legt en ik heb vier jaar lang mijn prioriteiten in de Senaat gelegd. Ik was daar ondervoorzitter van de Commissie van Financiën en Economische Zaken. Ik deed ook Buitenlandse Zaken. Ik was ook door de Senaat aangesteld als lid van de Raad van Europa en van de assemblee van de West-Europese Unie. En dat was voor mij veel boeiender dan het Vlaams Parlement en ook vandaag zeg ik dit nog. Als ik mijn twaalf jaar Senaat vergelijk met mijn vijf of vier jaar Vlaams Parlement, dan is dat eigenlijk onvergelijkbaar. Als men nu enkel de openbare zittingen beschouwt, dan ziet men dat 99% van alle agendapunten moties en aanbevelingen zijn. Ik ben nu alleen in het Vlaams Parlement gebleven door een sanctie van mijn eigen partij. Ik was van in het beginne van oordeel dat het een grote vergissing was het Cordon Sanitaire in stand te houden of te organiseren. Op dat moment heeft Voorzitter Van Peel mij gesanctioneerd door in het jaar '99 ervoor te zorgen dat ik geen gemeenschapssenator meer kon zijn.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 16 mondelinge, 10 schriftelijke vragen en 1 vraag om uitleg. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren is dat eerder aan de lage kant. Is daar een verklaring voor?

Dat komt omdat ik echt druk benomen was in de Commissie van Financiën. Als ondervoorzitter was dat een zware taak. In die legislatuur had ik ook een heel belangrijk eigen wetsvoorstel ingediend, namelijk de wet op de kansspelen. Dat was een fantastisch zwaarlijvig dossier. Het was een jaar in behandeling in de Commissie van Financiën. Stefaan De Clerck, als minister van Justitie, legde dan een ontwerp neer namens de Regering. Dit was zeer ongebruikelijk dat de regering een initiatief nam als alternatief voor een wetsvoorstel dat in behandeling was in de Senaat. Na heel veel discussies heeft de Regering dan haar ontwerp als amendement op mijn wetsvoorstel ingediend. En zo is het wetsvoorstel Weyts gebleven en is het ook zo gestemd geworden. Daarenboven komt nog dat ik erg veel activiteiten had in de Raad van Europa. Ik was daar voorzitter van de Sociale Commissie wat een subcommissie was van de grote Commissie van Sociale Zaken. Ik heb bijvoorbeeld het eerste congres tussen de vakbonden en het patronaat in Roemenië georganiseerd in de oude paleizen van Ceaucescu. Wij hebben ook een congres georganiseerd in Schotland, het Sociaal Charter en al die zaken. Ik was ook lid van de Controlecommissie die moest nakijken of de nieuwe lidstaten van de Raad van Europa voldeden aan de voorwaarden die waren opgelegd. We vergaderden vier weken in Straatsburg voor de openbare zittingen van de Raad van Europa en

vier weken in Parijs voor de assemblee van de West-Europese Unie. Daarnaast hadden dan de activiteiten van de Commissies plaats en die gingen een beetje overal door. Dat kon even goed in Roemenië of Engeland zijn. Eigenlijk is het een schande hoe dat de parlementen in België daar zo neerbuigend over spraken. Wij waren precies een clubje van mensen die veel op reis gingen en net het tegendeel was waar. Onze rapporten van de Raad van Europa behoren daarenboven tot de interessantste die men kan lezen op het politieke niveau in Europa. Maar die worden nooit door de federale parlementen geconsulteerd. Het was eigenlijk kinderachtig, want als ik bijvoorbeeld stemmingen of een vergadering had in Straatsburg of in Parijs en er waren stemmingen in het Parlement, dan werd ik gedwongen om terug te komen, gewoon om die stemmingen te doen, gewoon omdat er zelfs geen collega een stemafpraak wou maken. Dat was ongelooflijk. Dan moest men weg en weer rijden. Dat was waanzin.

Ik was de enige gemeenschapssenator die in de commissie van Justitie zat in de Raad van Europa. Dat was in Istanbul en ik was de enige die daar stemgerechtigd was en ik heb daar het standpunt vertolkt van de Vlamingen en we hebben dat met succes gedaan want alle amendementen die wij hadden ingediend zijn in de openbare zitting aanvaard. Na de stemmingen zijn de burgemeesters van de Rand razend weggelopen. Dat was één van de weinige momenten dat minister-president Van den Brande mij documentatie gaf met het standpunt van de Vlaamse Regering. We verdedigden daar niet zozeer het Vlaams Parlement maar wel de Vlaamse Regering, bijvoorbeeld de omzendbrief van Peeters enzovoort.

Vraag: Uw vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een heel kleine minderheid van uw vragen communautair geladen was. Hoe verklaart u dat?

Ik moet u zeggen dat wij in de periode lid waren van de meerderheid en J.-L. Dehaene liet weinig ruimte, bijvoorbeeld het probleem van Brussel en zo. Wel, we konden in de fractievergaderingen zoveel lawaai maken als we wilden maar in de officiële zitting moest men zwijgen. Dat is de grote reden. Men moest nogal zeer streng de richtlijnen volgen van J.-L. Dehaene of anders... . Op dat vlak was er heel weinig respect door de regering t.a.v. de

gewone parlementsleden, en dit was ook in het Vlaams Parlement zo. Men moest bijna een audiëntie vragen om ontvangen te worden door een collega die minister was geworden. Zij waren de beslissers en de rest diende enkel om te stemmen in het Parlement en moest voor de rest zoveel mogelijk zwijgen.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde vooral door toedoen van Chris Vandenbroeke, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Iemand die behoort tot de meerderheid moet altijd zwijgen en kon moeilijk zijn eigen partij interpellieren. Dat werd niet geduld. Men kon dat doen in de fractievergadering maar niet in de openbare zitting. Natuurlijk dat de mensen van het Vlaams Blok daar wel bedrijvig in zijn. Trouwens, het Blok is altijd zeer actief geweest in die zin dat zij altijd lijfelijk aanwezig zijn in de zitting en dat zij over ieder punt willen stemmen en hun eigen mening naar voor willen brengen. Zij zaten in een andere rol dan dat wij daar zaten. Ik heb bijvoorbeeld heel harde discussies gevoerd met minister Wathelet in de tijd van Justitie die weigerde te antwoorden op mijn interpellaties. Er is nog een speciale zitting gehouden in de Senaat op een zaterdagmorgen omdat hij moest antwoorden, anders moest hij ontslag nemen.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 19 schriftelijke, 6 actuele vragen, 2 vragen om uitleg, 2 mondelinge vragen en u hield 3 interpellaties. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren scoort u wat betreft uw controlerende activiteit in het Vlaams Parlement bij de middenmoot. Is daar een specifieke reden voor?

Zie antwoord Senaat

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat uw controlerende werkzaamheden, net zoals in de Senaat, heel weinig betrekking hebben op het communautaire. Hoe verklaart u dit?

Het eerste groot dossier dat ik als parlementslid heb aangebracht was het dossier van de Kempense steenkoolmijnen, dat was toch ook een Vlaams dossier. Dat was ook heel belangrijk want daardoor is de GIMV veranderd van structuur plus dat ging over honderd miljard die geïnvesteerd werd voor de reconversie van Limburg. Ik heb mij altijd beziggehouden met moeilijke dossiers, zo bijvoorbeeld ook de fiscale amnestie. Ook dienstbetoon was niet aan mij besteed. Nu is dat al veel minder maar vroeger waren er parlementairen die geen enkel dossier kenden in het parlement en uitsluitend aan dienstbetoon deden wat lonend was om voorkeurstemmen te halen. Maar volgens mij is de eerste opdracht van een parlementslid de controle op de uitvoerende macht en in tweede orde wetsvoorstellen indienen. Maar dat is een beetje in onbruik geraakt want wat mag men voorstellen als men lid is van de meerderheid: een dossier dat de regering niet wil of durft voorstellen omdat het niet in het regeerakkoord staat en voor de rest moet men zwijgen.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u nooit een motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende terwijl een derde van die moties door de gemeenschapssenatoren werd ingediend door Dua, Vandenbroeke en Van Hauthem. Hoe verklaart u dit?

Voor belangrijke zaken kwamen wij afzonderlijk samen met de gemeenschapssenatoren over alle partijen heen. Dan zei men: “Kijk, laat ons dat aanbrengen, laat ons een voorstel indienen.” En dan werd dat meestal getekend door iedereen en ging dat niet, dan enkel door de gemeenschapssenatoren van de meerderheid.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u drie van de vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij het eerste belangenconflict stemde u voor, bij het tweede onthield u zich, bij het derde stemde u niet mee en bij het vierde stemde u opnieuw voor. Wat was de reden daartoe? Was u akkoord met de manier waarop de Senaat zich ontfemde over de behandeling van de belangenconflicten?

Een belangenconflict is een moeilijk instrument om te gebruiken. Nu is er een Overlegcomité die misschien al soepeler werkt. Maar het was natuurlijk zo dat men dat moet zien in het

kader dat het Federale Parlement denkt dat zij de voogdij heeft over het Vlaams Parlement. Dus ook de behandeling van de conflicten moet daar gebeuren omdat zij dan de rechters zouden kunnen zijn. Als ik de belangenconflicten die dit jaar in het Vlaams Parlement telkens worden weggestemd door de meerderheid bekijk, dan is dat om de collega's in het Federale Parlement niet in problemen te brengen. Nu is dat veel uitgesprokener dan vroeger. Het is een vervalsing van een toestand, het zou beter een neutrale instelling zijn zoals men het Arbitragehof heeft. Daarenboven komt nog dat de meerderheidspartijen in het Vlaams Parlement vaak andere houdingen aannemen in het federale parlement zodat men de vraag stelt: "Waar zijn we eigenlijk mee bezig?" En dan voelt men dat men zijn tijd aan het verliezen is door het politieke spel dat men speelt. En dat betreur ik geweldig.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Ik moet u zeggen dat ik altijd rechtstreeks verkozen senator was tot dan toe. In 1995 bestond er voor het eerst het Vlaams Parlement en ik wou mijn werk verder zetten in de Senaat. Dat was mijn motivering om mijn kandidatuur te stellen voor de functie van gemeenschapssenator. En ik was de enige kandidaat, men heeft er nog twee moeten zoeken want dat interesseerde niemand omdat men er niet voor betaald werd. Mij interesseerde dat wel omdat mijn werkterrein in de Senaat lag. Daarna zijn er nog twee bijgekomen die eigenlijk gevraagd werden. Door het feit dat men er niet voor betaald wordt, is het niet populair.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

Met kop en schouders: de Senaat.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander? Vindt u dat de gemeenschapssenaatoren een heel duidelijke

aparte groep vormen in het Vlaams Parlement? Ziet men de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren als een aparte groep?

Neen, neen, neen.

Vraag: Vond u dat de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren in de Senaat bekeken werden als een aparte groep?

In feite werden de gemeenschapssenatoren geïntegreerd in de werkzaamheden van de Senaat. Er wordt dus heel weinig gesproken over ‘de gemeenschapssenatoren’. Dat is zeer uitzonderlijk eens bij een belangenconflict maar voor de rest niet. Men verwacht dat men daar loyaal Senator is.

Ik moet u zeggen dat de gemeenschapssenatoren noch door de regering noch door de parlementen als volwassen werden aanzien. Als men in de Senaat zei: “Ik spreek als gemeenschapssenator, ik vertolk de mening van het Vlaams Parlement” dan had men eerder de indruk van “Hier zit men in de Senaat en wij hebben een autonoom oordeel”. En dit is nog altijd een beetje zo.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Nee, en dat maakt het ook een slechte instelling. Men kan moeilijk de twee doen omdat de tijdsbenutting op dezelfde dagen en uren valt en dat was vroeger wel beter want vroeger kon je een volledige week met Vlaamse zaken bezig zijn maar je bleef ook volledig in het federale.

De Senaat stemt wel de donderdagnamiddag en het Vlaams Parlement de woensdag. Maar met commissies hield men helemaal geen rekening en dan koos ik voor de Senaatscommissie.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep?

Ik herinner mij dat Leo Delcroix, die quaestor was, de gemeenschapssenatoren in zijn bureau riep om te zeggen: “Wat gaan we doen?”

Op een bepaald ogenblik stemde het Vlaams Parlement bepaalde voorwaarden m.b.t. de Grondwetsherziening. Wij wilden het standpunt van het Vlaams Parlement duidelijk vertolken ook naar de regering toe en om die reden riep Delcroix ons samen met alle

gemeenschapssenatoren, ook van de andere partijen, om het standpunt van het Vlaams Parlement daar te laten doordrukken. Maar dan werd dat onmiddellijk gecounterd door de regering. Men moest in het stramien blijven van de Senaat en van de werking die de fractie daar vastlegde en men aanvaardde daar moeilijk dissidente houdingen.

Vraag: Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Wij hebben dat willen doen maar dat is er nooit van gekomen. Ik herinner mij geen enkele vergadering. Maar het zou eigenlijk aangewezen zijn dat de regering bijvoorbeeld een advies zou inwinnen als het over communautaire zaken zou gaan. Maar dat is nooit gebeurd, men deed gewoon verder.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat? Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Voor mij is er maar één oplossing: dat is het afschaffen van de gemeenschapssenatoren. Je hebt de Senaat, je hebt de Kamer en je hebt het Vlaams Parlement en het is in het verleden altijd mislukt om daar zo'n brugfunctie te behouden. Ik heb nogal bezwaren dat wij een paritaire Senaat zouden moeten aanvaarden omdat meer dan 60% van de bevolking Vlamingen zijn. Verhofstadts politiek op dat vlak is anti-Vlaams.

De Senaat kan natuurlijk wel over bepaalde dossiers wetgeving indienen, bijvoorbeeld de euthanasiewetgeving. Nu zegt men over het tweekamerstelsel op een nogal lichtzinnige manier: "Dat is allemaal het werk overdoen en dat is belachelijk." Ik vind dat dus helemaal niet. Het tweekamerstelsel zoals het vroeger bestond, is ontstaan vanuit de wijsheid van onze voorvaders. Wij ervaren in het Vlaams Parlement hoeveel decreten er niet slecht zijn gemaakt. Hoeveel decreten zijn niet uitvoerbaar? Ze maken teksten waar dat men geen weg mee kan, men kan ze niet toepassen. Ik heb heel veel meegemaakt dat we teksten die van de Kamer kwamen, dat we die teksten formidabel verbeterden in de Senaat. Ook een element dat heel belangrijk is, is het feit dat de Senaat altijd werkte met gesloten deuren in de commissies. Dit was niet het geval in de Kamer. Natuurlijk begint dan het theater en de cinema bij een commissie met open deuren. De journalisten zitten daar, iedereen wil zijn liedje zingen, iedereen wil er als beste uitkomen. Men is dus niet meer bezig met de ernst van het dossier of van het ontwerp of van het voorstel. Men wil gewoon scoren naar de publieke opinie, naar de kiezer toe. Ik vind dat verschrikkelijk voor een parlement, dat bestond niet in

de Senaat. Ik herinner mij goed de Commissie van Financiën in de Senaat met Etienne Cooreman en Paul Hatry. Ik was ondervoorzitter, hij was van de oppositie, ik was lid van de meerderheid. Wij hebben daar altijd kunnen werken in die commissie zonder onderscheid te maken tussen meerderheid en minderheid. Maar dat was een fantastische commissie, dat waren allemaal mensen die sterk geïnteresseerd waren, bijvoorbeeld Luc Coene, Goovaerts, Gaston Geens, Leo Delcroix, Etienne Cooreman. Wij hadden een heel goede samenstelling van de commissie. Ik denk niet dat dit nu nog zo is.

9. Vera Dua (12 maart 2003, 16u30 tot 16u50, telefonisch)

Vraag: Ten eerste onderzocht ik de controlerende werkzaamheden in de Senaat en in het Vlaams Parlement van de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren. Daaruit bleek dat de gemeenschapssenatoren zich in de Senaat heel actief betoonden wat betreft het aantal mondelinge vragen en zich in het Vlaams Parlement heel actief betoonden wat betreft het aantal interpellaties. Heeft u daar een verklaring voor of denkt u dat dit eerder toevallig is?

Ik denk dat vooral actieve parlementsleden aangeduid werden als gemeenschapssenatoren vermoed ik. Ik kan daar anders niet direct een verklaring voor vinden. Omdat er misschien een aantal aspecten zijn die effectief in de twee assemblees aan bod komen.

Vraag: In de Senaat scoorde u wat betreft de controlerende werkzaamheden net onder het gemiddelde van de Vlaamse gemeenschapssenatoren, wat betreft de controlerende werkzaamheden in het Vlaams Parlement bent u bij de actiefste van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Is daar een verklaring voor?

Ik zal daar twee dingen op zeggen. Eerst en vooral heb ik altijd het zwaartepunt van mijn werk in het Vlaams Parlement gelegd. Aan de andere kant ben ik in die periode wel lid geweest van de onderzoekscommissie Rwanda en die heeft heel veel tijd en energie opgeslorpt. In die zin, moest die onderzoekscommissie er niet geweest zijn, vermoed ik dat ik nog actiever zou zijn geweest in het Vlaams Parlement en iets minder actief zou zijn geweest in de Senaat. Het is dus niet zo dat ik de Senaat links liet liggen want als men de uren zou bekijken dat er in die commissie is vergaderd, dan lag het zwaartepunt van mijn werkzaamheden in dat jaar in de Senaat.

Vraag: Bij die controlerende werkzaamheden onderzocht ik in welke mate u in de Senaat terugkoppelde naar het Vlaams Parlement en in welke mate u in het Vlaams Parlement terugkoppelde naar de Senaat. Daaruit bleek dat u dit in zowel de Senaat als het Vlaams Parlement heel weinig deed. Is daar een verklaring voor?

Het is natuurlijk te zien wat men als criterium neemt. Voor zover ik mij herinner heb ik zeer veel vragen in de Senaat gesteld die onrechtstreeks wel te maken hebben met onderwerpen die ook in het Vlaams Parlement aan bod komen. Echte communautaire vragen stel ik niet. Men kan wel met een milieuthema bezig zijn in het Vlaams Parlement waarbij bepaalde aspecten wel federaal zijn. Zulke vragen stelde ik wel regelmatig. Maar dat het een minderheid blijft is te verklaren uit het feit dat ik niet direct bezig ben met communautaire dossiers.

Vraag: In mijn onderzoek had ik ook aandacht voor de rol van de Vlaamse gemeenschapssenatoren m.b.t. belangenconflicten. Daaruit bleek dat één derde van alle moties m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement van een Vlaamse gemeenschapssenator was. U zelf diende er ook één in samen met Johan De Roo, André Denys, Robert Voorhamme, Filip Dewinter en Paul Van Grembergen en die handelde over de begroting van de Franse Gemeenschap. Vond u dit uw taak als gemeenschapssenator of had dit hier niks mee te maken?

Ik denk dat er zo wel een neiging was, als er belangenconflicten waren die door de partijen moesten mee ondertekend worden, dat men zich in eerste plaats richtte tot de gemeenschapssenatoren. Maar ik denk ook dat er belangenconflicten zijn geweest die wij als partij niet hebben mee ondertekend en dat daardoor het aantal ook relatief beperkt zal zijn.

Vraag: Tijdens de legislatuur 1995-1999 waren er vier belangenconflicten die aanhangig waren in de Senaat. Ze handelden over de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel, het taalgebruik op identiteitskaarten, het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. U stemde steeds ja bij de eindstemming van het gemotiveerd advies. U was het dus steeds eens met de afhandeling door de Senaat of vindt u deze procedure voor verbetering vatbaar?

Ik moet zeggen dat ik mij toch wel herinner dat wij er niet zijn uitgeraakt rond zeer belangrijke conflicten. In die zin denk ik dat er rond een aantal praktische zaken misschien

wel een oplossing gevonden is. Maar als het er echt op aan komt, is die Senaat nooit in staat geweest om de zware dossiers te trancheren. In die zin kan men daar vragen bij stellen.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Men heeft eerst en vooral gekeken wie er kandidaat was. Ik denk dat dit er niet zoveel waren want dat was niet zo'n dankbare job. Bij ons had niemand een gemeentelijk mandaat dus dat was niet het probleem. Het was bij ons een beetje het systeem van 'Chinese vrijwilliger'. We waren toen met twee kandidaten: Johan Malcorps die het nu is en mezelf. Dat is eigenlijk gewoon van: "Wie ziet dat zitten om dat te doen?" en dat er natuurlijk ook een aantal opportuniteiten waren, zijnde een aantal dossiers dat men dan op twee vlakken kan benaderen en dan heeft men uiteindelijk in consensus beslist wie het zou worden. Het was niet zo dat iedereen daar direct stond voor te springen maar iedereen realiseerde zich wel dat er daar een aantal opportuniteiten aan verbonden waren.

Vraag: U zei daarnet al dat u heel werkzaam was in de Senaat ten tijde van de Rwandacommissie. Als u nu al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

Dit was afhankelijk van de periode. In de periode van de Rwandacommissie zeker in de Senaat. Ik heb in elk geval het gevoel dat ik in die legislatuur zeer veel energie gestoken heb in die Rwandacommissie en aan de andere kant voor al de rest lag mijn zwaartepunt echt bij het Vlaams Parlement. Dus moest die Rwandacommissie er niet geweest zijn, dan zou u kunnen vaststellen dat ik vooral actief was in het Vlaams Parlement.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlementslid als een ander? Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de Senaat?

Het is juist interessant om inderdaad die dubbele dossiers aan te kaarten en het geeft toch wel soms een ander licht op een aantal thema's omdat men de invalshoek van het federale kan meedragen. Dus ik vind het wel een interessante functie.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en het Vlaams Parlement?

Toen was dat echt problematisch, nu is dat wel verbeterd. Ik weet dat de stemmingen zelfs niet op elkaar waren afgestemd. Dan moest men de ganse tijd over en weer lopen. Ik denk dat dit een kritiek is die je ook van de meeste gemeenschapssenatoren te horen krijgt. Nu heb ik het gevoel dat er een aantal commissievergaderingen, bijvoorbeeld in het Vlaams Parlement, expliciet rekening houden met het feit dat een aantal actieve leden ook gemeenschapssenator zijn en dat men daardoor bijvoorbeeld op donderdagmiddag geen commissievergaderingen plant. Maar het blijft een probleem, ik hoor dat nu nog.

Vraag: Bestonden er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep? Bestond er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Er zijn wel enkele vergaderingen geweest van de gemeenschapssenatoren. In die zin vond ik het goed dat dit gebeurde. Dat moest niet teveel gebeuren maar dat was wel goed om nu en dan eens de violen op elkaar af te stemmen. Met de gemeenschapssenatoren van het Vlaams Parlement gebeurde dat wel maar met de andere taalgroep was dat zeer beperkt. Olivier en Delcroix waren daar nogal actief in. Maar ik had niet het gevoel dat we daar documenten geproduceerd hebben. Maar soms was het wel een keer goed om samen te zitten rond een aantal thema's. Ik meen te mogen herinneren dat we ooit nog rond de benaming 'Vlaams Parlement' zijn samengekomen.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Als ik het goed voorheb, wil men er een reflectiekamer van maken met effectieve dubbelmandaten en met minder bevoegdheden. Ik denk dat er zeker duidelijkheid moet komen tot wat de Senaat dient. Zo bijvoorbeeld de actuele vragen. Ik heb er zelf redelijk wat gesteld maar dat heeft absoluut geen zin. Als het echt actueel was, werd de vraag eerst gesteld in de Kamer en kwam het in de Senaat als achterloper daarachter. Ik heb altijd gezegd dat het geen zin had in de Senaat toch die actualiteit er te willen inbrengen. Daar waar de rol als reflectiekamer werd opgenomen, dan heeft de Senaat die rol dan ook zeer goed gespeeld. Het kan misschien beter omdat de Senaat nog teveel bezig was met die actualiteit, maar de

Rwandacommissie was zeer goed, rond ethische problemen enzovoort. In die zin kan ik mij zeer goed vinden in de lightversie zoals die nu voorgesteld wordt.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Misschien moet het dubbelmandaat en de functie die men daarmee kan vervullen in die nieuwe vorm nog meer beklemtoond worden. Daardoor zal het misschien niet altijd aantrekkelijk zijn om gemeenschapssenator te zijn. Maar het zou misschien goed zijn dat de mensen die zich daarvoor kandidaat stellen, zich nog iets meer bezig houden met die rol van ‘go between’ tussen die verschillende niveaus.

10. Leo Delcroix (26 maart 2003, 16u00 tot 17u00, Leuven)

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde de voltallige Senaat 1147 mondelinge vragen, 607 vragen om uitleg en 3912 schriftelijke vragen waarvan er 795 van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de mondelinge vragen scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het stellen van mondelinge vragen door de gemeenschapssenatoren in de Senaat verklaren?

Ik denk dat het statuut van een gemeenschapssenator een zeer hybride systeem is en tot op de dag van vandaag heeft dit nog nooit gewerkt. Hoe het komt dat zij veel mondelinge vragen stellen? Ik denk dat zij meestal probeerden om toch op een bepaalde manier ook in de Senaat wat aan bod te komen. Dit was voor de meesten niet vanzelfsprekend. Er waren er wel een paar die heel actief waren in de Senaat, bijvoorbeeld Johan Weyts, Joris Van Hauthem, Marc Olivier. Maar in de praktijk was het toch zo dat de meesten, ik denk dat ik misschien een uitzondering was, het Vlaams Parlement aanzagen als hun belangrijkste aangelegenheid. Dit is mijn aanvoelen. Bij mij was dat een beetje anders. Ook omdat ik 50 à 60 % van mijn tijd besteedde aan de quaestuur. Een mondelinge vraag is het gemakkelijkst om te doen. Ik heb een ingeving en ik zeg: "Dat moet ik vragen." Terwijl een schriftelijke vraag en wetsvoorstellen enzovoort studiewerk vergen. Het is het gemakkelijkste middel om aan bod te komen. Ook om in de media te komen is een mondelinge vraag gemakkelijker dan een schriftelijke vraag. Gemeenschapssenatoren zijn over het algemeen mensen die zowel op het Vlaamse vlak als op het nationale vlak proberen een bepaalde rol te spelen. Ze hebben over het algemeen een heel brede belangstelling en wegen politiek iets zwaarder dan doorsnee parlementsleden. Bekijk bijvoorbeeld huidig gemeenschapssenator Luc Van den Brande. Dat

zijn mensen die toch een bepaalde belangstelling hebben, breder dan enkel het Vlaams Parlement. Een mondelinge vraag stellen is de gemakkelijkste weg.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 4 mondelinge vragen, 71 schriftelijke vragen en 2 vragen om uitleg. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren is dat eerder aan de hoge kant. Is daar een verklaring voor?

Dat is vooral te verklaren uit het feit dat ik een aantal specifieke belangstellingspunten had rond fiscaliteit. Ik zat in de Commissie Financiën wat mijn meest actieve commissie was. Daarnaast had ik ook nog Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Defensie. In Financiën was ik effectief lid en, zonder dikkenekkerig te doen, was ik misschien één van de belangrijkste figuren. Maar dat laat ik liever anderen zeggen dan dat ik het zelf zeg. Maar ik was laat ons zeggen heel actief en had heel goede contacten met Luc Coene, die toen nog in de oppositie zat en nu de kabinetschef van de premier en inhoudelijk een sterk iemand is. Ik heb mij vooral inhoudelijk daar sterk beziggehouden. Dat was dus een eerste reden: die financiën en fiscaliteit. Een tweede reden en ook een ander belangrijk punt waarmee ik mij heel intensief heb beziggehouden: de financiële participatie van werknemers in een bedrijf. Ik heb daar veel wetsvoorstellen over ingediend en heel veel besprekingen rond gevoerd. Mijn schriftelijke vragen gingen dan ook vooral over fiscaliteit. Dat had ook te maken met het feit dat ik een parlementair medewerker heb gekozen die op dat terrein bijzonder bekwaam is: één van de jonge topadvocaten van België die zich op dat vlak erg gespecialiseerd heeft. Op die manier hebben wij zowel via zeer gerichte vragen, alsook in het globale hervormingsplan van de minister van Financiën rond fiscaliteit, een bepaalde rol gespeeld.

Vraag: Uw 77 vragen werden via een zelfgemaakte categorisatie getest op communautaire inslag. Daarin werd een onderscheid gemaakt tussen gedeeltelijk communautaire vragen en volledig communautaire vragen. Als voorbeeld van een gedeeltelijk communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar overleg of samenwerking tussen de federale overheid en de deelstaat. Als voorbeeld van een volledig communautaire vraag kan worden gezien: de vraag naar verdeelsleutels tussen Vlaanderen en Wallonië. Uit dat onderzoek bleek dat een heel kleine minderheid van uw vragen communautair geladen was, m.n. één en die ging erover dat de geregionaliseerde diensten voor scheepvaart aan weerszijden van de taalgrens het BTW-wetboek op verschillende wijze toepassen wat de heffing van de BTW over scheepvaartrechten betreft. Hoe verklaart u dat dit slechts in één van de 77 gevallen gebeurt?

Ik koppelde praktisch niet terug. Dat is opnieuw te verklaren vanuit mijn fiscale en economische belangstelling. Ik heb me daarop gefocust. Er zijn niet zoveel materies die zowel te bespreken zijn in het Vlaams Parlement als in de Senaat. Wie op dat vlak volgens mij een goede en belangrijke rol heeft gespeeld is Joris Van Hauthem. Hij kent de beide materies tamelijk goed en is een heel intelligente jongen. Volgens mij is hij de beste verpersoonlijking van wat een gemeenschapssenator zou moeten zijn. Dat is mijn opvatting. Hij was zowel in het Vlaams Parlement erg actief, wat bij mij niet het geval was, en hij was in de Senaat erg actief, zowel op het politieke vlak als op het technische vlak. Misschien dat men dat niet graag hoort omdat de jongen van het Vlaams Blok is, maar daar maak ik geen probleem van. Ik vond hem als gemeenschapssenator de beste. Een ander die dat volgens mij ook zeer goed deed was Marc Olivier. Hij probeerde ook die linken te leggen. Ikzelf heb dat niet gedaan, enerzijds door mijn drukke werkzaamheden in de quaestuur en anderzijds omdat ik in het Vlaams Parlement te weinig materies vond. Ik had vooral gehoopt in het Vlaams Parlement iets te doen rond media, voorzitter te worden van de Commissie Media. Ik ben uiteindelijk wel lid geworden van de Commissie Media maar de CVP moest toen kiezen tussen media en onderwijs en men heeft dan voor onderwijs gekozen omdat dit blijkbaar belangrijker was.

Vraag: In de legislatuur 1995-1999 stelde het voltallige Vlaams Parlement 8517 schriftelijke vragen, 983 actuele vragen en hield 768 interpellaties waarvan er 450 schriftelijke vragen, 77 actuele vragen, 69 interpellaties van de hand waren van de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Voorts werden er ook nog 28 vragen om uitleg en 40 mondelinge vragen gesteld door de Vlaamse gemeenschapssenatoren. Op de interpellaties scoorden de gemeenschapssenatoren hoger dan het gemiddelde, op de andere vragen net onder het gemiddelde. Kan u de aantrekkelijkheid van het indienen van interpellaties in het Vlaams Parlement verklaren?

Ik denk dat enerzijds een verklaring kan zijn het feit dat de gemeenschapssenatoren toch ook in het Vlaams Parlement wat extra gewicht hadden en dus ook een politieke rol vervulden die, denk ik, zwaarder was dan het doorsnee Vlaams Parlementslid. Zij voelden zich ook geroepen om ook daar vragen te stellen. Meestal zijn dit afspraken die binnen een fractie ook gemaakt worden. Men zegt dan: "Dit is een bepaalde materie. Hier zou iemand een vraag moeten stellen en omdat het connectie heeft met de nationale problematiek, kan dat misschien door een gemeenschapssenator gevraagd worden." Dat wordt zo afgesproken in de fractie. Ik

was wel actief in de fractiewerking van de CVP maar ik kon niet altijd naar commissievergaderingen of het vragenuurtje gaan. Donderdag was het zowel Vlaams Parlement als Senaat en vermits ik als quaestor in het Bureau van de Senaat zat, hadden wij op donderdag ook onze Bureauvergaderingen. Die liepen dikwijls uit terwijl men in het Vlaams Parlement al bezig was of dat er activiteiten waren. Ook op dat vlak, het organisatorische vlak, zou men veel meer kunnen doen om die zittingen van het Vlaams Parlement ook op andere momenten te hebben dan het nationale parlement. Maar ik denk dat vooral het politieke gewicht bepaalt dat gemeenschapssenatoren een belangrijkere rol spelen dan het doorsnee parlementslid.

Vraag: U persoonlijk stelde volgens mijn opzoeking 5 schriftelijke vragen maar geen actuele vragen, vragen om uitleg, mondelinge vragen en interpellaties. In vergelijking met de andere gemeenschapssenatoren scoort u wat betreft controlerende activiteit in het Vlaams Parlement eerder aan de lage kant. Is daar een specifieke reden voor?

Eenzelfde verklaring als daarnet kan worden gegeven.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat twee van die vijf schriftelijke vragen betrekking had op het communautaire. Een vraag handelde over de stand van zaken i.v.m. het overleg over de regionale financiering van fiscale stimuli en de andere over de bebouwing van landbouwgronden.

Eenzelfde verklaring als daarnet kan worden gegeven.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek dat u tussen 1995 en 1999 geen motie m.b.t. een belangenconflict in het Vlaams Parlement indiende. Van de andere gemeenschapssenatoren diende Dua er wel één in en Vandenbroeke ook één. Ook Van Hauthem diende er zes in. In totaal werden er tussen 1995 en 1999 24 zo'n moties ingediend. Een derde van al die moties werd dus ingediend door een gemeenschapssenator. Kan u dit verklaren?

Het is logisch dat vooral oppositiepartijen of leden van oppositiepartijen belangenconflicten trachten tot stand te brengen of problemen te creëren. Zij moeten de regering in problemen brengen. De rol van de oppositie is oppositie voeren. Dat is hun fundamentele rol in een democratie. Wanneer men lid is van een meerderheidspartij, dan probeer je met uw regering, waar je de beste contacten mee hebt, dingen te bespreken. Bij meerderheidspartijen, rond het

communautaire, daar is de informele rol van de gemeenschapssenatoren heel wat zwaarder dan de formele rol in de parlementen. Daar moesten wij conflicten proberen te vermijden in plaats van ze aan te vuren. Dat is louter meerderheidspolitiek tegenover oppositie. Maar normaal behoort dit wel tot de opdrachten van een gemeenschapssenator.

Vraag: Uit mijn onderzoek bleek ook dat u vier keer aanwezig was op de stemmingen over het gemotiveerd advies m.b.t. belangenconflicten in de Senaat. De vier belangenconflicten betroffen het belangenconflict m.b.t. de BDBH, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik op identiteitskaarten, het belangenconflict m.b.t. het taalgebruik in gerechtszaken en het belangenconflict m.b.t. getroffen en van repressie, epuratie en oorlogsslachtoffers. Bij het eerste belangenconflict stemde u voor, bij het tweede onthield u zich, bij het derde en het vierde stemde u opnieuw voor. U was het dus steeds eens met de afhandeling van de belangenconflicten door de Senaat?

Op dat vlak ben ik geen moeilijke jongen geweest, heb ik altijd de partij gevolgd. Wij discussieerden eerst heel fel binnen de fractie. Als de fractie een bepaald besluit neemt, ook al heb je dan een minderheidsstandpunt, dan leg je u neer bij de meerderheid en stem je zoals uw fractie. Anders is er geen consequente politiek mogelijk en moet je bij wijze van spreken geen lid zijn van een fractie. Daar heb ik mij altijd aan gehouden, al had ik er soms moeilijkheden mee. Moest ik niet in een fractie hebben gezeten, kan het dat ik vier keer anders had gestemd.

Vraag: Kan u mij zeggen op welke manier u tot gemeenschapssenator door uw partij werd aangesteld?

Oktober 1994 waren er gemeenteraadsverkiezingen. Ik was toen op het toppunt van mijn populariteit. Ik had toen de eerste keer deelgenomen aan de Europese verkiezingen. Ik had nog nooit aan verkiezingen deelgenomen want ik was de eerste keer als senator gecoöpteerd en zo ben ik ook in de Regering terechtgekomen. Zowel Leo Tindemans als ikzelf haalden een fantastisch succes. Ik geloof dat Tindemans 400000 à 500000 stemmen haalde en ik, als eerste opvolger die voor het eerst opkwam, haalde 120000 stemmen. Dat was werkelijk een fantastisch succes. Een half jaartje later waren er gemeenteraadsverkiezingen en men vroeg mij in Genk om lijstduwer te zijn bij de gemeenteraadsverkiezingen, alhoewel ik mij nooit ingelaten heb met de lokale problematiek. Ik heb dan ook hard campagne gevoerd en haalde op die manier heel veel stemmen. Zo geraakte ik in de gemeenteraad.

Daarna waren er verkiezingen in mei 1995. Begin januari werd ik ingezworen in de gemeenteraad. Ik stond op de tweede plaats in het Vlaams Parlement na Theo Kelchtermans, die toen minister was. Ik had toen 32000 voorkeurstemmen. Dat was toen even veel als Steve Stevaert. Hij stond ook tweede na Baldewijns, die toen ook minister was. Omdat ik graag in de Senaat zat en dat ik verder wou werken rond een aantal federale materies, heb ik mij kandidaat gesteld voor gemeenschapssenator alhoewel er toen ook sprake was dat Theo Kelchtermans na verloop van tijd gouverneur zou worden van Limburg en dat ik hem dan als minister in de Vlaamse Regering zou opvolgen. Dat was eigenlijk het plan maar Kelchtermans bleef liever minister. Dan vroegen ze mij om gouverneur te worden maar ik heb gezegd: “Nee, ik ben daar te jong voor.” Zo ben ik in de Senaat terechtgekomen en moest ik uiteraard ontslag nemen als gemeenteraadslid maar dat was voor mij eerder een opluchting. De meeste anderen houden daar erg aan. Het beperkt zeker de selectie van gemeenschapssenatoren omdat het erg interessant was voor een aantal mensen om gemeenteraadslid of fractieleider te zijn in de gemeenteraad. Op die manier waren er een aantal mensen die eigenlijk goed gemeenschapssenator hadden kunnen zijn, maar die zeiden: “Laat die kelk maar aan mij voorbijgaan.” De combinatie van een lokaal uitvoerend ambt en een parlementair ambt wordt dikwijls nog aanzien als het meest attractieve: dan vindt men de arbeidsvreugde lokaal en de financiële vreugde federaal of Vlaams. Ik ben tegenstander van die combinatie. Ik vind het ambt van parlementair voor 80 à 85 % tijdsopslopend en voor het overige vind ik dat men liefst nog met een half been in het beroepsleven moet staan om niet volledig afhankelijk te zijn van de politiek en ook om bepaalde knowhow in de politiek in te brengen. Dus die evolutie naar fulltime politici vind ik niet goed. Omdat ik zoveel met het bedrijfsleven in contact was, zoveel geluiden hoorde en zoveel zorgen van die mensen absorbeerde, kon ik dat in Brussel vertalen en dat is vertegenwoordiger van het volk zijn. Nu

dreigen de politici een kaste apart te worden. Men spreekt dan over de kloof terwijl de politici nergens anders dan in België zo dicht bij de mensen staan, als men dat vergelijkt met Frankrijk en andere landen.

Vraag: Ik heb u daarnet geconfronteerd met uw resultaten i.v.m. de controlerende functie en de behandeling van belangenconflicten in de Senaat en het Vlaams Parlement maar dat is vanzelfsprekend maar een deel van het werk dat u hebt uitgevoerd tijdens uw ambt als gemeenschapssenator. Als u al uw werkzaamheden in rekening brengt, in welk assemblee was u dan het actiefst?

In de Senaat. Voor een stuk was dat omwille van die fiscaliteit maar voor het grootste gedeelte was dat door het management van de Senaat. Ik heb heel die administratie hervormd. De pensioenkas van de Senaat telde vier miljard Belgische frank toen ik toekwam en toen ik wegging had ik daar acht miljard van gemaakt. Ik heb dat verdubbeld op vier jaar tijd als afgevaardigd bestuurder van de pensioenkas door met de banken te negotiëren. Ik heb m.a.w. het politiek bedrijf vanuit ‘managerial’ oogpunt beter op punt gezet en daar kon ik me uitleven in de quaestuur van de Senaat.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de gemeenschapsraden of is een gemeenschapssenator in het Vlaams Parlement een Vlaams Parlements lid als een ander?

Wij werden een beetje anders bekeken dan een ander Vlaams Parlements lid, vooral rond de problematiek die te paard zit in beide bevoegdheidsgebieden. Op dat vlak zegt men toch: “Collega gemeenschapssenator, dat is iets voor u.” Dat wordt toch wel aangevoeld dat die een bepaalde verantwoordelijkheid op dat vlak hebben en dat die daar ook bepaalde initiatieven moeten nemen. Of dat men zegt: “Kijk, ik zit hier met dat probleem. Kan jij dat daar even aan de orde brengen?” Op dat vlak hebben zij een speciale rol te vervullen maar ik denk dat het ook een extra werkbelasting is voor de betrokken persoon in kwestie want men wordt daar niet extra voor gehonoreerd. Men zou er voor moeten zorgen, want men doet in principe dubbel werk, dat men toch iets extra voorziet daar men geen andere activiteiten kan doen noch een lokaal ambt kan opnemen. Op die manier kan men het aantrekkelijker maken en moet men geen negatieve keuze maken. Er is maar één voordeel en dat is dat je als gemeenschapssenator een extra medewerker krijgt.

Maar het is zeker zo dat de gemeenschapssenatoren in het Vlaams Parlement aanzien werden als bezitters van een apart statuut, waar men met bepaalde zorgen naar toe kon gaan om te zeggen: “Kunt ge dat eens aankaarten? Kunt ge dat eens regelen? Hoe zit dat bij jullie?” Het Vlaams Parlement werd in 1995 voor het eerst rechtstreeks verkozen en moest nog heel veel dingen op punt zetten. Ik heb dikwijls voor het Bureau van het Vlaams Parlement of binnen onze fractie, als er zich bepaalde organisatorische problemen voordeden, een uiteenzetting gegeven hoe het er in de Senaat aan toging en hoe het in het Vlaams Parlement zou kunnen worden aangepakt. Op die manier kreeg men ervaring die men anders zelf niet had.

Vraag: Welke rol vindt u dat een gemeenschapssenator moet vervullen in de Senaat? Vindt u dat een gemeenschapssenator zijn of haar rol in de Senaat voldoende kan vervullen?

De gemeenschapssenatoren waren als aparte groep inderdaad beter te onderscheiden in vergelijking met het Vlaams Parlement maar het nadeel was dat ze niet als een groep optraden.

Vraag: Is er voldoende afstemming tussen de werkzaamheden van de Senaat en de raden?

Nee. Dat was natuurlijk heel gênant, heel vervelend. Ge zijt dus niet vrij om bepaalde commissies te kiezen omdat je ook moet zien wanneer die commissie vergadert. Er was ook veel te veel concurrentie tussen de verschillende parlementen. Iedere parlementsvoorzitter vindt zijn eigen assemblee het belangrijkste en wenst geen duimbreed toe te geven aan anderen. Af en toe is er wel eens een conferentie van de voorzitters van de zeven parlementen en dat waren niet altijd gemakkelijke vergaderingen, hoorde ik dan van Frank Swaelen. De één of de andere lag altijd wel dwars, dus daar kwam heel weinig uit. Brussel speelde dan ook nog een aparte rol, enzovoort.

Nochtans is die afstemming essentieel. Als men het begrip van gemeenschapssenator, wat ik zelf een nobel iets vind, wil in stand houden, moet men daar rekening mee houden als men wil dat die gemeenschapssenatoren een echte rol gaan spelen. Natuurlijk is het ook altijd zo dat men het in de politiek niet op een presentieschaaltje geeft. De gewone senatoren aanvaardden niet altijd dat de gemeenschapssenator een stapje hoger stond en hetzelfde gold in het Vlaams Parlement.

Sommigen, zoals Johan Weyts, hadden dan nog een mandaat in de W.E.U. en de Raad van Europa. Die zijn dan een week per maand weg met dan nog af en toe commissies. Eigenlijk

is een mandaat in de Raad van Europa nog meer tijdsopslorpend, dan een gemeenteraadsmandaat.

Vraag: Bestaan er werkafspraken tussen de gemeenschapssenatoren per taalgroep? Bestaat er zoiets als overleg met de gemeenschapssenatoren van de andere taalgroep?

Ik heb op dat vlak op een bepaald moment een initiatief genomen naar de tien Vlaamse gemeenschapssenatoren om die bijeen te brengen. Ik heb die bijeengebracht in een eerste vergadering en gezegd: “Kijk, wij zijn hier gemeenschapssenatoren. Het feit dat wij dat dubbel mandaat hebben brengt een aantal problemen met zich mee. Laat ons dat eens bepraten en zien of wij daar voorstellen rond kunnen doen. Laat ons dus eerst onder elkaar wat praten. Wanneer we bepaalde ideeën of voorstellen hebben geformuleerd, dan moeten we eens met de tien Franstalige gemeenschapssenatoren gaan samenzitten.” Ik heb dat initiatief genomen. Ik denk dat wij drie keer vergaderd hebben. Waarop is dat uiteindelijk gestopt, wat ik zeer jammer vond. Ik vond dat immers, al zeg ik het zelf, een heel goed initiatief. Het is uiteindelijk gestuit op het Cordon. SP en Agalev vonden het vervelend dat het Vlaams Blok daarbij zat en die zeiden: “Wij komen enkel nog wanneer het Blok er niet is.” Ik ben een fanatiek tegenstander van het Cordon omdat ik het ondemocratisch, on-Vlaams en onchristelijk vind. Wat doen diegenen die het Cordon in stand houden? Die doen precies datgene wat ze het Blok verwijten. Zij houden een vorm van discriminatie in stand dat eigenlijk niet verantwoord is. Ik heb dat via bilaterale contacten in orde proberen te brengen omdat ik vond dat het een goed initiatief was. Op een bepaald moment werd zelfs de voorzitter van het Vlaams Parlement erbij gevraagd: Norbert De Batselier. Op een bepaald moment is Frank Swaelen daar ook bij geweest als voorzitter van de Senaat. Het kreeg toch wel wat mogelijkheden, ook door mijn persoonlijke contacten. Ik denk dat er via dat kanaal mogelijkheden waren om de relaties tussen die parlementen te verbeteren, op organisatorisch vlak, maar ook op inhoudelijk vlak en om naar de toekomst toe voorstellen tot verbetering aan te brengen op welke wijze gemeenschapssenatoren zouden moeten worden aangeduid of verkozen en ook om de taakverdeling wat nauwkeuriger te omschrijven. De bedoeling was niet partijpolitiek. De bedoeling was: het beter functioneren van onze instellingen. Dat was het uitgangspunt. Ik vind het wat jammer dat dit initiatief niet is kunnen doorgaan, maar het zij nu eenmaal zo. Het beste zou geweest zijn dat wij, met ons tien, een bepaalde eensgezinde houding zouden kunnen aannemen. In mijn eerste contact beklemtoonde ik: “Dit is geen partijpolitiek initiatief. Laat ons de partijpolitiek vergeten en laat ons zien wat we

vanuit algemeen Vlaams belang en operationeel belang tussen de twee parlementen kunnen verbeteren. Laat ons eventueel los van meerderheid/minderheid proberen een minimumhouding aan te nemen waarrond we een aantal dingen kunnen doen. Laat ons nadien ook met onze tien Franstalige broeders contact opnemen om te zien of wij de verstandhouding tussen de gemeenschappen kunnen verbeteren. Wij zijn daarvoor geknipt en aangeduid om dat te doen.” Dat is de initiële rol en inbreng van de gewesten in een federaal orgaan, om daar de harmonie een beetje te bevorderen. Dat is de doelstelling van de gemeenschapssenatoren en dat is op zichzelf een nobele doelstelling en ik wilde dat op die manier wat vorm geven. Ik ben een flamingant maar ik heb oog voor wat aan de andere kant van de taalgrens gebeurt. Ik heb daar heel veel goede contacten en vrienden, ook in de verschillende politieke partijen. Op dat vlak dacht ik dat ik misschien een rol zou kunnen spelen maar dat is gestuit op de tegenstand van Agalev en de Vlaamse socialisten. Men heeft mij dan gevraagd om het initiatief verder te zetten zonder het Blok maar dat heb ik geweigerd. Dat was tegen mijn principes.

Ik dacht om informeel te starten maar na verloop van tijd had ik gehoopt, Frank Swaelen was bereid dat te doen, om bijvoorbeeld dan samen te komen onder voorzitterschap van de voorzitter van de Senaat, geassisteerd door de twee of drie regionale voorzitters, en daar een bepaalde regelmaat aan te geven en om daar een aantal dingetjes te bespreken, los van partijpolitiek, om het klimaat tussen de beide gemeenschappen te verbeteren. Ik geloof daar nog steeds in. Dat zou eigenlijk moeten en men zou het idee nog steeds kunnen overnemen, zonder uitsluiting van om het even wie. Dat is één van de uitgangspunten geweest: de voorzitters als zodanig plus de tien van Vlaanderen, de tien van Wallonië en de enkeling van de Duitstalige Gemeenschap bijeenbrengen en zeggen: “Kijk, wat zijn nu de praktische problemen waarmee wij te maken hebben op parlementair organisatorisch vlak, maar ook op het communautair vlak. Hoe kunnen wij een rol spelen om een beter inzicht te krijgen in elkaars problemen?” Daar zat heel veel muziek in.

Ik heb op een bepaald moment aan Michel Foret, die fractievoorzitter was van de Franstalige liberalen en die ook gemeenschapssenator was, voorgesteld om een gelijkaardig initiatief te nemen zoals ik dat had genomen om te zeggen: “Wij zijn daar mee bezig. Jullie kunnen dat ook doen.” Ik had hem gezegd: “Doet gij dat zo. Gij zijt van de oppositie, ik ben van de meerderheid. We moeten die tegenstelling overstijgen.” Maar ik denk niet dat dit daar van de grond is gekomen. Ik denk niet dat ze zelfs één keer zijn samengekomen.

Vraag: Wat vindt u van de nakende hervormingen van de Senaat?

Guy Verhofstadt heeft op een bepaald moment voorgesteld om alles in één assemblee onder te brengen. Dat is natuurlijk nonsens. Ik ben voor het behoud van een sterke Senaat. Ik vind dat het aantal leden moet verhoogd worden: 71 is werkelijk te weinig. Ik ben ook geen voorstander om de Senaat te laten verkiezen over gans Vlaanderen want dan komt er een bepaald profiel in de Senaat dat niet het type zijn die men zou moeten hebben. Het is een populariteitstest. De populaire jongens komen op en achteraf nemen ze hun job niet op. Als men ergens kandidaat voor is en men wordt verkozen, dan is men verplicht te zetelen. Men moet eerlijk zijn tegenover de kiezer. Ik vind dat de provinciale kiesomschrijving ook voor de Senaat moet gelden. Daarnaast ben ik ook groot voorstander van gecoöpteerde senatoren. Gecoöpteerde senatoren brengen vaak een heel speciale competentie mee. Het risico is natuurlijk dat de coöptatie de gebuisden opvangt. Ik heb dat als gewezen partijsecretaris meer dan eens meegemaakt. In de grote commissies van de Senaat zou het goed zijn dat daar mensen in zitten vanuit de universiteiten, vanuit de industrie, vanuit het gezondheidswezen. Ik ben m.a.w. een groot voorstander van coöptatie als dat netjes gebeurt. Ik vind dat men tot een honderdtal leden zou moeten kunnen komen in de Senaat waarvan er dan misschien een 25 of 30 uit de Gewesten kunnen komen.

Vraag: Vindt u dat het ambt van gemeenschapssenator moet blijven bestaan?

Wat ik niet goed vind is het feit dat men zetelt in de twee assemblees. Ik vind wel dat men zich kandidaat kan stellen en dat men dan vanuit het Vlaams Parlement gedelegeerd wordt naar de Senaat. Die formule en filosofie vind ik goed. Maar dan ben ik voorstander dat men, zolang men in de Senaat zetelt, opgevolgd wordt in het Vlaams Parlement door de eerste opvolger maar dat men toch de zittingen van het Vlaams Parlement kan bijwonen in de commissies, niet stemmen en niet tussenkomen, als waarnemer. Op die manier is men toch gemandateerd vanuit het Vlaams Parlement en speelt men in de Senaat een bepaalde federale rol vanuit dat Vlaams Parlement. Die filosofie is goed maar men moet het praktisch mogelijk maken. Men mag zich niet verplicht voelen om te gaan stemmen, daar uren te slijten, wachtend op die stemmingen. Dat heeft geen zin. Maar als men zegt: “Kijk, volgende week dinsdag wordt dat aspect besproken”, en dat is iets waar ik nogal aan houd en dat kan ik in de Senaat meenemen, dan ga ik in die commissies informatie inwinnen. Dat vind ik belangrijk. Ik vind een dergelijke formule niet slecht en op die manier kan men het operationeel wat oplossen qua tijdsbesteding en zo verder. Maar een belangrijke rol spelen in de twee

parlementen is iets waar weinigen in slagen. Van Hauthem was volgens mij, voor zover ik dat kan aanvoelen, de enige die daarin succesrijk was.

BIJLAGE IV: Gemeenschappelijke wetgevende initiatieven van de Vlaamse gemeenschapssenatoren

Drie gemeenschappelijke wetgevende initiatieven hebben de Vlaamse gemeenschapssenatoren ondernomen tijdens de legislatuur 1995-1999.

1. Voorstel van resolutie omtrent de meldingsplicht van de fiscale administratie bij de procedure studietoelage voor leerlingen secundair onderwijs

1.1. Indieners

Dit voorstel werd ondertekend door zeven Vlaamse gemeenschapssenatoren: Chris Vandebroeke (VU), Joris Van Hauthem (Vlaams Blok), Jacques Devolder (VLD), Leo Goovaerts (VLD), Marc Olivier (CVP), Leo Delcroix (CVP) en Johan Weyts (CVP). Patrick Hostekint (SP), Lydia Maximus (SP) en Vera Dua (Agalev) ondertekenden dit niet.

-

1.2. Inhoud resolutie

“Gegeven het feit dat, goedbedoelde informatiecampagnes ten spijt, het niet opnemen van studiebeurzen secundair onderwijs onaanvaardbaar hoog is en blijft;

Gelet op het gegeven dat de toekenning van studietoelagen een bevoegdheid is van de Vlaamse Gemeenschap waarvoor beroep gedaan wordt op de medewerking van de belastingdiensten, die onder federale bevoegdheid ressorteren,

Vragen de Vlaamse gemeenschapssenatoren aan de federale minister van Financiën om met de Vlaamse Regering in overleg te treden zodat de fiscale administratieve diensten tot meldingsplicht gehouden zijn wanneer gezinnen, op basis van hun inkomen, aanspraak kunnen maken op een studietoelage voor hun kinderen die secundair onderwijs volgen.”³⁶³

1.3. Gevolgen

-Gemeenschapssenator Leo Delcroix wordt aangewezen als rapporteur.

-Paul Hatry dient daarop een amendement in waarop de woorden “van de Vlaamse Gemeenschap” vervangen worden door de woorden “van de gemeenschappen”, de woorden “Vlaamse gemeenschapssenatoren” vervangen worden door het woord “gemeenschapssenatoren” en de woorden “om met de Vlaamse Regering in overleg te treden zodat” vervangen door de woorden “om samen met de gemeenschapsregeringen te beslissen dat”.³⁶⁴

-Op 5 mei 1999 vervalt het voorstel tot resolutie door de ontbinding van de Kamers.

2. Voorstel van resolutie omtrent het doorstorten van verwijlinteressen en boetes naar de gewesten

2.1. Indieners

Daar dit voorstel van resolutie op dezelfde dag als de resolutie hierboven werd ingediend, zijn het dezelfde gemeenschapssenatoren die dit document mee ondertekenden: Chris Vandebroeke, Joris Van Hauthem, Jacques Devolder, Leo Goovaerts, Marc Olivier, Leo Delcroix en Johan Weyts. Patrick Hostekint, Lydia Maximus en Vera Dua ondertekenden dit niet.

2.2. Inhoud resolutie

³⁶³ *Parl. Stuk* Senaat 1997-1998, 5 februari 1998, 1-867/1.

³⁶⁴ *Parl. Stuk* Senaat 1997-1998, 20 mei 1998, 1-867/2.

“Gegeven het feit dat de verwijlinteresten en boetes op de successierechten krachtens de bijzondere wet van 1989 aan de gewesten toekomen;

Gegeven het feit dat daar reeds meermaals vanuit de gewesten werd op aangedrongen, Verzoeken de Vlaamse gemeenschapssenatoren aan de federale regering om onverwijld werk te maken van een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit zodat, met terugwerkende kracht tot 1990 en na indexering, tot doorstorting aan de gewesten kan overgegaan worden van de hen toekomende verwijlinteresten en boetes op de successierechten.”³⁶⁵

2.3. Gevolgen

Op 5 mei 1999 vervalt het voorstel tot resolutie omdat de Kamers ontbonden worden.

3. Voorstel tot herziening van artikel 120 van de Grondwet

3.1. Indieners

Dit voorstel wordt ondertekend door vijf gemeenschapssenatoren: Chris Vandenbroeke, Marc Olivier, Jacques Devolder, Patrick Hostekint en Vera Dua.

3.2. Inhoud voorstel tot herziening van de Grondwet

Bij bijzonder decreet van 2 april 1996 werd de benaming Vlaams Parlement ingevoerd. Opdat de eerstkomende verkiezingen van het Vlaams Parlement ook effectief zouden georganiseerd worden onder deze benaming, beoogt dit voorstel de aanpassing van de bewoording Vlaamse Raad in de Grondwet.

De gemeenschapssenatoren stellen daarbij voor dat de woorden “van een Raad” in artikel 120 van de Grondwet vervangen wordt door “van het Vlaams Parlement of van een Raad.”³⁶⁶

3.3. Gevolgen

In de commissie³⁶⁷ (+7/ -0 / o3) en in de plenaire vergadering³⁶⁸ (+43 / -14 / o0) wordt het voorstel verworpen.

³⁶⁵ *Parl. Stuk* Senaat 1997-1998, 5 februari 1998, 1-868/1.

³⁶⁶ *Parl. Stuk* Senaat 1997-1998, 1 oktober 1998, 1-1104/1.

³⁶⁷ *Parl. Stuk* Senaat 1998-1999, 14 januari 1999, 1-1104/2.

³⁶⁸ *Hand.* Senaat 1998-1999, 4 maart 1999, 1-250.

BIJLAGE V: Gemeenschappelijke wetgevende initiatieven van gemeenschapssenatoren van de drie Gemeenschappen

Nader onderzoek toonde aan dat er slechts drie wetgevende initiatieven ondernomen werden door de gemeenschapssenatoren vanuit de drie gemeenschappen in de Senaat.³⁶⁹ Door de grote verwevenheid van die drie initiatieven worden deze samen bekeken.

1. Herziening van artikel 66 van de Grondwet – Ontwerp van tekst houdende herziening van artikel 66, tweede en derde lid van de Grondwet³⁷⁰

Herziening van artikel 71 van de Grondwet – Ontwerp van tekst houdende herziening van artikel 71, derde en vierde lid, van de Grondwet³⁷¹

³⁶⁹ Voor de PS zetelden Robert Hotyat, Henri Mouton (tijdens de legislatuur vervangen door Jean-François Istasse), Jacques Santkin en Francis Poty als gemeenschapssenator. Voor PRL-FDF zetelden Armand De Decker, Michel Foret en Philippe Monfils (tijdens de legislatuur vervangen door Pierre Hazette) als gemeenschapssenator. Voor de PSC zetelden Philippe Charlier en Magdaleine Williame-Boonen (vanuit de Franse Gemeenschapsraad) en Hubert Chantraine (vanuit de Duitstalige Gemeenschap) als gemeenschapssenatoren. Voor Ecolo tenslotte zetelde José Daras als gemeenschapssenator.

³⁷⁰ Herziening van artikel 66 van de Grondwet, *Parl. Stuk* Senaat 1995-1996, 23 november 1995, 1-169/1.

³⁷¹ Herziening van artikel 71 van de Grondwet, *Parl. Stuk* Senaat 1995-1996, 23 november 1995, 1-170/1.

Herziening van titel III, hoofdstuk IV van de Grondwet om een artikel 118bis in te voegen betreffende het vrij verkeer op de verkeerswegen voor de leden van de Gewest- en Gemeenschapsraden³⁷²

1.1. Indieners

Deze parlementaire handeling wordt door tien gemeenschapssenatoren gesteld, zes Vlaamse gemeenschapssenatoren, drie gemeenschapssenatoren vanuit de Franse gemeenschapsraad en een gemeenschapssenator afgevaardigd uit de Duitstalige Gemeenschap: Patrick Hostekint (SP), Chris Vandenbroeke (VU), Joris Van Hauthem (Vlaams Blok) Jacques Devolder (VLD), Leo Goovaerts (VLD) en Marc Olivier (CVP) voor de Vlaamse gemeenschapssenatoren, Jacques Santkin (PS), Pierre Hazette (PRL-FDF), Philippe Charlier (PSC) voor de gemeenschapssenatoren afgevaardigd vanuit de Franse Gemeenschapsraad en Hubert Chantraine (PSC) afgevaardigd vanuit de Duitstalige Gemeenschap.

1.2. Inhoud voorstel tot herziening van de Grondwet

Het gaat volgens de gemeenschapssenatoren om artikelen die niet langer aan de federale realiteit beantwoorden. Daarbij maakt de verklaring tot herziening van de Grondwet van 12 april 1995 het mogelijk deze artikelen te herzien.

Het tweede lid van artikel 66 en het derde lid van artikel 71 meende toen nog steeds dat de federale overheid het monopolie over en de concessie van de verkeerswegen bezat. De gemeenschapssenatoren vragen om dit lid te vervangen door: “Binnen de grenzen van de Staat hebben de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers vrij verkeer op alle verkeerswegen door de federale en gewestelijke overheden geëxploiteerd of in concessie gegeven.” Tenslotte vragen de gemeenschapssenatoren dat in titel III, hoofdstuk IV van de Grondwet een artikel 118bis ingevoegd zou worden, luidende: “Binnen de grenzen van de Staat hebben de leden van de Gemeenschaps- en Gewestraden, alsmede de leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, zoals bepaald in artikel 136, vrij verkeer op alle verkeerswegen door de federale en gewestelijke overheden geëxploiteerd of in concessie gegeven.”

³⁷² Herziening van titel III, hoofdstuk IV van de Grondwet, om een artikel 118bis in te voegen betreffende het vrij verkeer op de verkeerswegen voor de leden van de Gewest- en Gemeenschapsraden, *Parl. Stuk* Senaat 1995-1996, 23 november 1995, 1-171/1.

1.3. Gevolgen

De drie artikelen werden zonder grote moeilijkheden aanvaard in Senaat en later in de Kamer.³⁷³

³⁷³ *Hand.* Senaat 1995-1996, 1 februari 1996, 1-22, 1-23.